

Lasse Sigbjørn Stambøl

**Opprettholdelse av og avgang
fra selvstendig
næringsvirksomhet i Norge**
Basert på tidsserieanalyser av
regional arbeidsmarkedsmobilitet

Rapporter

I denne serien publiseres statistiske analyser, metode- og modellbeskrivelser fra de enkelte forsknings- og statistikkområder. Også resultater av ulike enkeltundersøkelser publiseres her, oftest med utfyllende kommentarer og analyser.

Reports

This series contains statistical analyses and method and model descriptions from the various research and statistics areas. Results of various single surveys are also published here, usually with supplementary comments and analyses.

© Statistisk sentralbyrå, oktober 2009
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen,
skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.

ISBN 978-82-537-7683-5 Trykt versjon
ISBN 978-82-537-7684-2 Elektronisk versjon
ISSN 0806-2056

Emnegruppe

06. Arbeidsliv, yrkesdeltaking

Design: Enzo Finger Design
Trykk: Statistisk sentralbyrå

Standardtegn i tabeller	Symbols in tables	Symbol
Tall kan ikke forekomme	Category not applicable	.
Oppgave mangler	Data not available	..
Oppgave mangler foreløpig	Data not yet available	...
Tall kan ikke offentliggjøres	Not for publication	:
Null	Nil	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	Less than 0.5 of unit employed	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	Less than 0.05 of unit employed	0,0
Foreløpig tall	Provisional or preliminary figure	*
Brudd i den loddrette serien	Break in the homogeneity of a vertical series	—
Brudd i den vannrette serien	Break in the homogeneity of a horizontal series	
Desimalskilletegn	Decimal punctuation mark	,(,)

Sammendrag

Lasse Sigbjørn Stambøl

Opprettholdelse av og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet i Norge

Basert på tidsserieanalyser av regional arbeidsmarkedsmobilitet

Rapporter 2009/40 • Statistisk sentralbyrå 2009

Prosjektet har hatt som hovedmål å analysere regionale forskjeller i opprettholdelse av og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet i Norge ved hjelp av arbeidsmarkedsmobilitet i et tidsserieperspektiv. Analysene ser på graden av suksess som selvstendig næringsdrivende målt ved hjelp av årlige og periodiske opprettholdelsesrater som selvstendig næringsdrivende og vise versa ved hjelp av årlige og periodiske avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet. Datagrunnlaget er hentet fra perioden 1994-2005, der det ved hjelp av fullstendige paneldatasett analyseres atferd med hensyn til hvor lenge selvstendig næringsdrivende klarer å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet. De regionale bruttostrømmene fra selvstendig næringsvirksomhet er splittet opp etter forskjellige persongrupper og bakgrunnsstatus på arbeidsmarkedet med spesiell vekt nye selvstendig næringsdrivende. En viktig del av undersøkelsen har også vært å analysere opprettholdelse av og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet ved hjelp av regionspesifikke kjennetegn.

Resultatene viser at det er meget stor avgang fra og dermed lav opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet det første året, og da spesielt blant nye selvstendig næringsdrivende, som viser dobbelt så stor avgang som gjennomsnittet for all selvstendig næringsvirksomhet. Opprettholdelsen av selvstendig næringsvirksomhet er noe større for menn enn for kvinner, noe større blant middelaldrende enn blant yngre og eldre, noe større blant de med middels utdanning enn hos de med lav eller høy utdanning og noe større i mer perifere regionale arbeidsmarkeder enn i de mest sentrale regionene, selv etter å ha kontrollert for selvstendig næringsvirksomhet i primærnæringene. Avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet faller gradvis i årene etter oppstart, bortsett fra i det fjerde året, da avgangen tiltar igjen. Tidligere erfaring fra selvstendig næringsvirksomhet øker klart sannsynligheten for å fortsette som selvstendig næringsdrivende, mens tidligere marginal erfaring fra arbeidsmarkedet, som under utdanning, arbeidsledighet og utenfor arbeidsstyrken, klart øker sannsynligheten for tidlig å gi opp virksomheten som selvstendig næringsdrivende. Majoriteten av selvstendig næringsdrivende som gir opp sin virksomhet går over til lønnsarbeide eller ut av arbeidsstyrken, skjønt det er også avdekket en viss tilbøyelighet til at mange går tilbake til den statusen de hadde på arbeidsmarkedet før de startet sin selvstendige næringsvirksomhet. Regioner med relativt høyere nivå på arbeidsledigheten erfarer større avgang fra selvstendig næringsvirksomhet enn andre regioner.

Prosjektstøtte: Prosjektet er delvis finansiert av Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Emneord: Sysselsetting, regionalanalyse, arbeidsmarkedsmobilitet

Innhold

1. Bakgrunn, hypoteser og problemstillinger	11
1.1. Noen betraktninger og problemstillinger	11
2. Prosjektbeskrivelse	14
3. Data, definisjoner, metoder og disposisjoner	16
4. Noen generelle analyser av opprettholdelse av og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet	20
4.1. Innledning	20
4.2. Nasjonale opprettholdelsesrater i selvstendig næringsvirksomhet	21
4.3. Avgang fra og opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet etter fylke	22
4.4. Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet etter regiontyper	28
5. Opprettholdelse av og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet blant nye selvstendig næringsdrivende	34
5.1. Innledning	34
5.2. Opprettholdelse av og avgang fra "ny" selvstendig næringsvirksomhet etter fylke	35
5.3. Opprettholdelse av og avgang fra "ny" selvstendig næringsvirksomhet etter regiontyper	40
5.4. Opprettholdelse av og avgang fra "ny" selvstendig næringsvirksomhet etter regiontyper og persongrupper ..	45
6. Til hvilken statusgrupper på arbeidsmarkedet går nye selvstendig næringsdrivende som avslutter sin virksomhet?	60
6.1. Innledning	60
6.2. Avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet etter regiontype ..	60
6.3. Avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet etter grupper og næringsgrupper for hele landet	65
7. Opprettholdelse av og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet gitt aktørens bakgrunnsstatus	72
7.1. Innledning	72
7.2. Opprettholdelse av og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet på nasjonalt nivå gitt aktørens bakgrunn ..	73
7.3. Opprettholdelse av og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet etter bakgrunnsstatus og regiontyper	77
8. Til hvilken statusgrupper på arbeidsmarkedet går selvstendig næringsdrivende gitt forskjellig bakgrunnsstatus	84
8.1. Innledning	84
8.2. Avgang fra selvstendig næringsvirksomhet etter bakgrunn fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet i hele landet	84
8.3. Avgang fra selvstendig næringsvirksomhet etter bakgrunn fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet etter regiontype	90
9. Sammenhengen mellom avgang fra og opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet og utvalgte regionale kjennetegn	96
9.1. Innledning	96
9.2. Sammenhengen mellom brutto avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet og utvalgte kjennetegn ved regionene	97
9.3. Sammenhengen mellom brutto avgang fra selvstendig næringsvirksomhet gitt aktørens bakgrunnsstatus på arbeidsmarkedet og utvalgte kjennetegn ved regionene	104
9.4. Sammenhengen mellom brutto avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet etter næringsgrupper og utvalgte kjennetegn ved regionene	107
10. Gjennomgang av hovedresultatene	115
10.1. Generelle analyser av opprettholdelse av og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet	115
10.2. Opprettholdelse av og avgang fra "ny" selvstendig næringsvirksomhet	116
10.3. Til hvilken statusgrupper på arbeidsmarkedet går nye selvstendig næringsdrivende som avslutter sin virksomhet?	118
10.4. Opprettholdelse av og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet gitt aktørens bakgrunnsstatus	120
10.5. Til hvilken statusgrupper på arbeidsmarkedet går selvstendig næringsdrivende gitt forskjellig bakgrunnsstatus?	121
10.6. Sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet og utvalgte regionale kjennetegn	123
Litteratur	127
Vedlegg A	129

Figurregister

4.	Noen generelle analyser av opprettholdelse av og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet	
4.2.	Opprettholdelsesrate som selvstendig næringsdrivende med og uten primærnæringene akkumulert over periodene 1994-1999, og 2000-2005. Hele landet. Indeks: 1994 = 100 og 2000 = 100.	22
4.3.	Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet med og uten primærnæringene. Årlig avgang 1995-1999 og 2001-2005. Prosent av selvstendig næringsdrivende i henholdsvis 1994 og 2000. Hele landet.	22
4.4.	Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende i 1994 akkumulert over periodene 1995-2005. Etter fylker.	23
4.5.	Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene 1994 akkumulert over perioden 1995-2005. Etter fylker.	24
4.6a.	Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende i 1994 akkumulert over periodene 1995-1999. Etter fylker.	25
4.6b.	Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende i 1994 målt som årlige rater i perioden 1995-1999. Etter fylker.	25
4.7a.	Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene 1994 akkumulert over perioden 1995-1999. Etter fylker.	26
4.7b.	Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene 1994 målt som årlige rater i perioden 1995-1999. Etter fylker.	26
4.8a.	Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende i 2000 akkumulert over perioden 2001-2005. Etter fylker.	27
4.8b.	Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende i 2000 målt som årlige rater i perioden 2001-2005. Etter fylker.	27
4.9a.	Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene 2000 akkumulert over perioden 2001-2005. Etter fylker.	28
4.9b.	Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene 2000 målt som årlige rater i perioden 2001-2005. Etter fylker.	28
4.10.	Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende i 1994 akkumulert over perioden 1994-2005. Etter regiontyper.	29
4.11.	Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 1994 akkumulert over perioden 1994-2005. Etter regiontyper.	29
4.12a.	Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende i 1994 akkumulert over perioden 1995-1999. Etter regiontyper.	30
4.12b.	Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende i 1994 målt som årlige rater i perioden 1995-1999. Etter regiontyper.	30
4.13a.	Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 1994 akkumulert over perioden 1995-1999. Etter regiontyper.	31
4.13b.	Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 1994 målt som årlige rater i perioden 1995-1999. Etter regiontyper.	31
4.14a.	Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende i 2000 akkumulert over perioden 2001-2005. Etter regiontyper.	32
4.15a.	Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2000 akkumulert over perioden 2001-2005. Etter regiontyper.	32
4.14b.	Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende i 2000 målt som årlige rater i perioden 2001-2005. Etter regiontyper.	32
4.15b.	Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2000 målt som årlige rater i perioden 2001-2005. Etter regiontyper.	32
5.	Opprettholdelse av og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet blant nye selvstendig næringsdrivende	
5.1a.	Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 1996 akkumulert over perioden 1997-1999. Etter fylker.	35
5.1b.	Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 1996 målt som årlige rater i perioden 1997-1999. Etter fylker.	35

5.15a.	Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 1996 akkumulert over perioden 1997-1999. Etter statsborgerskap og regiontyper.....	54
5.15b.	Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 1996 målt som årlige rater i perioden 1997-1999. Etter statsborgerskap og regiontyper.....	54
5.16a.	Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 2002 akkumulert over perioden 2003-2004. Etter statsborgerskap og regiontyper.....	56
5.16b.	Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 2002 målt som årlige rater i perioden 2003-2004. Etter statsborgerskap og regiontyper.....	56
5.17a.	Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 1996 akkumulert over perioden 1997-1999. Etter næring for hele landet.....	57
5.17b.	Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 1996 målt som årlige rater i perioden 1997-1999. Etter næring for hele landet.....	57
5.18a.	Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 2002 akkumulert over perioden 2003-2005. Etter næring for hele landet.....	59
5.18b.	Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 2002 målt som årlige rater i perioden 2003-2005. Etter næring for hele landet'.....<@	

6. Til hvilken statusgrupper på arbeidsmarkedet går nye selvstendig næringsdrivende som avslutter sin virksomhet?

6.1.	Avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene i 1996 fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 1997-1999. Etter regiontyper.....	62
6.2.	Avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene i 1996 fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 1997-1999. Etter regiontyper.....	62
6.3.	Avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet etter persongrupper og næringsgrupper for hele landet.....	63
6.4.	Avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene i 2002 fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 2003-2005. Etter regiontyper.....	64
6.5.	Avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene i 1996 fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 1997-1999. Etter forskjellige persongrupper. Hele landet.....	66
6.6.	Avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene i 2002 fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 2003-2005. Etter forskjellige persongrupper. Hele landet.....	66
6.7.	Avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet i 1996 fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 1997-1999. Etter næringsgrupper. Hele landet.....	69
6.8.	Avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet i 2002 fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 2003-2005. Etter næringsgrupper. Hele landet.....	69

7. Opprettholdelse av og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet gitt aktørenes bakgrunnsstatus

7.1a.	Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene gitt statusbakgrunn på arbeidsmarkedet i perioden 1994-1999. I prosent av selvstendig næringsdrivende i 2000 akkumulert over perioden 2001-2005. Hele landet.....	74
7.1b.	Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene gitt statusbakgrunn på arbeidsmarkedet i perioden 1994-1999. I prosent av selvstendig næringsdrivende i 2000 målt som årlige rater i perioden 2001-2005. Hele landet.....	74
7.2a.	Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene gitt statusbakgrunn på arbeidsmarkedet i perioden 1994-1999. I prosent av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2000 akkumulert over perioden 2001-2005. Hele landet.....	76
7.2b.	Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene gitt statusbakgrunn på arbeidsmarkedet i perioden 1994-1999. I prosent av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2000 målt som årlige rater i perioden 2001-2005. Hele landet.....	76
7.3.	Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene gitt bakgrunnsstatus på arbeidsmarkedet i perioden 1994-1999. I prosent av selvstendig næringsdrivende i 2000 målt som akkumulerte og årlige rater 2001-2005. Regiontyper.....	80

8. Til hvilken statusgrupper på arbeidsmarkedet går selvstendig næringsdrivende gitt forskjellig bakgrunnsstatus

8.1.	Avgang fra selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene i 2000 fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 2001-2005. Etter bakgrunnsstatus på arbeidsmarkedet i perioden 1994-1999. Hele landet. Total avgang for hvert av årene = 100.....	85
8.2.	Avgang fra selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene i 2000 fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 2001-2005. Etter bakgrunnsstatus på arbeidsmarkedet i perioden 1994-1999. Hele landet. Total avgang for hvert av årene = 100.....	87

8.3a.	Avgang blant selvstendig næringsdrivende inkludert primærnæringene i 2000 med bakgrunn som helt selvstendig næringsdrivende fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 2001-2005 etter regiontyper. Total avgang for hvert av årene = 100.	93
8.3b.	Avgang blant selvstendig næringsdrivende inkludert primærnæringene i 2000 med bakgrunn som delvis selvstendig næringsdrivende på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 2001-2005 etter regiontyper. Total avgang for hvert av årene = 100.	93
8.3c.	Avgang blant selvstendig næringsdrivende inkludert primærnæringene i 2000 med bakgrunn hovedsakelig som lønnstakere fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 2001-2005 etter regiontyper. Total avgang for hvert av årene = 100.	94
8.3d.	Avgang blant selvstendig næringsdrivende inkludert primærnæringene i 2000 med bakgrunn hovedsakelig under utdanning fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 2001-2005 etter region-typer. Total avgang for hvert av årene = 100.	94
8.3e.	Avgang blant selvstendig næringsdrivende inkludert primærnæringene i 2000 med bakgrunn hovedsakelig som arbeidsledige fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 2001-2005 etter regiontyper. Total avgang for hvert av årene = 100.	95
8.3f.	Avgang blant selvstendig næringsdrivende inkludert primærnæringene i 2000 med bakgrunn hovedsakelig utenfor arbeidsstyrken fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 2001-2005 etter regiontyper. Total avgang for hvert av årene = 100.	95

Tabellregister

9.	Sammenhengen mellom avgang fra og opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet og utvalgte regionale kjennetegn	
9.1	Sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringer i 1996 og en del kjennetegn ved regionene i årene 1997-1999. (Estimeringer basert på 90 regioner og årlige avgangsrater).....	99
9.2.	Sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringer i 2002 og en del kjennetegn ved regionene i årene 2003-2005. (Estimeringer basert på 90 regioner og årlige avgangsrater).....	101
9.3.	Sammenhengen mellom avgang fra selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringer i 2000 gitt aktørens bakgrunnsstatus på arbeidsmarkedet i årene 1994-1999 og en del kjennetegn ved regionene i årene 2001-2005. (Estimeringer basert på 90 regioner og årlige avgangsrater).....	105
9.4.	Sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet i 1996 fordelt på en del kjennetegn ved regionene i perioden 1997-1999. Etter næringsgrupper. (Estimeringer basert på 90 regioner og årlige avgangsrater).....	109
9.5.	Sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet i 2002 fordelt på en del kjennetegn ved regionene i perioden 2003-2005. Etter næringsgrupper. (Estimeringer basert på 90 regioner og årlige avgangsrater).....	113

1. Bakgrunn, hypoteser og problemstillinger

Personer som har selvstendig næringsvirksomhet som sitt viktigste arbeidsforhold utgjør om lag åtte prosent av samtlige sysselsatte personer i Norge når bearbejdede registerbaserte tall legges til grunn, og noe mer når man måler sysselsettingen etter antall time- og ukeverk. Det totale antallet selvstendig næringsdrivende i Norge har variert noe fra år til år, men endringene i det totale antallet har ikke vært store de siste årene. Tidligere har en stor del av de selvstendig næringsdrivende vært å finne i primærnæringene. Mens sysselsettingen i disse næringene har vist klar nedgang gjennom en årrekke, har dermed tallet på selvstendig næringsdrivende i andre næringer økt. Denne prosessen har hatt en klar regional dimensjon, i og med at endringene i antall selvstendig næringsdrivende i de ulike næringer ikke nødvendigvis har foregått balansert i og mellom de forskjellige regionene (se Stambøl (2007, 2008a,b)). Graden av oppstart av ny selvstendig næringsvirksomhet, og ikke minst evnen til opprettholdelse av denne virksomheten, er sett på som et tegn til at en region og en sektor utvikler seg positivt. Blant annet med bakgrunn i dette er det blitt gjort politiske initiativer for å stimulere til økt etablering av ny selvstendig næringsvirksomhet i de forskjellige regionene.

Vi har foretatt analyser av selvstendig næringsvirksomhet i Norge basert på individuell regional arbeidsmarkedsmobilitet og gjennomført analysene i to atskilte deler av et større hovedprosjekt. Den første delen av hovedprosjektet ble gjennomført på grunnlag av tverrsnittsdata med påfølgende tverrsnittsanalyser av individuell arbeidsmarkedsmobilitet ved å se på overganger til og fra selvstendig næringsvirksomhet fra ett år til det neste i to forskjellige tidsperioder. Resultatene fra den første hoveddelen av analysen er gitt i Stambøl (2007, 2008a,b). Den andre delen av hovedprosjektet, som presenteres i denne rapporten, er basert på tidsseriesdata med påfølgende tidsserieanalyser av individuell arbeidsmarkedsmobilitet, der det blir lagt mer vekt på å analysere evnen til opprettholdelse og suksess som selvstendig næringsdrivende mer enn på tilbøyeligheten til å starte opp som selvstendig næringsdrivende. For å kunne måle hvor lenge selvstendig næringsdrivende klarer å opprettholde sin virksomhet er det nødvendig at dette foretas ved hjelp av tidsserieanalyser på

grunnlag av paneldata og ikke ved hjelp av tverrsnittsanalyser.

1.1. Noen betraktninger og problemstillinger

Den internasjonale litteraturen har frembrakt en rekke interessante hypoteser, teorier og analyser på feltet, med spesiell vekt på hva som kjennetegner personer som rekrutteres til selvstendig næringsvirksomhet, men også hvilke personer som gir opp sin posisjon som selvstendig næringsdrivende (se for eksempel Blanchflower (2000), Parker (2004)). Regionale variasjoner i entreprenørskap og suksess som selvstendig næringsdrivende er derimot noe mindre analysert. Det er likevel stilt en rekke hypoteser om at selvstendig næringsvirksomhet, også utenom primærnæringene, kan være mer omfattende i mer perifere regioner sammenliknet med de mer sentrale og urbaniserte. Dette begrunnes bl.a. med at det er færre muligheter for lønnet arbeid i små og ikke-sentrale områder enn i sentrale regioner, og at arbeidsmarkedsmulighetene påvirker sannsynligheten for å starte opp som selvstendig næringsdrivende (Carasco and Ejrnes, (2003)). Personer i små arbeidsmarkedregioner kan bli "presset" inn i selvstendig næringsvirksomhet dersom de ikke ser noen reelle alternative muligheter. Selvstendig næringsvirksomhet kan også virke tiltrekkende og som et fordelaktig alternativ for den mer marginale delen av arbeidskraften. Således kan mange små bedrifter i små og mindre sentrale regioner være et uttrykk for mangel på sysselsettingsmuligheter som lønnsstakere innen større bedrifter (Curran and Storey (1993)).

Det kan derfor også argumenteres for at man kan forvente hyppigere overganger mellom selvstendig næringsvirksomhet, lønnet arbeide som arbeidstaker og arbeidsledighet i mer perifere regioner sammenliknet med de større og mer sammensatte arbeidsmarkedene, der mulighetene til mer variert og permanent lønnsarbeide er større. Sånn sett kan man forvente at opprettholdelsen av den selvstendige næringsvirksomheten, og dermed graden av suksess som selvstendig næringsdrivende, kan være noe mindre i mer perifere regioner sammenliknet med de største og mest sentrale regionene.

Personer varierer videre i sine jobbsøk både med hensyn til initiativ, villighet til risiko og ønske om uavhengighet, noe som bl.a. er viktige faktorer for valg av yrkeskarriere (se for eksempel Lévesque, Shepherd and Douglas (2002)). Mange velger å starte opp med selvstendig næringsvirksomhet, mens de fleste foretrekker (ender opp med) lønnet arbeide som arbeidstaker, det være seg i privat eller offentlig virksomhet. Det er også vel kjent fra litteraturen at individuelle kjennetegn som kjønn, alder, utdanning og familiesituasjon påvirker valget av jobber (Parker, (2004)). I tillegg vil institusjonelle faktorer som bl.a. arbeidsmarkedsfleksibilitet, arbeidsledighetstrygd, ordninger for pass av barn, offentlige støtteordninger for selvstendig næringsvirksomhet, skattesystemet osv. påvirke individers tilpasninger på arbeidsmarkedet. Videre kan det antas at individer velger karrierer ut fra det som maksimerer nytten ved å arbeide (se for eksempel Lévesque, Shepherd and Douglas (2002)). Alle disse momentene er også viktige faktorer for å forstå hvorfor noen oppnår større suksess og med mer permanent virksomhet som selvstendig næringsdrivende, mens andre må oppgi sin virksomhet som selvstendig næringsdrivende på relativt tidlige tidspunkt.

Tidligere arbeidsmarkedserfaring må også tillegges betydning for nye jobbvalg. Det er bl.a. i Evans og Leighton (1989a,b) estimert hvordan tidligere erfaringer med selvstendig næringsvirksomhet er med på å øke sannsynligheten for igjen å starte opp som selvstendig næringsdrivende, og dermed fortsette sin karriere innen selvstendig næringsvirksomhet. Dette er videre med på å stille hypoteser om den betydelige avgangen som har foregått innenfor primærnæringene er med på å generere ny selvstendig næringsvirksomhet. Personer som har sin bakgrunn i primærnæringene er i mindre grad vant til å jobbe som lønnstakere, og kan derfor i større grad enn andre være tilbøyelige til og motivert for igjen å starte egen selvstendig næringsvirksomhet. Denne hypotesen vil i tilfelle kunne forsterke forventningene om at tilbøyeligheten til å starte selvstendig næringsvirksomhet kan være noe større i de mer perifere regionene enn i de mer sentrale regionene. Et spørsmål blir derfor også om det er stor avgang fra selvstendig næringsvirksomhet i primærnæringene og over i selvstendig næringsvirksomhet i andre næringer?

På den annen side er det i Lazear (2002) vist at personer med mer variert arbeidserfaring, er de som med størst sannsynlighet blir nye entreprenører. Flere analyser har også vist at personer med mer ustabil jobbhistorie (inklusive perioder med arbeidsledighet) er signifikant mer tilbøyelige til å starte opp egen selvstendig næringsvirksomhet (se for eksempel Evans og Leighton (1989a,b), Carrasco (1999), Ritsilä og Tervo (2002), Parker (2004)). Spørsmålet blir her i hvilken grad disse forskjellige grupper oppnår suksess som selvstendig

næringsdrivende ved å klare og opprettholde sin virksomhet som selvstendig næringsdrivende?

En interessant, men så langt lite analysert problemstilling, blir derfor å undersøke varigheten av selvstendig næringsvirksomhet i de forskjellige regionale arbeidsmarkedene. Temaet er likevel tatt opp, drøftet og til dels analysert i enkelte sammenhenger (se for eksempel Taylor (1999), Carrasco (1999), Johansson (2000), Falter (2001)). Det er blant annet vist at avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet og dermed indirekte varigheten av selvstendig næringsvirksomhet er avhengig av kjennetegn ved individene og konjunktorene i økonomien. Hvordan regionspesifikke kjennetegn påvirker avgangen og varigheten av selvstendig næringsvirksomhet er derimot lite analysert. Tervo og Haapanen (2005) har imidlertid påvist at varigheten av selvstendig næringsvirksomhet er mer omfattende i perifere områder sammenliknet med mer sentrale regioner i Finland. En viktig begrunnelse kan være at relativt svakere arbeidsmarkeder i de mer perifere områdene, og færre sysselsettingsalternativer til lønnsarbeid, kan få individer til å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet lenger enn de under andre omstendigheter ville ha gjort. Med andre ord forventes at i regioner med relativt færre muligheter til lønnsarbeid øker terskelen for å gi opp den selvstendige næringsvirksomheten, i og med at alternativene til å gå over i arbeidsledighet, ut av arbeidsstyrken eller å flytte er relativt større enn i andre regioner. En forklaring til en eventuelt lengre varighet på den selvstendige næringsvirksomheten i perifere områder enn i sentrale områder, kan også knyttes til potensielt høye frafall fra selvstendig næringsvirksomhet kort tid etter at virksomheten er satt i gang i de mer sentrale områdene. Mange entreprenører har i utgangspunktet imperfekt informasjon om sine muligheter til suksessfull virksomhet. Individer som er mindre egnet til selvstendig næringsvirksomhet gir opp ganske fort. Jo lenger en person har erfaring fra selvstendig næringsvirksomhet, jo større er sjansen for at man fortsetter, fordi individene først lærer om sine evner og muligheter til å overleve som selvstendig næringsdrivende etter at man har holdt på en stund (Taylor (1999), Parker (2004)). Dette fører til at det kan være mange av de samme faktorene som får personer til å starte selvstendig næringsvirksomhet også kan være de faktorer som er viktige for at den selvstendige næringsvirksomheten skal kunne opprettholdes over tid.

Med hensyn til skifte av status til og fra selvstendig næringsvirksomhet og varigheten av selvstendig næringsvirksomhet er derfor tidligere bakgrunn og erfaring av stor viktighet. Det kan for eksempel antas at overgang fra status som lønnstaker til selvstendig næringsvirksomhet legger et bedre grunnlag for å kunne overleve som selvstendig næringsdrivende sammenliknet med når den tilsvarende overgangen skjer fra arbeidsledighet, rett fra utdanning eller fra utenfor

arbeidsstyrken for øvrig. Personer som velger å gå direkte fra lønnsarbeide til selvstendig næringsvirksomhet må forventes å være i besittelse av noe større humankapital og motivasjon så vel som kvalitativ informasjon med hensyn til mulighetene rundt selvstendig næringsvirksomhet sett i forhold til aktører med bakgrunn fra mer marginal tilknytning til arbeidsmarkedet. Carrasco (1999) viste at selvstendig næringsdrivende menn i Spania som kom rett fra arbeidsledighet viste tre ganger så stor sannsynlighet for å forlate sin selvstendige næringsvirksomhet sammenliknet med de som kom rett fra forutgående arbeide som lønnsstakere. Likevel forventes at tidligere erfaring med selvstendig næringsvirksomhet antakelig gir størst sannsynlighet for å lykkes over tid. Tidligere erfaring som selvstendig næringsdrivende indikerer akkumulering av forretningskunnskap. Det er en viktig forklaringsfaktor for igjen å starte som selvstendig næringsdrivende, men må også kunne forventes å være en viktig forklaringsfaktor for å kunne overleve som selvstendig næringsdrivende (Evans og Leighton (1989a,b), Parker (2004)).

Selvstendig næringsvirksomhet er å gjenfinne innen svært mange forskjellige næringer. De ulike næringer har forskjellig omfang og utvikling både regionalt, nasjonalt og globalt. Det er nærmest en selvfølge at det skulle være lettere å overleve som selvstendig næringsdrivende innen en næring som er i vekst enn i en næring som viser klar nedgang. I prosjektet blir det derfor viktig å kontrollere for slike næringsstrukturelle forskjeller når graden av opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet skal analyseres.

Selvstendig næringsvirksomhet berører også innvandrergruppene i befolkningen. Det er en kjensgjerning at mye ny virksomhet som oppstår i form av selvstendig næringsvirksomhet nettopp har sin bakgrunn i forskjellige innvandrergupper, og innvandrere utgjør en høyere andel av landets selvstendig næringsdrivende enn de utgjør av den totale sysselsettingen (se Stambøl (2007, 2008a,b)). Dette gjelder ikke minst innen varehandel og restaurantdrift, men også innen en rekke andre næringer som kan klassifiseres som personlig tjenesteyting. Sett i sammenheng med noen av de hypotetiske innfallsvinklene beskrevet over, kan situasjonen til forskjellige innvandrergupper til en viss grad sammenliknes med det vi skrev om mer perifere regionale arbeidsmarkeder. Vi forventer at sannsynligheten for å starte selvstendig næringsvirksomhet er større i distriktene bl.a. pga. færre muligheter til lønnsarbeide og større arbeidsledighet. Forskjellige innvandrergupper har gjennomsnittlig noen større flaskehalser å forsere med hensyn til mulig lønnsarbeide sammenliknet med innfødte arbeidstakere. Arbeidsledighetsratene er også klart høyere hos innvandrere enn hos nordmenn. Innvandrere besitter ofte marginale og underordnede posisjoner på arbeidsmarkedet, blant annet på grunn av strukturelle årsaker, og denne relativt mindre til-

gjengelighet til lønnsarbeide motiverer innvandrere til selvstendig næringsvirksomhet (se Bauder (2008)). Med andre ord er det flere av momentene over som kan forklare hvorfor innvandregrupper kan ha større enn gjennomsnittlig tilbøyelighet til å starte selvstendig næringsvirksomhet. Spørsmålet i denne rapporten blir imidlertid om den betydelige andelen av innvandrere som starter opp med selvstendig næringsvirksomhet også lykkes og forblir selvstendig næringsdrivende over tid, eller om de forsvinner ut igjen etter relativt kort tid?

Nå er imidlertid innvandrergruppene lite homogene. Ikke alle innvandrergupper har like store problemer med å oppnå arbeide som lønnsstakere, og arbeidsledighetsprosentene varierer sterkt mellom forskjellige innvandrergupper. Den erfaringen innvandrerguppene har med hensyn til selvstendig næringsvirksomhet fra de land og kulturer de selv kommer fra, varierer også sterkt. Dette kan få stor betydning for hvor godt de vil lykkes som selvstendig næringsdrivende. Den nye utvidelsen av EU med en rekke land i Øst-Europa indikerer bl.a. en potensiell økende innvandring av personer som i løpet av sin egen og forrige generasjon i liten grad har hatt mulighet til å drive selvstendig næringsvirksomhet, fordi det politiske systemet i liten grad åpnet opp for selvstendig næringsvirksomhet. Med hensyn til den regionale dimensjonen er det viktig å kartlegge ulik grad av suksess som selvstendig næringsdrivende gitt forskjellig innvandrerbakgrunn, bl.a. fordi de forskjellige innvandrerguppene langt fra er likt fordelt på de forskjellige regionene.

2. Prosjektbeskrivelse

Analysen som beskrives i denne rapporten utgjør andre hovedfase av et mer omfattende prosjekt om selvstendig næringsvirksomhet i Norge. Som det går frem av det innledende kapitlet, vil tverrsnittsanalysen som ble gjennomført og beskrevet i Stambøl (2007, 2008a,b) her bli supplert med en mer omfattende tidsserieanalyse, der aktørene følges gjennom flere år. Hovedmålsettingen med en slik analyse er å kunne besvare spørsmål om hvor lenge den selvstendige næringsvirksomheten blir opprettholdt i de forskjellige regioner og regiontyper avhengig av forskjellige personkjennetegn og statusbakgrunn på arbeidsmarkedet, og da med spesiell fokus på de aktører som starter opp med ny selvstendig næringsvirksomhet.

Tverrsnittsanalysene i den forrige rapporten sa oss noe om omfang og regionale og persongruppespesifikke fordelinger av selvstendig næringsvirksomhet, hvor store bruttostrømmene til og fra selvstendig næringsvirksomhet er, en beskrivende analyse av statusfordelingen til og fra selvstendig næringsvirksomhet samt bruttostrømmenes sammenheng med noen utvalgte regionale kjennetegn. Tverrsnittsanalysene sa oss derimot ingen ting om hvor suksessfull den selvstendige næringsvirksomheten har vært med hensyn til varighet, og dermed heller ikke hvilke persongrupper og i hvilke regioner og regiontyper aktørene synes å oppnå størst eller minst suksess som selvstendig næringsdrivende. Er det de samme personene som starter opp med ny selvstendig næringsvirksomhet som deretter går raskt ut av selvstendig næringsvirksomhet og på den måten bidrar til de store årlige bruttostrømmene både til og fra selvstendig næringsvirksomhet? Eller er det slik at de som rekrutteres til selvstendig næringsvirksomhet blir forholdsvis stabile i sin nye virksomhet? Er det slik at menn oppnår større suksess enn kvinner som selvstendig næringsdrivende? og i tilfelle ja, kan dette være en medvirkende årsak til at langt flere menn enn kvinner arbeider som selvstendig næringsdrivende? Er det slik at personer med høy utdanning oppnår mer suksess som selvstendig næringsdrivende enn personer med lavere utdanning? Er det slik at yngre personer oppnår størst suksess som selvstendig næringsdrivende, eller kan man forvente at lengre erfaring fra arbeidsmarkedet fører til at middelaldrende og eldre aktører

er de som oppnår størst suksess som selvstendig næringsdrivende? Hvordan er innvandreres suksess som selvstendig næringsdrivende sett i forhold til norske aktører? Det er blant annet slike spørsmål det har vært viktig å kunne besvare i den andre hovedfasen av analysen.

I kapittel 1 ble det drøftet hypoteser om arbeidsmarkedsbakgrunnen og erfaring til aktørene som rekrutteres til selvstendig næringsvirksomhet og hva den har å si for hvor stor suksess hvert individ kan ventes å oppnå. Det forventes at personer som har bakgrunn fra sysselsetting, det være seg som lønnstakere og ikke minst tidligere erfaring som selvstendig næringsdrivende, antakelig vil ha større muligheter til å overleve som selvstendig næringsdrivende enn for eksempel personer som rekrutteres inn i selvstendig næringsvirksomhet fra arbeidsledighet, rett fra utdanningssystemet eller utenfor arbeidsstyrken, der aktørene kan forventes å ha liten eller ingen tidligere erfaring fra selvstendig næringsvirksomhet. Men vi vet så langt ingenting om hvordan det har gått videre med de som rekrutteres til selvstendig næringsvirksomhet med hensyn til deres bakgrunnsstatus på arbeidsmarkedet. For å kunne indikere noen svar på slike spørsmål har vi fulgt individene gjennom noen år ved hjelp av analyser basert på fullstendige paneldata. Med utgangspunkt i et felles starttidspunkt kan vi analysere graden av suksess som selvstendig næringsdrivende avhengig av deres bakgrunnstatus på arbeidsmarkedet. I tillegg til bakgrunn fra forskjellige statusgrupper, har det også vært nødvendig å beholde de øvrige sosio-demografiske kjennetegnene ved individene. I den tidligere gjennomførte tverrsnittsanalysen i Stambøl (2007) har vi sett at det er store forskjeller med hensyn til både deltakelse i, rekruttering til og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet avhengig av kjønn, alder, utdanning og statsborgerskap. I den videre analysen har det derfor vært av stor interesse å kunne analysere hvor stor suksess en persongruppe har som selvstendig næringsdrivende gitt nettopp disse kjennetegnene ved individene. I og med at vi har observert så store forskjeller mellom disse persongruppene, har det i enkelte sammenhenger også vært nødvendig å bruke disse gruppene for å kontrollere for personsammensetningen når analysen gjelder å

avdekke hvilke bakgrunnsstatus hos aktørene som gir den beste, vise versa den dårligste, uttellingen med hensyn til selvstendig næringsvirksomhet målt over tid.

Kriteriet for suksess som selvstendig næringsdrivende måles her ved hjelp av opprettholdelses- og avgangsra-ter i selvstendig næringsvirksomhet målt ved hjelp av beholdninger av forskjellige grupper av selvstendig næringsdrivende og arbeidsmarkedsmobilitet blant selvstendig næringsdrivende med spesiell vekt på den mobiliteten som foregår fra selvstendig næringsvirksomhet. Nå er det selvsagt også andre kriterier som kan anvendes som indikatorer på hva som kan regnes som suksess eller ikke suksess som selvstendig næringsdrivende. En annen nærliggende indikator kunne være den inntekten aktørene oppnår i den selvstendige næringsvirksomheten. Men vi har i denne analysen valgt å konsentrere oppmerksomheten på den tidslengden aktørene opprettholder sin virksomhet som det sentrale kriterium på suksess eller ikke. En eventuell inntektsvariabel kan imidlertid antas å være sterkt korrelert med tidslengden på virksomheten, i og med at aktører som oppnår god inntekt på sin virksomhet også kan forventes å ha større tilbøyelighet til å fortsette sin selvstendige næringsvirksomhet sammenliknet med aktører som ikke oppnår god fortjeneste på sin selvstendige næringsvirksomhet.

Prosjektet omfatter i utgangspunktet alle individer i yrkesaktiv alder, som her vil si aktører i alderen 16-74 år, og dermed også alle selvstendig næringsdrivende i Norge. Det vil si at prosjektet spenner over analyser fra den opprettholdelse og avgang som foregår i den selvstendige næringsvirksomheten i primærnæringene som den ene ytterlighet, og til den opprettholdelse og avgang som foregår i flere næringer innenfor den nyere og moderne delen av tertiær næringsvirksomhet som den andre ytterligheten. Som det fremgår av teorier, hypoteser og problemstillinger i avsnittet over, er det viktig å ta hensyn til en rekke kjennetegn ved individene for å kunne forklare ulik tilbøyelighet til å lykkes med et mer kontinuerlig virke som selvstendig næringsdrivende eller alternativt måtte gi opp sin virksomhet som selvstendig næringsdrivende.

Innvandrerbefolkningen blir også handtert særskilt i prosjektet med sammenlikninger med befolkningen for øvrig som en referansegruppe. I samsvar med hypoteser og teorier stilt innledningsvis og resultater nærmere beskrevet i Stambøl (2007), viser en del innvandrergupper spesielt stor tilbøyelighet til å starte opp med selvstendig næringsvirksomhet. Innvandrere har i gjennomsnitt lavere yrkesdeltakelse enn nordmenn og kan ha større problemer med å gå inn i lønnet arbeid som arbeidstaker sammenliknet med nordmenn. I likhet med forventninger om større overgang til og sterkere opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet i distriktene på grunn av mindre tilgjengelig lønnsarbeide, vil dette dermed også gjelde forskjellige inn-

vandrergupper. I hvilken grad innvandrergruppene klarer å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet over tid vil bli analysert og sammenliknet på tilsvarende måte som for den øvrige delen av selvstendig næringsvirksomhet.

En viktig del av analysen har også vært å kunne beskrive, analysere og forklare opprettholdelsen av og avgangen fra den selvstendige næringsvirksomheten ved hjelp av noen regionspesifikke kjennetegn. Kronologien i prosjektet blir derfor først å kartlegge og beskrive omfanget av den selvstendige næringsvirksomheten over tid og spesielt de statusoverganger som løpende skjer gjennom avgang fra selvstendig næringsvirksomhet med hensyn til en rekke individkjennetegn, samtidig som den regionale dimensjonen både inkluderes og beskrives. Deretter har det vært viktig å klassifisere regionene etter forskjellige økonomiske kjennetegn ved regionene, før det til slutt foretas avsluttende analyser der de regionale variasjonene med hensyn til opprettholdelse av og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet forsøkes forklart ved hjelp av det samme sett med regionale kjennetegn. I den siste fasen har det vært viktig å ta i betraktning atferd fordelt etter ulike individkjennetegn, slik at det i den regionale hovedanalysen kontrolleres for disse viktige individkjennetegnene.

Det vil være politikkrelevant å få kjennskap til hvilke grupper som klarer å opprettholde sin posisjon som selvstendig næringsdrivende over tid, og vise versa hvilken grupper som har vanskelig for å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet. Likedan hva som karakteriserer de aktører som til enhver tid forlater sin status som selvstendig næringsdrivende og går over til en annen status på eller utenfor arbeidsmarkedet. Eventuelle regionale forskjeller kan etter all sannsynlighet forklares gjennom forskjellige regionale næringsstrukturer og tradisjoner, men oppstår det klare regionale forskjeller også etter at det er kontrollert for en rekke viktige variable, og det mellom regioner som i utgangspunktet kan klassifiseres som mer homogene regioner, gir dette grunnlag for å stille spørsmål om det er ført forskjellig politikk med hensyn til å oppmuntre til og tilrettelegge for selvstendig næringsvirksomhet. Selvstendig næringsvirksomhet bør også være et høyaktuelt regionalpolitisk tema, fordi det er her vi finner store avganger (les primærnæringene), men samtidig også den gründervirksomheten som gjenspeiler hvor dyktige regionene er til å utvikle nye typer av selvstendig næringsvirksomhet, og ikke minst klarer å opprettholde denne virksomheten.

3. Data, definisjoner, metoder og disposisjoner

De viktigste datakildene til dette prosjektet er som i Stambøl (2007) hentet fra registerbasert sysselsettingsstatistikk med en rekke opplysninger om kjennetegn på individnivå. Det er i tillegg koblet på opplysninger som kjennetegner næringene som aktørene er sysselsatte i. I denne analysen har vi tatt med detaljerte individdata for hvert av årene i hele tidsperioden 1994-2005, som etter en del tilrettelegging og behandling har blitt knyttet sammen i fullstendige paneldata der vi kan følge individene gjennom en del år.

I utgangspunktet har vi tatt med data som omfatter samtlige innbyggere i Norge i aldersgruppen 16-74 år. Det har deretter vært nødvendig å foreta definisjoner, kategoriseringer og grupperinger av alle personene gitt forskjellige kriterier. I og med at analysen i hovedsak omfatter opprettholdelse av og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet, har det først vært viktig å skille ut samtlige sysselsatte personer som kan defineres som selvstendig næringsdrivende. For å kunne analysere bakgrunnsstatus til de som opererer som selvstendig næringsdrivende, samt analysere hva de personene som går ut av selvstendig næringsvirksomhet går til, har det også vært nødvendig å foreta statusdefinisjoner og statusgrupperinger ut fra andre sysselsettings- og aktivitetskriterier som aktørene har hatt på de regionale arbeidsmarkedene. Etter at alle individer er definert ut fra sin yrkesstatus, lønnstaker eller selvstendig næringsdrivende, samt etter forskjellige kategorier av status på arbeidsmarkedet for øvrig, har det vært mulig å se på årlige endringer i arbeidsmarkedsstatus ved å koble sammen datagrunnlagene for hver av årgangene i hele perioden 1994-2005. I tillegg til en rekke individkjennetegn har vi foretatt følgende definisjoner av de mest benyttede statusgruppene.

Definisjoner av statusgrupper:

Selvstendig næringsdrivende defineres ved hjelp av yrkesstatuskoder i det regionale sysselsettingsregisteret etter viktigste kilde til livsopphold. Personer med flere typer arbeidsforhold defineres således ut fra det viktigste av arbeidsforholdene. Personer som både har vært selvstendig næringsdrivende, men samtidig også har vært virksomme som lønnstakere, defineres som selvstendig næringsdrivende dersom virksomheten som

selvstendig næringsdrivende er mer omfattende enn virksomheten som lønnstaker i løpet av hvert av kalenderårene. Yrkeskodene relateres til selvstendige i primærnæringene og til de øvrige næringer utenom primærnæringene, som er klassifisert etter det mest detaljerte nivået i NACE (dvs. etter 6-sifret kode). På samme måten som for lønnstakere (se under) så defineres sysselsatte selvstendige næringsdrivende som har vært arbeidsledige i 7 måneder eller lengre i løpet av året, som arbeidsledige det gjeldende året. Sysselsatte selvstendig næringsdrivende som også har vært under utdanning i løpet av året klassifiseres særskilt, men går inn i begrepet selvstendig næringsdrivende.

Lønnstakere defineres her som personer registrert i et arbeidsforhold i AA-registeret fratrukket de som i løpet av året også har vært arbeidsledige i 7 måneder eller lengre. Sysselsatte lønnstakere som også har vært under utdanning i løpet av året klassifiseres særskilt, men går inn i begrepet totalt sysselsatte lønnstakere.

Personer under utdanning defineres som alle som er under utdanning per 1.10 i undersøkelsesåret pluss alle som har avlagt en eksamen i periodene 1.1 - 30.9 og 1.10 -31.12 i undersøkelsesåret, men som ikke er å finne blant de personer som er registrert under utdanning per 1.10 i undersøkelsesåret. Personer under utdanning som også har vært sysselsatte i løpet av året, defineres som sysselsatte under utdanning. Personer under utdanning som også er registrert som arbeidsledige i løpet av året, klassifiseres som arbeidsledige dersom arbeidsledigheten har vart i 7 måneder eller lenger i løpet av det samme kalenderåret.

Arbeidsledige defineres som alle som er registrert i arbeidsledighetsregisteret med minst én måned arbeidsledighet i løpet av hvert kalenderår. Arbeidsledige som også har vært sysselsatte i løpet av året klassifiseres som arbeidsledige dersom arbeidsledigheten har vart 7 måneder eller lenger i løpet av det samme kalenderåret. Tilsvarende vil arbeidsledige som også har vært under utdanning i løpet av året klassifiseres som arbeidsledige dersom ledigheten har vart i 7 måneder eller lenger i løpet av det samme kalenderåret.

Personer utenfor arbeidsstyrken defineres som alle personer i aldersgruppen 16-74 år som ikke kan plasseres i noen av statusgruppene over.

I tillegg er alle personene inndelt i grupper etter individkjennetegn som kjønn, tre aldersgrupper (16-34 år, 35-54 år og 55-74 år), tre utdanningsgrupper (lav, middels og høy utdanning) og etter nasjonalitet målt etter statsborgerskap på følgende måte: a) norske, b) øvrige nordiske, c) øvrige vestlige og d) ikke-vestlige statsborgere. Vi gjør oppmerksom på at Statistisk sentralbyrå i 2008 har innført nye standarder for landgrupperinger der nye landgrupperinger erstatter den tidligere benyttede inndeling i vestlige og ikke-vestlige land. I denne analysen, som altså refererer seg til tidsperioden 1994-2005, har vi fortsatt benyttet den tradisjonelle inndelingen i vestlig/ikke-vestlige nasjoner, noe som også er i samsvar med den inndelingen som ble brukt i den første delen av dette hovedprosjektet beskrevet i Stambøl (2007). I tillegg har vi i analysen benyttet en inndeling etter næringer bestående av 12 kjente næringsgrupper og en gruppe for uspesifisert næring.

Vi gjør oppmerksom på at alle persongruppedefinisjoner basert på disse individkjennetegnene refererer seg til det året som til enhver tid brukes som referansetidspunktet for den selvstendige næringsvirksomheten. For eksempel når vi måler opprettholdelsesrater/avgangsrater for alle selvstendig næringsdrivende i et basisår med hensyn på de påfølgende årene, så er persongruppetilhørigheten definert etter situasjonen i basisåret. For alder er dette viktig, i og med at alle jo blir ett år eldre for hvert år, og dermed ikke nødvendigvis ville forbli i den samme aldersgruppen gjennom den påfølgende tidsperioden. Vi har på tilsvarende måte sett bort fra endringer i utdanningsnivå og statsborgerskap gjennom hver av tidsperiodene som analyseres. Altså i eksempelet over blir personene definert ut fra hvilken utdanning og hvilket statsborgerskap de hadde i basisåret. Når det gjelder overganger til andre statusgrupperinger på arbeidsmarkedet i de påfølgende årene etter basisåret så forholder situasjonen seg klart annerledes, i og med at vi i store deler av analysene er interessert i å finne ut hvilken statusgruppe på arbeidsmarkedet de selvstendig næringsdrivende som forlater sin status som selvstendig næringsdrivende går inn i.

Regioninndeling:

Vi har i utgangspunktet benyttet kommune som regional inndeling i datagrunnlaget, men i selve analysene benyttes en noe mer aggregert regional inndeling i det funksjonelle arbeidsmarkeder som regel består av mer enn én kommune.

Som presentasjonsgrunnlag har vi imidlertid i enkelte sammenhenger benyttet fylkesinndelingen. Denne gir

et beskrivende grunnlag ut fra kjente regionale inndelinger.

Som regionale hovedinndelinger benyttes som basis Statistisk sentralbyrås inndeling i økonomiske regioner, som i denne analysen består av til sammen 90 regioner. Det er disse regionene som blir benyttet i de økonomiske analysene for å måle sannsynligheten for å overleve som eller å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet sett i sammenheng med en del kjennetegn ved disse 90 regionene.

Videre har vi aggregert disse 90 regionene etter en sentrum-periferi inndeling etter typer av regioner i til sammen 7 regiontyper: Med hovedstadsregionen Oslo/Akershus som den mest sentrale, samt andre regionale metropoler, regionale sentre med universitet, andre regionale sentre, mellomstore regionale sentre, små arbeidsområder og som den mest perifere typologien, mikroarbeidsområdene. Dette er den samme regionale inndelingen vi tidligere har benyttet i Persson (red.) (2004) og Stambøl (2005a-e, 2006a-c, 2007). En liste over de regioner som inngår i hver regiontype er gitt i vedlegg A.

Definisjoner, metoder og disposisjoner:

De første delene av analysen blir foretatt som beskrivende analyser, der omfanget av opprettholdelse i og avgangen ut av selvstendig næringsvirksomhet blir kartlagt dels ved hjelp av opprettholdelsesrater, men mer omfattende ved hjelp av avgangsrater (og dermed indirekte ved hjelp av opprettholdelsesrater) fra selvstendig næringsvirksomhet. Først gis det en mer generell beskrivelse av opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet i Norge og deretter etter forskjellige regionale inndelinger. De beskrivende analysene er foretatt for samtlige selvstendig næringsdrivende inkludert sysselsatte i primærnæringene, og deretter for samtlige selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene. Resultatene av disse analysene er å finne i kapittel 4, der de nasjonale resultatene først er gitt i form av opprettholdelsesrater, der det vises hvor stor andel av de selvstendig næringsdrivende som klarer å opprettholde sin virksomhet som selvstendig næringsdrivende fortløpende gjennom hele tidsperioden 1994-2005, og deretter fordelt på to like lange tidsperioder 1994-1999 og 2000-2005. Deretter gis en tilsvarende analyse på nasjonalt nivå basert på årlige avganger fra selvstendig næringsvirksomhet. Tilsvarende analyser foretas også for det regionale nivået, først etter fylker og deretter etter en inndeling i de syv regiontypene som analysen omfatter.

I kapittel 5 er det gjennomført tilsvarende analyser som i kapittel 4, men her konsentrert på nye selvstendig næringsdrivende. De nye selvstendig næringsdrivende er definert som selvstendig næringsdrivende i henholdsvis 1997 og 2002 som ikke var å finne blant de selvstendig næringsdrivende i de forutgående toårs-

periodene 1994-1995 og 2000-2001. Deretter er det på tilsvarende måte som i kapittel 4 beregnet avgangsratene fra (og dermed indirekte opprettholdelsesratene i) "ny" selvstendig næringsvirksomhet over de påfølgende treårsperiodene etter oppstart. Ratene blir målt i forhold til utgangsbestanden av nye selvstendig næringsdrivende i hvert av basisårene både i form av akkumulerte avgangsrater over hele tidsperioden, men også som årlige avgangsrater for hvert av årene. Ratene beregnes etter fylker og regioner samt nasjonale gjennomsnitt både for samtlige nye selvstendig næringsdrivende, men også der alle nye selvstendig næringsdrivende i primærnæringene holdes utenfor. Ratene blir til slutt fordelt etter kjønn, alder, utdanning og nasjonalitet målt etter aktørenes statsborgerskap, samt etter tolv næringsgrupper. For mer detaljer om metoder, definisjoner og gjennomføring vises til kapittel 5.

I kapittel 6 er strømmen av personer som går ut av ny selvstendig næringsvirksomhet delt inn i til sammen syv grupper avhengig av til hvilken status i arbeidsmarkedet de forskjellige aktørene går til etter at de har gått ut av selvstendig næringsvirksomhet. Det vil si til status som lønnstaker, til status som selvstendig næringsdrivende i en annen næring av økonomien, til status som under utdanning, til status som arbeidsledig, til status som utenfor arbeidsstyrken for øvrig, til status som utflyttet til andre regioner i Norge fra den regionen hvor de startet og gikk ut av sin selvstendige næringsvirksomhet og til status som utvandret fra Norge i det året de gikk ut av sin selvstendige næringsvirksomhet eller at de døde året etter at de sist var registrert som selvstendig næringsdrivende.

Analysen er for øvrig utført slik at vi har benyttet de samme avgangsstrømmene som er benyttet i deler av analysene i kapittel 5, men slik at hver av avgangsstrømmene for hver av gruppene som inngår er standardisert slik at samtlige fordeles på de nevnte syv statusgrupper. I den første delen av analysen fordeles avgangsstrømmene fra ny selvstendig næringsvirksomhet i henholdsvis 1996 og 2002 på de syv statusgruppene gjennom de tilhørende avgangsperiodene 1997-1999 og 2003-2005. Disse analysene er utført for både nye selvstendig næringsdrivende inkludert primærnæringene og der nye selvstendig næringsdrivende i primærnæringene holdes utenfor, samt fordelt på de samme persongruppene som nevnt over. Resultatene er foretatt for hele landet samlet og fordelt på de samme syv regiontypene som er benyttet i kapittel 5.

Statusgruppene fremkommer etter de definisjoner som er beskrevet over, men vi har gjort følgende tilleggsdefinisjoner: Overgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet til en annen ny selvstendig næringsvirksomhet er definert som nye selvstendig næringsdrivende som var selvstendig næringsdrivende i en annen av de tolv næringssektorene de påfølgende årene etter basisåre-

ne. Denne overgangen omfatter kun personer som bor i den samme regionen både i basisåret og i de påfølgende årene vi undersøker. Vi har imidlertid utelatt uspesifisert næring i denne definisjonen, fordi vi ikke kan si sikkert om en person som går fra uspesifisert næring til en kjent næring, eller vise versa, virkelig har skiftet næring fra ett år til det neste. Vi har i tillegg definert alle selvstendig næringsdrivende som bor i andre regioner i Norge i årene etter det basisåret vi registrerer den nye selvstendige næringsvirksomheten som utflyttet fra ny selvstendig næringsvirksomhet til andre regioner i Norge, uavhengig av hvilken status de fikk på arbeidsmarkedet i løpet av disse årene. Med andre ord blir alle personer som er definert som nye selvstendig næringsdrivende i bestemte regioner i 1996 og 2002, men som bodde i andre regioner i henholdsvis 1997-1999 og 2003-2005, definert som avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet gjennom innenlandsk utflytting. Til slutt har vi også med en egen overgangsgruppe for de som var registrert som nye selvstendig næringsdrivende i Norge i hvert av basisårene 1996 og 2002, men som i løpet av de påfølgende årene etter enten var utvandret fra Norge eller var døde. For mer detaljer om metoder, definisjoner og gjennomføring av disse analysene vises til kapittel 6.

I kapittel 7 er analysene konsentrert om beskrivelser av opprettholdelse i og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet blant selvstendig næringsdrivende gitt aktørenes bakgrunnsstatus på og utenfor arbeidsmarkedet. Vi har her benyttet paneldata fra hele tidsperioden 1994-1999 for å definere og bestemme hvilken bakgrunn alle som var registrert som selvstendig næringsdrivende i 2000 hadde i løpet av den forutgående seksårs perioden. Vi benytter her de selvstendig næringsdrivende som var i aldersgruppen 22-74 år i 2000, eller med andre ord de som var i aldersgruppen 16-68 år ved inngangen til definisjonsperioden 1994-1999. Vi opererer med til sammen seks hovedgrupper etter bakgrunnsstatus, og som er gitt som følger:

Hovedgruppe 1. Selvstendig næringsdrivende i år 2000 som også har vært registrert som selvstendig næringsdrivende i hvert av årene i perioden 1994-1999.

Hovedgruppe 2. Selvstendig næringsdrivende i år 2000 som har vært registrert som selvstendig næringsdrivende i 3-5 år i perioden 1994-1999. Aktørene i disse to gruppene hadde altså i all hovedsak selvstendig næringsvirksomhet som sin bakgrunn når vi gikk inn i det nye årtusenet.

Hovedgruppe 3. består av selvstendig næringsdrivende i år 2000 som hovedsakelig har vært registrert som lønnstakere i løpet av perioden 1994-1999.

Hovedgruppe 4. består av selvstendig næringsdrivende i år 2000 som hovedsakelig har vært under utdanning i løpet av perioden 1994-1999.

Hovedgruppe 5. består av selvstendig næringsdrivende i år 2000 som hovedsakelig har vært arbeidsledige i løpet av perioden 1994-1999 og til slutt

Hovedgruppe 6. består av selvstendig næringsdrivende i år 2000 som hovedsakelig har vært utenfor arbeidsstyrken i løpet av perioden 1994-1999.

I analysene som presenteres i kapittel 7 vises avgangen fra, og dermed indirekte opprettholdelsen av, selvstendig næringsvirksomhet i løpet av tidsperioden 2001-2005 for personer som var registrert som selvstendig næringsdrivende i basisåret 2000. Analysene er for øvrig i all hovedsak utført på tilsvarende måte som de som blir presentert i kapitlene 4 og 5.

Oversikten gis først på nasjonalt nivå, der vi først ser på gruppen selvstendig næringsdrivende samlet, slik at samtlige selvstendig næringsdrivende i primærnæringene også inngår i den totale selvstendige næringsvirksomheten. Deretter holder vi som tidligere selvstendig næringsdrivende i primærnæringene utenfor oversikten over avgang og opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet. Til slutt har vi foretatt en tilsvarende analyse brutt ned til de samme syv regiontypene som benyttes i rapporten for øvrig (se vedlegg A for inndeling av økonomiske regioner i region typer). I de regionale analysene har vi konsentrert oss om å ta utgangspunkt i samtlige selvstendig næringsdrivende i basisåret 2000, altså slik at selvstendig næringsdrivende også omfatter alle selvstendige i primærnæringene. For mer detaljer om metoder, definisjoner og gjennomføring av disse analysene vises til kapittel 7.

I analysen i kapittel 8 har vi delt inn strømmen av selvstendig næringsdrivende i 2000 som går ut av selvstendig næringsvirksomhet i perioden 2001-2005 definert etter bakgrunnsstatus i perioden 1994-1999 i til sammen syv grupper avhengig av til hvilken status i arbeidsmarkedet de forskjellige aktørene går til etter at de har gått ut av sin selvstendige næringsvirksomhet. De syv statusgruppene defineres på tilsvarende måte som beskrevet for kapittel 6. Analysen er utført slik at vi har benyttet de samme hovedgrupper av selvstendig næringsdrivende i 2000 definert etter bakgrunn i årene 1994-1999 med tilhørende avgangsstrømmer slik de er beskrevet i analysene i kapittel 7. Hver av avgangsstrømmene for hver av gruppene som inngår er imidlertid standardisert slik at samtlige fordeles på de nevnte syv statusgrupper nevnt over. Det vil si at hver avgangsstrøm for hver hovedgruppe av selvstendig næringsdrivende både for hele landet (med og uten primærnæringene) og i hver av de syv regiontypene for hvert av årene er satt lik 100 prosent, og at vi deretter har målt hvor stor andel hver av de syv statusgruppene utgjør av hver av de årlige avgangsstrømmene i perioden 2001-2005. For mer detaljer om metoder, definisjoner og gjennomføring av disse analysene vises til kapittel 8.

Til slutt er det i kapittel 9 foretatt analyser som viser hvordan strømmene fra selvstendig næringsvirksomhet, målt som årlige avgangsrater, henger sammen med

noen utvalgte regionale kjennetegn. Estimeringene er foretatt på grunnlag av en regional inndeling i økonomiske regioner. Det vil her si til sammen nitti regioner i Norge (se Hustoft mfl. (1999)). Estimeringene er foretatt totalt for alle personer under ett, samt splittet opp på de samme persongruppene som er benyttet i analysene i de øvrige kapitlene. Det vil si etter kjønn, etter tre aldersgrupper, tre utdanningsgrupper og i fire grupper etter personenes statsborgerskap, etter aktørens statsborgerskap samt til slutt også etter næringsgrupper. Estimeringene er foretatt partielt for hver av persongruppene og simultant for hver av de regionale kjennetegnene som er benyttet. Samtlige estimeringer er foretatt ved hjelp av vanlige minste kvadraters metode. Som regionale kjennetegn, her benyttet som uavhengige forklarende variable, har vi valgt å benytte følgende regionale nivåvariable: regionale arbeidslighetsrater, regional yrkesdeltakelse basert på total sysselsetting og regional yrkesdeltakelse basert på antall lønntakere. Videre har vi tatt med to regionale endringsvariable som består av den regionale endringen i sysselsettingen totalt og endringen i antall lønntakere.

Slik analysene er gjennomført ville alternativt et valg av et tilsvarende sett med opprettholdelsesrater (dvs. bestand av selvstendig næringsdrivende i basisåret minus årlig bruttoavgang) som avhengige venstre side variable, gi nøyaktig de samme verdier på parametrene og med det samme signifikansnivået, men med motsatt fortegn av det vi får ved å bruke avgangsrater.

En nærmere beskrivelse av variabelbruk, hypoteser og forventninger samt alle estimeringsresultatene er gitt i kapittel 9.

I kapittel 10 har vi til slutt samlet alle hovedresultatene fra analysene, der de viktigste konklusjonene er gitt under overskrifter som følger rapportens hovedkapitler for øvrig.

4. Noen generelle analyser av opprettholdelse av og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet

4.1. Innledning

I dette innledende kapittel med resultater fra analysene er oppmerksomheten konsentrert om en del generelle beskrivelser av opprettholdelse i og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet generelt gjennom hele den tidsperioden som analysene omfatter. Det er tatt utgangspunkt i alle personer som var registrert som selvstendig næringsdrivende i basisåret 1994. Det vil si det første av de årene vi har samlet individdata fra. Vi har deretter fulgt samtlige selvstendig næringsdrivende i 1994 gjennom hele tidsperioden 1995-2005 for å gi en oversikt over hvor mange som fortsatt var registrert som selvstendig næringsdrivende i årene etter basisåret 1994.

Oversikten gis først på nasjonalt nivå, der vi først ser på gruppen av selvstendig næringsdrivende samlet, slik at samtlige selvstendig næringsdrivende i primærnæringene også inngår i den totale selvstendige næringsvirksomheten. Deretter holder vi selvstendig næringsdrivende i primærnæringene utenfor oversikten. De nasjonale figurene gis som en ren opprettholdelsesrate som selvstendig næringsdrivende ved å definere samtlige selvstendig næringsdrivende i basisåret 1994 med en totalindeks satt lik 100. Deretter viser indeksen hvor stor andel av de som var selvstendig næringsdrivende i 1994 som fortsatt var å gjenfinne som selvstendig næringsdrivende de påfølgende elleve årene frem til og med 2005.

Deretter har vi splittet opp tidsserien i to like tidsintervaller, ved å sammenlikne opprettholdelse av og avganger fra selvstendig næringsvirksomhet på 1990-tallet med tilsvarende opprettholdelse og avganger i perioden etter tusenårsskiftet. I den første tidsserien, som strekker seg fra 1994 til og med 1999, bruker vi de samme selvstendig næringsdrivende som i analysen over, ved å ta utgangspunkt i alle selvstendig næringsdrivende i 1994, og hvordan disse enten opprettholder eller går ut av selvstendig næringsvirksomhet i perioden frem til og med 1999. I den andre tidsperioden, som strekker seg fra 2000 til og med 2005, tar vi på tilsvarende måte utgangspunkt i alle selvstendig næringsdrivende i 2000 og hvordan disse enten overlever

som selvstendig næringsdrivende eller trekker seg ut av selvstendig næringsvirksomhet frem til og med 2005.

Deretter er det foretatt tilsvarende analyser brutt ned til fylkesnivået. I stedet for å vise opprettholdelsesrater som selvstendig næringsdrivende, viser figurene i stedet avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet over den samme tidsperioden som vist over. Opprettholdelsesratene som selvstendig næringsdrivende fremkommer imidlertid indirekte som forskjellen mellom totalt antall selvstendige i 1994 fratrukket avgangsraten. Grunnen til at vi viser avgangsrater i stedet for opprettholdelsesrater direkte skyldes at det normalt sett er lettere å lese en figur fra venstre mot høyre i stedet for fra høyre mot venstre, som ville ha blitt tilfellet ved å starte på en totalindeks = 100 i basisåret. Vi splitter videre opp resultatene på to måter:

1) ved å gi en oversikt over avgangen målt som akkumulert avgang fortløpende gjennom hele tidsperioden. På denne måten kan vi sammenlikne avgangsrater mellom fylkene på ulike tidspunkt i tidsserien og til slutt gi en visuell oversikt over hvor stor andel av de selvstendig næringsdrivende i 1994 som ikke lenger er selvstendig næringsdrivende ved hele tidsperiodens utløp. Eller om man vil hvor mange av de selvstendig næringsdrivende i 1994 som fortsatt er aktive som selvstendig næringsdrivende også i 2005 ved å trekke total akkumulert avgang fra totalt antall selvstendig næringsdrivende i 1994 satt lik 100 prosent.

og 2) ved å gi en årlig oversikt over hvor stor andel av de opprinnelig selvstendig næringsdrivende i 1994 som forlater sitt virke som selvstendig næringsdrivende i hvert av årene i løpet av hele tidsperioden 1995-2005. Denne fremstillingsmåten viser bedre strukturelle forskjeller mellom fylkene med hensyn til når frafallet eventuelt inntreffer og på den måten også hvor lenge hovedtyngden av de selvstendig næringsdrivende har klart å opprettholde sin posisjon som selvstendig næringsdrivende.

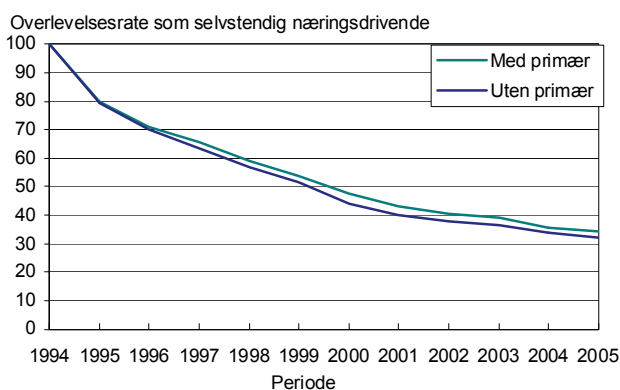
Tilsvarende analyser og fremstillingsform gis også til slutt i kapitlet, men da for en regioninndeling gruppert etter syv regiontyper, og således en mer sentrum-

periferi inndeling av regionene (se kapittel 3 og vedlegg A for inndeling av økonomiske regioner i region-typer).

I samtlige fremstillinger er det operert med to grupper av selvstendig næringsdrivende bestående av 1) samtlige selvstendig næringsdrivende inkludert primærnæringene og 2) en gruppe der selvstendige næringsdrivende i primærnæringene holdes utenfor.

4.2. Nasjonale opprettholdelsesrater i selvstendig næringsvirksomhet.

Figur 4.1. Opprettholdelsesrate som selvstendig næringsdrivende med og uten primærnæringene akkumulert over perioden 1994-2005. Hele landet. Indeks 1994 = 100

I figur 4.1 vises opprettholdelsesrate for alle selvstendig næringsdrivende i 1994 fordelt på samtlige selvstendig næringsdrivende inkludert primærnæringene og for den del av de selvstendig næringsdrivende som ikke omfatter primærnæringene. De to kurvene viser relativt små forskjeller, men med en liten tendens til at opprettholdelsesraten hos selvstendig næringsdrivende er noe mindre når vi holder selvstendig næringsdrivende i primærnæringene utenfor analysen. Til tross for en gjennomgående nedgang i sysselsettingen i primærnæringene er altså bruttoavgangen fra selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene enda større. Det er imidlertid viktig å være klar over at nettoavgangen blant selvstendige i primærnæringene er større enn i den selvstendige næringsvirksomhet for øvrig, slik at bak en større bruttoavgang blant selvstendige utenom primærnæringene skjuler det seg dog en sterkere brutto rekruttering i denne gruppen enn når primærnæringene tas med.

Som figuren viser, var det om lag 30-35 prosent av de selvstendig næringsdrivende i 1994 som fortsatt opprettholdt sin status som selvstendig næringsdrivende når vi kommer frem til det siste året, som her altså er 2005. Selv om kurvene synes å vise en opprettholdelsesrate som går gradvis nedover, så er det noen få klare utslag. Opprettholdelsesraten faller klart sterkest det første året fra 1994 til 1995, da om lag 20 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende i 1994 allerede var ute av selvstendig næringsvirksomhet i 1995. Dette

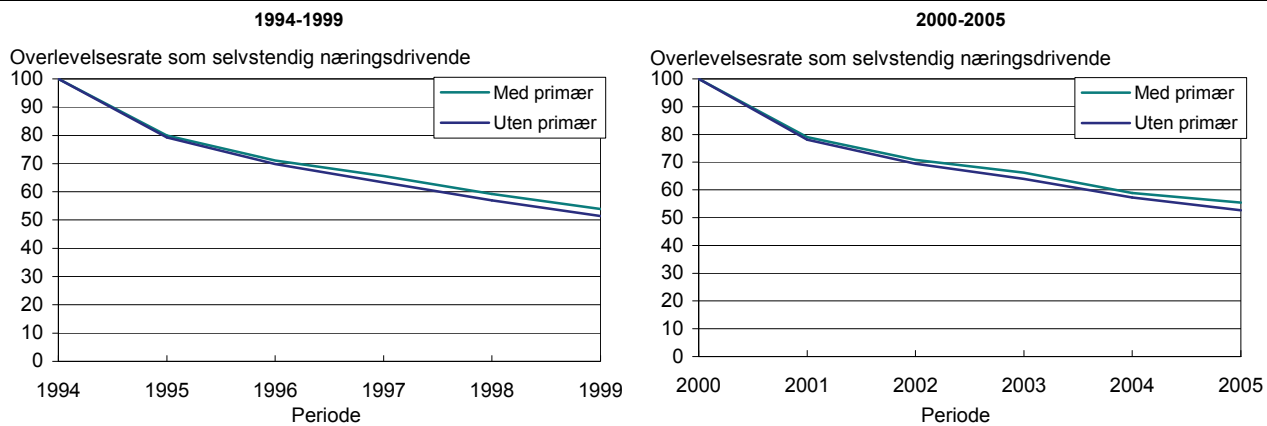
gjelder både når vi tar med eller utelater selvstendig næringsdrivende i primærnæringene. Deretter synes opprettholdelsesraten å falle relativt jevnt frem til rundt tusenårsskiftet, da om lag halvparten av de som var selvstendig næringsdrivende i 1994 har gått ut av selvstendig næringsvirksomhet. Denne halveringen av antall selvstendig næringsdrivende inntreffer som vi ser noe tidligere når selvstendig næringsdrivende i primærnæringene holdes utenfor. Mot slutten av tidsperioden flater opprettholdelsesratene litt mer ut med noe svakere avgang i begge gruppene av selvstendige, da det kun var den "harde kjerne" av selvstendig næringsdrivende som fortsatt opprettholdt sin virksomhet.

Ellers er det verdt å merke seg at det ikke kan observeres noen umiddelbare klare sammenfall mellom tilbøyeligheten til å overleve som selvstendig næringsdrivende og konjunkturforløpet. Den meget sterke avgangen det første året skyldes ikke konjunkturforløpet, da landet var inne i en begynnende oppgangsperiode i 1994 og 1995. Vi kan heller ikke observere noen mindre reduksjon i opprettholdelsesratene i de sterke vekstårene 1997 og 1998 sammenliknet med avgangen i perioden fra 2000 og frem til 2003 med klart svakere økonomisk utvikling, men heller snarere tvert i mot.

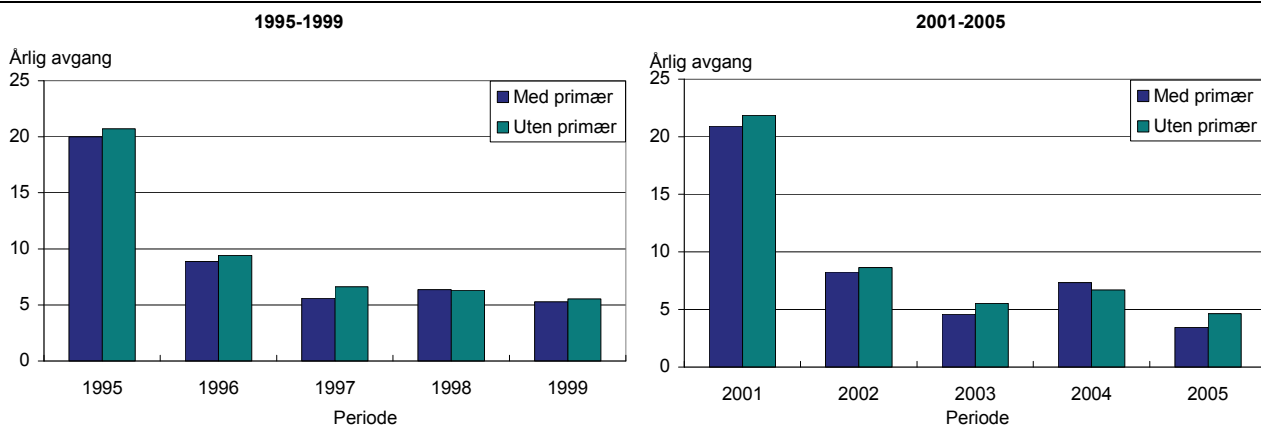
I figur 4.2 er resultatene splittet opp på to like lange tidsperioder med utgangspunkt i beholdningen av selvstendig næringsdrivende i to basisår, 1994 og 2000, for deretter å måle opprettholdelsesratene de to påfølgende fireårsperiodene. Det er små forskjeller å spore mellom de to tidsperiodene. Felles for begge perioder er at den langsiktige opprettholdelsen som selvstendig næringsdrivende er svakt høyere når vi inkluderer primærnæringene. Den totale avgangen er imidlertid noe sterkere gjennom den første perioden 1994-1999 for begge grupper med selvstendig næringsdrivende.

I figur 4.3 vises år-til-år forløpet noe mer detaljert, ved å måle årlige avganger fra selvstendig næringsvirksomhet hele veien som årlige avgangsrater i forhold til beholdningen av selvstendig næringsdrivende i de to basisårene 1994 og 2000.

Figur 4.2. Opprettholdelsesrate som selvstendig næringsdrivende med og uten primærnæringene akkumulert over periodene 1994-1999, og 2000-2005. Hele landet. Indeks: 1994 = 100 og 2000 = 100

Figur 4.3. Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet med og uten primærnæringene. Årlig avgang 1995-1999 og 2001-2005. Prosent av selvstendig næringsdrivende i henholdsvis 1994 og 2000. Hele landet

Den umiddelbare avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet det første året er noe høyere i den andre perioden enn i den første. Dette gjelder uavhengig av om vi tar med primærnæringene eller ikke. Dette kan delvis forklares ved at den økonomiske utviklingen generelt var noe sterkere i årene 1994-1995 enn i 2000-2001. Derimot er det mot konjunkturforløpet at avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet var noe høyere i årene 1996 og 1997 enn under den svake økonomiske utviklingen i årene 2002 og 2003. Avgangen de to siste årene i hver av periodene var derimot litt mer i samsvar med konjunkturutviklingen, da en litt lavere avgang i 1998 enn i 2004 kan ha sammenheng med en særdeles sterk økonomisk utvikling fra 1997 til 1998, og vise versa at en noe større avgang fra selvstendig næringsvirksomhet i 1999 enn i 2005 delvis kan forklares med en klart svakere økonomisk utvikling i 1999 sammenliknet med 2005.

Ellers er det verdt å merke seg at avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet har en tendens til å avta gjennom tidsperiodene, men med ett unntak. Dette gjelder det fjerde året i hver av tidsperiodene, der avgangen synes å øke litt i 1998 sammenliknet med i 1997, og enda klarere i 2004 sammenliknet med i

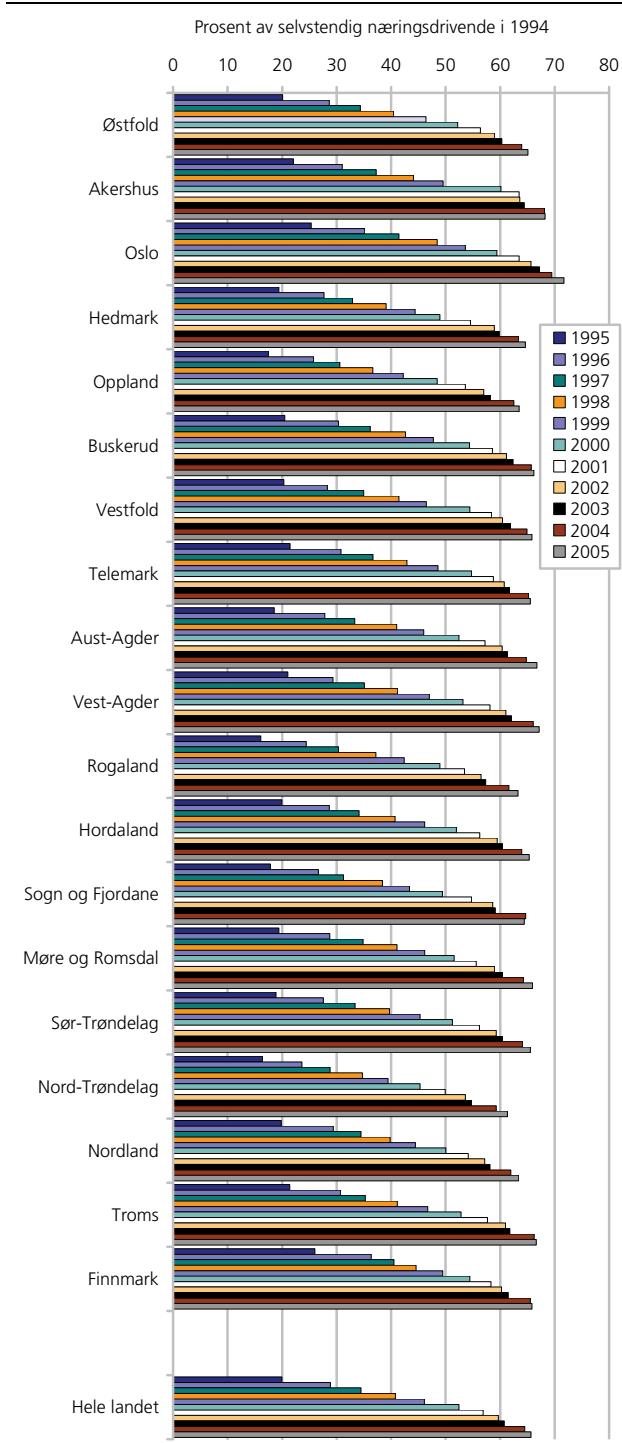
2003. Det er ingen konjunkturrelle forklaringer på dette, i og med at den økonomiske veksten var sterkere i 1998 og 2004 sammenliknet med de forutgående årene i henholdsvis 1997 og 2003.

4.3. Avgang fra og opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet etter fylke.

I dette avsnittet har vi sett på tilsvarende resultater som i avsnittet over, men brutt ned til landets fylker. Som nevnt i innledningen benytter vi her avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet i stedet for opprettholdelsesrater, slik at opprettholdelse som selvstendig næringsdrivende fremkommer gjennom differensen mellom total beholdning av selvstendige og avgangen målt i prosent av totalt antall selvstendig næringsdrivende i basisåret.

Akkumulerte avgangsrater gjennom hele perioden 1995-2005 er gitt i figur 4.4. Som det fremgår er det enkelte regionale forskjeller, men ikke så veldig store. Oslo skiller seg ut med den største avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet når vi ser hele perioden under ett. I hovedstaden hadde om lag 72 prosent av samtlige selvstendige næringsdrivende i 1994 forlatt sitt virke når vi kommer frem til 2005. Eller med andre

Figur 4.4. Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende i 1994 akkumulert over perioden 1995-2005. Etter fylker

ord at om lag 28 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende i 1994 fortsatt var aktive med selvstendig næringsvirksomhet i den samme næringen de startet sin selvstendige næringsvirksomhet i når vi kommer frem til 2005.

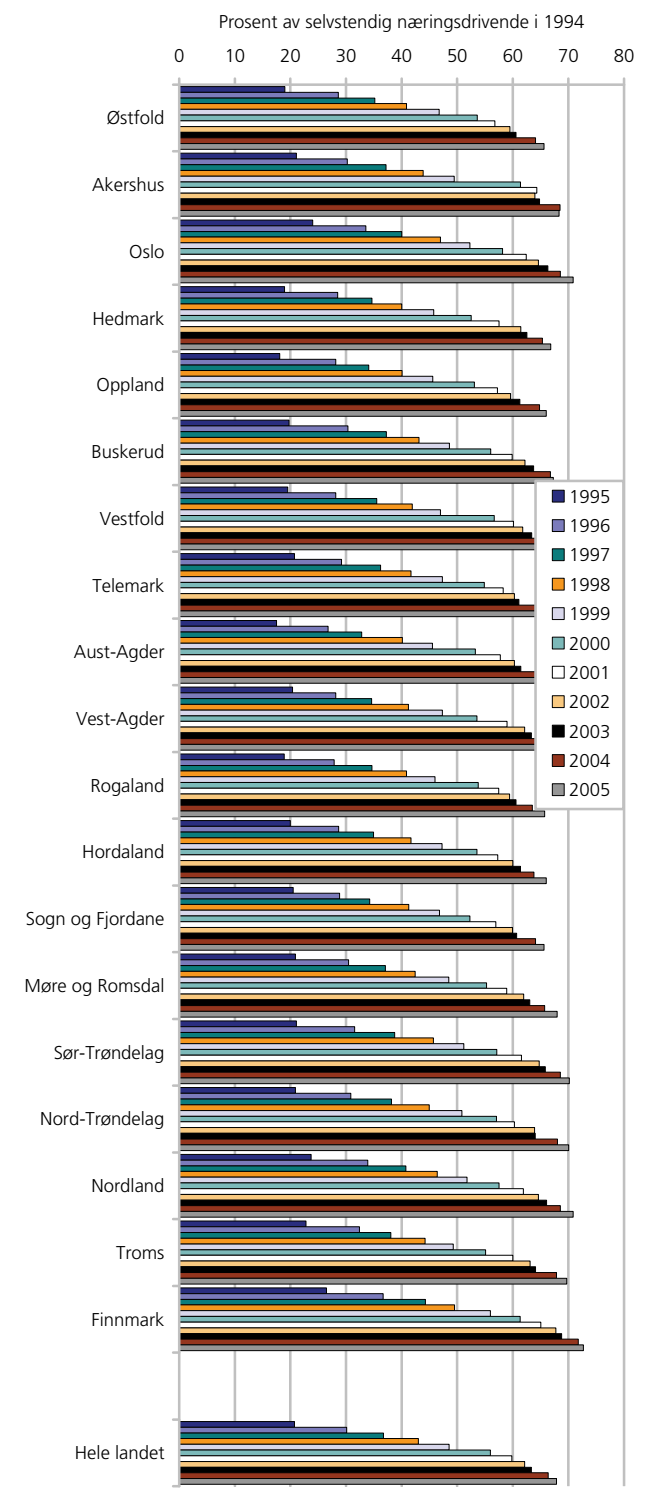
Lavest avgang fra selvstendig næringsvirksomhet når vi ser hele perioden under ett ble observert i Nord-Trøndelag. Her hadde om lag 62 prosent av samtlige selvstendige næringsdrivende i 1994 forlatt sitt virke når vi kommer frem til 2005. Eller med andre ord at om lag 38 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende i 1994 fortsatt var aktive med selvstendig næringsvirksomhet i den samme næringen de startet sin selvstendige næringsvirksomhet i når vi kommer frem til 2005.

Ser vi på korttidsavgangen, som finner sted det første året etter at målingene starter, var det fylkene Finnmark og Oslo som klart skilte seg ut med den største avgangen. I Finnmark forlot om lag 26 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende allerede det første året, mens tilsvarende andel i Oslo var om lag 25 prosent. Nord-Trøndelag var også fylket, som sammen med Rogaland, skilte seg mest ut med lavest korttidsavgang fra selvstendig næringsvirksomhet. Her viser andelen om lag 17 prosent avgang i 1995 av de som var selvstendig næringsdrivende i 1994.

I figur 4.5 er det på tilsvarende måte som over vist oversikt over opprettholdelse av og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet i fylkene når primærnæringene holdes utenfor. Som vi så i avsnitt 4.2 over, så er den akkumulerte avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet litt større når vi holder primærnæringene utenfor analysen, men forskjellene er ikke veldig store. På fylkesnivå var det nå Finnmark som viste de største avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet akkumulert over hele tidsperioden 1995-2005, etterfulgt av Oslo og Nordland. Når primærnæringene holdes utenfor øker imidlertid den samlede avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet i Nord-Trøndelag så mye, at fylket går fra å vise lavest samlet avgang når primærnæringene inkluderes, til å bli et av fylkene med størst samlet avgang over tidsperioden når primærnæringene utelates. Lavest samlet avgang fra selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene var nå å finne i Telemark og i de tre vestlandsfylkene Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane.

Ser vi på korttidsavgangen som skjer allerede i løpet av det første året, var det igjen Finnmark som viste størst avgangsrater etterfulgt av Oslo, mens Aust-Agder, Oppland og Rogaland var fylkene med lavest avgang fra selvstendig næringsvirksomhet i løpet av det første året i tidsserien.

Figur 4.5. Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene 1994 akkumulert over perioden 1995-2005. Etter fylker

I figurene fra 4.6a til og med 4.9b vises tilsvarende resultater fordelt på hver av periodene 1995-1999 og 2001-2005 med utgangspunkt i antall selvstendig næringsdrivende i henholdsvis 1994 og 2000. Periodene er dermed like lange, slik at avgangsraterne akkumulert over hver av tidsperiodene skulle være sammenliknbare. Det gis resultater for samtlige selvstendig næringsdrivende inkludert primærnæringene og tilsvarende

resultater der primærnæringene holdes utenfor den selvstendige næringsvirksomheten. I tillegg til å vise akkumulerte avgangsrater fortløpende gjennom tidsperiodene, har vi også beregnet årlige avgangsrater med utgangspunkt i beholdningen av selvstendig næringsdrivende i henholdsvis 1994 og 2000.

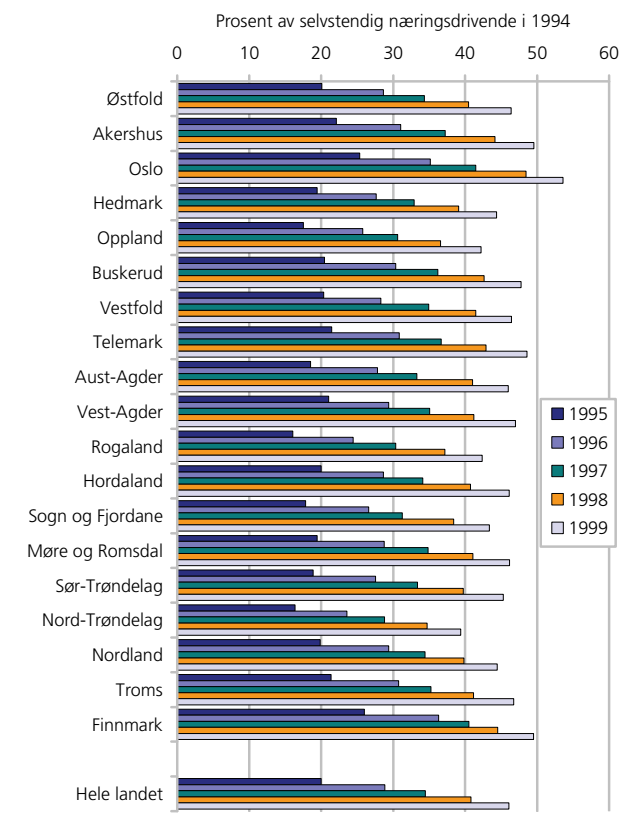
Figur 4.6a, som viser avgangen fra total selvstendig næringsvirksomhet i 1994 akkumulert over årene 1995-1999, viser at det var Oslo som hadde den klart største avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet også i denne perioden. I hovedstaden hadde om lag 53 prosent av samtlige selvstendige næringsdrivende i 1994 forlatt sitt virke når vi kommer frem til 1999. Eller med andre ord at om lag 47 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende i 1994 fortsatt var aktive med selvstendig næringsvirksomhet i den samme næringen de startet sin selvstendige næringsvirksomhet i når vi kommer frem til 1999. Fylkene Finnmark og Akershus viser også relativt høye avgangsrater, der nesten halvparten av samtlige selvstendig næringsdrivende i 1994 har forlatt sin virksomhet når vi kommer frem til 1999.

Lavest avgang fra selvstendig næringsvirksomhet når vi ser hele perioden under ett ble også her observert i Nord-Trøndelag. Her har snaut 40 prosent av samtlige selvstendige næringsdrivende i 1994 forlatt sitt virke når vi kommer frem til 1999. Eller med andre ord at over 60 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende i 1994 fortsatt var aktive med selvstendig næringsvirksomhet i den samme næringen de startet sin selvstendige næringsvirksomhet i når vi kommer frem til 1999.

I figur 4.6b er de akkumulerte avgangsraterne splittet opp som årlige avganger i den samme tidsperioden. Korttidsavgangen det første året utgjør om lag 20 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende på landsbasis. Som vi også har sett var det altså fylkene Finnmark og Oslo som klart skilte seg ut med den største korttidsavgangen, mens Nord-Trøndelag og Rogaland skilte seg ut med lavest korttidsavgang fra selvstendig næringsvirksomhet. Den sterke avgangen i Finnmark og Oslo fortsetter også det andre året, da ytterligere om lag 10 prosent av de selvstendig næringsdrivende i 1994 forlot sin virksomhet i 1996. Annet års avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet var også sterk i Buskerud, som viser 10 prosent frafall dette året. Nord-Trøndelag var også fylket med lavest avgang fra selvstendig næringsvirksomhet det andre året.

Som tidligere vist er det en meget klar tendens til sterkest avgang det første året som gradvis avtar jo lenger man kommer ut i perioden. Som vi så for landstallene over, er det imidlertid en klar tendens til at fjerde års avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet er klart sterkere enn tredje års avgangen.

Figur 4.6a. Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende i 1994 akkumulert over perioden 1995-1999. Etter fylker

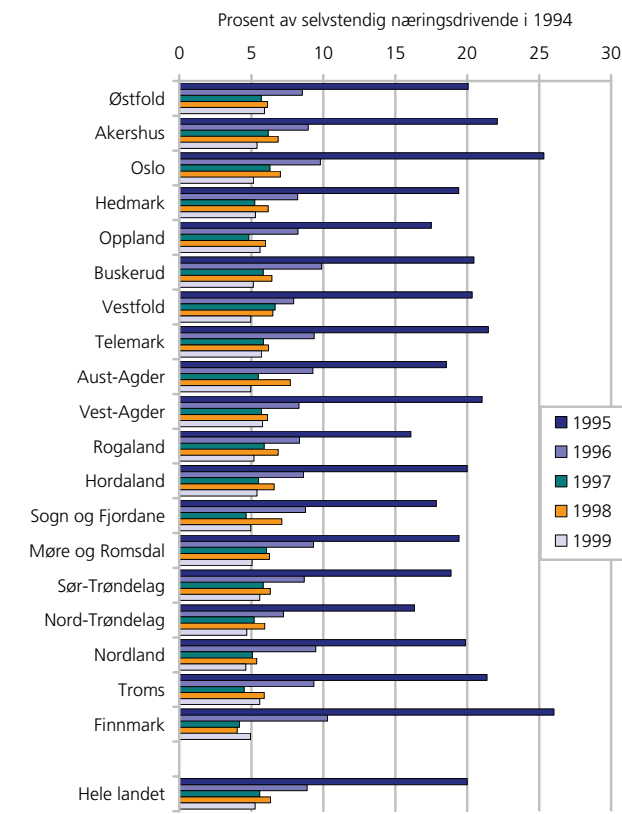
Dette var nesten gjennomgående for samtlige fylker, med et unntak for Vestfold og Finnmark. Finnmark synes imidlertid å ta dette igjen med en relativt sterk femte års avgang fra selvstendig næringsvirksomhet.

I figurene 4.7a og 4.7b vises tilsvarende resultater for perioden 1995-1999, men der selvstendig næringsdrivende i primærnæringene holdes utenfor analysen.

På fylkesnivå var det også nå Finnmark som viste de klart største avgangsraterne fra selvstendig næringsvirksomhet akkumulert over hele tidsperioden 1995-1999, etterfulgt av Oslo og de tre fylkene Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag og Nordland (se figur 4.7a). I Finnmark omfatter den samlede avgangen over perioden om lag 56 prosent av alle selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 1994. Men også i de øvrige fylkene som nevnes her omfatter avgangen over halvparten av beholdningen av selvstendig næringsdrivende i 1994. Lavest samlet avgang fra selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene var i denne perioden å finne i Hedmark, Oppland og Aust-Agder, med en samlet avgang på litt over 45 prosent av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 1994.

Ser vi på korttidsavgangen, som skjer allerede i løpet av det første året, var det Finnmark som viste størst

Figur 4.6b. Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende i 1994 målt som årlige rater i perioden 1995-1999. Etter fylker

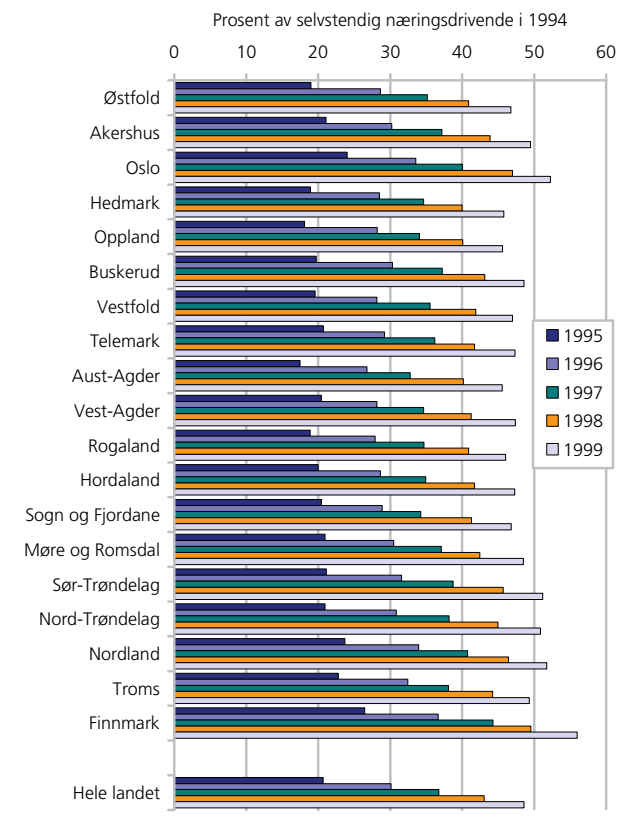

avgangsrater etterfulgt av Oslo og Nordland, mens Aust-Agder var fylket som viste klart lavest avgang fra selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene i løpet av det første året i tidsserien.

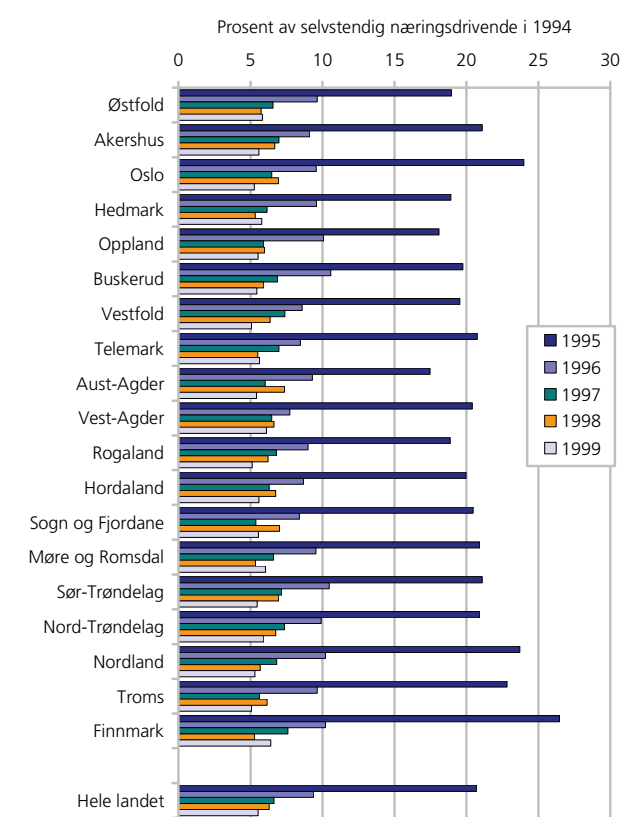
Den sterke avgangen i Finnmark fortsetter også det andre året, da ytterligere drøye 10 prosent av de selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 1994 forlot sin virksomhet i 1996 (se figur 4.7b). Annet års avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet var imidlertid enda sterkere i fylkene Buskerud og Sør-Trøndelag, som viste nesten 11 prosent frafall dette året. Klart lavest avgang i løpet av det andre året ble observert i Vest-Agder, med en avgang på om lag 8 prosent av beholdningen av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 1994.

Når primærnæringene holdes utenom er tendensen til at avgangen gradvis avtar jo lenger man kommer ut i perioden noe klarere enn hva tilfellet var med avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet totalt i figur 4.6b. Det var imidlertid en del fylker som også nå viste en sterkere fjerde års avgang enn tredje års avgang (se for eksempel Aust-Agder og Sogn og Fjordane), men hovedtendensen var en gradvis svakere avgang gjennom perioden, som vist i gjennomsnittet fort hele landet.

Figur 4.7a. Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene 1994 akkumulert over perioden 1995-1999. Etter fylker

Figur 4.7b. Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene 1994 målt som årlige rater i perioden 1995-1999. Etter fylker

I figurene fra 4.8a til 4.9b gis tilsvarende resultater for selvstendig næringsdrivende i 2000 med tilhørende avgangsrater gjennom perioden 2001-2005. Figur 4.8a, som omfatter avgangen fra total selvstendig næringsvirksomhet i 2000 akkumulert over årene 2001-2005, viser at det var Oslo som hadde den klart største avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet også i denne perioden.

I hovedstaden hadde om lag 55 prosent av samtlige selvstendige næringsdrivende i 2000 forlatt sitt virke når vi kommer frem til 2005. Eller med andre ord at om lag 45 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende i 2000 fortsatt var aktive med selvstendig næringsvirksomhet i den samme næringen de startet sin selvstendige næringsvirksomhet i når vi kommer frem til 2005. Akershus og Agder-fylkene viste også relativt høye samlede avgangsrater, der over 45 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende i 2000 har forlatt sin virksomhet når vi kommer frem til 2005.

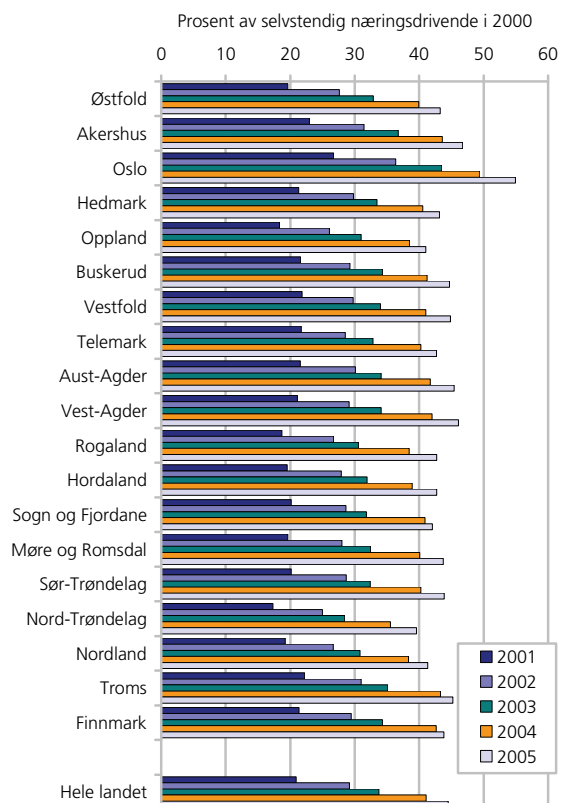
Lavest avgang fra selvstendig næringsvirksomhet når vi ser hele perioden under ett ble også i denne perioden observert i Nord-Trøndelag. Her hadde under 40 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende i 2000 forlatt sitt virke når vi kommer frem til 2005.

Eller med andre ord at over 60 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende i 2000 fortsatt var aktive med selvstendig næringsvirksomhet i den samme næringen de startet sin selvstendige næringsvirksomhet i når vi kommer frem til 2005.

Det er imidlertid observert en viss polarisering i den samlede regionale avgangsstrukturen når vi sammenlikner perioden på 1990-tallet med perioden 2001-2005. Mens de samlede avgangsraterne fra selvstendig næringsvirksomhet har gått noe ned fra perioden 1995-1999 og frem til årene 2001-2005 på landsbasis, var den akkumulerte avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet i Oslo klart høyere i den siste perioden.

I figur 4.8b er de akkumulerte avgangsraterne splittet opp som årlige avganger i den samme tidsperioden. Korttidsavgangen det første året utgjør nå noe over 20 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende på landsbasis, mot om lag 20 prosent i tilsvarende periode på 1990-tallet. Som vi ser av figuren var det Oslo som skilte seg ut med den klart største korttidsavgangen, som også var en del sterkere enn tilsvarende korttidsavgang i hovedstaden i perioden på 1990-tallet. Fylkene Akershus og Troms viser også relativt høy avgang fra selvstendig næringsvirksomhet det første året, mens spesielt Nord-Trøndelag, men også Oppland og

Figur 4.8a. Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende i 2000 akkumulert over perioden 2001-2005. Etter fylker

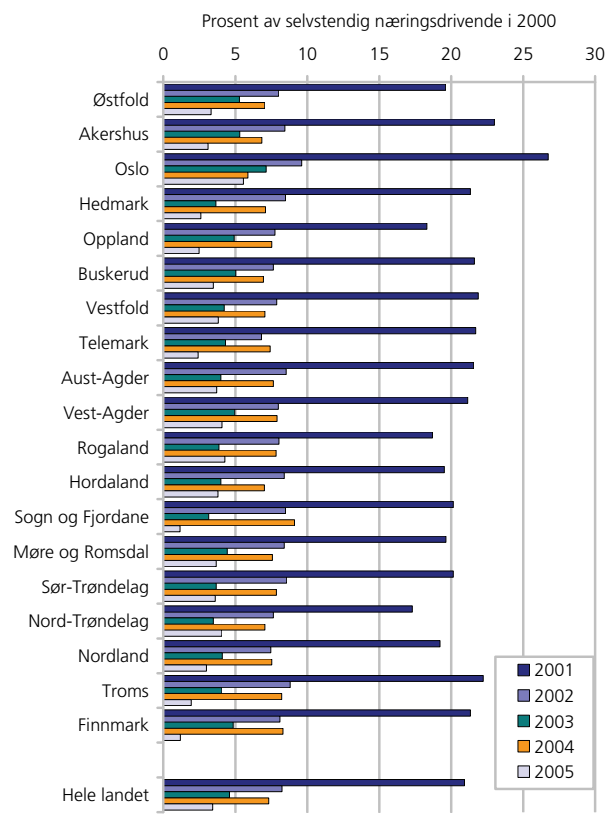
Rogaland, skilte seg ut med lavest korttidsavgang fra selvstendig næringsvirksomhet i denne perioden.

Den sterke avgangen i Oslo fortsatte også det andre året, da ytterligere nesten 10 prosent av de selvstendig næringsdrivende i 2000 forlot sin virksomhet i 2002. Annet års avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet var også sterk i Troms, mens Telemark var fylket med lavest avgang fra selvstendig næringsvirksomhet det andre året.

Som vist tidligere er det en meget klar tendens til sterkest avgang det første året som gradvis avtar jo lenger man kommer ut i perioden. Som vi har sett tidligere er det imidlertid en klar tendens til at fjerde års avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet er klart sterkere enn tredje års avgangen. Dette var gjennomgående for samtlige fylker, med unntak av Oslo. Den relativt sterkere fjerde års avgangen sett i forhold til tredje års avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet var enda mer markant i perioden 2001-2005 enn i perioden på 1990-tallet. Denne effekten var meget klar i de fleste fylker, og aller mest uttalt i Sogn og Fjordane.

I figurene 4.9a og 4.9b vises tilsvarende resultater for perioden 2001-2005, men der selvstendig

Figur 4.8b. Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende i 2000 målt som årlige rater i perioden 2001-2005. Etter fylker

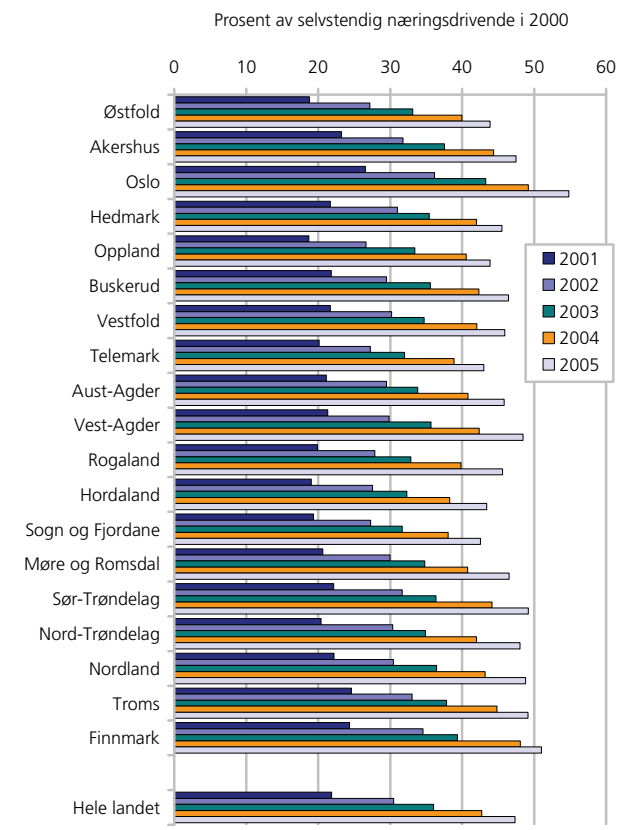

næringsdrivende i primærnæringene holdes utenfor analysen.

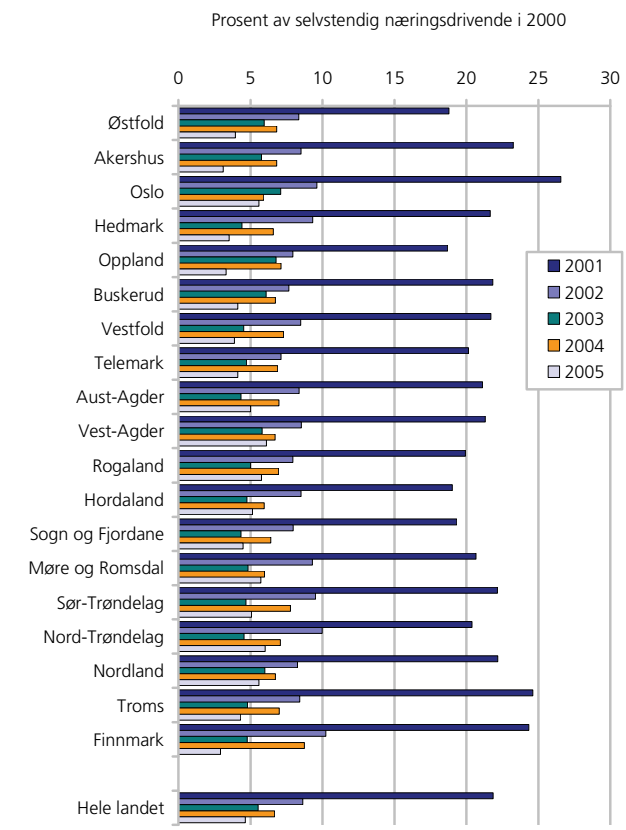
På fylkesnivå var det også nå Oslo som viste de klart største avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet akkumulert over hele tidsperioden 2001-2005, etterfulgt av de tre nordligste fylkene Finnmark, Troms og Nordland (se figur 4.9a). I Oslo omfattet den samlede avgangen over perioden om lag 55 prosent av alle selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2000. I de øvrige fylkene som nevnes her omfattet avgangen om lag halvparten av beholdningen av selvstendig næringsdrivende i 2000, med litt over halvparten i Finnmark og litt under halvparten i Troms og Nordland. Lavest samlet avgang fra selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene var i denne perioden å finne i Sogn og Fjordane, Telemark, Hordaland og Oppland, med en samlet avgangsrater på om lag 42-43 prosent av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2000.

Ser vi på korttidsavgangen var det også Oslo som viste størst avgangsrater etterfulgt av Troms og Finnmark, mens Oppland, Hordaland, Østfold og Sogn og Fjordane var fylkene som viste klart lavest avgang fra selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene i løpet av det første året i tidsserien.

Figur 4.9a. Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene 2000 akkumulert over perioden 2001-2005. Etter fylker

Figur 4.9b. Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene 2000 målt som årlige rater i perioden 2001-2005. Etter fylker

Den sterke avgangen i Oslo fortsatte også det andre året, da ytterligere nesten 10 prosent av de selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2000 forlot sin virksomhet i 2002 (se figur 4.9b). Annet års avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene var imidlertid enda sterkere i fylkene Finnmark og Nord-Trøndelag, som begge viste om lag 10 prosent frafall dette året. Klart lavest avgang i løpet av det andre året ble observert i Telemark, med en avgang på om lag 7 prosent av beholdningen av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2000.

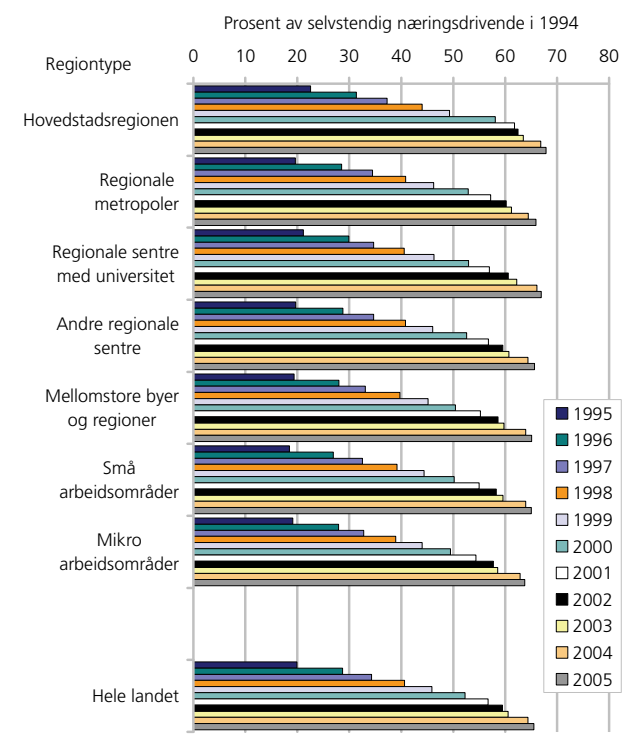
Når selvstendig næringsdrivende i primærnæringene holdes utenfor, er tendensen til at avgangen gradvis avtar jo lenger man kommer ut i perioden noe klarere enn hva tilfellet var med avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet totalt i figur 4.8b. Men også nå viste samtlige fylker utenom Oslo en sterkere avgang fra selvstendig næringsvirksomhet i det fjerde året sammenliknet med det tredje året i tidsserien. Mest markant var denne forskjellen i fylkene Finnmark og Sør-Trøndelag.

4.4. Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet etter regiontyper.

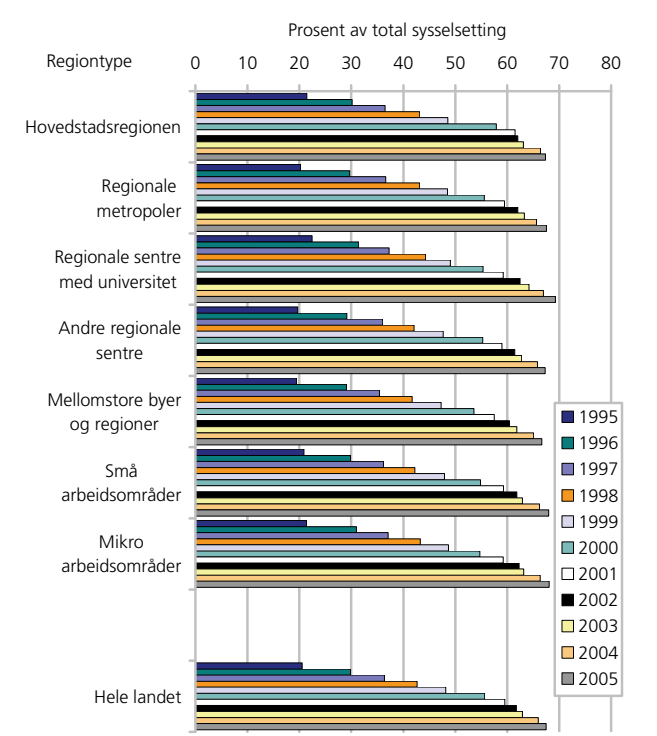
I dette avsnittet har vi sett på tilsvarende resultater som i avsnittet over, men fordelt etter regiontyper i en sentrum-periferi klassifisering (se kapittel 3 og vedlegg A). Som i avsnittet over benytter vi også her avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet i stedet for opprettholdelsesrater, slik at opprettholdelse som selvstendig næringsdrivende fremkommer som differensen mellom total beholdning av selvstendige og avgangen målt i prosent av totalt antall selvstendig næringsdrivende i basisåret.

Akkumulerte avgangsrater gjennom hele perioden 1995-2005 er gitt i figur 4.10. Det er enkelte regionale forskjeller, men ikke så veldig store. Hovedstadsregionen skiller seg ut med den største avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet når vi ser hele perioden under ett. I denne regionen hadde snaut 68 prosent av samtlige selvstendige næringsdrivende i 1994 forlatt sitt virke når vi kommer frem til 2005. Eller med andre ord at litt over 32 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende i 1994 fortsatt var aktive med selvstendig næringsvirksomhet i den samme næringen de startet sin selvstendige næringsvirksomhet i når vi kommer frem til 2005.

Figur 4.10. Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende i 1994 akkumulert over perioden 1994-2005. Etter regiontyper

Figur 4.11. Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 1994 akkumulert over perioden 1994-2005. Etter regiontyper

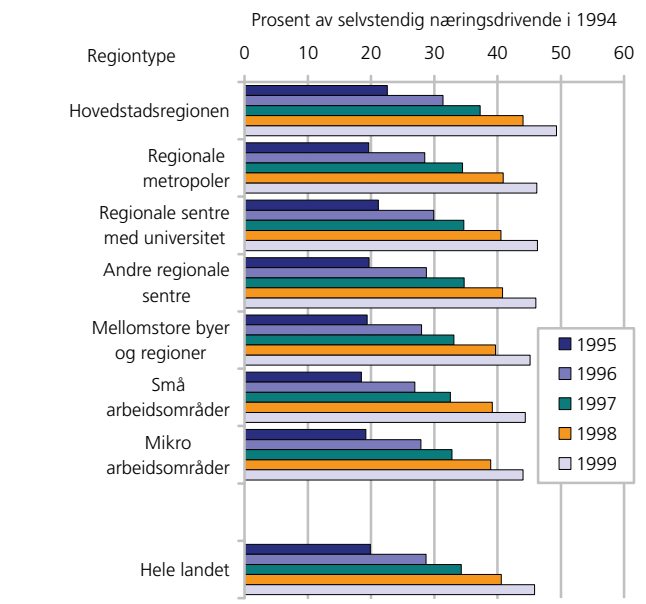
Ellers viser figuren en klar sentrum-periferi tendens i avgangshyppigheten over hele tidsperioden, med størst samlet avgang i de mest sentrale regionene og gradvis lavere avgang jo mindre og mer perifere de lokale arbeidsmarkedene blir. Lavest samlet avgang fra selvstendig næringsvirksomhet ble observert i de mest perifere regionene kjennetegnet som mikro arbeidsområder. Her hadde om lag 64 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende i 1994 forlatt sitt virke når vi kommer frem til 2005. Eller med andre ord at om lag 36 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende i 1994 fortsatt var aktive med selvstendig næringsvirksomhet i den samme næringen de startet sin selvstendige næringsvirksomhet i når vi kommer frem til 2005.

Ser vi på korttidsavgangen, som finner sted det første året etter at målingene starter, var det også hovedstadsregionen som klart skilte seg ut med den største avgangen. I Oslo/Akershus forlot mellom 22 og 23 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende i 1994 sin virksomhet som selvstendig næringsdrivende allerede det første året. De mer perifere små arbeidsområder sammen med mikro arbeidsområdene var også regiontypene som skilte seg ut med lavest korttidsavgang fra selvstendig næringsvirksomhet. Her viste andelen om lag 18 og 19 prosent avgang i 1995 av de som var selvstendig næringsdrivende i 1994

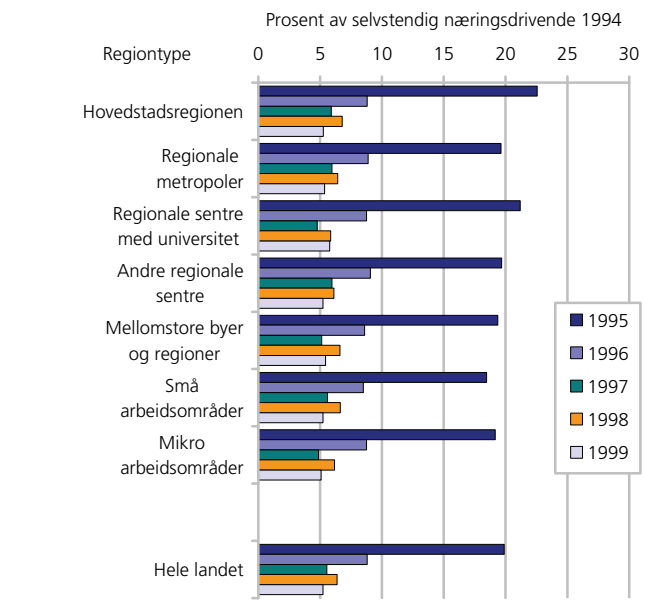
I figur 4.11 er det på tilsvarende måte vist oversikt over opprettholdelse og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet i hver av regiontypene når primærnæringene holdes utenfor. Som vist i avsnitt 4.2 over, var den akkumulerte avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet litt større når vi holder primærnæringene utenfor analysen, men forskjellene er ikke veldig store. Målt etter regiontyper var forskjellene i samlet avgang klart mindre enn når primærnæringene ble tatt med blant de selvstendig næringsdrivende, og det var ingen klare sentrum-periferi forskjeller slik som vist i figur 4.10. Av regiontypene var det nå regionale sentre med universitet som viste de største avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet akkumulert over hele tidsperioden 1995-2005, etterfulgt av de mest perifere mikro arbeidsområdene. Lavest samlet avgang fra selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene var nå å finne i mellomstore byer og regioner, mens hovedstadsregionen var den av regiontypene som viste nest lavest samlet avgang fra selvstendig næringsvirksomhet.

Ser vi på korttidsavgangen, som foregår allerede i løpet av det første året, var det også regionale sentre med universitet som viste størst avgangsrater, men her etterfulgt av hovedstadsregionen Oslo og Akershus, mens mellomstore byer og regioner var regiontypen som også her viste lavest avgang fra selvstendig næringsvirksomhet i løpet av det første året i tidsserien.

Figur 4.12a. Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende i 1994 akkumulert over perioden 1995-1999. Etter regiontyper

Figur 4.12b. Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende i 1994 målt som årlige rater i perioden 1995-1999. Etter regiontyper

I figurene fra 4.12a til 4.15b viser vi tilsvarende resultater fordelt på hver av periodene 1995-1999 og 2001-2005 med utgangspunkt i antall selvstendig næringsdrivende i henholdsvis 1994 og 2000. Periodene er dermed like lange, slik at avgangsratene akkumulert over hver av tidsperiodene er sammenliknbare. Det gis resultater både for samtlige selvstendig næringsdrivende inkludert primærnæringene og tilsvarende resultater der primærnæringene holdes utenfor den selvstendige næringsvirksomheten. I tillegg til å vise samlede avgangsrater fortløpende gjennom tidsperiodene, har vi også beregnet årlige avgangsrater med utgangspunkt i beholdningen av selvstendig næringsdrivende i henholdsvis 1994 og 2000.

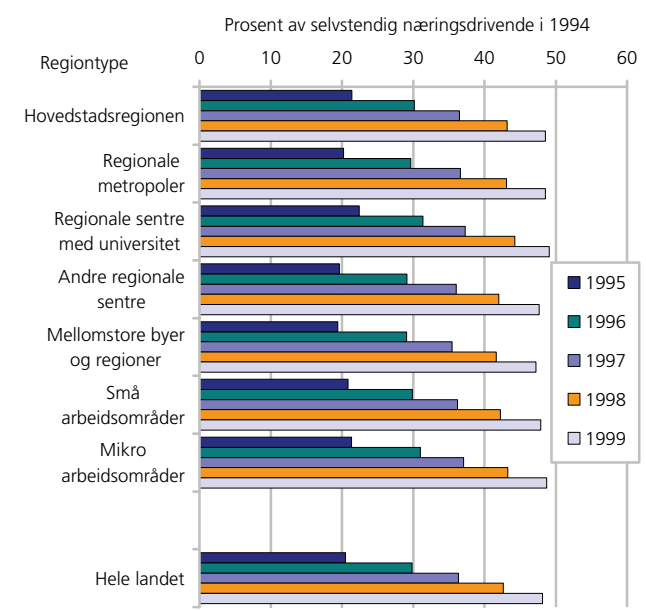
Figur 4.12a, som omfatter avgangen fra total selvstendig næringsvirksomhet i 1994 akkumulert over årene 1995-1999, viser at det var hovedstadsregionen som hadde den klart største avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet også i denne mellomlange perioden. I hovedstadsregionen hadde om lag 49 prosent av samtlige selvstendige næringsdrivende i 1994 forlatt sitt virke når vi kommer frem til 1999. Eller med andre ord at om lag 51 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende i 1994 fortsatt var aktive med selvstendig næringsvirksomhet i den samme næringen de startet sin selvstendige næringsvirksomhet i når vi kommer frem til 1999. Mellom de øvrige regiontypene var det ikke så veldig store forskjeller i samlet avgang i løpet av denne perioden, men den laveste samlede avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet ble også her observert i de mest perifere mikro arbeidsområdene. Her hadde om lag 44 prosent av samtlige selvstendige næringsdrivende i 1994 forlatt sitt virke når vi kommer frem til 1999.

Eller med andre ord at om lag 56 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende i 1994 fortsatt var aktive med selvstendig næringsvirksomhet i den samme næringen de startet sin selvstendige næringsvirksomhet i når vi kommer frem til 1999.

I figur 4.12b har vi splittet opp de samlede avgangsraterne som årlige avganger i den samme tidsperioden. Korttidsavgangen det første året utgjør, som vi har sett tidligere, om lag 20 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende på landsbasis. Som vi også har sett var det hovedstadsregionen som skilte seg ut med den største korttidsavgangen, men også regionale sentre med universitet viste høye tall. De mer perifere små arbeidsområdene og mikro arbeidsområdene skilte seg ut med lavest korttidsavgang fra selvstendig næringsvirksomhet. Går vi over til avgang fra selvstendig næringsvirksomhet i det andre året er det bemerkelsesverdig små forskjeller mellom regiontypene, der samtlige viste en årlig avgang på mellom 8,5 og 9 prosent av utgangsbestanden, men med kategorien andre regionale sentre med den høyeste avgangen og små arbeidsområder med den laveste avgangen.

Som vist tidligere er det en meget klar tendens til sterkest avgang det første året som gradvis avtar det andre og tredje året i perioden. Som vi ser av både landstallene og fylkestallene over, var det en klar tendens til at fjerde års avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet var klart sterkere enn tredje års avgangene. Dette var gjennomgående for samtlige regiontyper, med et lite unntak for regionale sentre med universitet, som synes å ta dette igjen ved å ha den sterkeste avgangen, og dermed den minste opprettholdelsesraten, av

Figur 4.13a. Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 1994 akkumulert over perioden 1995-1999. Etter regiontyper

selvstendig næringsdrivende i det femte året av undersøkelsesperioden.

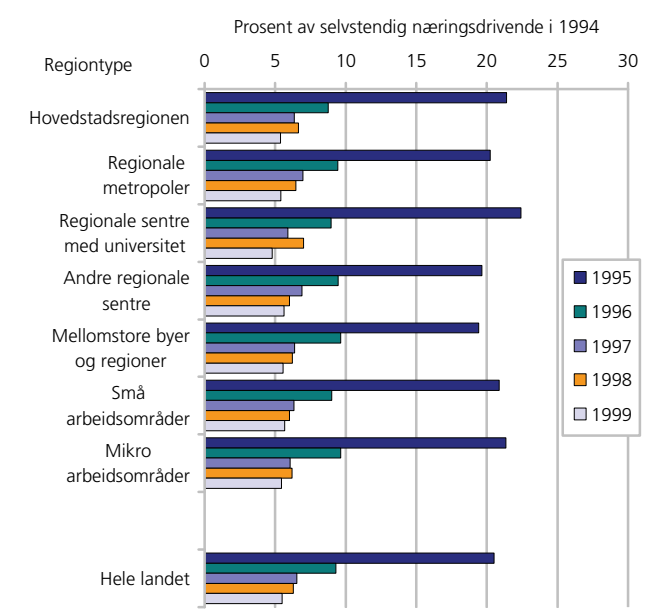
I figurene 4.13a og 4.13b vises tilsvarende resultater for perioden 1995-1999, men der selvstendig næringsdrivende i primærnæringene holdes utenfor analysen.

Av figur 4.13a er det bemerkelsesverdig små forskjeller mellom regiontypene med hensyn til samlet avgang fra selvstendig næringsvirksomhet akkumulert over hele tidsperioden 1995-1999. Alle regiontypene viste samlede avgangsrater som lå litt under 50 prosent av bestanden av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 1994. Størst avgang var imidlertid å finne i regionale sentre med universitet, mens lavest samlet avgang fra selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene i denne perioden var å finne i mellomstore byer og regioner.

Ser vi på korttidsavgangen, som skjer allerede i løpet av det første året, var det også regionale sentre med universitet som viste størst avgangsrater, med drøyt 22 prosent, etterfulgt av hovedstadsregionen Oslo og Akershus. Men også de minste og mest perifere regiontypene, små arbeidsområder og mikro arbeidsområder, viste over gjennomsnittlig korttidsavgang, mens det var mellomstore byer og regioner som viste lavest avgang fra selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene i løpet av det første året i tidsserien.

I det andre året i tidsserien var det i de perifere mikro arbeidsområdene samt i de mellomstore byer og regioner man fant de største avgangsraterne (se figur

Figur 4.13b. Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 1994 målt som årlige rater i perioden 1995-1999. Etter regiontyper

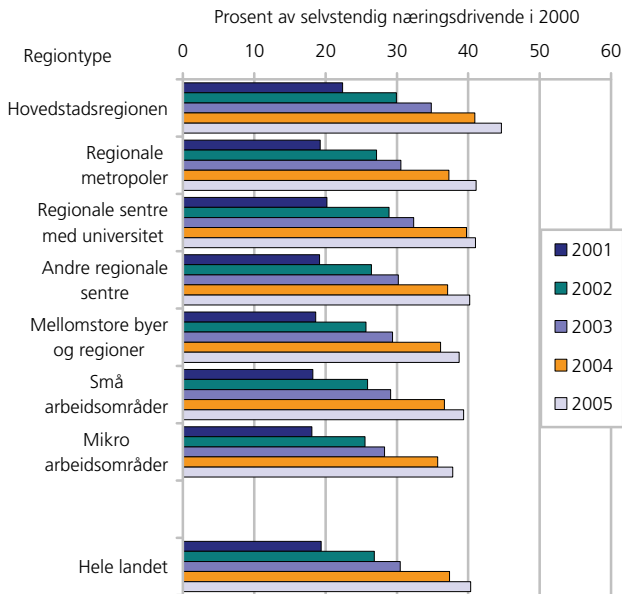
4.13b), men forskjellene mellom regiontypene var ikke dramatiske. Annet års avgangen i hovedstadsregionen var imidlertid litt svakere enn i de øvrige regiontypene.

Når primærnæringene holdes utenfor, var tendensen til at avgangen gradvis avtok jo lenger man kommer ut i perioden noe mer uttalt enn hva tilfellet var med avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet totalt i figur 4.12b. Det er imidlertid en del regiontyper som også nå viser en sterkere fjerde års avgang enn tredje års avgang, og spesielt i regionale sentre med universitet.

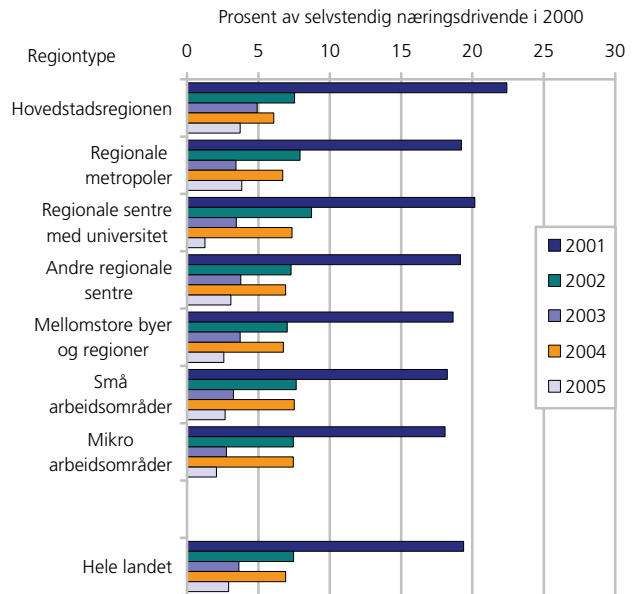
I figurene fra 4.14a til 4.15b gis tilsvarende resultater for selvstendig næringsdrivende i 2000 med tilhørende avgangsrater gjennom perioden 2001-2005. Figur 4.14a, som omfatter avgangen fra total selvstendig næringsvirksomhet i 2000 akkumulert over årene 2001-2005, viser at det var hovedstadsregionen som hadde den klart største avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet også i denne perioden.

I hovedstadsregionen hadde om lag 45 prosent av samtlige selvstendige næringsdrivende i 2000 forlatt sitt virke når vi kommer frem til 2005. Eller med andre ord at om lag 55 prosent av samtlige selvstendige næringsdrivende i 2000 fortsatt var aktive med selvstendig næringsvirksomhet i den samme næringen de startet sin selvstendige næringsvirksomhet i når vi kommer frem til 2005. Dette indikerer imidlertid litt lavere avgangsrater enn det fylkestallene for Oslo og Akershus viste hver for seg i kapitlet over, noe som har sammenheng med at flyttetallene mellom fylkene inn gikk i avgangstallene på fylkesnivå, mens flyttetallene

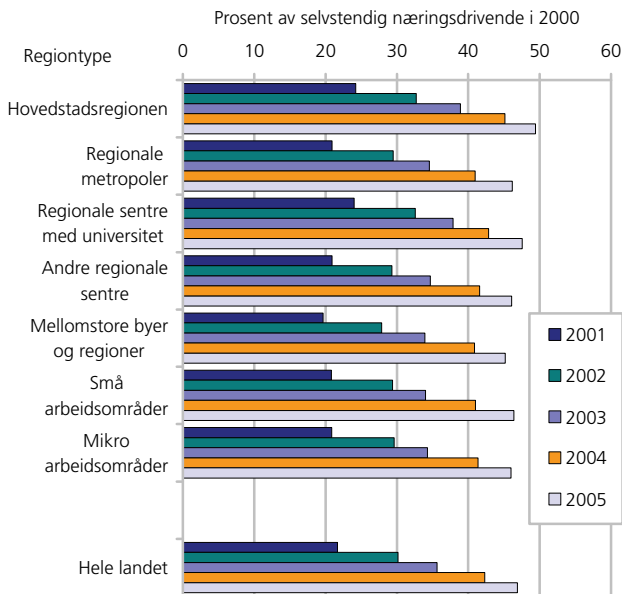
Figur 4.14a. Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende i 2000 akkumulert over perioden 2001-2005. Etter regiontyper

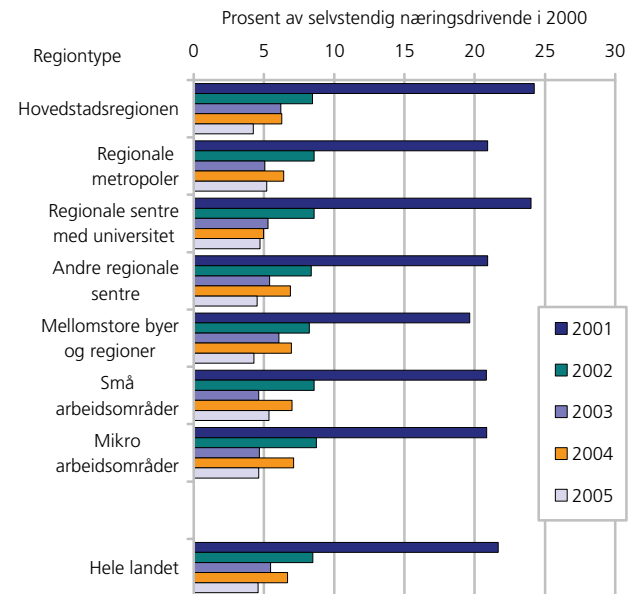
Figur 4.14b. Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende i 2000 målt som årlige rater i perioden 2001- 2005. Etter regiontyper

Figur 4.15a. Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2000 akkumulert over perioden 2001-2005. Etter regiontyper

Figur 4.15b. Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene. I prosent av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2000 målt som årlige rater i perioden 2001- 2005. Etter regiontyper

mellom Oslo og Akershus ikke er medregnet fordi begge fylkene nå inngår som en samlet enhet i hovedstadsregionen. For øvrig viser figuren en meget klar sentrum-periferi struktur i den samlede avgangen også i denne perioden, med klart lavest samlet avgang i den mest perifere regiontypen bestående av mikro arbeidsområdene. Her hadde om lag 38 prosent av samtlige selvstendige næringsdrivende i 2000 forlatt sitt virke når vi kommer frem til 2005. Eller med andre ord at om lag 62 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende i 2000 fortsatt

var aktive med selvstendig næringsvirksomhet i den samme næringen de startet sin selvstendige næringsvirksomhet i når vi kommer frem til 2005.

I figur 4.14b har vi splittet opp de akkumulerte avgangsratene som årlige avganger i den samme tidsperioden. Korttidsavgangen det første året utgjorde nå om lag 19 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende på landsbasis, mot om lag 20 prosent i tilsvarende periode på 1990-tallet. Det var hovedstadsregionen som skilte seg ut med den klart største korttidsavgangen, som var om lag på linje med tilsvarende kort-

tidsavgang i hovedstadsregionen i perioden på 1990-tallet. Regionale sentre med universitet viser også relativt høy avgang fra selvstendig næringsvirksomhet det første året, mens små arbeidsområder og de mest perifere mikro arbeidsområdene skilte seg ut med lavest korttidsavgang fra selvstendig næringsvirksomhet i denne perioden.

Går vi over til avgang fra selvstendig næringsvirksomhet i det andre året var det regionale sentre med universitet som skilte seg ut med den største avgangen, mens forskjellene i avgangsratene var forholdsvis små mellom de øvrige regiontypene, men dog lavest i mellomstore byer og regioner.

Som vi har sett tidligere er det en klar tendens til sterkere avgang det første året som gradvis avtar jo lenger man kommer ut i perioden. Men det er en klar tendens til et brudd i denne trenden ved at fjerde års avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet er klart sterkere enn tredje års avgangen. Dette var også her gjennomgående for samtlige regiontyper, men klart sterkere i de mest perifere regiontypene, små arbeidsmarkedsområder og mikro arbeidsmarkedsområder, og minst tydelig i hovedstadsregionen. Den relativt sterkere fjerde års avgangen sett i forhold til tredje års avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet var enda mer markant i perioden 2001-2005 enn i perioden på 1990-tallet.

I figurene 4.15a og 4.15b vises tilsvarende resultater for perioden 2001-2005, men der selvstendig næringsdrivende i primærnæringene holdes utenfor analysen.

Av regiontypene var det nå hovedstadsregionen som viste de største samlede avgangsratene fra selvstendig næringsvirksomhet over hele tidsperioden 2001-2005, etterfulgt av regionale sentre med universitet, mens mellomstore byer og regioner viste lavest samlet avgang fra selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene i denne perioden (se figur 4.15a). Med unntak av hovedstadsregionen var det forholdsvis små forskjeller i samlet avgang mellom de øvrige regiontypene. En viss polarisering i det samlede avgangsmønsteret kan imidlertid skimtes, ved at hovedstadsregionen viste en liten økning i den samlede avgangen fra 1990-tallet og frem til perioden etter 2000, mens de øvrige regiontypene reduserte sin samlede avgang noe fra den første til den siste tidsperioden.

Ser vi på korttidsavgangen, som skjer i løpet av det første året, var det også hovedstadsregionen som viste størst avgangsrater etterfulgt av regionale sentre med universitet, mens mellomstore byer og regioner var regiontypen som viste klart lavest avgang fra selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene i løpet av det første året i tidsserien.

Når vi ser på avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene det andre året, var

det bemerkelsesverdige små forskjeller mellom regiontypene, der ytterligere drøye 8 prosent av de selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2000 forlot sin virksomhet i 2002 (se figur 4.15b). Derimot er det klare regionale forskjeller i avgangen i det tredje året, da både hovedstadsregionen og mellomstore byer og regioner viste større avgang enn i de øvrige regiontypene.

Når primærnæringene holdes utenfor analysene, er tendensen til at avgangen gradvis avtar jo lenger man kommer ut i perioden noe klarere enn hva tilfellet var med avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet totalt i figur 4.14b. Men også nå viste samtlige regiontyper, med unntak av regionale sentre med universitet, en sterkere avgang fra selvstendig næringsvirksomhet i det fjerde året sammenliknet med det tredje året i tidsserien. Mest markant var denne forskjellen i de mest perifere regiontypene, små arbeidsområder og mikro arbeidsområdene.

5. Opprettholdelse av og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet blant nye selvstendig næringsdrivende

5.1. Innledning

I dette kapitlet har vi konsentrert analysene om beskrivelser av avgang fra, og dermed indirekte opprettholdelse av, selvstendig næringsvirksomhet blant "nye" selvstendig næringsdrivende. Vi stilte i innledningen til rapporten en del spørsmål og hypoteser om til hvilken grad personer som starter selvstendig næringsvirksomhet oppnår suksess med sin nye selvstendige virksomhet. I tverrsnittsanalysene gitt i Stambøl (2007) er det dokumentert meget store bruttostrømmer både til selvstendig næringsvirksomhet, men også ut av selvstendig næringsvirksomhet. Vi stilte derfor spørsmål om dette kunne skyldes at de som starter opp med selvstendig næringsvirksomhet også har en sterk tendens til å gå raskt ut igjen av sin nye selvstendige næringsvirksomhet, eller om det er andre selvstendig næringsdrivende som bidrar mest til de sterke avgangsratene fra ett år til det neste. For å kunne analysere og indikere noen svar på disse spørsmålene var det nødvendig å følge personene gjennom noen år i en tidsserie, for deretter å måle forskjeller i atferd som selvstendig næringsdrivende gitt de aktørene som nylig har startet opp som selvstendig næringsdrivende og de selvstendig næringsdrivende som allerede har drevet sin selvstendige næringsvirksomhet gjennom noen år.

En viktig forutsetning for analysen var derfor å kunne avgrense "nye" selvstendig næringsdrivende fra alle øvrige selvstendig næringsdrivende. I analysene som følger i dette kapitlet har vi benyttet tidsintervaller på to påfølgende kalenderår uten selvstendig næringsvirksomhet som kriterium på "ny" selvstendig næringsvirksomhet fra og med det tredje året. Det er valgt ut to basisår, der først alle selvstendig næringsdrivende i 1996, som ikke var selvstendig næringsdrivende i årene 1994 og 1995, er definert som "nye" selvstendig næringsdrivende i 1996. På tilsvarende måte er alle selvstendig næringsdrivende i 2002, som ikke var selvstendig næringsdrivende i årene 2000 og 2001, definert som "nye" selvstendig næringsdrivende i 2002. Deretter har vi på tilsvarende måte som i kapittel 4 målt avgangsratene fra "ny" selvstendig næringsvirksomhet over en tidsperiode, her gjennom den påfølgende treårsperioden etter oppstart, og dermed også indirekte den opprettholdelse de "nye" selvstendig næ-

ringsdrivende viser i denne perioden etter oppstart. Vi har valgt å operere med "nye" selvstendige næringsdrivende i gåseøyne, av den grunn at vi ikke vet om disse personene kan ha drevet selvstendig næringsvirksomhet på et tidligere tidspunkt enn det som går frem av vårt datagrunnlag.

Oversikten over analysene gis først på fylkesnivå, men slik at resultatene på nasjonalt nivå også fremkommer som et gjennomsnitt over alle fylkene. Vi ser først på gruppen selvstendig næringsdrivende samlet, slik at samtlige "nye" selvstendig næringsdrivende i primærnæringene også inngår i den totale "nye" selvstendige næringsvirksomheten. Deretter holder vi "nye" selvstendig næringsdrivende i primærnæringene utenfor oversikten.

Tidsseriene er splittet opp i to like tidsintervaller, ved å sammenlikne avgang fra og opprettholdelse av "ny" selvstendig næringsvirksomhet i en periode på 1990-tallet, her 1997-1999, med tilsvarende avgang/opprettholdelse i en periode etter tusenårsskiftet, her 2003-2005. På tilsvarende måte som i kapitlet over splittes resultatene opp på to måter:

1) ved å gi en oversikt over avgangen målt som akkumulert avgang fortløpende gjennom hele tidsperioden. På denne måten kan vi sammenlikne avgangsratene mellom fylkene på ulike tidspunkt i tidsserien og til slutt gi en oversikt over hvor stor andel av de "nye" selvstendig næringsdrivende i 1996 og 2002 som ikke lenger er selvstendig næringsdrivende ved tidsperiodenes utløp i henholdsvis 1999 og 2005. Eller om man vil hvor mange av de "nye" selvstendig næringsdrivende i 1996 og 2002 som fortsatt er aktive som selvstendig næringsdrivende i henholdsvis 1999 og 2005 ved å trekke total akkumulert avgang fra totalt antall selvstendig næringsdrivende i henholdsvis 1996 og 2002 satt lik 100 prosent.

og 2) ved å gi en årlig oversikt over hvor stor andel av de "nye" selvstendig næringsdrivende i 1996 og 2002 som forlater sitt virke som selvstendig næringsdrivende i hvert av årene i løpet av hver av tidsperiodene 1997-1999 og 2003-2005. Denne fremstillingsmåten viser

bedre strukturelle forskjeller mellom fylkene med hensyn til når frafallet eventuelt inntreffer og på den måten også hvor lenge hovedtyngden av de "nye" selvstendig næringsdrivende har klart å opprettholde sin posisjon som selvstendig næringsdrivende.

Tilsvarende analyser og fremstillingsform gis til slutt i kapitlet for en regioninndeling gruppert etter regiontyper, og således en mer sentrum-periferi inndeling av regionene (se kapittel 3 og vedlegg A for inndeling av regioner i regiontyper). Her har vi også foretatt analysene fordelt på forskjellige persongrupper. Helt til slutt gis en oversikt over tilsvarende analyser basert på forskjellige hovednæringer, men da kun aggregert for det nasjonale nivået.

I samtlige fremstillinger opererer vi også her med to grupper av "nye" selvstendig næringsdrivende bestående av 1) samtlige "nye" selvstendig næringsdrivende inkludert de i primærnæringene og 2) en gruppe der "nye" selvstendige i primærnæringene holdes utenfor.

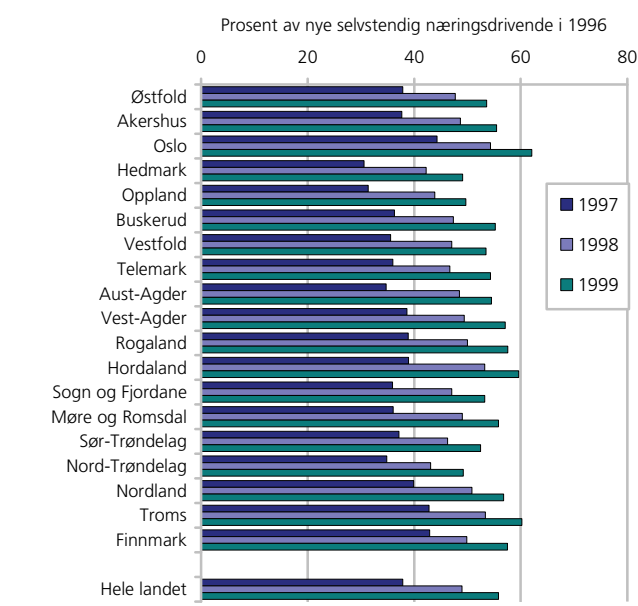
5.2. Opprettholdelse av og avgang fra "ny" selvstendig næringsvirksomhet etter fylke.

I figur 5.1a vises hvor stor andel av selvstendig næringsdrivende, inklusive de i primærnæringene, som startet opp sin selvstendige næringsvirksomhet i 1996, men som ga opp sin virksomhet akkumulert over tidsperioden 1997-1999. På landsbasis var så mye som drøyt 55 prosent av samtlige nye selvstendig næringsdrivende i 1996 allerede ute av sin virksomhet når vi kommer frem til året 1999. Dette er en betydelig av-

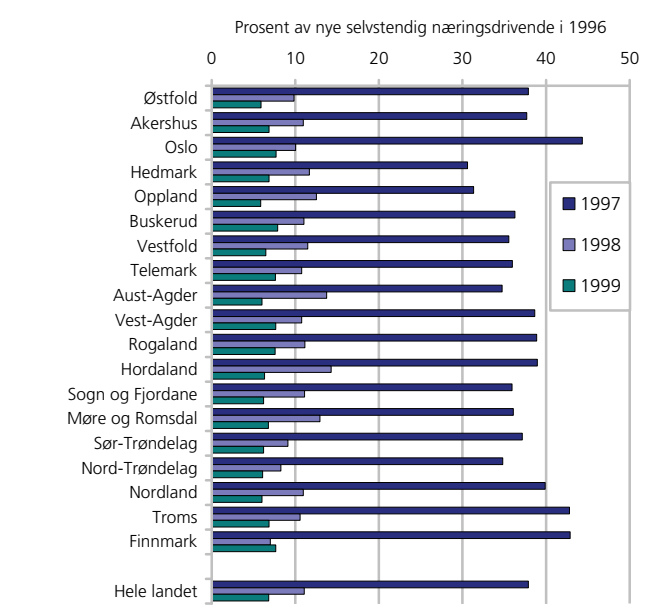
gang, og indikerer at graden av suksess som selvstendig næringsdrivende heller har vært mindre enn større når vi ser hele gruppen av nye selvstendig næringsdrivende under ett. Går vi ned til fylkesnivå, skilte Oslo seg ut med den sterkeste samlede avgangen over denne perioden, og dermed også den laveste opprettholdelsesraten som nye selvstendig næringsdrivende. I hovedstaden var så mye som nesten 62 prosent av samtlige nye selvstendig næringsdrivende i 1996 allerede ute av sin virksomhet når vi kommer frem til året 1999. Eller med andre ord at det kun var drøyt en tredjedel av de nye selvstendig næringsdrivende i 1996 som fortsatt drev sin nystartede virksomhet når vi kom frem til 1999. Av figur 5.1a ser vi at det også var betydelig avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet i de tre nord-norske fylkene Troms, Nordland og Finnmark, i Vest-Agder samt i vestlandsfylkene Rogaland og Hordaland. Minst samlet avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet over denne treårsperioden ble observert i Nord-Trøndelag samt i de indre østlandsfylkene Hedmark og Oppland, der samtlige viste en akkumulert avgangsrate på noe i underkant av 50 prosent. Men selv i disse fylkene var altså nesten halvparten av de som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 1996 ute av sin virksomhet når vi kommer frem til 1999.

I figur 5.1b vises mer detaljert hvor stor andel av de selvstendig næringsdrivende, inklusive de i primærnæringene, som startet opp sin virksomhet i 1996, men som ga opp sin virksomhet etter henholdsvis ett, to og tre år. På landsbasis var det nesten 38 prosent av de nye selvstendig næringsdrivende 1996, inklusive de i

Figur 5.1a. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 1996 akkumulert over perioden 1997-1999. Etter fylker

Figur 5.1b. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 1996 målt som årlige rater i perioden 1997-1999. Etter fylker

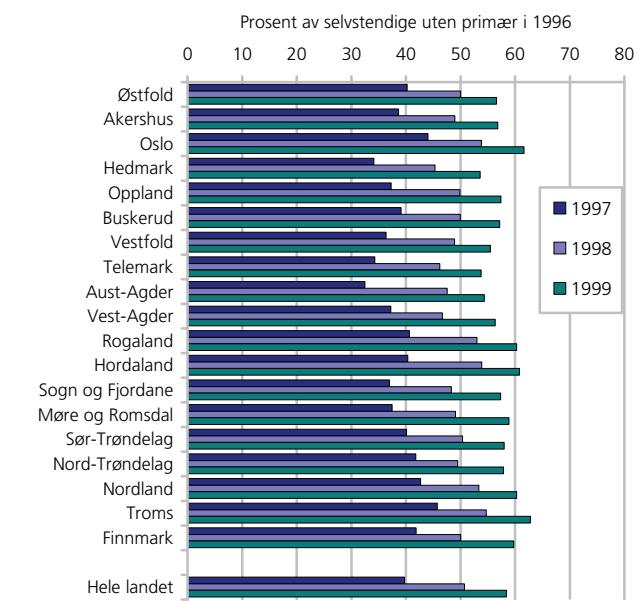

primærnæringene, som ga opp sin selvstendige næringsvirksomhet allerede året etter at de startet opp sin virksomhet. Dette var en klart høyere andel sammenliknet med tilsvarende avgang det første året blant samtlige selvstendig næringsdrivende, som vi så i det forrige kapitlet. Dette indikerer at personer som starter opp som selvstendig næringsdrivende har en betydelig større tilbøyelighet til å gi opp sin virksomhet etter meget kort tid sammenliknet med det som er gjennomsnittet for samtlige selvstendig næringsdrivende.

Brutt ned til fylkesnivå var det først og fremst Oslo og de tre nord-norske fylkene Troms, Finnmark og Nordland der nye selvstendig næringsdrivende viste størst tendens til å forlate sin virksomhet allerede etter meget kort tid. Disse fylkene viste en avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet det første året på om lag 40 prosent eller høyere av alle nye selvstendig næringsdrivende inkludert de i primærnæringene i 1996. Størst avgang viste Oslo med en avgang på over 44 prosent det første året. Med andre ord klarer snaut 60 prosent av samtlige som startet opp som selvstendig næringsdrivende i disse fylkene i 1996 å opprettholde sin virksomhet gjennom det første året etter oppstart. Lavest korttidsavgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet var å finne i de to indre østlandsfylkene Hedmark og Oppland, med en avgang det første året på drøyt 30 prosent. Eller med andre ord at nesten 70 prosent av de som startet opp som nye selvstendig næringsdrivende i 1996 klarte å opprettholde sin virksomhet gjennom det første året.

På tilsvarende måte som vist for samtlige selvstendig næringsdrivende i kapittel 4, er det også en meget klar tendens til at avgangen avtar gjennom de første tre årene også blant nye selvstendig næringsdrivende.

Figur 5.2a. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 1996 målt som årlige rater i perioden 1997-1999. Etter fylker

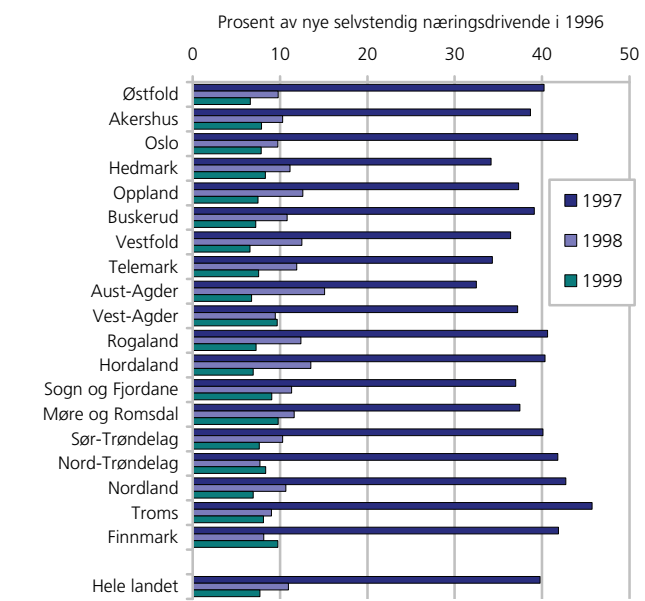

Annet års avgangen på landsbasis lå på om lag 11 prosent av alle nye selvstendig næringsdrivende i 1996. Derimot var det andre fylker som viste størst avgang i det andre året enn de fylkene som hadde størst umiddelbar avgang det første året. Som figur 5.1b viser, var det fylkene Hordaland, Aust-Agder og Møre og Romsdal som hadde størst avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet i det andre året etter oppstart i denne perioden. Lavest avgang i det andre året ble observert i Finnmark, som altså var ett av fylkene med størst avgang i løpet av det første året etter oppstart. Avgangen i det tredje året etter oppstart av ny selvstendig næringsvirksomhet var størst i Oslo, Buskerud, Finnmark og Telemark, mens den laveste tredje års avgangen ble observert i fylkene Oppland og Østfold.

I figur 5.2a vises på tilsvarende måte som over hvor stor andel av selvstendig næringsdrivende, men uten de i primærnæringene, som startet opp sin selvstendige næringsvirksomhet i 1996, og som ga opp sin virksomhet akkumulert over tidsperioden 1997-1999.

På landsbasis var nå så mye som nesten 59 prosent av samtlige nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 1996 allerede ute av sin virksomhet når vi kommer frem til året 1999. Dette var en større avgang enn når primærnæringene tas med, og indikerer at graden av suksess som selvstendig næringsdrivende har vært enda mindre blant nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene. Går vi ned til fylkesnivå, skiller Troms seg nå ut med den sterkeste samlede avgangen over denne perioden, og dermed også den laveste opprettholdelsesraten som nye selvstendig næringsdrivende. I Troms var så mye som nesten 63 prosent av samtlige nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 1996 allerede ute

Figur 5.2b. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 1996 målt som årlige rater i perioden 1997-1999. Etter fylker

av sin virksomhet når vi kommer frem til året 1999. Eller med andre ord at det kun var drøyt en tredjedel av alle nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 1996 som fortsatt drev sin nystartede virksomhet når vi kom frem til 1999. Av figur 5.2a ser vi at det var nesten like sterk avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene i Oslo, Hordaland, Rogaland, Nordland og Finnmark. Minst samlet avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene over denne treårsperioden ble observert i Hedmark, Telemark og Aust-Agder, der samtlige viste en akkumulert avgangsrate på noe i underkant av 55 prosent. Men selv i disse fylkene var altså mye over halvparten av de som startet ny selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene i 1996 ute av sin virksomhet når vi kommer frem til 1999.

I figur 5.2b vises mer detaljert hvor stor andel av de selvstendig næringsdrivende utenom de i primærnæringene, som startet opp sin virksomhet i 1996, men som ga opp sin virksomhet etter henholdsvis ett, to og tre år. På landsbasis var det om lag 40 prosent av de nye selvstendig næringsdrivende i 1996, utenom de i primærnæringene, som ga opp sin selvstendige næringsvirksomhet allerede året etter at de startet opp sin virksomhet. Dette er også en betydelig høyere andel sammenliknet med tilsvarende avgang det første året blant samtlige selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene, som observert i kapittel 4. Dette indikerer at personer som starter opp som selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene har en betydelig større tilbøyelighet til å gi opp sin virksomhet etter meget kort tid sammenliknet med det som er gjennomsnittet for samtlige selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene.

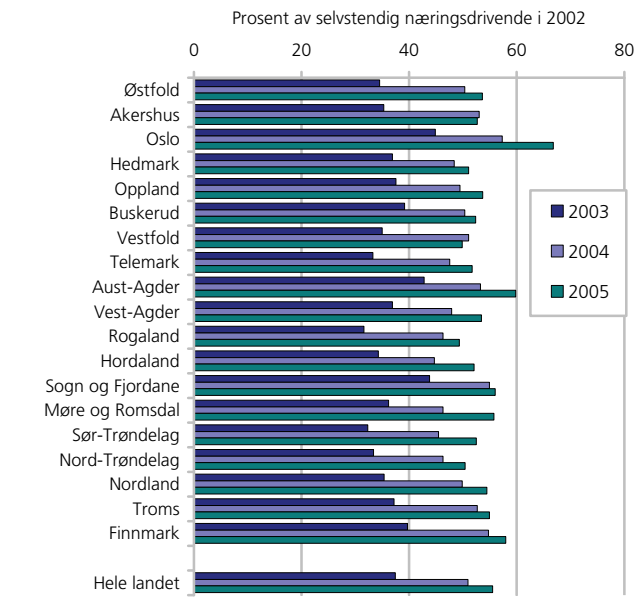
Brutt ned til fylkesnivå, var det også her først og fremst Oslo og de tre nord-norske fylkene Troms, Finnmark og Nordland samt Nord-Trøndelag der nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene viste størst tendens til å forlate sin virksomhet allerede etter meget kort tid. Disse fylkene viste en avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene det første året på godt over 40 prosent av alle nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 1996. Størst avgang viste Troms, med en avgang på hele 46 prosent det første året. Med andre ord klarte kun om lag 54 prosent av samtlige som startet opp som selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i dette fylket i 1996 å opprettholde sin virksomhet gjennom det første året etter oppstart. Lavest korttidsavgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet var å finne i Aust-Agder, Hedmark og Telemark, med en avgang det første året på mellom 33-35 prosent. Eller med andre ord at om lag to tredjedeler av de som startet opp som nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 1996 klarte å opprettholde sin virksomhet gjennom det første året.

På tilsvarende måte som vist for samtlige selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i kapittel 4, er det en meget klar tendens til at avgangen avtar gjennom de første tre årene også blant nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene. Annet års avgangen på landsbasis ligger på mellom 11-12 prosent av alle nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 1996. Derimot var det andre fylker som viste størst avgang i det andre året enn de fylkene som hadde størst umiddelbar avgang det første året. Som figur 5.2b viser, var det fylkene Aust-Agder, Hordaland, Rogaland og Oppland som hadde størst avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene i det andre året etter oppstart i denne perioden. Lavest avgang i det andre året ble observert i Nord-Trøndelag, som altså var ett av fylkene med størst avgang i løpet av det første året etter oppstart. Avgangen i det tredje året etter oppstart av ny selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene var størst i Møre og Romsdal, Finnmark og Vest-Agder, mens den laveste tredje års avgangen ble observert i fylkene Aust-Agder, Vestfold og Østfold.

I figur 5.3a vises hvor stor andel av selvstendig næringsdrivende, inklusive de i primærnæringene, som startet opp sin selvstendige næringsvirksomhet i 2002, men som ga opp sin virksomhet akkumulert over tidsperioden 2003-2005. På landsbasis var nå så mye som drøyt 55 prosent av samtlige nye selvstendig næringsdrivende i 2002 allerede ute av sin virksomhet når vi kommer frem til året 2005. Dette var en meget stor avgang, men omtrent på linje med avgangen i tilsvarende periode på 1990-tallet, noe som indikerer at graden av suksess som selvstendig næringsdrivende var omtrent den samme også etter årtusenskiftet når vi ser hele gruppen av nye selvstendig næringsdrivende under ett.

På fylkesnivå skilte Oslo seg ut med den klart sterkeste samlede avgangen over denne perioden, og dermed også den laveste opprettholdelsesraten for nye selvstendig næringsdrivende. I hovedstaden var så mye som om lag 67 prosent av samtlige nye selvstendig næringsdrivende i 2002 allerede ute av sin virksomhet når vi kommer frem til året 2005. Eller med andre ord at det kun var snaut en tredjedel av de nye selvstendig næringsdrivende i 2002 som fortsatt drev sin nystartede virksomhet når vi kom frem til 2005. Dette var om lag 5 prosentpoeng større avgangsrate og 5 prosentpoeng lavere opprettholdelsesrate sammenliknet med tilsvarende periode på 1990-tallet. Av figur 5.3a ser vi at det også var betydelig avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet i Aust-Agder, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal og i de tre nord-norske fylkene Troms, Nordland og især i Finnmark. Minst samlet avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet over denne treårsperioden ble observert i Rogaland samt i Vestfold og Nord-Trøndelag, der samtlige viste en akkumulert avgangsrate på om lag 50 prosent. Men selv i

Figur 5.3a. Avgangsrate fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 2002 akkumulert over perioden 2003-2005. Etter fylker

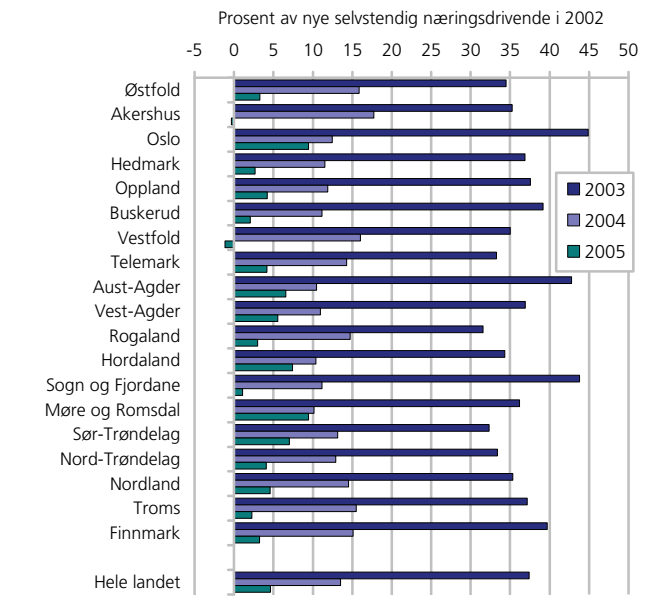

disse fylkene var altså bare rundt halvparten av de som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 2002 fortsatt aktive i sin virksomhet når vi kommer frem til 2005.

I figur 5.3b vises mer detaljert hvor stor andel av de selvstendig næringsdrivende, inklusive de i primærnæringene, som startet opp sin virksomhet etter henholdsvis ett, to og tre år. På landsbasis var det drøyt 37 prosent av de nye selvstendig næringsdrivende 2002, inklusive de i primærnæringene, som ga opp sin selvstendige næringsvirksomhet allerede året etter at de startet opp sin virksomhet. Dette var omtrent på linje med tilsvarende avgang på 1990-tallet, men en klart høyere andel sammenliknet med tilsvarende avgang det første året blant samtlige selvstendig næringsdrivende, som vi så i kapittel 4 over. Dette indikerer at personer som startet opp som selvstendig næringsdrivende også nå hadde en betydelig større tilbøyelighet til å gi opp sin virksomhet etter meget kort tid sammenliknet med det som er gjennomsnittet for samtlige selvstendig næringsdrivende.

Brutt ned til fylkesnivå, var det først og fremst Oslo og de to fylkene Aust-Agder og Sogn og Fjordane der nye selvstendig næringsdrivende viste størst tendens til å forlate sin virksomhet allerede etter meget kort tid. Disse fylkene viste en avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet det første året på godt over 40 prosent av alle nye selvstendig næringsdrivende inkludert primærnæringene i 2002. Størst avgang viste Oslo, med en avgang på hele 45 prosent det første året. Med andre ord klarte kun om lag 55 prosent av samtlige som startet opp som selvstendig næringsdrivende i hovedstaden i 2002 å opprettholde sin virksomhet

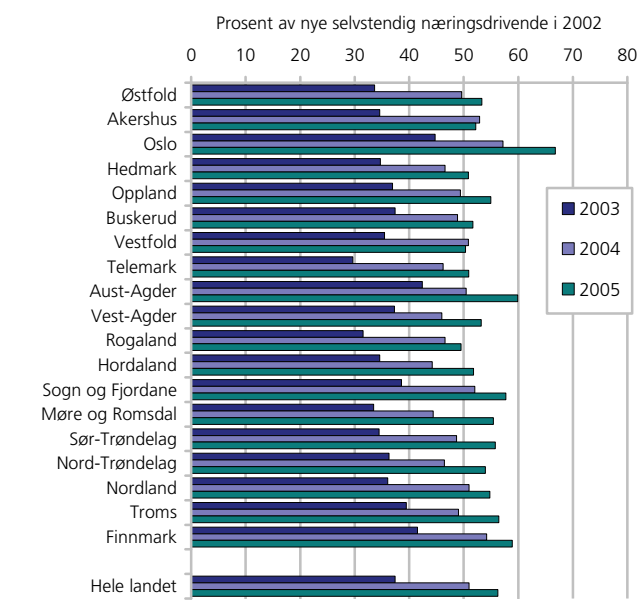
Figur 5.3b. Avgangsrate fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 2002 målt som årlige rater i perioden 2003-2005. Etter fylker

gjennom det første året etter oppstart. Lavest korttidsavgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet var å finne i de to fylkene Rogaland og Sør-Trøndelag, med en avgang det første året på om lag 32 prosent. Eller med andre ord at om lag 68 prosent av de som startet opp som nye selvstendig næringsdrivende i 2002 klarte å opprettholde sin virksomhet gjennom det første året.

På tilsvarende måte som vist for samtlige selvstendig næringsdrivende i kapittel 4 og for nye selvstendig næringsdrivende på 1990-tallet, er det også en meget klar tendens til at avgangen avtar gjennom de første tre årene også blant nye selvstendig næringsdrivende etter år 2002. Annet års avgangen på landsbasis lå nå på mellom 13-14 prosent av alle nye selvstendig næringsdrivende i 2002, noe som var om lag 2-3 prosentpoeng høyere enn tilsvarende avgang i perioden på 1990-tallet. Derimot var det andre fylker som viste størst avgang i det andre året enn de fylkene som hadde størst umiddelbar avgang gjennom det første året. Som figur 5.3b viser, er det fylkene Akershus, Østfold, Vestfold og Troms som hadde størst avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet i det andre året etter oppstart i denne perioden. Samtlige hadde avgangsrate på over 15 prosent det andre året. Lavest avgang i det andre året ble observert i Møre og Romsdal, Hordaland og Aust-Agder, der altså Aust-Agder var ett av fylkene med størst avgang i løpet av det første året etter oppstart. Avgangen i det tredje året etter oppstart av ny selvstendig næringsvirksomhet var størst i Oslo og Møre og Romsdal, mens den laveste tredje års avgangen ble observert i fylkene Akershus og Vestfold, der ingen ga opp sin virksomhet gjennom dette året.

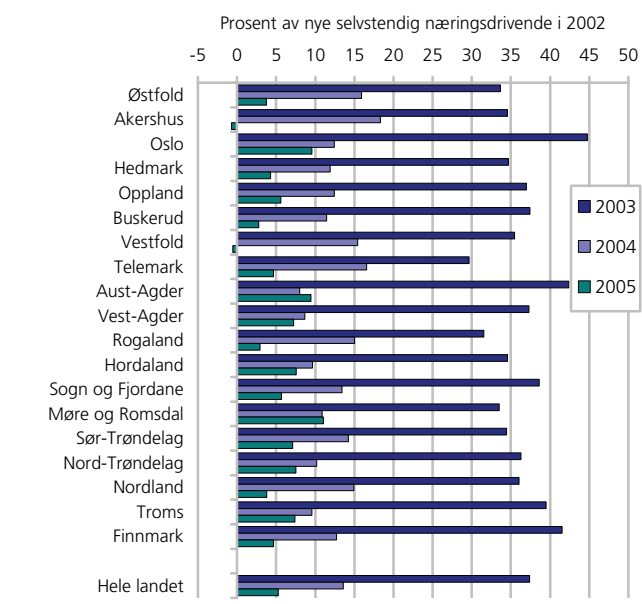
Figur 5.4a. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2002 målt som årlige rater i perioden 2003-2005. Etter fylker

I figur 5.4a vises på tilsvarende måte hvor stor andel av selvstendig næringsdrivende, men uten de i primærnæringene, som startet opp sin selvstendige næringsvirksomhet i 2002, og som ga opp sin virksomhet akkumulert over tidsperioden 2003-2005.

På landsbasis var nå så mye som drøyt 56 prosent av samtlige nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2002 allerede ute av sin virksomhet når vi kommer frem til året 2005. Dette var også nå en litt større avgang enn når primærnæringene ble tatt med, og indikerer at graden av suksess som selvstendig næringsdrivende kan ha vært noe mindre blant nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene. På fylkesnivå skilte Oslo seg nå ut med den klart sterkeste samlede avgangen over denne perioden, og dermed også den laveste opprettholdelsesraten som nye selvstendig næringsdrivende. I Oslo var så mye som nesten 67 prosent av samtlige nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2002 allerede ute av sin virksomhet når vi kommer frem til året 2005. Eller med andre ord at det kun var snaut en tredjedel av de nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2002 som fortsatt drev sin ny-startede virksomhet når vi kom frem til 2005. Figur 5.4a viser at det også var meget sterk avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene i Aust-Agder og Finnmark. Minst samlet avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene over denne treårsperioden ble observert i Rogaland, Telemark og Hedmark, der samtlige viser en samlet avgangsrater på om lag halvparten av de som startet ny selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene i 2002 ute av sin virksomhet når vi kommer frem til 2005.

Figur 5.4b. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2002 målt som årlige rater i perioden 2003-2005. Etter fylker

I figur 5.4b vises mer detaljert hvor stor andel av de selvstendig næringsdrivende, utenom de i primærnæringene, som startet opp sin virksomhet i 2002, men som ga opp sin virksomhet etter henholdsvis ett, to og tre år. På landsbasis var det mellom 37-38 prosent av de nye selvstendig næringsdrivende i 2002, utenom de i primærnæringene, som ga opp sin selvstendige næringsvirksomhet allerede året etter at de startet opp sin virksomhet. Dette var også en betydelig høyere andel sammenliknet med tilsvarende avgang det første året blant samtlige selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene, som observert i kapittel 4. Dette indikerer at personer som startet opp som selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene hadde en betydelig større tilbøyelighet til å gi opp sin virksomhet etter meget kort tid også etter år 2002, sammenliknet med det som var gjennomsnittet for samtlige selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene.

På fylkesnivå var det også her først og fremst Oslo og fylkene Aust-Agder og Finnmark der nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene viste størst tendens til å forlate sin virksomhet allerede etter meget kort tid. Disse fylkene viste en avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene det første året på godt over 40 prosent av alle nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2002. Størst avgang viste Oslo, med en avgang på hel 45 prosent det første året. Med andre ord klarte kun om lag 55 prosent av samtlige som startet opp som selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i hovedstaden i 2002 å opprettholde sin virksomhet gjennom det første året etter oppstart. Lavest korttidsavgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet var å finne i Telemark, med en avgang det første året på litt under 30 prosent. Eller med andre ord at drøyt 70

prosent av de som startet opp som nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2002 klarte å opprettholde sin virksomhet gjennom det første året.

På tilsvarende måte som vist for samtlige selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i kapittel 4, var det en meget klar tendens til at avgangen avtar gjennom de første tre årene også blant nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene. Annet års avgangen på landsbasis lå på mellom 13-14 prosent av alle nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2002. Derimot var det andre fylker som viste størst avgang i det andre året enn de fylkene som hadde størst umiddelbar avgang det første året. Som figur 5.4b viser, var det fylkene Akershus, Telemark, Østfold og Vestfold som hadde størst avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene i det andre året etter oppstart i denne perioden. Den relativt lave avgangen i Telemark det første året ble fulgt opp med ganske sterk avgang det andre året etter oppstart. Lavest avgang i det andre året ble observert i Aust- og Vest-Agder, der altså Aust-Agder var ett av fylkene med størst avgang i løpet av det første året etter oppstart. Avgangen i det tredje året etter oppstart av ny selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene var størst i Møre og Romsdal, mens den laveste tredje års avgangen ble observert i fylkene Akershus og Vestfold, der ingen ga opp sin virksomhet gjennom dette året.

5.3. Opprettholdelse av og avgang fra "ny" selvstendig næringsvirksomhet etter regiontyper.

I figur 5.5a vises på tilsvarende måte som i kapitlet over hvor stor andel av selvstendig næringsdrivende, inklusive de i primærnæringene, som startet opp sin selvstendige næringsvirksomhet i 1996 og ga opp sin virksomhet akkumulert over tidsperioden 1997-1999, men her målt etter en sentrum-periferi inndeling i syv regiontyper. Se beskrivelse i kapittel 3 og i vedlegg A.

På landsbasis var så mye som mellom 55-56 prosent av samtlige nye selvstendig næringsdrivende i 1996 allerede ute av sin virksomhet når vi kommer frem til året 1999. Dette var om lag det samme landsgjennomsnittet som beskrevet for gjennomsnittet over fylker i kapitlet over. Forskjellene i landstallene ligger her kun i avgangen gjennom utflytting over fylkesgrenser til forskjell fra utflytting mellom regiontyper. Går vi ned til regiontypene, skilte regionale sentre med universitet seg ut med den sterkeste akkumulerte avgangen over denne perioden, og dermed også med den laveste opprettholdelsesraten for nye selvstendig næringsdrivende. I denne regiontypen var så mye som nesten 62 prosent av samtlige nye selvstendig næringsdrivende i 1996 allerede ute av sin virksomhet når vi kommer frem til året 1999. Eller med andre ord at det kun var drøyt en tredjedel av de nye selvstendig næringsdrivende i 1996

som fortsatt drev sin nystartede virksomhet når vi kom frem til 1999.

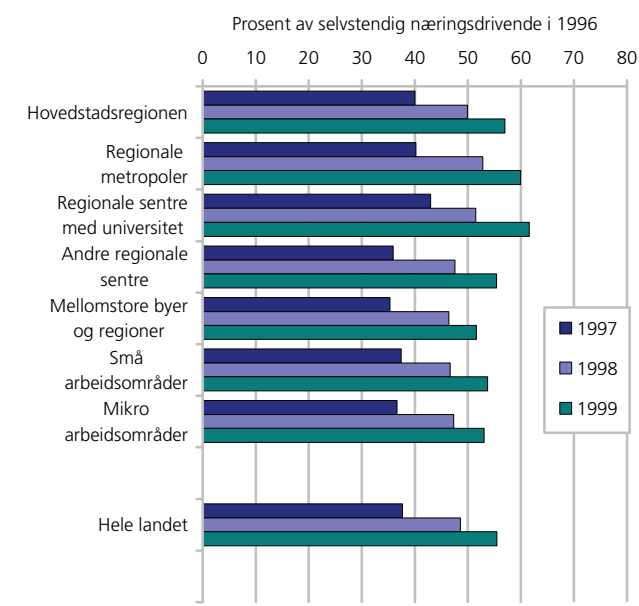
Av figur 5.5a ser vi at det også var betydelig avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet i de tre regionale metropolene Bergen, Trondheim og Stavanger samt i hovedstadsregionen, som her vil si Oslo og Akershus. Den meget sterke avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet i Oslo, som vi så i kapitlene foran, blir imidlertid noe neddempet når vi ser hovedstadsregionen Oslo og Akershus som en enhet. Minst samlet avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet over denne treårsperioden ble observert i mellomstore byer og regioner samt i mikro arbeidsområdene. Med andre ord var det en klar sentrum-periferi dimensjon i avgangsmønsteret, ved at mer sentrale regiontyper viste større samlet avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet enn de mer perifere regiontypene. Men selv i de mer perifere regiontypene var godt over halvparten av de som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 1996 ute av sin virksomhet når vi kommer frem til 1999.

I figur 5.5b vises mer detaljert hvor stor andel av de selvstendig næringsdrivende, inklusive de i primærnæringene, som startet opp sin virksomhet i 1996, men som ga opp sin virksomhet etter henholdsvis ett, to og tre år. På landsbasis var det nesten 38 prosent av de nye selvstendig næringsdrivende 1996, inklusive de i primærnæringene, som ga opp sin selvstendige næringsvirksomhet allerede året etter at de startet opp sin virksomhet.

Brutt ned etter regiontyper, var det først og fremst nye selvstendig næringsdrivende i de mer sentrale regiontypene som også viste størst tendens til å forlate sin virksomhet allerede etter meget kort tid. Disse regiontypene viste en avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet det første året på 40 prosent av alle nye selvstendig næringsdrivende inkludert primærnæringene i 1996. Størst avgang viste imidlertid regionale sentre med universitet, med en avgang på godt over 40 prosent det første året. Med andre ord klarte snaut 60 prosent av samtlige som startet opp som selvstendig næringsdrivende i denne regiontypen å opprettholde sin virksomhet gjennom det første året etter oppstart. Lavest korttidsavgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet var å finne i de to mellomstore regiontypene; andre regionale sentre og mellomstore byer og regioner, med en avgang det første året på mellom 35-36 prosent. Eller med andre ord at nesten 2/3 av de som startet opp som nye selvstendig næringsdrivende i 1996 klarte å opprettholde sin virksomhet gjennom det første året.

På tilsvarende måte som vist for samtlige selvstendig næringsdrivende i kapittel 4, var det også en meget klar tendens til at avgangen avtok gjennom de første tre årene også blant nye selvstendig næringsdrivende.

Figur 5.5a. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 1996 akkumulert over perioden 1997-1999. Etter regiontyper

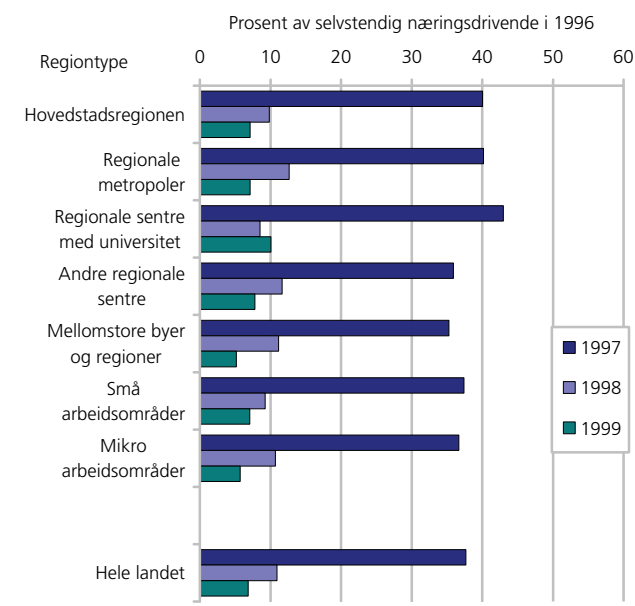
Annet års avgangen på landsbasis lå på nesten 11 prosent av alle nye selvstendig næringsdrivende i 1996.

Derimot var det litt andre regiontyper som viste størst avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet det andre året enn de regiontypene som hadde størst umiddelbar avgang det første året. Som figur 5.5b viser, var det riktignok regionale metropoler som hadde størst avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet også i det andre året etter oppstart i denne perioden, men andre regionale sentre og mellomstore byer og regioner viste også avgangsrater godt over landgjennomsnittet. Lavest avgang i det andre året ble observert i regionale sentre med universitet, som altså var den regiontypen med størst avgang i løpet av det første året etter oppstart. Avgangen i det tredje året etter oppstart av ny selvstendig næringsvirksomhet var derimot igjen størst i regionale sentre med universitet, og her endog sterkere enn avgangsraten det andre året, mens den laveste tredje års avgangen ble observert i mellomstore byer og regioner.

I figur 5.6a vises på tilsvarende måte hvor stor andel av selvstendig næringsdrivende, men nå uten de i primærnæringene, som startet opp sin selvstendige næringsvirksomhet i 1996, og som ga opp sin virksomhet akkumulert over tidsperioden 1997-1999.

På landsbasis var nå så mye som nesten 58 prosent av samtlige nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 1996 allerede ute av sin virksomhet når vi kommer frem til året 1999. Dette var en større avgang enn når primærnæringene ble tatt med, og indikerer at graden av suksess som selvstendig næringsdrivende har vært noe mindre blant nye selvstendige utenom primærnæringene. Regionale sentre med

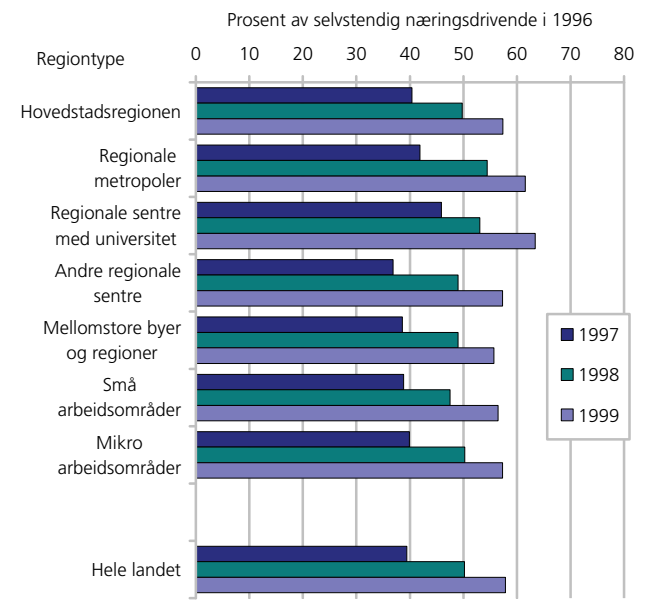
Figur 5.5b. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 1996 målt som årlige rater i perioden 1997-1999. Etter regiontyper

universitet skilte seg også nå ut med den sterkeste samlede avgangen over denne perioden, og dermed også den laveste opprettholdelsesraten som nye selvstendig næringsdrivende. I denne regiontypen var så mye som mellom 63-64 prosent av samtlige nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 1996 allerede ute av sin virksomhet når vi kommer frem til året 1999. Eller med andre ord at det kun var drøyt en tredjedel av de nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 1996 som fortsatt drev sin nystartede virksomhet når vi kom frem til 1999. Av figur 5.6a ser vi at det var nesten like sterk avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene i regionale metropoler. Minst samlet avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene over denne treårsperioden ble observert i mellomstore byer og regioner og i de små arbeidsområdene, der disse viste en samlet avgangsrate på henholdsvis noe under og noe over 56 prosent. Men selv i disse regiontypene var altså langt over halvparten av de som startet ny selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene i 1996 ute av sin virksomhet når vi kommer frem til 1999.

I figur 5.6b vises mer detaljert hvor stor andel av de selvstendig næringsdrivende utenom de i primærnæringene, som startet opp sin virksomhet i 1996, men som ga opp sin virksomhet etter henholdsvis ett, to og tre år. På landsbasis var det mellom 39-40 prosent av de nye selvstendig næringsdrivende i 1996, utenom de i primærnæringene, som ga opp sin selvstendige næringsvirksomhet allerede året etter at de startet opp sin virksomhet. Dette var litt sterkere avgang enn når primærnæringene ble tatt med i figur 5.5b. Dette var også en betydelig høyere andel sammenliknet med tilsvarende avgang det første året blant samtlige selv-

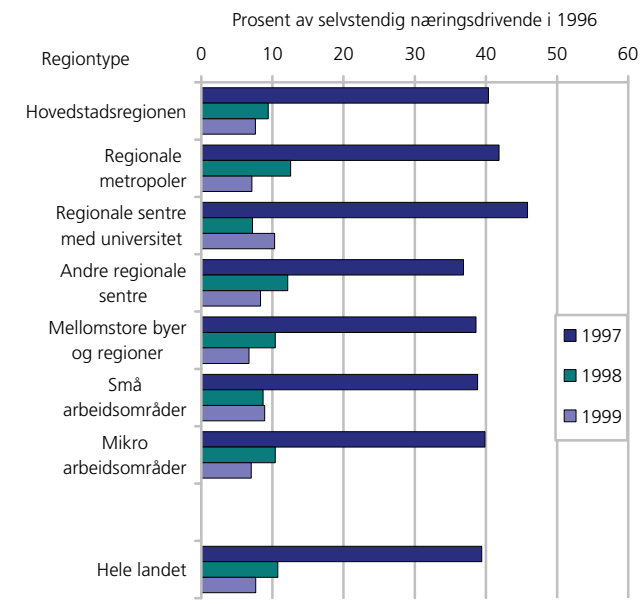
Figur 5.6a. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 1996 akkumulert over perioden 1997-1999. Etter regiontyper

stendig næringsdrivende utenom primærnæringene, som observert i kapittel 4. Dette indikerer at personer som starter opp som selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene har en betydelig større tilbøyelighet til å gi opp sin virksomhet etter meget kort tid sammenliknet med det som er gjennomsnittet for samtlige selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene.

Brutt ned etter regiontyper, var det også her først og fremst regionale sentre med universitet der nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene viste størst tendens til å forlate sin virksomhet allerede etter meget kort tid. Denne regiontypen viste en avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene det første året på nesten 46 prosent av alle nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 1996. Med andre ord klarte kun om lag 54 prosent av samtlige som startet opp som selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i denne regiontypen i 1996 å opprettholde sin virksomhet gjennom det første året etter oppstart. For øvrig var også første års avgangen betydelig i regionale metropoler, mens lavest korttidsavgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet var å finne i andre regionale sentre og i mellomstore byer og regioner, altså de samme regionene som også viste lavest avgang når primærnæringene ble tatt med. Avgangen det første året var her på henholdsvis snaut 37 prosent og drøyt 38 prosent. Eller med andre ord at om lag to tredjedeler av de som startet opp som nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 1996 klarte å opprettholde sin virksomhet gjennom det første året.

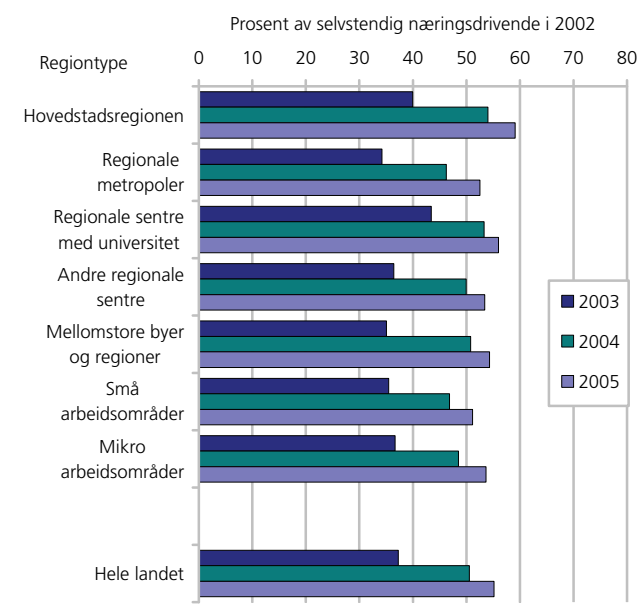
Figur 5.6b. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 1996 målt som årlige rater i perioden 1997-1999. Etter regiontyper

På tilsvarende måte som vist for samtlige selvstendig næringsdrivende, var det også en meget klar tendens til at avgangen avtok gjennom de første tre årene også blant nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene. Annet års avgangen på landsbasis lå på nesten 11 prosent av alle nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 1996, omtrent det samme som når primærnæringene ble tatt med. Derimot var det andre regiontyper som viste størst avgang i det andre året enn den regiontypen som hadde størst umiddelbar avgang det første året. Som figur 5.6b viser, var det regionale metropoler og andre regionale sentre som hadde størst avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene i det andre året etter oppstart i denne perioden. Lavest avgang i det andre året ble observert i regionale sentre med universitet, som altså var regiontypen med størst avgang i løpet av det første året etter oppstart. Avgangen i det tredje året etter oppstart av ny selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene var igjen størst i regionale sentre med universitet, mens den laveste tredje års avgangen ble observert i mellomstore byer og regioner.

I figur 5.7a vises hvor stor andel av selvstendig næringsdrivende, inklusive de i primærnæringene, som startet opp sin selvstendige næringsvirksomhet i 2002, men som ga opp sin virksomhet akkumulert over tidsperioden 2003-2005. På landsbasis var så mye som drøyt 55 prosent av samtlige nye selvstendig næringsdrivende i 2002 allerede ute av sin virksomhet når vi kommer frem til året 2005. Dette var litt større avgang enn i tilsvarende periode på 1990-tallet, noe som indikerer at graden av suksess som selvstendig næringsdrivende har vært enda litt mindre etter årtusenskiftet når

Figur 5.7a. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 2002 akkumulert over perioden 2003-2005. Etter region typer

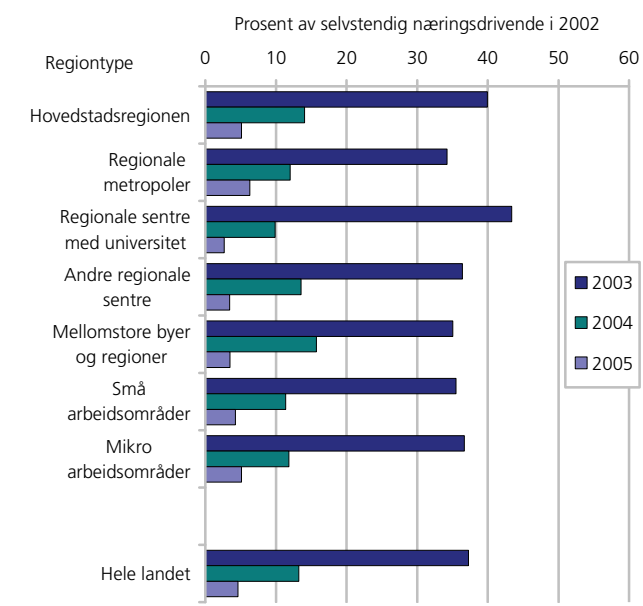

vi ser hele gruppen av nye selvstendig næringsdrivende under ett.

Hovedstadsregionen skilte seg ut med den klart sterkeste akkumulerte avgangen over denne perioden, og dermed også med den laveste opprettholdelsesraten for nye selvstendig næringsdrivende. I hovedstadsregionen var så mye som om lag 59 prosent av samtlige nye selvstendig næringsdrivende i 2002 allerede ute av sin virksomhet når vi kommer frem til året 2005. Eller med andre ord at det kun var om lag 41 prosent av de nye selvstendig næringsdrivende i 2002 som fortsatt drev sin nystartede virksomhet når vi kom frem til 2005. Dette var en større avgangsrate og tilsvarende lavere opprettholdelsesrate sammenliknet med avgangsratene i hovedstadsregionen i tilsvarende periode på 1990-tallet. Av figur 5.7a ser vi at det også var betydelig avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet i regionale sentre med universitet. Minst samlet avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet over denne treårsperioden ble observert i små arbeidsområder, som viste en samlet avgangsrate på om lag 51 prosent. Men selv i denne regiontypen var altså kun under halvparten av de som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 2002 fortsatt aktive i sin virksomhet når vi kommer frem til 2005.

I figur 5.7b vises mer detaljert hvor stor andel av de selvstendig næringsdrivende, inklusive de i primærnæringene, som startet opp sin virksomhet i 2002, men som ga opp sin virksomhet etter henholdsvis ett, to og tre år. På landsbasis var det drøyt 37 prosent av de nye selvstendig næringsdrivende 2002, inklusive de i primærnæringene, som ga opp sin selvstendige næringsvirksomhet allerede året etter at de startet opp sin virksomhet. Dette var omtrent på linje med eller litt

Figur 5.7b. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 2002 målt som årlig rate i perioden 2003-2005. Etter region typer

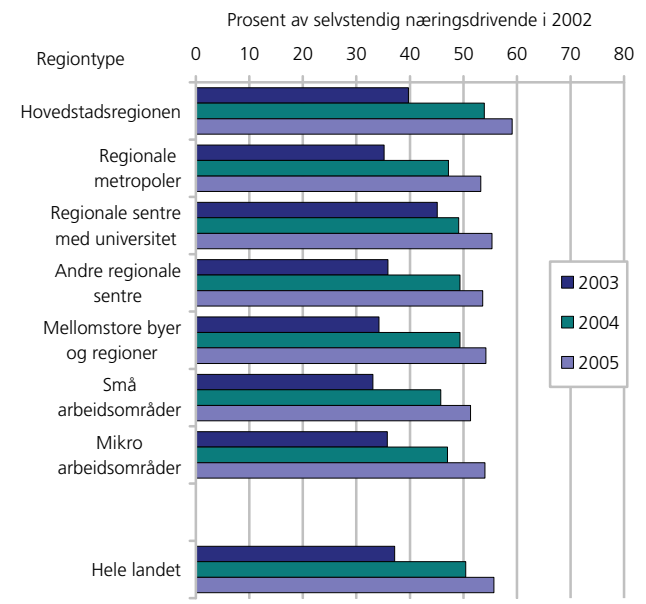

svakere avgang enn tilvarende avgang på 1990-tallet, men en klart høyere andel sammenliknet med tilsvarende avgang det første året blant samtlige selvstendig næringsdrivende, som vi så i kapittel 4 over. Dette indikerer at personer som startet opp som selvstendig næringsdrivende også nå hadde en betydelig større tilbøyelighet til å gi opp sin virksomhet etter meget kort tid sammenliknet med det som er gjennomsnittet for samtlige selvstendig næringsdrivende.

Det var først og fremst i regionale sentre med universitet og i hovedstadsregionen der nye selvstendig næringsdrivende viste størst tendens til å forlate sin virksomhet allerede etter meget kort tid. Disse regiontypene viste en avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet det første året på rundt 40 til noe over 40 prosent av alle nye selvstendig næringsdrivende inkludert primærnæringene i 2002. Størst avgang viste regionale sentre med universitet, med en avgang på hele 43 prosent det første året. Med andre ord klarte kun om lag 57 prosent av samtlige som startet opp som selvstendig næringsdrivende i denne regiontypen i 2002 å opprettholde sin virksomhet gjennom det første året etter oppstart. Lavest korttidsavgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet var å finne i regionale metropoler, med en avgang det første året på drøyt 34 prosent. Eller med andre ord at om lag 2/3 av de som startet opp som nye selvstendig næringsdrivende i 2002 klarte å opprettholde sin virksomhet gjennom det første året.

På tilsvarende måte som vist for samtlige selvstendig næringsdrivende i kapittel 4 og for nye selvstendig næringsdrivende på 1990-tallet, var det også en meget klar tendens til at avgangen avtok gjennom de første tre årene også blant nye selvstendig næringsdrivende etter år 2002. Annet års avgangen på landsbasis lå nå

Figur 5.8a. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2002 akkumulert over perioden 2003-2005. Etter regiontyper

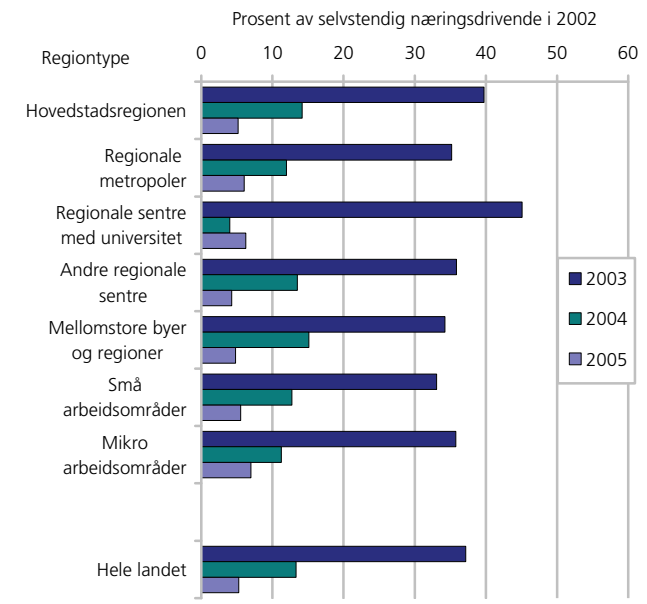

på drøyt 13 prosent av alle nye selvstendig næringsdrivende i 2002, noe som er klart høyere enn tilsvarende avgang på 1990-tallet. Derimot var det andre regiontyper som viste størst avgang i det andre året enn den regiontypen som hadde størst umiddelbar avgang gjennom det første året. Som figur 5.7b viser, var det mellomstore byer og regioner som hadde størst avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet i det andre året etter oppstart i denne perioden, med en avgangsrate på nesten 16 prosent. Lavest avgang i det andre året ble observert i regionale sentre med universitet, som altså var regiontypen med størst avgang i løpet av det første året etter oppstart. Avgangen i det tredje året etter oppstart av ny selvstendig næringsvirksomhet var størst i regionale metropoler, mens den laveste tredje års avgangen ble observert i regionale sentre med universitet.

I figur 5.8a vises på tilsvarende måte hvor stor andel av selvstendig næringsdrivende, men nå uten de i primærnæringene, som startet opp sin selvstendige næringsvirksomhet i 2002, og som ga opp sin virksomhet akkumulert over tidsperioden 2003-2005.

På landsbasis var nå snaut 56 prosent av samtlige nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2002 ute av sin virksomhet når vi kommer frem til året 2005. Dette var litt mindre avgang enn tilsvarende tall fra 1990-tallet. På den annen side var avgangen litt større enn når primærnæringene ble tatt med, og indikerer at graden av suksess som selvstendig næringsdrivende har vært noe mindre blant nye selvstendige utenom primærnæringene også i perioden etter år 2000.

Figur 5.8b. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2002 målt som årlig rate i perioden 2003-2005. Etter regiontyper

Hovedstadsregionen skilte seg også nå ut med den klart sterkeste samlede avgangen over denne perioden, og dermed også den laveste opprettholdelsesraten for nye selvstendig næringsdrivende. I denne regiontypen var så mye som om lag 59 prosent av samtlige nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2002 allerede ute av sin virksomhet når vi kommer frem til året 2005. Eller med andre ord at det kun var om lag 41 prosent av de nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2002 som fortsatt drev sin nystartede virksomhet når vi kom frem til 2005. Av figur 5.6a ser vi at det var mindre forskjeller i avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene i de øvrige regiontypene. Minst samlet avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene over denne treårsperioden ble imidlertid observert i de små arbeidsområdene, som viste en akkumulert avgangsrate på litt over 51 prosent. Men selv i denne regiontypen var altså over halvparten av de som startet ny selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene i 2002 ute av sin virksomhet når vi kommer frem til 2005.

I figur 5.8b vises mer detaljert hvor stor andel av de selvstendig næringsdrivende utenom de i primærnæringene, som startet opp sin virksomhet i 2002, men som ga opp sin virksomhet etter henholdsvis ett, to og tre år.

På landsbasis var det drøyt 37 prosent av alle nye selvstendig næringsdrivende i 2002, utenom de i primærnæringene, som ga opp sin selvstendige næringsvirksomhet allerede året etter at de startet opp sin virksomhet. Dette var omtrent på linje med avgangen når primærnæringene ble tatt med (se figur 5.7b), men en betydelig høyere andel sammenliknet med tilsvarende

avgang det første året blant samtlige selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene, som vist i kapittel 4. Dette indikerer at personer som starter opp som selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene har en betydelig større tilbøyelighet til å gi opp sin virksomhet etter meget kort tid sammenliknet med det som er gjennomsnittet for samtlige selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene.

Brutt ned etter regiontyper, var det også her først og fremst regionale sentre med universitet der nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene viste størst tendens til å forlate sin virksomhet allerede etter meget kort tid. Denne regiontypen viste en avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene det første året på om lag 45 prosent av alle nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2002. Med andre ord klarte kun om lag 55 prosent av samtlige som startet opp som selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i denne regiontypen i 2002 å opprettholde sin virksomhet gjennom det første året etter oppstart. For øvrig var første års avgangen også betydelig i hovedstadsregionen, mens lavest korttidsavgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet var å finne i små arbeidsområder. Avgangen det første året var her på om lag 33 prosent. Eller med andre ord at om lag to tredjedeler av de som startet opp som nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2002 klarte å opprettholde sin virksomhet gjennom det første året.

Det var også her en meget klar tendens til at avgangen avtar gjennom de første tre årene også blant nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene. Annet års avgangen på landsbasis lå på drøyt 13 prosent av alle nye selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2002, omtrent det samme som når primærnæringene ble inkludert.

Derimot var det en annen regiontype som viste størst avgang i det andre året enn den regiontypen som hadde størst umiddelbar avgang det første året. Som figur 5.8b viser, var det mellomstore byer og regioner som hadde størst avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene i det andre året etter oppstart i denne perioden. Lavest avgang i det andre året ble observert i regionale sentre med universitet, som altså var regiontypen med størst avgang i løpet av det første året etter oppstart. Avgangen i det tredje året etter oppstart av ny selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene var nå størst i mikro arbeidsområder, mens den laveste tredje års avgangen ble observert i andre regionale sentre.

5.4. Opprettholdelse av og avgang fra "ny" selvstendig næringsvirksomhet etter regiontyper og persongrupper

I dette kapitlet blir de samme avgangsratene fra, og indirekte dermed opprettholdelsesratene i, ny selvstendig næringsvirksomhet som vist og beskrevet i kapittel 5.3 over, fordelt på forskjellige persongrupper. Først analyseres forskjeller i avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet etter kjønn. Deretter brytes ratene ned etter aldersgrupper og utdanningsgrupper før vi til slutt ser på forskjeller i avgang fra og opprettholdelse i ny selvstendig næringsvirksomhet fordelt på noen hovedgrupper etter statsborgerskap. I dette kapitlet konsentreres imidlertid analysene om ny selvstendig næringsvirksomhet samlet, inklusive primærnæringene.

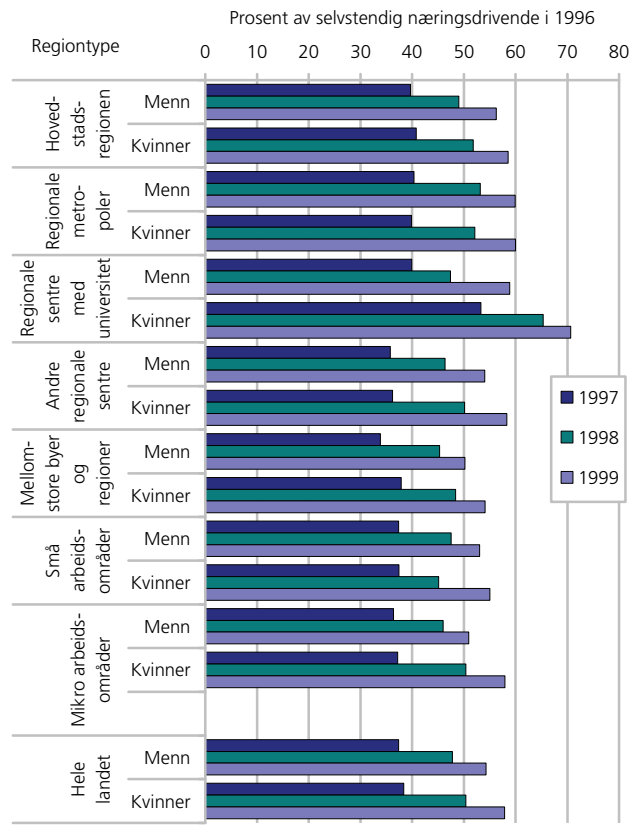
I figur 5.9a vises hvor stor andel av selvstendig næringsdrivende, inklusive de i primærnæringene, som startet opp sin selvstendige næringsvirksomhet i 1996, men som ga opp sin virksomhet akkumulert over tidsperioden 1997-1999 målt etter kjønn.

På landsbasis ser vi at kvinner som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 1996 hadde noe sterkere akkumulert avgang enn menn gjennom den påfølgende tre års perioden. Av alle kvinner som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 1996 hadde om lag 58 prosent forlatt sin status som selvstendig næringsdrivende når vi kommer frem til 1999. Eller med andre ord at kun 42 prosent av kvinnene klarte å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet tre år etter oppstart. Tilsvarende akkumulert avgang blant nye selvstendig næringsdrivende menn var drøyt 54 prosent, som vil si at 46 prosent av alle nye selvstendig næringsdrivende menn i 1996 fortsatt opprettholdt sin virksomhet da vi kommer frem til 1999.

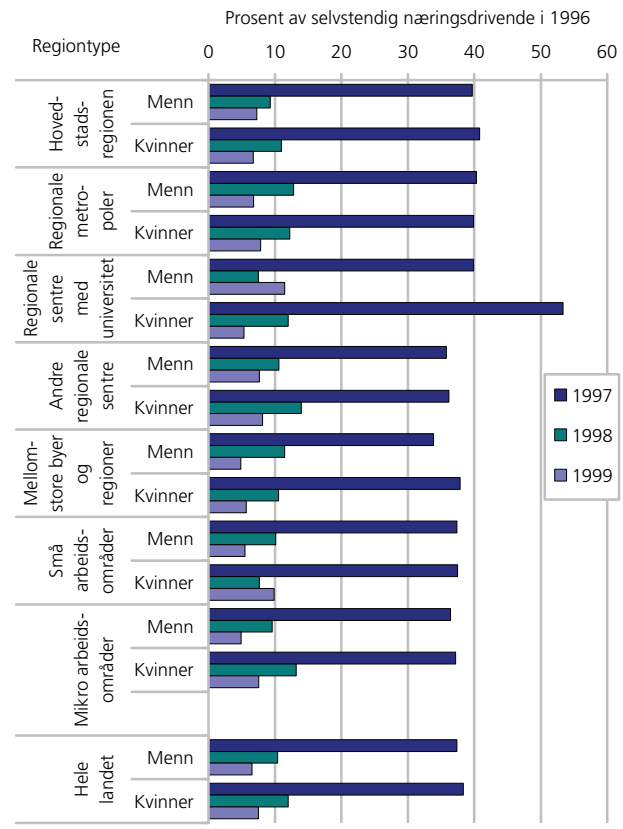
På regionalt nivå var det imidlertid enkelte forskjeller i det samlede avgangsmønsteret hos menn og kvinner. Størst forskjeller i samlet avgang ble observert i regionale sentre med universitet, der kvinner viste en samlet avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet på over 70 prosent, eller at mindre enn 30 prosent av de kvinner som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 1996 fortsatt drev sin virksomhet i 1999. Tilsvarende avgang hos menn var om lag 59 prosent, også det en meget sterk avgang, men dog klart lavere enn hos kvinner. Forskjellen i avgangsprosent mellom kvinner og menn var også meget klar i mikro arbeidsområdene. I de øvrige regiontypene var det mindre forskjeller etter kjønn, og i de regionale metropolene viste menn og kvinner lik samlet avgang på om lag 60 prosent av utgangsbeholdningen av nye selvstendig næringsdrivende.

I figur 5.9b vises mer detaljert hvor stor andel av de selvstendig næringsdrivende, inklusive de i primærnæringene, som startet opp sin virksomhet i 1996, men som ga opp sin virksomhet etter henholdsvis ett, to og

Figur 5.9a. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 1996 akkumulert over perioden 1997-1999. Etter kjønn og regiontyper

Figur 5.9b. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 1996 målt som årlige rater i perioden 1997-1999. Etter kjønn og regiontyper

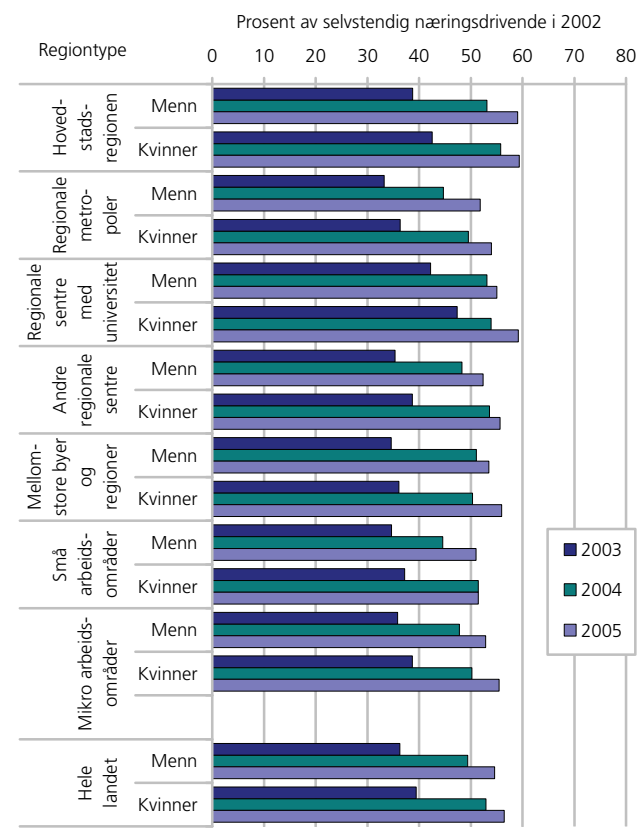
tre år. På landsbasis var det små forskjeller mellom menn og kvinner med hensyn til korttidsavgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet. I løpet av det første året etter oppstart ga drøyt 37 prosent av mennene og drøyt 38 prosent av kvinnene opp sin nye selvstendige næringsvirksomhet. På regionalt plan var det også jevnt over små kjønnsmessige forskjeller i korttidsavgang, men med enkelte unntak. Den største forskjellen kom også her i regionale sentre med universitet, der hele 53 prosent av nye selvstendig næringsdrivende kvinner ga opp sin virksomhet allerede i løpet av det første året, mens tilsvarende andel for menn var om lag 40 prosent. Med andre ord var det i denne regiontypen godt under halvparten av nye selvstendig næringsdrivende kvinner som klarte å opprettholde sin virksomhet gjennom det første året. I mellomstore byer og regioner var det også en klar overvekt av kvinner som ga opp sin virksomhet i løpet av det første året, mens i alle øvrige regiontyper viste menn og kvinner om lag samme tilbøyelighet til korttidsavgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet, om enn med noe større avgangstilbøyelighet i de mest sentrale regionene sett i forhold til de mer perifere regiontypene (Jfr. de regionale resultatene i figur 5.5b over).

Går vi til andre års avgangen etter oppstart av ny selvstendig næringsvirksomhet, viste også kvinner noe

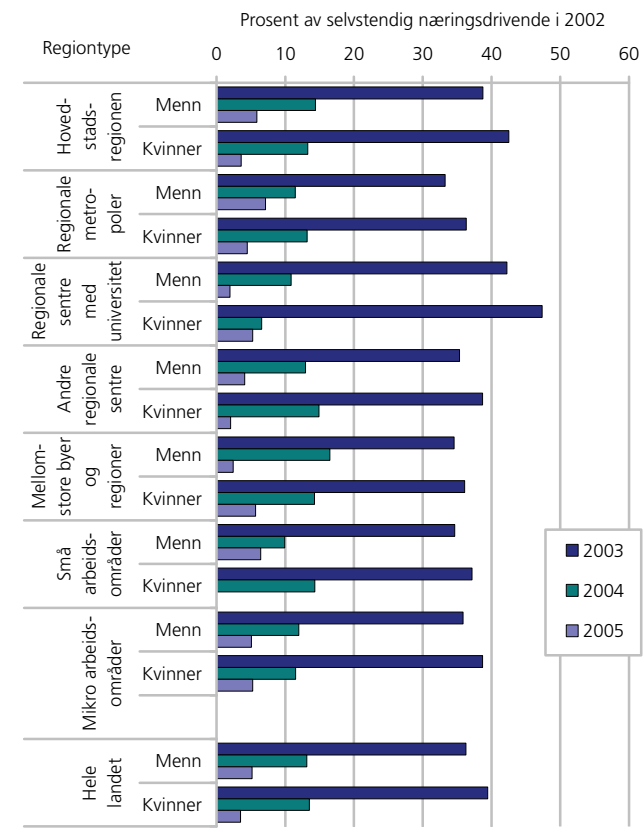
større tilbøyelighet enn menn til å gi opp sin virksomhet. På landsbasis ga om lag 12 prosent av alle nye selvstendig næringsdrivende kvinner opp sin virksomhet i løpet av det andre året, mens tilsvarende avgang hos menn var drøyt 10 prosent. På det regionale plan viste kvinner klart sterkere annen års avgang enn menn i regionale sentre med universitet, mikro arbeidsområder, andre regionale sentre og til dels i hovedstadsregionen. På den annen side viste menn noe sterkere tilbøyelighet enn kvinner til å gi opp sin virksomhet i løpet av det andre året i små arbeidsområder og i mellomstore byer og regioner, mens forskjellene her var små i regionale metropoler.

Landstallene viste at kvinner hadde en noe større tilbøyelighet enn menn til å gi opp sin selvstendige næringsvirksomhet også i løpet av det tredje året etter oppstart. Her ga mellom 7-8 prosent av nye selvstendig næringsdrivende kvinner opp sin virksomhet, mens tilsvarende andel hos nye selvstendig næringsdrivende menn lå mellom 6-7 prosent. På det regionale plan viste kvinner klart sterkere tredje års avgang enn menn i små arbeidsområder og i mikro arbeidsområdene, mens menn viste klart større tilbøyelighet enn kvinner til å gi opp sin virksomhet i løpet av det tredje året i regionale sentre med universitet. Men som vi har sett hadde en meget stor andel av kvinnene allerede forlatt sin nye selvstendige virksomhet i løpet av de to første årene i denne regiontypen.

Figur 5.10a. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 2002 akkumulert over perioden 2003-2005. Etter kjønn og regiontyper

Figur 5.10b. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 2002 målt som årlige rater i perioden 2003-2005. Etter kjønn og regiontyper

Oppsummert kan vi altså si at kvinner viser noe større tilbøyelighet enn menn til å gi opp sin nystartede selvstendige næringsvirksomhet, og at denne trenden var gjennomgående i løpet av alle de tre første årene etter oppstart av den nye selvstendige næringsvirksomheten.

I figur 5.10a vises på tilsvarende måte hvor stor andel av selvstendig næringsdrivende, inklusive de i primærnæringene, som startet opp sin selvstendige næringsvirksomhet i 2002, men som ga opp sin virksomhet akkumulert over tidsperioden 2003-2005, også her målt etter kjønn.

På landsbasis ser vi at kvinner som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 2002 også nå hadde noe sterkere akkumulert avgang enn menn gjennom den påfølgende tre års perioden, men avgangen var litt lavere og de kjønnsmessige forskjellene noe mindre enn i perioden på 1990-tallet. Av alle kvinner som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 2002 hadde drøyt 56 prosent forlatt sin status som selvstendig næringsdrivende når vi kommer frem til 2005. Eller med andre ord at snaut 44 prosent av kvinnene klarte å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet tre år etter oppstart. Tilsvarende akkumulert avgang blant nye selvstendig næringsdrivende menn var drøyt 54 prosent, som vil si at 46 prosent av alle nye selvstendig næringsdrivende menn i 2002 fortsatt opprettholdt sin virksomhet da vi

kommer frem til 2005. Dette var omtrent på linje med avgang og opprettholdelse hos menn på 1990-tallet.

På regionalt nivå var det enkelte forskjeller i det samlede avgangsmønsteret hos menn og kvinner. Størst forskjeller i samlet avgang ble også nå observert i regionale sentre med universitet, der kvinner viste en samlet avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet på drøyt 59 prosent, eller at drøyt 40 prosent av de kvinner som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 2002 fortsatt drev sin virksomhet i 2005. Forskjellen i avgangsprosent mellom kvinner og menn var også klart synlig i andre regionale sentre, mellomstore byer og regioner, i mikro arbeidsområdene og til dels i regionale metropoler. I de øvrige regiontypene var det mindre kjønnsmessige forskjeller, og i hovedstadsregionen viste menn og kvinner nesten lik samlet avgang på om lag 59 prosent av utgangsbeholdningen av nye selvstendig næringsdrivende.

I figur 5.10b vises mer detaljert hvor stor andel av de selvstendig næringsdrivende, inklusive de i primærnæringene, som startet opp sin virksomhet i 2002, men som ga opp sin virksomhet etter henholdsvis ett, to og tre år. På landsbasis var det nå litt større forskjell mellom menn og kvinner med hensyn til korttidsavgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet sammenliknet med perioden på 1990-tallet. I løpet av det første året etter oppstart ga drøyt 36 prosent av mennene og

drøyt 39 prosent av kvinnene opp sin nye selvstendige næringsvirksomhet. På regionalt plan var det også jevnt over kvinnene som viste den største korttidsavgangen. Den største forskjellen kom også nå i regionale sentre med universitet, der drøyt 47 prosent av nye selvstendige næringsdrivende kvinner ga opp sin virksomhet allerede i løpet av det første året, mens tilsvarende andel for menn var litt over 42 prosent.

Når vi går til andre års avgangen etter oppstart av ny selvstendig næringsvirksomhet, var det nå svært små kjønnsmessige forskjeller, der kvinner viste mikroskopisk større tilbøyelighet enn menn til å gi opp sin virksomhet. På landsbasis ga 13,5 prosent av alle nye selvstendige næringsdrivende kvinner opp sin virksomhet i løpet av det andre året, mens tilsvarende avgang hos menn var litt over 13 prosent. På det regionale plan viste kvinner klart sterkere annen års avgang enn menn i små arbeidsområder og til dels i andre regionale sentre og regionale metropoler. På den annen side viste menn noe sterkere tilbøyelighet enn kvinner til å gi opp sin virksomhet i løpet av det andre året i regionale sentre med universitet, i mellomstore byer og regioner og til dels i hovedstadsregionen.

Landstallene viste at menn nå hadde en noe større tilbøyelighet enn kvinner til å gi opp sin selvstendige næringsvirksomhet i løpet av det tredje året etter oppstart. Her ga drøyt 5 prosent av nye selvstendige næringsdrivende menn opp sin virksomhet, mens tilsvarende andel hos selvstendige næringsdrivende kvinner lå på 3,5 prosent. På det regionale plan viste kvinner sterkere tredje års avgang enn menn i regionale sentre med universitet og i mellomstore byer og regioner, mens menn viste større tilbøyelighet enn kvinner til å gi opp sin virksomhet i løpet av det tredje året i de øvrige regiontypene, bortsett fra i mikro arbeidsområdene, hvor de kjønnsmessige forskjeller var mikroskopiske.

I figur 5.11a vises på tilsvarende måte som i avsnittet over hvor stor andel av selvstendig næringsdrivende, inklusive de i primærnæringene, som startet opp sin selvstendige næringsvirksomhet i 1996, men som ga opp sin virksomhet akkumulert over tidsperioden 1997-1999, men her målt etter tre aldersgrupper.

På landsbasis hadde den yngste aldersgruppen 16-34 år som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 1996 litt sterkere akkumulert avgang enn den eldste aldersgruppen og klart sterkere avgang enn den mellomste aldersgruppen i den påfølgende tre års perioden. Av de i den yngste aldersgruppen som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 1996 hadde nesten 60 prosent forlatt sin status som selvstendig næringsdrivende når vi kommer frem til 1999. Eller med andre ord at kun om lag 40 prosent av denne aldersgruppen klarte å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet tre år etter oppstart. Tilsvarende akkumulert avgang blant nye selvstendig næringsdrivende i den eldste alders-

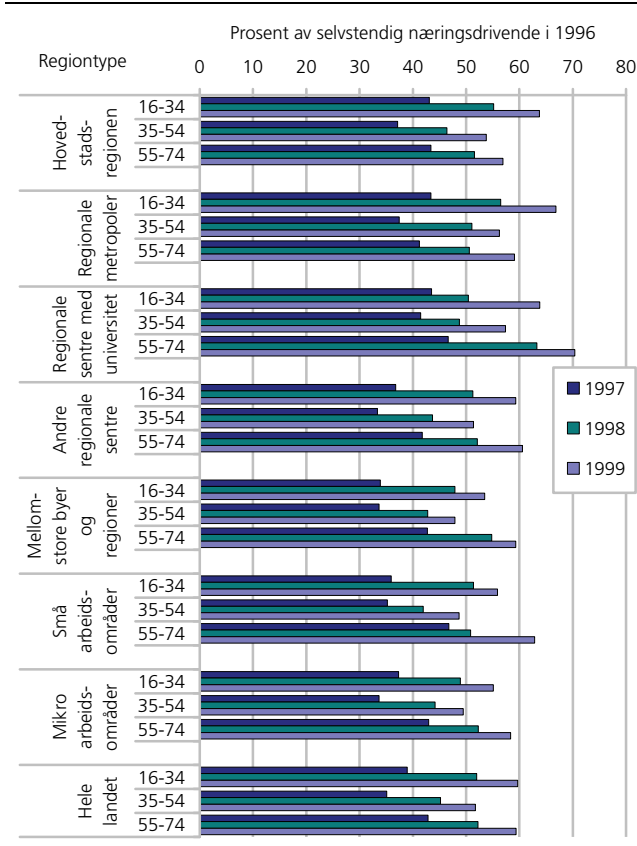
gruppen var drøyt 59 prosent, mens avgangen var klart mindre i den mellomste aldersgruppen, 35-54 år, med en akkumulert avgangsprosent på snaut 52 prosent.

På regionalt nivå var det imidlertid enkelte forskjeller i det samlede avgangsmønsteret mellom aldersgruppene. I samtlige regioner viste den mellomste aldersgruppen gjennomgående den laveste samlede avgangen, og dermed også den største opprettholdelsesraten som selvstendig næringsdrivende i denne perioden. Derimot var det en del variasjoner mellom regionene med hensyn til om det var den yngste eller eldste aldersgruppen som viste størst avgang og lavest opprettholdelse som selvstendig næringsdrivende i denne perioden. Av figur 5.11a fremkommer her et meget klart skille mellom sentrum og periferi. I hovedstadsregionen og i de regionale metropolene var det den yngste aldersgruppen som viste de klart største samlede avgangsratene fra ny selvstendig næringsvirksomhet i denne perioden, mens det var den eldste aldersgruppen som viste klart størst akkumulert avgang i de mer perifert lokaliserte regiontypene, som mellomstore byer og regioner, små arbeidsområder og i mikro arbeidsområdene. Aller størst avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet var imidlertid å finne i den eldste aldersgruppen i regionale sentre med universitet, der den samlede avgangsraten over denne treårs perioden var så stor som over 70 prosent av de som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 1996, eller at mindre enn 30 prosent av de som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 1996 fortsatt drev sin virksomhet i 1999.

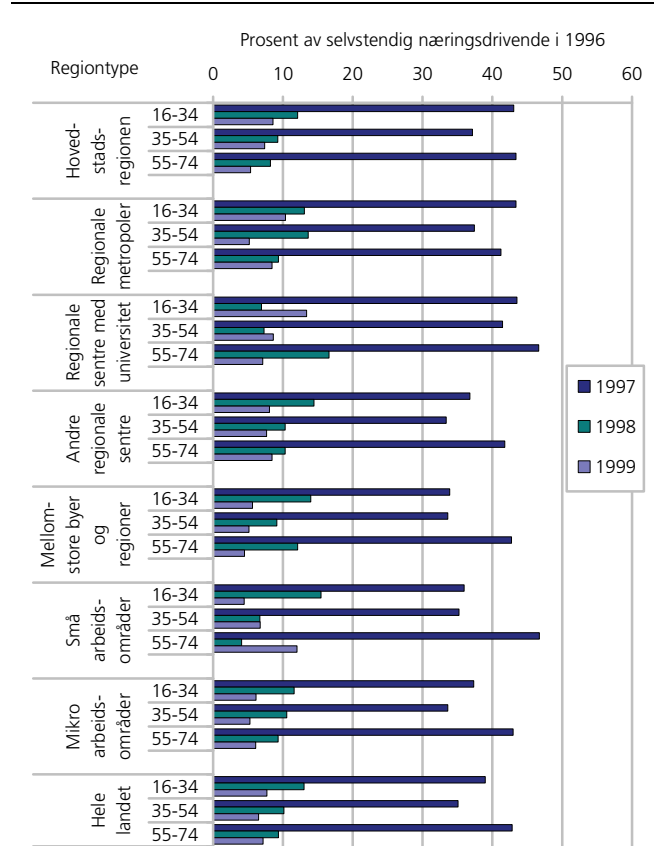
I figur 5.11b vises mer detaljert hvor stor andel av de selvstendig næringsdrivende, inklusive de i primærnæringene, som startet opp sin virksomhet i 1996, men som ga opp sin virksomhet etter henholdsvis ett, to og tre år. På landsbasis fremkommer noe av de samme forskjellene mellom aldersgruppene også i korttidsavgangen det første året, som det vi observerte i de samlede avgangsratene over hele tidsperioden. Det vil si at det var den mellomste aldersgruppen som også viste lavest korttidsavgang, og dermed størst opprettholdelsesrate som nye selvstendig næringsdrivende i løpet av det første året. Avgangsraten lå her på om lag 35 prosent, som vil si at om lag 65 prosent i denne aldersgruppen overlevde det første året som nye selvstendig næringsdrivende. Størst korttidsavgang var imidlertid å finne i den eldste aldersgruppen, der nye selvstendig næringsdrivende viste en avgang det første året på om lag 43 prosent, mot om lag 39 prosent avgang i den aller yngste aldersgruppen.

På regionalt plan var det også gjennomgående nye selvstendig næringsdrivende i den mellomste aldersgruppen som viste lavest korttidsavgang. Nye selvstendig næringsdrivende i den eldste aldersgruppen viste også her størst korttidsavgang i de mest perifere

Figur 5.11a. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 1996 akkumulert over perioden 1997-1999. Etter alder og regiontyper

Figur 5.11b. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 1996 målt som årlige rater i perioden 1997-1999. Etter alder og regiontyper

regiontypene, mens det var små forskjeller i korttidsavgangen mellom den yngste og eldste aldersgruppen i de mer sentrale regiontypene; regionale metropoler og hovedstadsregionen. Sterkest korttidsavgang var imidlertid å finne i den eldste aldersgruppen i både regionale sentre med universitet og i små arbeidsområder, der begge viste en korttidsavgang på snaut 47 prosent i året etter at den nye selvstendige næringsvirksomheten ble startet.

Det var den yngste aldersgruppen som viste den største annen års avgangen, med en avgangsprosent på landsbasis på om lag 13 prosent av alle nye selvstendig næringsdrivende i den yngste aldersgruppen. På det regionale plan viste den yngste aldersgruppen nesten gjennomgående størst annen års avgang, med unntak av i regionale sentre med universitet. Lavest annet års avgang ble stort sett observert i den eldste aldersgruppen, men bl.a. med unntak for regionale sentre med universitet.

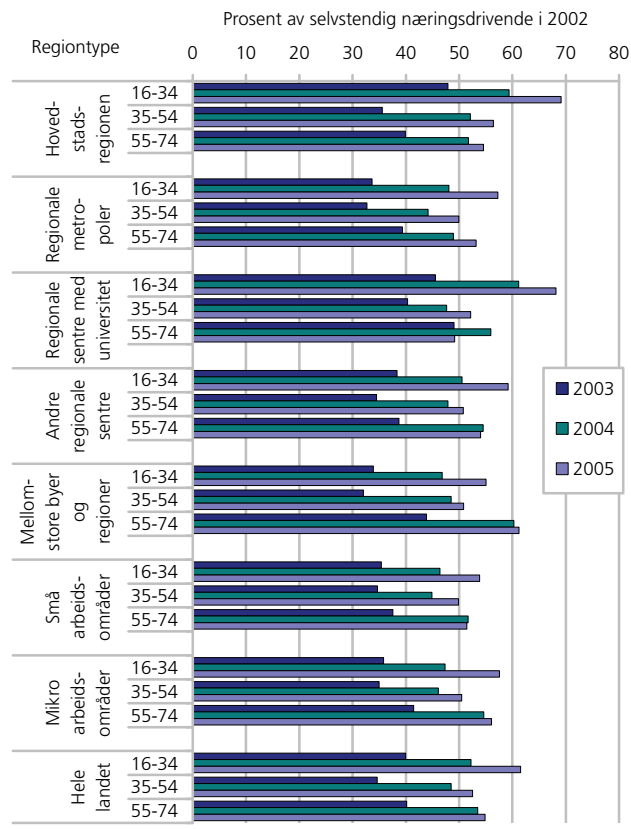
Landstallene viste at nye selvstendige næringsdrivende i den yngste aldersgruppen har litt større tilbøyelighet enn de øvrige aldersgruppene til å gi opp sin selvstendige næringsvirksomhet også i løpet av det tredje året etter oppstart. På det regionale plan var dette nesten gjennomgående, med unntak for de små arbeidsområdene, der det var nye selvstendig næringsdrivende i

den eldste aldersgruppen som viste størst tredje års avgang.

I figur 5.12a vises på tilsvarende måte som i avsnittet over hvor stor andel av selvstendig næringsdrivende, inklusive de i primærnæringene, som startet opp sin selvstendige næringsvirksomhet i 2002, men som ga opp sin virksomhet akkumulert over tidsperioden 2003-2005, men også her målt etter tre aldersgrupper.

På landsbasis ser vi også nå at den yngste aldersgruppen 16-34 år som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 2002 hadde litt sterkere akkumulert avgang enn den eldste aldersgruppen og klart sterkere avgang enn i den mellomste aldersgruppen i den påfølgende tre års perioden. Av de i den yngste aldersgruppen som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 2002 hadde mellom 61-62 prosent forlatt sin status som selvstendig næringsdrivende når vi kommer frem til 2005. Eller med andre ord at kun drøyt 38 prosent av denne aldersgruppen klarte å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet tre år etter oppstart. Tilsvarende akkumulert avgang blant nye selvstendig næringsdrivende i den eldste aldersgruppen var nå på snaut 55 prosent, mens avgangen var noe mindre i den mellomste aldersgruppen, 35-54 år, med en samlet avgangsprosent på mellom 52-53 prosent.

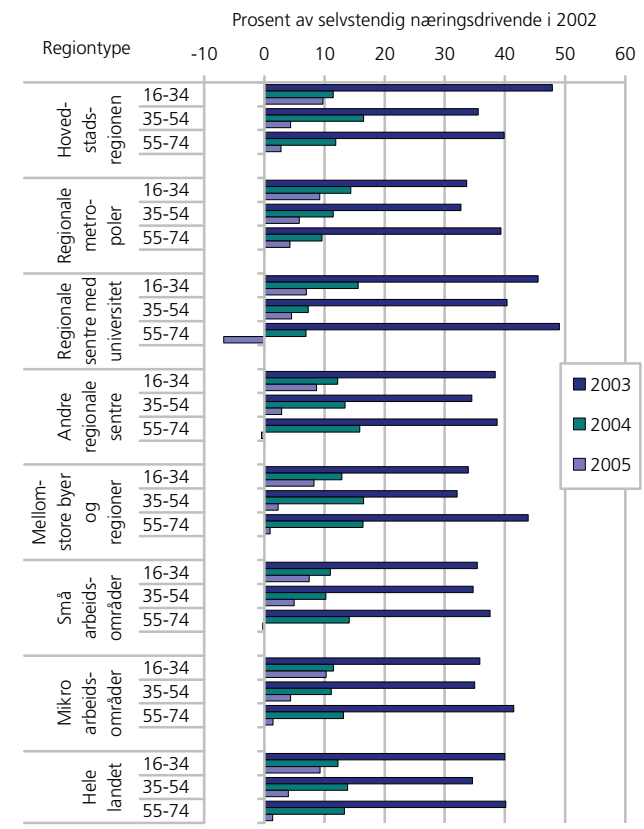
Figur 5.12a. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 2002 akkumulert over perioden 2003-2005. Etter alder og regiontyper

På regionalt nivå var det også i denne perioden enkelte forskjeller i det samlede avgangsmønsteret fra ny selvstendig næringsvirksomhet mellom de tre aldersgruppene. Som på 1990-tallet viste den mellomste aldersgruppen nesten gjennomgående den laveste samlede avgangen, og dermed også den største opprettholdelsesraten for selvstendig næringsdrivende i denne perioden. Eneste unntak var å finne i hovedstadsregionen, der den mellomste aldersgruppen viste noe større samlet avgang enn den eldste aldersgruppen i denne perioden. Derimot var det nesten gjennomgående nye selvstendig næringsdrivende i den yngste aldersgruppen som viste størst avgang, og dermed lavest opprettholdelse, som selvstendig næringsdrivende i denne perioden. Det eneste unntaket var her å finne i mellomstore byer og regioner, der det var nye selvstendig næringsdrivende i den eldste aldersgruppen som viste størst samlet avgang i denne perioden.

Aller størst avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet var imidlertid å finne i den yngste aldersgruppen i hovedstadsregionen og i regionale sentre med universitet, der den samlede avgangsraten over denne tre års perioden var så stor som nesten 70 prosent av de som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 2002, eller at bare drøyt 30 prosent av de som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 2002 fortsatt drev sin virksomhet i 2005.

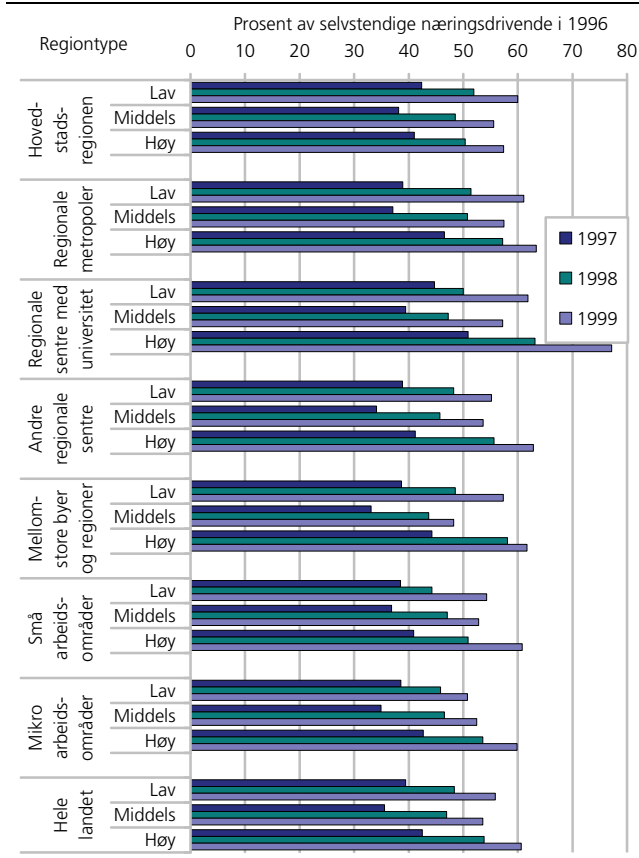
Figur 5.12b. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 2002 målt som årlige rater i perioden 2003-2005. Etter alder og regiontyper

I figur 5.12b vises mer detaljert hvor stor andel av de selvstendig næringsdrivende, inklusive de i primærnæringene, som startet opp sin virksomhet i 2002, men som ga opp sin virksomhet etter henholdsvis ett, to og tre år. På landsbasis fremkommer noe av de samme forskjellene mellom aldersgruppene også i korttidsavgangen det første året, som det vi observerte i de samlede avgangsraterne også over denne tidsperioden. Det vil si at det var den mellomste aldersgruppen som også viste lavest korttidsavgang etter år 2002, og dermed størst opprettholdelsesrate som nye selvstendig næringsdrivende i løpet av det første året. Avgangsraten lå her på mellom 34-35 prosent, som vil si at om lag 2/3 i denne aldersgruppen overlevde det første året som nye selvstendig næringsdrivende. Størst korttidsavgang var imidlertid å finne i både den yngste og i den eldste aldersgruppen, der nye selvstendig næringsdrivende viste en avgang det første året på om lag 40 prosent, noe som var litt lavere korttidsavgang i den eldste aldersgruppen sammenliknet med perioden på 1990-tallet.

På regionalt plan var det gjennomgående nye selvstendig næringsdrivende i den mellomste aldersgruppen som viste lavest korttidsavgang. Nye selvstendig næringsdrivende i den eldste aldersgruppen viste imidlertid størst korttidsavgang i alle regiontyper bortsett fra i hovedstadsregionen, der korttidsavgangen i den yngste aldersgruppen var så sterk som om lag 48 prosent, og

Figur 5.13a. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 1996 akkumulert over perioden 1997-1999. Etter utdanning og regiontyper

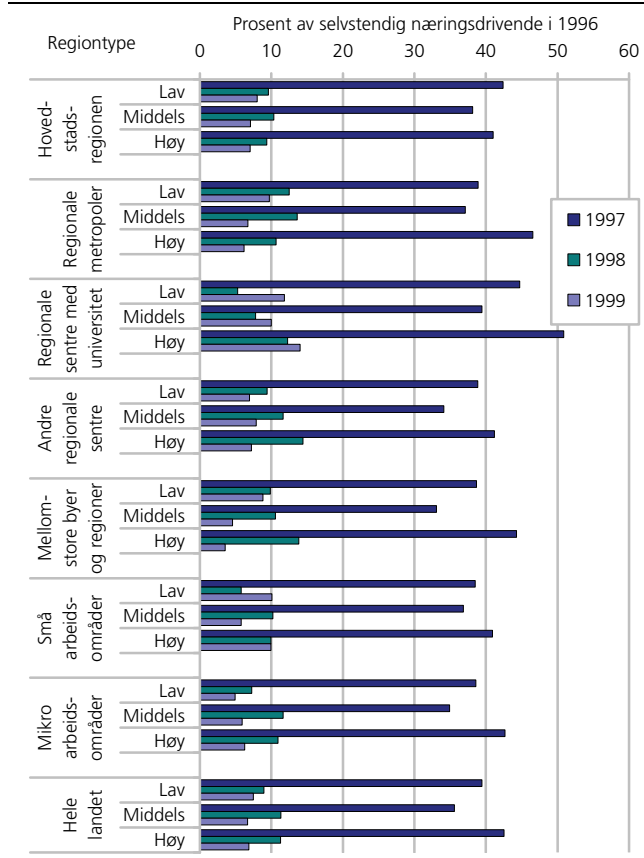

dermed så sterk at korttidsavgangen i den yngste og eldste aldersgruppen i gjennomsnitt ble om lag den samme på landsbasis. Sterkest korttidsavgang var imidlertid å finne i den eldste aldersgruppen i regionale sentre med universitet, med en korttidsavgang på om lag 49 prosent i året etter at den nye selvstendige næringsvirksomheten ble startet.

Det var den mellomste aldersgruppen som viste den største annen års avgangen, med en avgangsprosent på landsbasis på snaut 14 prosent av alle nye selvstendig næringsdrivende i den mellomste aldersgruppen. Skjønt forskjellene mellom aldersgruppene på landsbasis var her veldig små, men med lavest andre års avgang i den yngste aldersgruppen. På det regionale plan var det derimot en del variasjoner mellom aldersgruppene. Den mellomste aldersgruppen viste stor annen års avgang i hovedstaden og i mellomstore byer og regioner, mens tilsvarende avgang i den yngste aldersgruppen var høy i regionale sentre med universitet og regionale metropoler. I regiontypene; andre regionale sentre, små arbeidsmarkedsområder og i mikro arbeidsområdene, var det nye selvstendig næringsdrivende i den eldste aldersgruppen som viste klart størst annet års avgang.

Landstallene viste videre at det også nå var nye selvstendige næringsdrivende i den yngste aldersgruppen

Figur 5.13b. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 1996 målt som årlige rater i perioden 1997-1999. Etter utdanning og regiontyper

som hadde klart større tilbøyelighet enn de øvrige aldersgruppene til å gi opp sin selvstendige næringsvirksomhet i løpet av det tredje året etter oppstart. På det regionale plan var dette også gjennomgående i samtlige regiontyper i denne perioden.

I figur 5.13a vises på tilsvarende måte som i avsnittet over hvor stor andel av selvstendig næringsdrivende, inklusive de i primærnæringene, som startet opp sin selvstendige næringsvirksomhet i 1996, men som ga opp sin virksomhet akkumulert over tidsperioden 1997-1999, men her målt etter tre utdanningsgrupper fordelt på lav, middels og høy utdanning.

På landsbasis ser vi at personer med høy utdanning som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 1996 hadde sterkere akkumulert avgang enn personer med lav utdanning og klart sterkere avgang enn personer med middels utdanning i den påfølgende tre års perioden. Av de med høy utdanning som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 1996 hadde nesten 61 prosent forlatt sin status som selvstendig næringsdrivende når vi kommer frem til 1999. Eller med andre ord at kun om lag 39 prosent av de med høy utdanning klarte å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet tre år etter oppstart. Tilsvarende akkumulert avgang blant nye selvstendig næringsdrivende med lav utdanning var snaut 56 prosent, mens avgangen var noe mindre

blant de med middels utdanning, med en akkumulert avgangsprosent på snaut 54 prosent.

På regionalt nivå var det imidlertid enkelte forskjeller i det samlede avgangsmønsteret mellom utdanningsgruppene. I alle regioner, bortsett fra i mikro arbeidsområder, viste nye selvstendig næringsdrivende med middels utdanning den laveste samlede avgangen, og dermed også den største opprettholdelsesraten som selvstendig næringsdrivende i denne perioden. Nye selvstendig næringsdrivende med høy utdanning viste på den annen side sterkest samlet avgang i alle regioner, bortsett fra i hovedstadsregionen, der nye selvstendig næringsdrivende med lav utdanning viste størst samlet avgang. Aller størst avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet var imidlertid å finne blant høyt utdannede personer i regionale sentre med universitet, der den samlede avgangsraten over denne treårs perioden var så stor som om lag 77 prosent av de som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 1996, eller at kun 23 prosent av de som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 1996 fortsatt drev sin virksomhet i 1999.

I figur 5.13b vises mer detaljert hvor stor andel av de selvstendig næringsdrivende, inklusive de i primærnæringene, som startet opp sin virksomhet i 1996, men som ga opp sin virksomhet etter henholdsvis ett, to og tre år. På landsbasis fremkom de samme forskjellene mellom utdanningsgruppene også i korttidsavgangen det første året, som det vi observerte i de samlede avgangsratene over hele tidsperioden. Det vil si at det var personer med middels utdanning som også viste lavest korttidsavgang, og dermed størst opprettholdelsesrate som nye selvstendig næringsdrivende i løpet av det første året. Avgangsraten lå her på mellom 35-36 prosent, som vil si at om lag 2/3 i denne utdanningsgruppen overlevde det første året som nye selvstendig næringsdrivende. Størst korttidsavgang var imidlertid å finne blant høyt utdannede personer, der nye selvstendig næringsdrivende viste en avgang det første året på mellom 42-43 prosent, mot drøyt 39 prosent avgang blant nye selvstendig næringsdrivende med lav utdanning.

På regionalt plan var det også gjennomgående nye selvstendig næringsdrivende med middels utdanning som viste lavest korttidsavgang. Nye selvstendig næringsdrivende med høy utdanning viste også her størst korttidsavgang i de fleste regioner, men med unntak for hovedstadsregionen, der nye selvstendig næringsdrivende med lav utdanning, i tillegg til å vise størst samlet avgang, også viste størst korttidsavgang. Sterkest korttidsavgang var imidlertid å finne blant høyt utdannede personer i regionale sentre med universitet, der disse viste en korttidsavgang på om lag 51 prosent i året etter at den nye selvstendige næringsvirksomheten ble startet. Eller med andre ord at under halvparten av nye selvstendig næringsdrivende med

høy utdanning klarte å opprettholde sin virksomhet gjennom det første året etter oppstart.

Det var imidlertid personer med middels utdanning sammen med de med høy utdanning som viste den største andre års avgangen, med en avgangsprosent på drøyt 11 prosent av alle nye selvstendig næringsdrivende i disse to utdanningsgruppene. På det regionale plan viste nye selvstendig næringsdrivende med middels utdanning størst annen års avgang både i sentrale regioner som hovedstadsregionen og regionale metropoler, men også i den mest perifere regiontypen, mikro arbeidsområdene, mens de med høy utdanning viste klart størst annen års avgang i regionale sentre med universitet, andre regionale sentre og i mellomstore byer og regioner. Lavest annen års avgang ble nesten gjennomgående observert blant nye selvstendig næringsdrivende med lav utdanning.

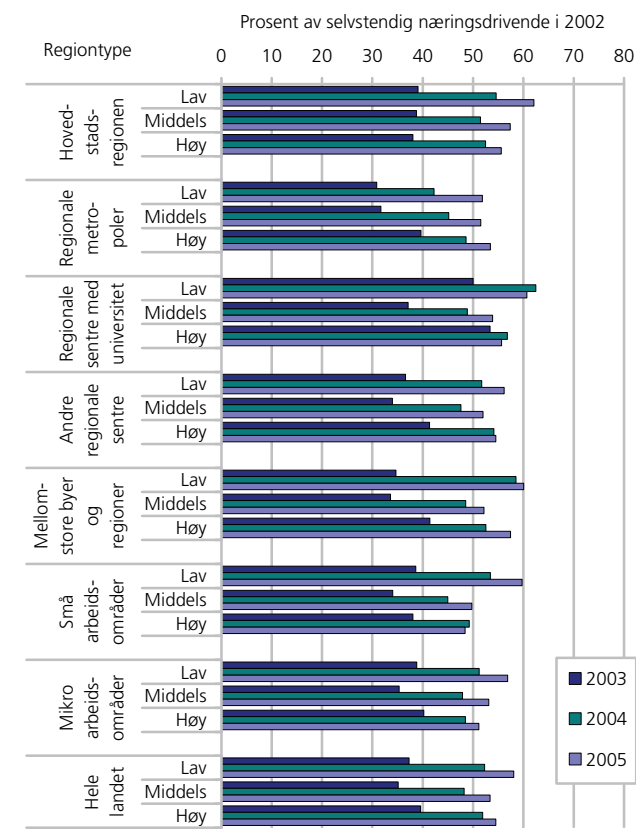
Landstallene viser at det var små forskjeller mellom utdanningsgruppene med hensyn til tilbøyeligheten til å gi opp sin selvstendige næringsvirksomhet i løpet av det tredje året etter oppstart. På det regionale plan har nye selvstendig næringsdrivende med lav utdanning en tendens til størst tredje års avgang, og da spesielt i regionale metropoler og i mellomstore byer og regioner.

I figur 5.14a vises på tilsvarende måte som i avsnittet over hvor stor andel av selvstendig næringsdrivende, inklusive de i primærnæringene, som startet opp sin selvstendige næringsvirksomhet i 2002, men som ga opp sin virksomhet akkumulert over tidsperioden 2003-2005, og også her målt etter tre utdanningsgrupper fordelt på lav, middels og høy utdanning.

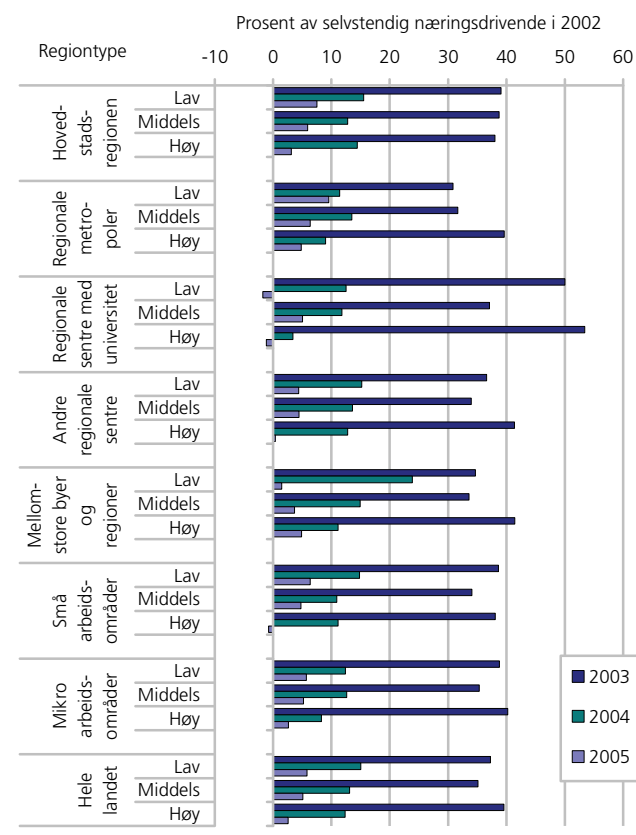
På landsbasis ser vi at personer med lav utdanning som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 2002 hadde sterkere akkumulert avgang enn personer med høy utdanning og klart sterkere avgang enn personer med middels utdanning i den påfølgende tre års perioden. Av de med lav utdanning som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 2002 hadde om lag 58 prosent forlatt sin status som selvstendig næringsdrivende når vi kommer frem til 2005. Eller med andre ord at kun om lag 42 prosent av de med lav utdanning klarte å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet tre år etter oppstart. Tilsvarende samlet avgang blant nye selvstendig næringsdrivende med høy utdanning var mellom 54-55 prosent, mens avgangen var noe mindre blant de med middels utdanning, med en akkumulert avgangsprosent på om lag 53 prosent.

På regionalt nivå var det imidlertid enkelte forskjeller i det samlede avgangsmønsteret mellom utdanningsgruppene. I de fleste regioner viste nye selvstendig næringsdrivende med middels utdanning den laveste samlede avgangen, og dermed også den største opprettholdelsesraten som nye selvstendig næringsdriven-

Figur 5.14a. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 2002 akkumulert over perioden 2003-2005. Etter utdanning og regiontyper

Figur 5.14b. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 2002 målt som årlige rater i perioden 2003-2005. Etter utdanning og regiontyper

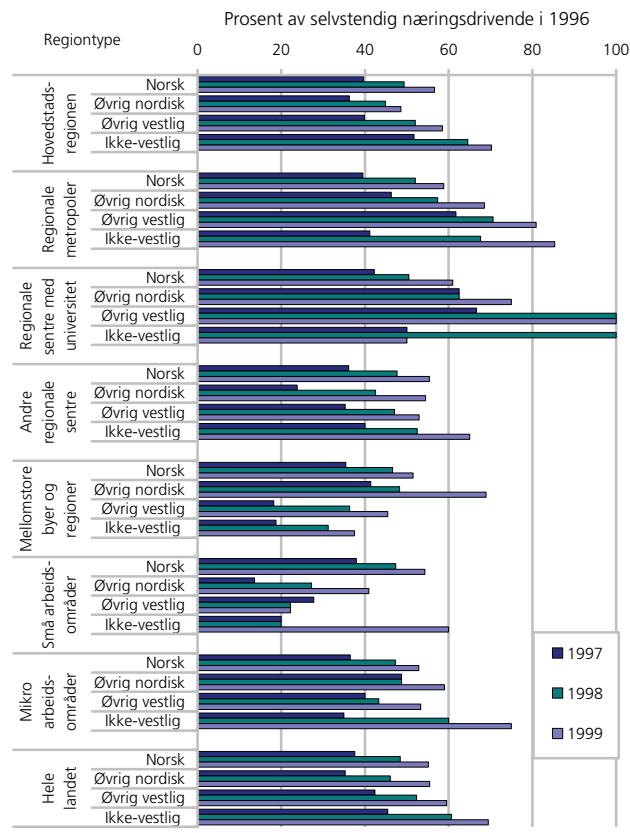
de i denne perioden. Skjønt i både sentrale regioner som hovedstadsregion, og i de mest perifere regiontypepene; små arbeidsområder og mikro arbeidsområdene, viste nye selvstendig næringsdrivende med høy utdanning den laveste samlede avgangen i denne perioden. Nye selvstendig næringsdrivende med lav utdanning viste nesten gjennomgående størst samlet avgang, med et lite unntak for regionale metropoler, der nye selvstendig næringsdrivende med høy utdanning viste størst samlet avgang. Aller størst avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet var imidlertid å finne blant lavt utdannede personer i hovedstadsregionen og i regionale sentre med universitet, der den samlede avgangsraten over denne tre års perioden lå over 60 prosent av de som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 2002. Eller med andre ord at mindre enn 40 prosent av de som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 2002 fortsatt drev sin virksomhet i 2005.

I figur 5.14b vises mer detaljert hvor stor andel av de selvstendig næringsdrivende, inklusive de i primærnæringene, som startet opp sin virksomhet i 2002, men som ga opp sin virksomhet etter henholdsvis ett, to og tre år. På landsbasis fremkom litt andre forskjeller mellom utdanningsgruppene i korttidsavgangen det første året, enn det vi observerte i de samlede avgangsratene over hele tidsperioden. Riktignok var det personer med middels utdanning som også nå viste lavest korttidsavgang, og dermed størst opprettholdelsesrate

som nye selvstendig næringsdrivende i løpet av det første året. Avgangsraten lå her på om lag 35 prosent, som vil si at om lag 2/3 i denne utdanningsgruppen overlever det første året som nye selvstendig næringsdrivende. Størst korttidsavgang var imidlertid nå å finne blant høyt utdannede personer, der nye selvstendig næringsdrivende viste en avgang det første året på nesten 40 prosent, mot drøyt 37 prosent avgang blant nye selvstendig næringsdrivende med lav utdanning.

På regionalt plan var det nesten gjennomgående nye selvstendig næringsdrivende med middels utdanning som viste lavest korttidsavgang. Et lite unntak finnes i hovedstadsregionen, der nye selvstendige med høy utdanning viste noe lavere korttidsavgang, og i regionale metropoler, der nye selvstendige med lav utdanning viste lavest korttidsavgang. Nye selvstendig næringsdrivende med høy utdanning viste også her størst korttidsavgang i de fleste regiontyper, med unntak også her for hovedstadsregionen, der nye selvstendig næringsdrivende med lav utdanning i tillegg til størst samlet avgang også viste størst korttidsavgang. Sterkest korttidsavgang var imidlertid å finne blant høyt utdannede personer i regionale sentre med universitet, der disse viste en korttidsavgang på drøyt 53 prosent i året etter at den nye selvstendige næringsvirksomheten ble startet. Eller med andre ord at godt under halvparten av nye selvstendig næringsdrivende med høy ut-

Figur 5.15a. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 1996 akkumulert over perioden 1997-1999. Etter statsborgerskap og regiontyper

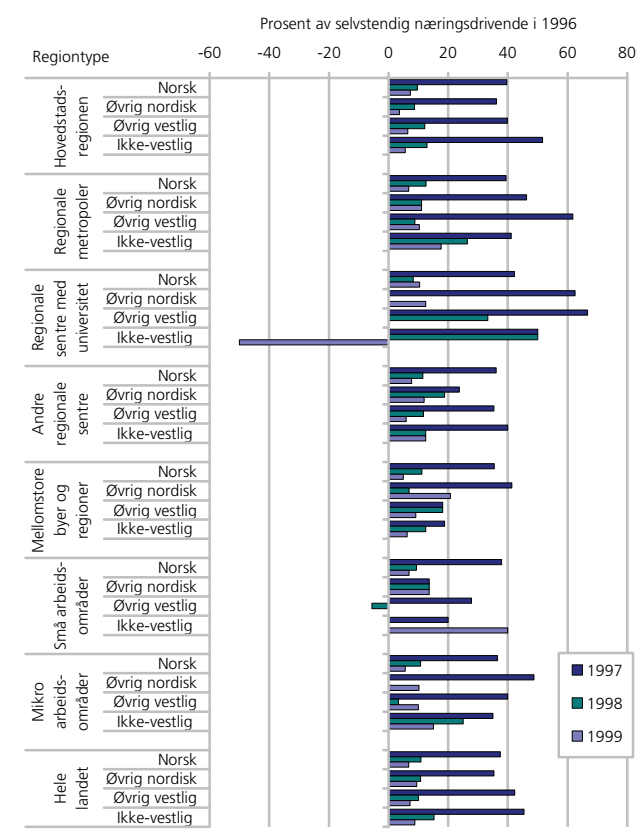

danning klarte å opprettholde sin virksomhet gjennom det første året etter oppstart.

Det var imidlertid personer med lav utdanning som viste den største annen års avgangen, med en avgangsprosent på om lag 15 prosent av alle nye selvstendig næringsdrivende i denne utdanningsgruppen. På det regionale plan viste nye selvstendig næringsdrivende med lav utdanning størst annen års avgang i de fleste regiontypene, og utslagene var spesielt store i mellomstore byer og regioner. Lavest annen års avgang ble i de fleste regiontyper observert blant nye selvstendig næringsdrivende med høy utdanning.

Landstallene viser at det var personer med lav og middels utdanning som har størst tilbøyelighet til å gi opp sin selvstendige næringsvirksomhet i løpet av det tredje året etter oppstart. På det regionale plan har nye selvstendig næringsdrivende med lav utdanning en tendens til størst tredje års avgang i både de mest sentrale og mest perifere regiontypene. Det var imidlertid verdt å legge merke til enkelte negative verdier for tredje års avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet. Dette skyldes at det blant det store frafallet fra ny selvstendig næringsvirksomhet de to første årene etter oppstart fantes en del personer som igjen forsøkte seg på ny selvstendig næringsvirksomhet i det tredje året, og at antallet i denne gruppen oversteg tredje års avgangen

Figur 5.15b. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 1996 målt som årlige rater i perioden 1997-1999. Etter statsborgerskap og regiontyper

fra de som opprinnelig startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 2002.

I figur 5.15a vises på tilsvarende måte hvor stor andel av selvstendig næringsdrivende, inklusive de i primærnæringene, som startet opp sin selvstendige næringsvirksomhet i 1996, men som ga opp sin virksomhet akkumulert over tidsperioden 1997-1999, men her målt etter aktørenes statsborgerskap fordelt på de fire hovedgruppene norske, øvrig nordiske, øvrig vestlige og ikke-vestlige statsborgere.

På landsbasis ser vi at personer med ikke-vestlig statsborgerskap som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 1996 hadde klart større samlet avgang enn personer fra samtlige av de øvrige gruppene etter statsborgerskap i den påfølgende tre års perioden. Av personer med ikke-vestlig statsborgerskap som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 1996 hadde nesten 70 prosent forlatt sin status som selvstendig næringsdrivende når vi kommer frem til 1999. Eller med andre ord at kun om lag 30 prosent av de med ikke-vestlig statsborgerskap klarte å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet tre år etter oppstart. Tilsvarende samlet avgang blant nye selvstendig næringsdrivende fra de øvrige statsborgerskapsgruppene lå på mellom 59-60 prosent for øvrige vestlige statsborgere, og drøyt

55 prosent hos både norske og øvrig nordiske statsborgere.

På regionalt nivå var det imidlertid en god del forskjeller i det samlede avgangsmønsteret mellom statsborgerskapsgruppene. I alle regiontyper, bortsett fra i mellomstore byer og regioner og regionale sentre med universitet, viste nye selvstendig næringsdrivende med ikke-vestlig statsborgerskap den klart største samlede avgangen, og dermed også den klart laveste opprettholdelsesraten som selvstendig næringsdrivende i denne perioden. Aller størst avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet var imidlertid å finne blant personer med øvrig vestlig statsborgerskap i regionale sentre med universitet, der samtlige personer i denne gruppen som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 1996 hadde gitt opp sin virksomhet når vi kommer frem til 1999. Nå må bemerkes at det var få personer med utenlandsk statsborgerskap som startet opp med ny selvstendig næringsvirksomhet i denne regiontypen. Nye selvstendig næringsdrivende med norsk statsborgerskap viste på den annen side relativt lav samlet avgang i de mest sentrale regiontyper, samt i de mest perifere mikro arbeidsområder, mens samlet avgang var spesielt lav blant personer med øvrig vestlig statsborgerskap i små arbeidsområder og blant de med ikke-vestlig statsborgerskap i mellomstore byer og regioner.

I figur 5.15b vises mer detaljert hvor stor andel av de selvstendig næringsdrivende, inklusive de i primærnæringene, som startet opp sin virksomhet i 1996, men som ga opp sin virksomhet etter henholdsvis ett, to og tre år. På landsbasis fremkom noen av de samme forskjellene mellom statsborgerskapsgruppene også i korttidsavgangen det første året, som det vi observerte i de samlede avgangsratene over hele tidsperioden. Det vil si at det var personer med norsk og øvrig nordisk statsborgerskap som også viste lavest korttidsavgang, og dermed størst opprettholdelsesrate som nye selvstendig næringsdrivende i løpet av det første året. Avgangsraten lå her på om lag 35 prosent for øvrig nordiske og om lag 37 prosent for norske statsborgere, noe som indikerer at om lag 2/3 i disse statsborgerskapsgruppene overlevde det første året som nye selvstendig næringsdrivende. Størst korttidsavgang var imidlertid å finne blant de med ikke-vestlig statsborgerskap, der nye selvstendig næringsdrivende viste en avgang det første året på drøyt 45 prosent, mot drøyt 42 prosent avgang blant nye selvstendig næringsdrivende med øvrig vestlig statsborgerskap.

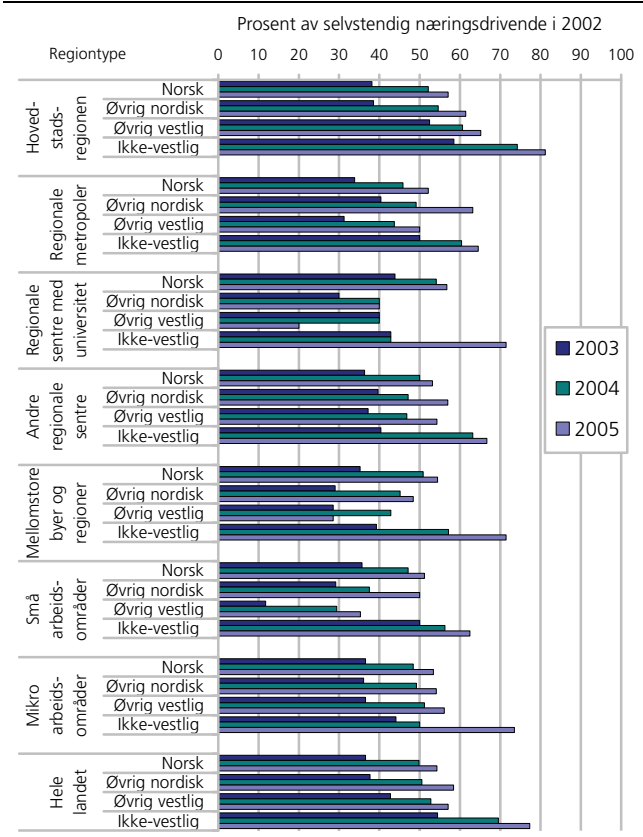
På regionalt plan var selvsagt trenden i forskjeller i korttidsavgang mellom statsborgerskapsgruppene i samsvar med landsgjennomsnittet, men likevel med en rekke forskjellige utslag. Nye selvstendig næringsdrivende med norsk statsborgerskap var den gruppen som for eksempel viste størst korttidsavgang i små arbeidsområder. I mellomstore byer og regioner var det

de med norsk og øvrig nordisk statsborgerskap som viste klart sterkest korttidsavgang. De samme gruppene hadde også relativt sterk korttidsavgang i mikro arbeidsområdene. Den relativt sterke korttidsavgangen blant ikke-vestlige statsborgere kommer klart frem i hovedstadsregionen og i andre regionale sentre. Sterkest korttidsavgang var imidlertid å finne blant øvrig vestlige statsborgere i regionale sentre med universitet, der disse viste en korttidsavgang på om lag 67 prosent i året etter at den nye selvstendige næringsvirksomheten ble startet. Eller med andre ord at kun om lag 1/3 av nye selvstendig næringsdrivende i denne gruppen klarte å opprettholde sin virksomhet gjennom det første året etter oppstart. Lavest korttidsavgang ble observert blant nye selvstendig næringsdrivende med øvrig vestlig og ikke-vestlig statsborgerskap i mellomstore byer og regioner, der avgangen det første året omfattet kun mellom 18-19 prosent av den opprinnelige bestanden.

Det var personer med ikke-vestlig statsborgerskap som viste den største annen års avgangen på landsbasis, med en avgangsprosent på drøyt 15 prosent av alle nye selvstendig næringsdrivende i denne gruppen. Forskjellene i avgang mellom de øvrige statsborgerskapsgruppene var imidlertid mikroskopiske. På det regionale plan viste nye selvstendig næringsdrivende med ikke-vestlig statsborgerskap størst annen års avgang i både regionale metropoler, regionale sentre med universitet, mikro arbeidsmarkedsområder og i hovedstadsregionen. Lavest annen års avgang ble observert blant nye selvstendig næringsdrivende med øvrig vestlig statsborgerskap i de mer perifere regiontypene. I de små arbeidsområdene var andre års avgangen endog negativ, som betyr at antallet nye selvstendig næringsdrivende med øvrig vestlig statsborgerskap som ga opp sin virksomhet det første året, men igjen startet ny selvstendig virksomhet det andre året, var større enn de som ga opp sin virksomhet det andre året.

Landstallene viser at det var relativt små forskjeller mellom statsborgerskapsgruppene med hensyn til tilbøyeligheten til å gi opp sin selvstendige næringsvirksomhet i løpet av det tredje året etter oppstart, men dog sterkest blant de med øvrig nordisk og ikke-vestlig statsborgerskap. På det regionale plan viste nye selvstendig næringsdrivende med øvrig nordisk statsborgerskap størst tredje års avgang i mellomstore byer og regioner, mens de med ikke-vestlig statsborgerskap viste størst tredje års avgang i de små arbeidsområdene.

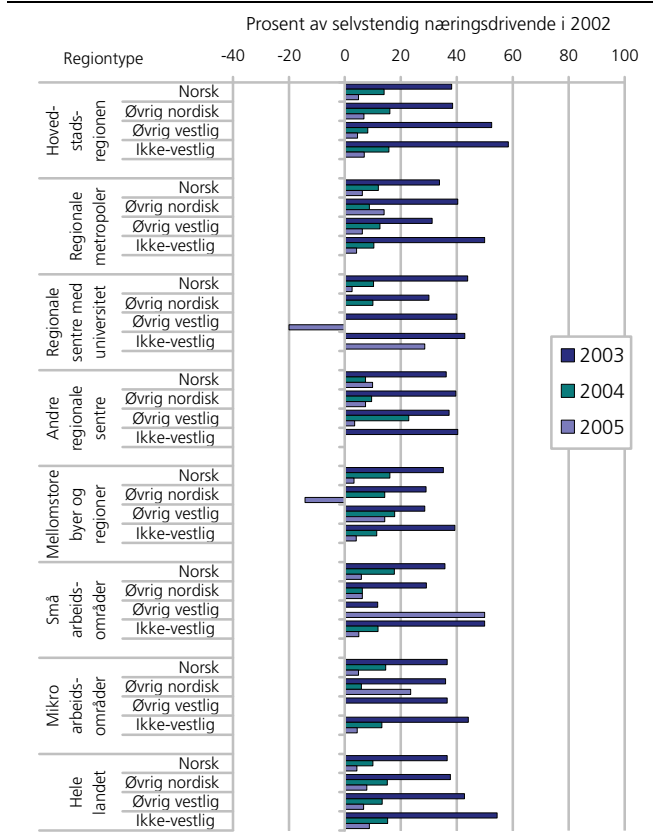
Figur 5.16a. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 2002 akkumulert over perioden 2003-2004. Etter statsborgerskap og regiontyper

I figur 5.16a vises på tilsvarende måte hvor stor andel av selvstendig næringsdrivende, inklusive de i primærnæringene, som startet opp sin selvstendige næringsvirksomhet i 2002, men som ga opp sin virksomhet akkumulert over tidsperioden 2003-2005, også her målt etter aktørenes statsborgerskap fordelt på de fire hovedgruppene norske, øvrig nordiske, øvrig vestlige og ikke-vestlige statsborgere.

På landsbasis ser vi at personer med øvrig nordisk og øvrig vestlig statsborgerskap som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 2002 fortsatt hadde klart lavere akkumulert avgang enn personer med ikke-vestlig statsborgerskap, mens norske statsborgere fortsatt viste lavest samlet avgang i den påfølgende tre års perioden. Av personer med ikke-vestlig statsborgerskap som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 2002 hadde over 77 prosent forlatt sin status som selvstendig næringsdrivende når vi kommer frem til 2005. Eller med andre ord at drøyt 1/5 av de med ikke-vestlig statsborgerskap klarte å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet tre år etter oppstart. Dette var en klart sterkere avgang enn i tilsvarende tre års periode på slutten av 1990-tallet. Tilsvarende akkumulert avgang blant nye selvstendig næringsdrivende med norsk

Figur 5.16b. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 2002 målt som årlige rater i perioden 2003-2004. Etter statsborgerskap og regiontyper

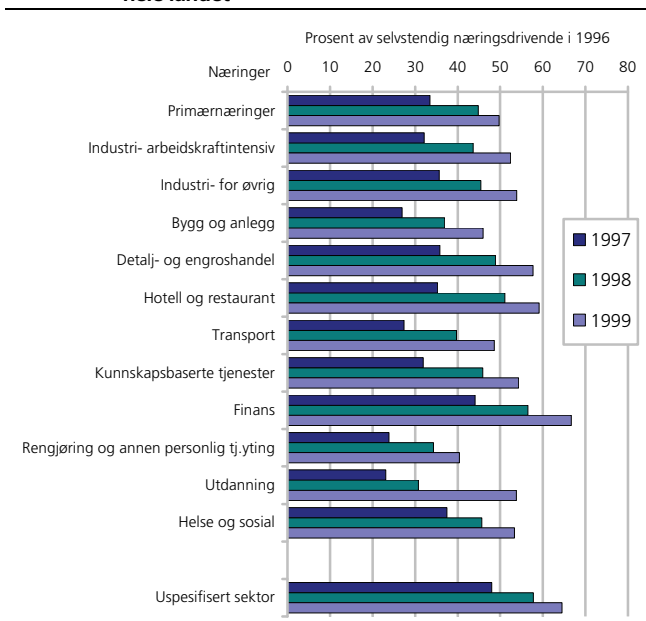

statsborgerskap lå på om lag 54 prosent, og noe sterkere blant øvrig nordiske og øvrig vestlige statsborgere.

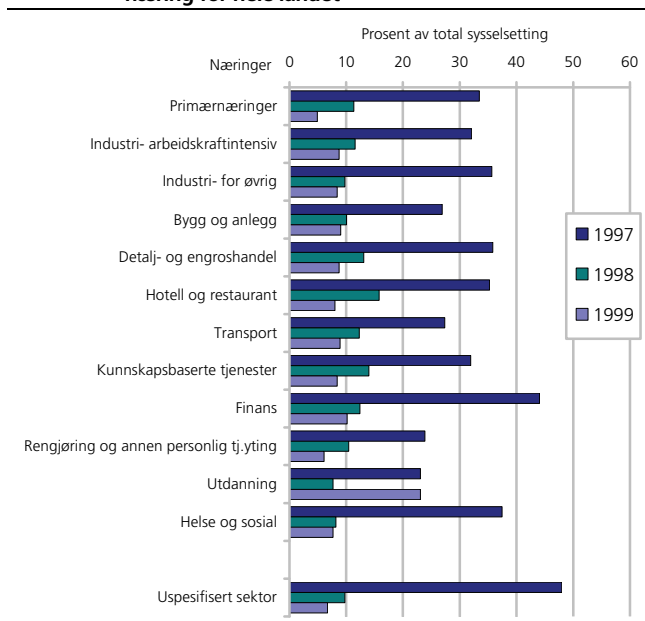
På regionalt nivå var det en del forskjeller i det samlede avgangsmønsteret mellom statsborgerskapsgruppene. I samtlige regiontyper var det imidlertid nye selvstendig næringsdrivende med ikke-vestlig statsborgerskap som viste den sterkeste samlede avgangen i denne perioden. Aller størst avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet var imidlertid å finne blant personer med ikke-vestlig statsborgerskap i hovedstadsregionen og de mest perifere mikro arbeidsområdene. I hovedstadsregionen var det nå mindre enn 1/5 av alle nye selvstendig næringsdrivende med ikke-vestlig statsborgerskap som klarte å opprettholde sin virksomhet tre år etter oppstarten i 2002. Lavest samlet avgang i denne perioden ble observert blant personer med øvrig vestlig statsborgerskap i regionale sentre med universitet og i små arbeidsområder.

I figur 5.16b vises mer detaljert hvor stor andel av de selvstendig næringsdrivende, inklusive de i primærnæringene, som startet opp sin virksomhet i 2002, men som ga opp sin virksomhet etter henholdsvis ett, to og tre år. På landsbasis fremkommer noen av de samme forskjellene mellom statsborgerskapsgruppene også i korttidsavgangen det første året, som det vi observert

Figur 5.17a. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 1996 akkumulert over perioden 1997-1999. Etter næring for hele landet

Figur 5.17b. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 1996 målt som årlige rater i perioden 1997-1999. Etter næring for hele landet

i de samlede avgangsraterne over hele tidsperioden. Det vil si at det på landsbasis var personer med ikke-vestlig statsborgerskap som også viste den klart største korttidsavgangen, og dermed lavest opprettholdelsesrate som nye selvstendig næringsdrivende i løpet av det første året. Avgangsraten lå her på nesten 55 prosent for ikke-vestlige statsborgere, noe som indikerer at kun om lag 45 prosent av aktører fra denne statsborgerskapsgruppen opprettholdt sitt virke det første året som nye selvstendig næringsdrivende. Lavest korttidsavgang var å finne blant de med norsk statsborgerskap, der nye selvstendig næringsdrivende viste en avgang det første året på litt over 36 prosent, mot nesten 38 prosent og 43 prosent avgang blant henholdsvis nye selvstendig næringsdrivende med øvrig nordisk og øvrig vestlig statsborgerskap.

På regionalt nivå var selvsagt trenden i forskjeller i korttidsavgang mellom statsborgerskapsgruppene i samsvar med landsgjennomsnittet, men likevel med noen forskjellige utslag. Nye selvstendig næringsdrivende med norsk statsborgerskap var den gruppen som for eksempel viste størst korttidsavgang i regionale sentre med universitet, mens i de øvrige regiontypene var det nye selvstendig næringsdrivende med ikke-vestlig statsborgerskap som viste den klart sterkeste korttidsavgangen. Sterkest korttidsavgang var imidlertid å finne blant øvrig vestlige statsborgere i hovedstadsregionen, regionale metropoler og i små arbeidsområder. I hovedstadsregionen ga nesten 60 prosent av alle nye selvstendig næringsdrivende med ikke-vestlig statsborgerskap opp sin virksomhet allerede etter ett år. Lavest korttidsavgang ble observert blant nye selvstendig næringsdrivende med øvrig vestlig statsborgerskap i små arbeidsmarkedsområder, der

avgangen det første året omfattet kun om lag 12 prosent av den opprinnelige bestanden.

Det var også personer med ikke-vestlig statsborgerskap som viste den største annen års avgangen på landsbasis, med en avgangsprosent på drøyt 15 prosent av alle nye selvstendig næringsdrivende i denne gruppen. Øvrig vestlige statsborgere viste her lavest avgang. På det regionale nivå viste nye selvstendig næringsdrivende med ikke-vestlig statsborgerskap kun størst annen års avgang i andre regionale sentre og mellomstore byer og regioner, mens de delte denne plassen med øvrige nordiske statsborgere i hovedstadsregionen. Lavest annen års avgang ble observert blant nye selvstendig næringsdrivende med øvrig vestlig og ikke-vestlig statsborgerskap i regionale sentre med universitet.

Landstallene viser at det var visse forskjeller mellom statsborgerskapsgruppene også med hensyn til tilbøyeligheten til å gi opp sin selvstendige næringsvirksomhet i løpet av det tredje året etter oppstart, og sterkest blant de med ikke-vestlig og øvrig nordisk statsborgerskap. På det regionale nivå viste nye selvstendig næringsdrivende med øvrig nordisk statsborgerskap størst tredje års avgang i regionale metropoler og i små arbeidsområder, mens de med ikke-vestlig statsborgerskap viste størst tredje års avgang i regionale sentre med universitet og i mikroarbeidsområder.

I figur 5.17a vises hvor stor andel av selvstendig næringsdrivende som startet opp sin selvstendige næringsvirksomhet i 1996, men som ga opp sin virksomhet akkumulert over tidsperioden 1997-1999, men her fordelt etter 12 næringsgrupper samt en uspesifisert næringsgruppe. På grunn av omfanget konsentre-

rer vi her oppmerksomheten kun på det nasjonale nivået, for å indikere eventuelle næringsmessige forskjeller i avgang og opprettholdelse av ny selvstendig næringsvirksomhet.

På landsbasis ser vi at personer som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i finansnæringen i 1996 hadde klart sterkere samlet avgang enn personer fra samtlige av de øvrige næringsgruppene i den påfølgende tre års perioden. Av personer som startet ny selvstendig næringsvirksomhet innen finansnæringene i 1996 hadde nesten 67 prosent forlatt sin status som selvstendig næringsdrivende når vi kommer frem til 1999. Eller med andre ord at kun 1/3 de som startet som selvstendig næringsdrivende innen denne næringen klarte å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet tre år etter oppstart. Tilsvarende akkumulert avgang i de øvrige næringssektorene viser at også nye selvstendig næringsdrivende i hotell- og restaurantbransjen og detalj- og engroshandel hadde over gjennomsnittlig avgangsrate og dermed under gjennomsnittlig opprettholdelsesrate. Det er også verdt å legge merke til at de som startet ny selvstendig næringsvirksomhet innen gruppen uspesifisert næring viste nesten like høy avgangsrate som i finansnæringen i denne perioden. Lavest samlet avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet var å finne innen næringene rengjøring og annen personlig tjenesteyting og innen bygge- og anleggsnæringen, med en avgang på henholdsvis 40 og 46 prosent av den opprinnelige bestanden i 1996.

I figur 5.17b vises mer detaljert hvor stor andel av de selvstendig næringsdrivende etter næringssektor som startet opp sin virksomhet i 1996, men som ga opp sin

virksomhet etter henholdsvis ett, to og tre år. Det fremkommer noen av de samme forskjellene mellom næringsgruppene også i korttidsavgangen det første året, som det som ble observert i de samlede avgangsratene over hele tidsperioden. Det vil si at det var personer som har startet ny selvstendig næringsvirksomhet i finansnæringene som også viste størst korttidsavgang, og dermed lavest opprettholdelsesrate som nye selvstendig næringsdrivende i løpet av det første året. Avgangsraten lå her på om lag 44 prosent, noe som indikerer at om lag 56 prosent i denne næringen opprettholdt sin virksomhet det første året som nye selvstendig næringsdrivende. Størst korttidsavgang var imidlertid å finne blant de som har startet ny selvstendig næringsvirksomhet i uspesifisert næring, der nye selvstendig næringsdrivende viste en avgang det første året på om lag 48 prosent. Lavest korttidsavgang i løpet av det første året var å finne i utdanning og rengjøring og annen personlig tjenesteyting, der første års avgangen lå på mellom 23-24 prosent av utgangsbestanden.

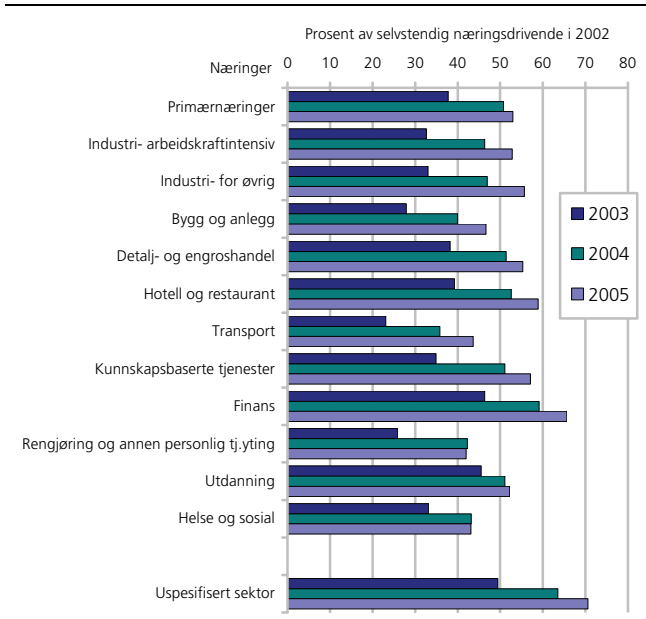
Det var personer i hotell- og restaurantbransjen som viste den største annen års avgangen på landsbasis, med en avgangsprosent på nesten 16 prosent av alle nye selvstendig næringsdrivende i denne gruppen. Annet års avgangen var også over gjennomsnittet i kunnskapsbaserte tjenester og i detalj- og engroshandel. Lavest annen års avgang ble observert blant nye selvstendig næringsdrivende innen utdanning og i helse og sosialsektoren.

Landstallene viser at det var noen forskjeller mellom næringsgruppene også med hensyn til tilbøyeligheten til å gi opp sin selvstendige næringsvirksomhet i løpet av det tredje året etter oppstart. Her var det nye selvstendig næringsdrivende innen utdanning som viste den klart største avgangen, men også nye selvstendig næringsdrivende innen finansnæringen viste relativt stor tredje års avgang. Lavest tredje års avgang ble observert innen primærnæringene og i rengjøring og annen personlig tjenesteyting.

I figur 5.18a vises på tilsvarende måte hvor stor andel av selvstendig næringsdrivende som startet opp sin selvstendige næringsvirksomhet i 2002, men som ga opp sin virksomhet akkumulert over tidsperioden 2003-2005, også her fordelt etter 12 næringsgrupper pluss en uspesifisert næringsgruppe. På grunn av omfanget konsentrerer vi også her oppmerksomheten kun på det nasjonale nivået, for å indikere tilsvarende næringsmessige forskjeller i avgang og opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet også i denne perioden.

På landsbasis ser vi at personer som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i finansnæringen i 2002 også nå hadde klart sterkere samlet avgang enn personer fra samtlige av de øvrige kjente næringsgruppene i den påfølgende tre års perioden. Av personer som startet ny selvstendig næringsvirksomhet innen finansnæringene i 2002 hadde også nå nesten 66 prosent forlatt sin status som selvstendig næringsdrivende når vi kommer frem til 2005. Eller med andre ord at kun 1/3 de som startet som selvstendig næringsdrivende innen denne næringen klarte å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet tre år etter oppstart. Det er imidlertid verdt å merke seg at den samlede avgangen fra den uspesifiserte næringssektoren var enda sterkere enn i finansnæringen, med en samlet avgang over denne perioden på litt over 70 prosent av utgangsbestanden. Tilsvarende akkumulert avgang i de øvrige næringssektorene viste at også nye selvstendig næringsdrivende i hotell- og restaurantbransjen og i kunnskapsbaserte tjenester også hadde over gjennomsnittlig avgangsrate og dermed under gjennomsnittlig opprettholdelsesrate. Lavest samlet avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet var å finne innen næringene rengjøring og annen personlig tjenesteyting, helse-

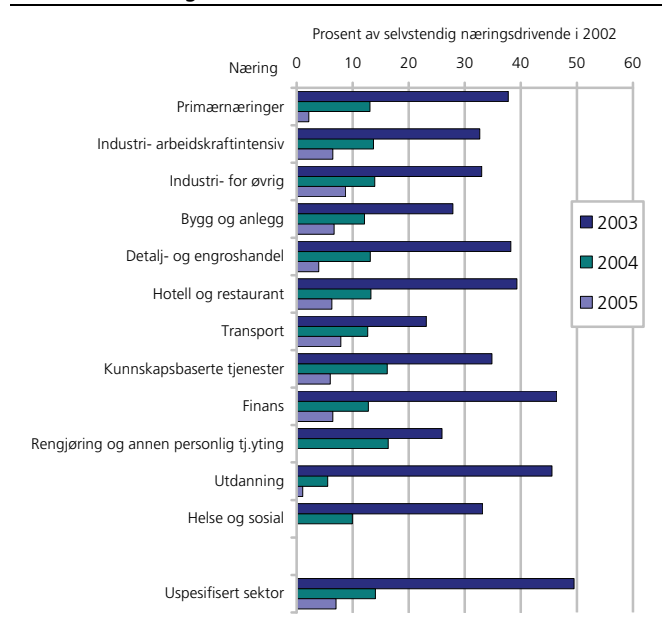
Figur 5.18a. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 2002 akkumulert over perioden 2003-2005. Etter næring for hele landet

og sosialsektoren og i transport, med en avgang på henholdsvis 42, 43 og 44 prosent av den opprinnelige bestanden i 2002.

I figur 5.18b vises mer detaljert hvor stor andel av de selvstendig næringsdrivende etter næringssektor som startet opp sin virksomhet i 2002, men som ga opp sin virksomhet etter henholdsvis ett, to og tre år. Det fremkommer noen av de samme forskjellene mellom næringsgruppene også i korttidsavgangen det første året, som det vi observerte i de samlede avgangsraterne over hele tidsperioden. Det vil si at det va personer som har startet ny selvstendig næringsvirksomhet i finansnæringene som også nå viste størst korttidsavgang, og dermed lavest opprettholdelsesrate som nye selvstendig næringsdrivende i løpet av det første året. Avgangsraten lå her på om lag 46 prosent, noe som indikerer at om lag 54 prosent i denne næringen opprettholder sin virksomhet det første året som nye selvstendig næringsdrivende. Størst korttidsavgang var imidlertid også nå å finne blant de som har startet ny selvstendig næringsvirksomhet i uspesifisert næring, der nye selvstendig næringsdrivende viste en avgang det første året på om lag 49 prosent. Utdanning viser også svær høy første års avgang, med en avgang på mellom 45-46 prosent. Lavest korttidsavgang i løpet av det første året var å finne i transport, der første års avgangen lå på om lag 23 prosent av utgangsbestanden.

Figur 5.18b. Avgangsrater fra ny selvstendig næringsvirksomhet. I prosent av nye selvstendig næringsdrivende i 2002 målt som årlige rater i perioden 2003-2005. Etter næring for hele landet

Det var personer i rengjøring og annen personlig tjenesteyting og i kunnskapsbaserte tjenester som viste den største annen års avgangen på landsbasis, med en avgangsprosent på drøyt 16 prosent av alle nye selvstendig næringsdrivende i disse næringsgruppene. Lavest annen års avgang ble observert blant nye selvstendig næringsdrivende innen utdanning.

Landstallene viser at det var noen forskjeller mellom næringsgruppene også med hensyn til tilbøyeligheten til å gi opp sin selvstendige næringsvirksomhet i løpet av det tredje året etter oppstart. Her var det nye selvstendig næringsdrivende innen ikke-arbeidskraftintensiv industri og transport som viste den klart største avgangen. Lavest tredje års avgang ble observert innen utdanning og i primærnæringene.

6. Til hvilken statusgrupper på arbeidsmarkedet går nye selvstendig næringsdrivende som avslutter sin virksomhet?

6.1. Innledning

I analysen i dette kapitlet har vi delt inn strømmen av personer som går ut av ny selvstendig næringsvirksomhet i til sammen syv grupper avhengig av til hvilken status i arbeidsmarkedet de forskjellige aktørene går til etter at de har gått ut av selvstendig næringsvirksomhet. Som beskrevet i kapittel 3 vil dette si til: 1. til status som lønnstaker, 2. til status som selvstendig næringsdrivende i en annen sektor av økonomien, 3. til status som under utdanning, 4. til status som arbeidsledig, 5. til status som utenfor arbeidsstyrken for øvrig, 6. til status som utflyttet til andre regioner i Norge fra den regionen hvor de startet og gikk ut av sin selvstendige næringsvirksomhet og 7. til status som utvandret fra Norge i det året de gikk ut av sin selvstendige næringsvirksomhet eller at de døde året etter at de sist var registrert som selvstendig næringsdrivende. Analysen er utført slik at vi har benyttet de samme avgangsstrømmene som er benyttet i deler av analysene i kapittel 5, men slik at hver av avgangsstrømmene for hver av gruppene som inngår er standardisert slik at samtlige fordeles på de nevnte syv statusgrupper. Det vil si at hver avgangsstrøm for hver persongruppe i hver region for hvert av årene er satt lik 100 prosent, og at vi deretter har målt hvor stor andel hver av de syv statusgruppene utgjør av hver av de årlige avgangsstrømmene.

6.2. Avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet etter regiontype.

I den første delen av analysen fordeles avgangsstrømmene fra ny selvstendig næringsvirksomhet i henholdsvis 1996 og 2002 på de syv statusgruppene gjennom de tilhørende avgangsperiodene 1997-1999 og 2003-2005. Disse analysene er utført for både nye selvstendig næringsdrivende inkludert primærnæringene og der nye selvstendig næringsdrivende i primærnæringene holdes utenfor. Resultatene er foretatt for hele landet samlet og fordelt på de samme syv regiontypene som er benyttet i kapittel 5 over. Jfr. de tilhørende årlige avgangsstrømmene gitt i figurene 5.5b-5.8b.

I figur 6.1 vises hvordan avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene i 1996

fordelte seg på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 1997-1999 etter regiontyper og for landet som helhet. Tallene viser at på landsbasis gikk om lag 48 prosent av de som gikk ut av ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene over til status som sysselsatte lønnstakere i løpet av det første året etter oppstart. Om lag 2 prosent gikk over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, mens drøyt 3 prosent gikk over i utdanning, og mellom 5-6 prosent ble arbeidsledige. En meget stor andel av de som ga opp sin nye selvstendige næringsvirksomhet gikk imidlertid ut av arbeidsstyrken. Dette omfattet om lag 32 prosent av samtlige som ga opp sin nystartede virksomhet i løpet av det første året. Av den øvrige avgangen flyttet om lag 6 prosent ut av den regiontypen der de startet sin selvstendige næringsvirksomhet året før, mens drøyt 3 prosent utvandret eller døde.

Med hensyn til de som forlater sin nye selvstendige næringsvirksomhet det andre året etter oppstart, så økte andelen som går over i lønnet arbeid til om lag 50 prosent og over i annen ny selvstendig næringsvirksomhet til drøyt 5 prosent. Den andelen som går over til utdanning og til arbeidsledighet reduseres noe i forhold til det første året. Det samme gjelder andelen som går ut av arbeidsstyrken, men likevel ikke mer enn at om lag 25 prosent av de som forlater sin nye selvstendige næringsvirksomhet to år etter oppstart ender opp utenfor arbeidsstyrken. Andelen som gir opp sin virksomhet og flytter til en annen region øker til mellom 8-9 prosent, mens de som utvandrer eller dør øker til drøyt 4 prosent.

Tilsvarende fordeling blant de som forlater sin nye selvstendige næringsvirksomhet det tredje året viser mye av den samme strukturen i fordelingen på statusgrupper som de som forlater sin virksomhet det andre året. Det er imidlertid litt lavere overgang til annen ny selvstendig næringsvirksomhet, mens andelen som foretar innenlandsk utflytting, utvandrer eller dør øker ytterligere det tredje året.

På det regionale nivået, viser fordelingen på statusgrupper i hovedtrekk mye av den samme strukturen som landstallene, men det er likevel en del forskjeller

regiontypene imellom. Ser vi på avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet i løpet av det første året, var det enkelte forskjeller mellom regiontypene med hensyn til hvor stor andel av avgangen som endte opp som lønnskakere. Når vi inkluderer primærnæringene var den største andelen som ender opp som lønnskakere å finne i regionale metropoler og i andre regionale sentre, mens den laveste andelen var å finne i regionale sentre med universitet og i mikro arbeidsområdene. Går vi til avgang til annen ny selvstendig næringsvirksomhet, var denne noe større i de perifere regiontypene enn i de mest sentrale regionene. Andelen av avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet til utdanning det første året viser stort sett små regionale forskjeller, men med en klar overvekt i regionale sentre med universitet. Regionale metropoler viser størst andel som går til arbeidsledighet, mens mellomstore byer og regioner har lavest overgang til ledighet det første året. Den store andelen av avgangen som går til gruppen utenfor arbeidsstyrken er noe mer regionalt skjevfordelt, med størst andel i mellomstore byer og regioner og i hovedstadsregionen, men lavest andel i regionale metropoler. Med hensyn til korttidsavgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet på grunn av innenlandsk flytting, er de største andelen å finne i regionale sentre med universitet, mens avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet på grunn av utvandring og død er større i de mer sentrale regiontypene enn i de mer perifere regiontypene.

Med hensyn til avgangsstrømmene i det andre og tredje året etter oppstart av den nye selvstendige næringsvirksomheten, viser samtlige regionstyper en økning i andelen som går over til arbeide som lønnskakere og til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, mens andelen som går over i utdanning endrer seg lite. Derimot var det en klar tendens til at overgangen til arbeidsledighet og ut av arbeidsstyrken reduseres i det andre og tredje året, mens andelen av avgangen som skyldes innenlandsk utflytting, utvandring eller død gjennomgående er økende etter det første året. Det er imidlertid fortsatt regionale metropoler og andre regionale sentre som viser størst overgang til lønnsarbeid, mellomstore byer og regioner som viser størst overgang ut av arbeidsstyrken og regionale sentre med universitet som hele tiden viser størst avgang på grunn av innenlandsk utflytting, mens hovedstadsregionen befester posisjonen som regionstypen med sterkest avgang på grunn av utvandring og død.

Når vi holder primærnæringene utenfor i definisjonen av nye selvstendig næringsdrivende, holder andelen av de som går over i lønnet arbeid seg på om lag 48 prosent av de som forlot sin nye selvstendige næringsvirksomhet i løpet av det første året, målt som landsgjennomsnitt (se figur 6.2). Med andre ord på samme nivå som i tallene som også omfattet nye selvstendige i primærnæringene over. Om lag 2 prosent gikk også her over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen

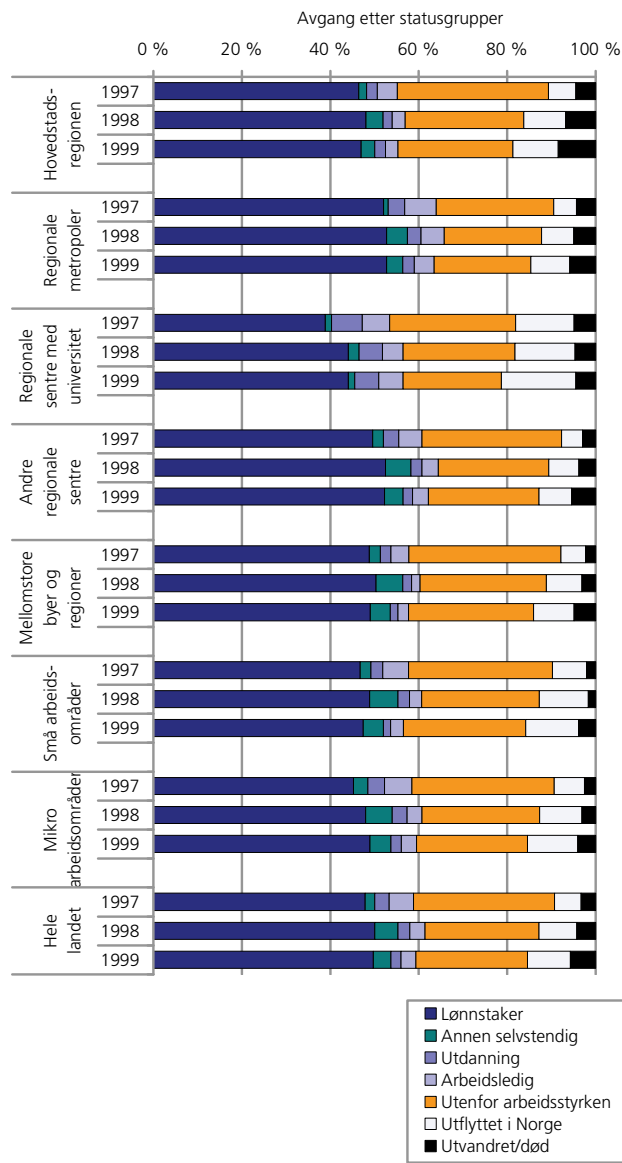
næring, mens om lag 3 prosent gikk over i utdanning, og mellom 5-6 prosent ble arbeidsledige. En meget stor andel av de som ga opp sin nye selvstendige næringsvirksomhet gikk også her ut av arbeidsstyrken. Dette omfattet om lag 31 prosent av samtlige som ga opp sin nystartede virksomhet utenom primærnæringene i løpet av det første året. Av den øvrige avgangen flyttet nesten 7 prosent ut av den regionstypen der de startet sin selvstendige næringsvirksomhet året før, mens mellom 3-4 prosent utvandret eller døde. Med andre ord er strukturen på fordelingen av avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet det første året på landsbasis omtrent den samme selv om vi tar med eller utelater primærnæringene.

Med hensyn til de som forlater sin nye selvstendige næringsvirksomhet utenom primærnæringene det andre året etter oppstart, så øker andelen som går over i lønnet arbeid til om lag 50 prosent og over i annen ny selvstendig næringsvirksomhet til mellom 3-4 prosent. Den andelen som går over til utdanning og til arbeidsledighet reduseres en del i forhold til det første året. Det samme gjelder andelen som går ut av arbeidsstyrken, men likevel ikke mer enn at om lag 25 prosent av de som forlot sin nye selvstendige næringsvirksomhet utenom primærnæringene to år etter oppstart ender opp utenfor arbeidsstyrken. Andelen som gir opp sin virksomhet og flytter til en annen region øker til mellom 9-10 prosent, mens de som utvandrer eller dør øker til mellom 4-5 prosent.

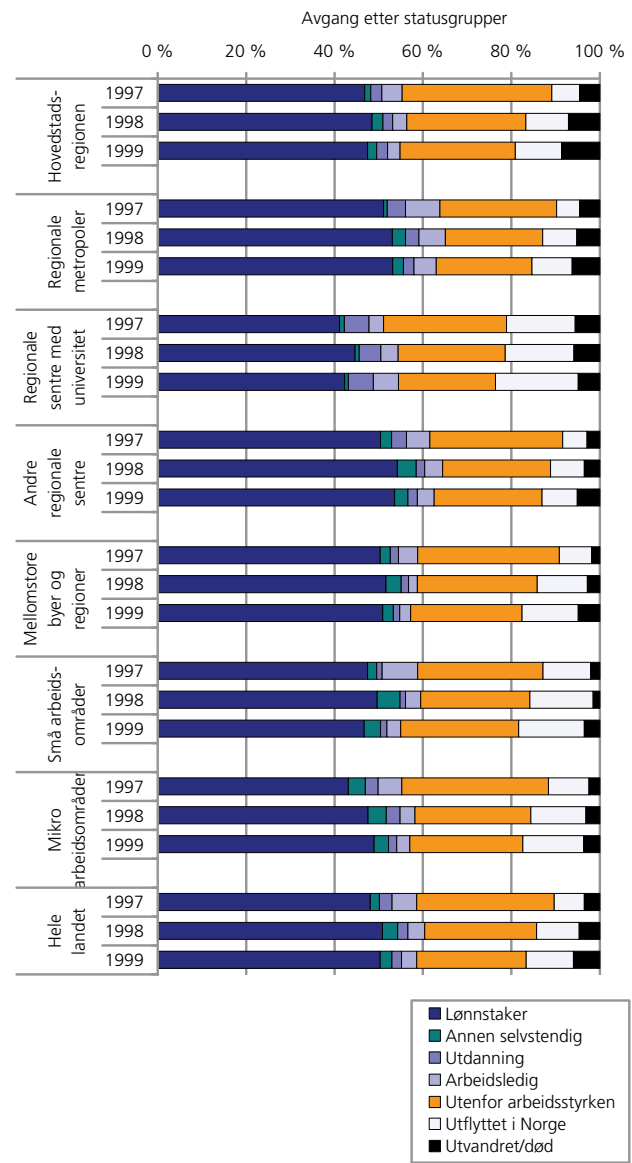
Tilsvarende fordeling blant de som forlater sin nye selvstendige næringsvirksomhet utenom primærnæringene det tredje året viser mye av den samme strukturen i fordelingen på statusgrupper som de som forlater sin virksomhet det andre året. Det er imidlertid litt lavere overgang til annen ny selvstendig næringsvirksomhet, mens andelen av avgangen som foretar en innenlandsk utflytting, utvandrer eller dør øker ytterligere det tredje året.

På det regionale nivået viser fordelingen på statusgrupper i hovedtrekk mye av den samme strukturen som i landstallene, men det er også nå noen forskjeller regiontypene imellom. Ser vi på avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet i løpet av det første året, var det enkelte forskjeller mellom regiontypene med hensyn til hvor stor andel av avgangen som endte opp som lønnskakere. Når vi utelater primærnæringene er den største andelen som ender opp som lønnskakere også nå å finne i regionale metropoler og i andre regionale sentre, mens den laveste andelen er å finne i regionale sentre med universitet og i mikro arbeidsområdene. Altså de samme regionale forskjellene som fremkom da primærnæringene var inkludert. Går vi til avgang til annen ny selvstendig næringsvirksomhet, er denne noe større i de mer perifere regiontypene enn i de mest sentrale regionene. Andelen av avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet til utdanning det

Figur 6.1. Avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene i 1996 fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 1997-1999. Etter regiontypen

Figur 6.2. Avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene i 1996 fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 1997-1999. Etter regiontypen

første året viser klar overvekt i regionale sentre med universitet og i regionale metropoler. Regionale metropoler viser også, sammen med små arbeidsområder, størst andel som går til arbeidsledighet, mens regionale sentre med universitet har lavest overgang til ledighet det første året. Den store andelen av avgangen som går til gruppen utenfor arbeidsstyrken er noe mer regionalt skjevfordelt, med størst andel i hovedstadsregionen og i mikro arbeidsmarkedsområder, men lavest andel i regionale metropoler. Når vi ser på korttidsavgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene på grunn av innenlandsk utflytting, er også her de klart største andelen å finne i regionale sentre med universitet, mens avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet på grunn av utvandring eller død er større i de mer sentrale regiontypene enn i de mer perifere regiontypene.

Med hensyn til avgangsstrømmene i det andre og tredje året etter oppstart av ny selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene, viser nær samtlige regiontypen også her en økning i andelen som går over til arbeide som lønnstakere og til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, mens andelen som går over i utdanning endrer seg lite, eller går litt ned, som i regionale metropoler og i andre regionale sentre. Derimot er det en klar tendens til at overgangen til arbeidsledighet og ut av arbeidsstyrken reduseres i det andre og tredje året, mens andelen av avgangen som skyldes innenlandsk utflytting, utvandring og død for det meste er stigende etter det første året. Det er imidlertid fortsatt regionale metropoler og andre regionale sentre som viser størst overgang til lønnsarbeid, hovedstadsregionen som viser størst overgang til utenfor arbeidsstyrken og regionale sentre med universitet som hele tiden viser størst avgang på grunn av innen-

landsk utflytting, mens hovedstadsregionen også nå befester sin posisjon som regiontypen med sterkest avgang på grunn av utvandring og død.

Med andre ord er det små forskjeller å spore i hvordan avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet fordeles seg på statusgruppene på arbeidsmarkedet med hensyn til om vi tar med primærnæringene eller ikke i denne perioden på slutten av 1990-tallet.

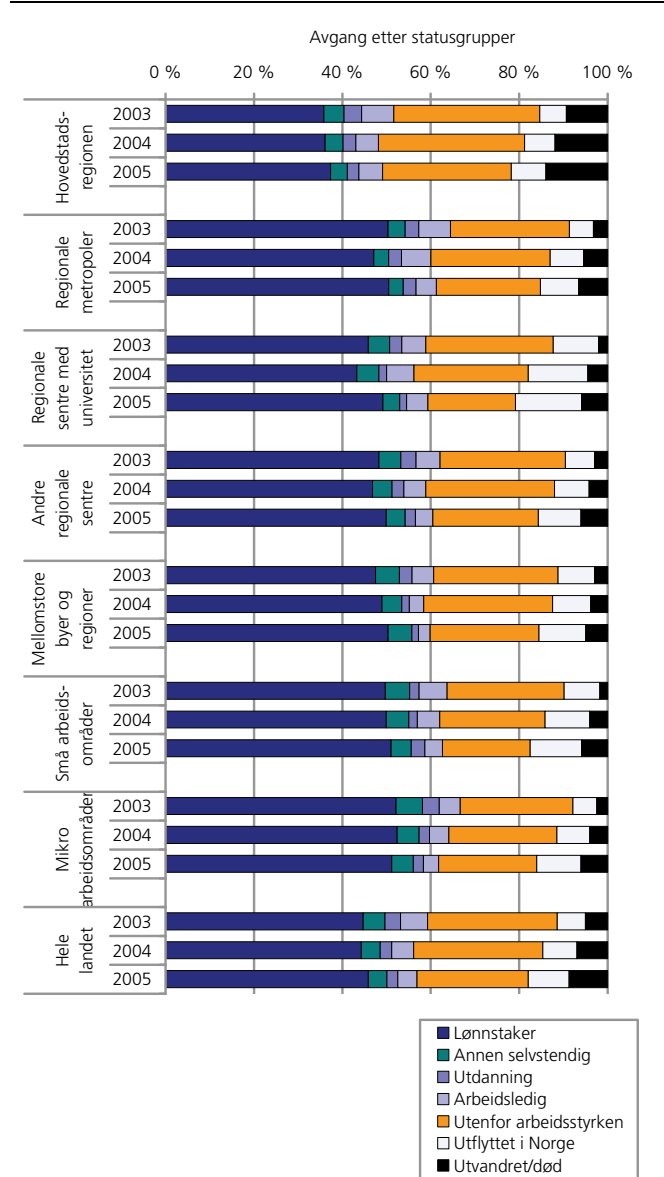
I figur 6.3 viser vi på tilsvarende måte hvordan avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene i 2002 fordelte seg på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 2003-2005 etter regionstyper og for landet som helhet. Tallene viser at på landsbasis gikk snaut 45 prosent av de som gikk ut av ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene over til status som sysselsatte lønnstakere i løpet av det første året etter oppstart. Dette er en noe lavere andel enn på 1990-tallet. Nesten 5 prosent gikk over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, mens mellom 3-4 prosent gikk over i utdanning, og drøyt 6 prosent ble arbeidsledige. En meget stor andel av de som ga opp sin nye selvstendige næringsvirksomhet gikk også nå ut av arbeidsstyrken. Dette omfattet om lag 29 prosent av samtlige som ga opp sin nystartede virksomhet i løpet av det første året. Altså en litt lavere andel enn på 1990-tallet. Av den øvrige avgangen flyttet drøyt 6 prosent ut av den regiontypen der de startet sin selvstendige næringsvirksomhet året før, mens om lag 5 prosent utvandret eller døde, noe som var høyere enn tilsvarende tall på 1990-tallet.

Med hensyn til de som forlater sin nye selvstendige næringsvirksomhet det andre året etter oppstart, er det en svak reduksjon i andelen som går over i lønnet arbeid, til annen ny selvstendig næringsvirksomhet, til utdanning og til arbeidsledighet sett i forhold til den avgangen som foregår i det første året etter oppstart av ny selvstendig næringsvirksomhet i 2002. Den andelen av avgangen som går ut av arbeidsstyrken holder seg omtrent uendret, mens andelen som gir opp sin virksomhet og flytter til en annen regiontype øker til nesten 8 prosent, mens de som utvandrer eller dør øker til nesten 7 prosent.

Tilsvarende fordeling blant de som forlater sin nye selvstendige næringsvirksomhet det tredje året viser noe av den samme strukturen i fordelingen på statusgrupper som de som forlater sin virksomhet i det andre året. Det er imidlertid lavere overgang ut av arbeidsstyrken, mens andelen som foretar en innenlandsk utflytting, utvandrer eller dør øker ytterligere i det tredje året.

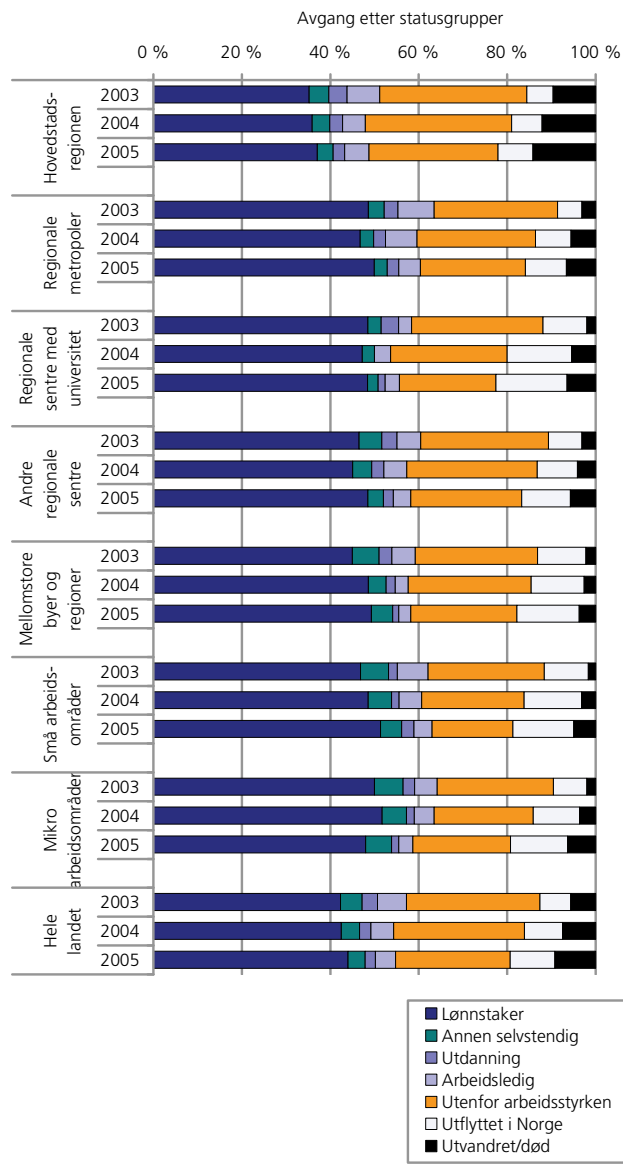
På det regionale nivået viser fordelingen på statusgrupper i hovedtrekk mye av den samme strukturen som i landstallene, men det er også nå en del forskjeller

Figur 6.3. Avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet etter persongrupper og næringsgrupper for hele landet

ler regiontypene imellom. Ser vi på korttidsavgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet i løpet av det første året, var det enkelte forskjeller mellom regiontypene med hensyn til hvor stor andel av avgangen som endte opp som lønnstakere. Når vi tar med primærnæringene er den største andelen som ender opp som lønnstakere å finne i regionale metropoler og i de mer perifere regiontypene, små arbeidsområder og mikro arbeidsområder, mens den klart laveste andelen var å finne i hovedstadsregionen. Går vi til avgangen som ender opp i annen ny selvstendig næringsvirksomhet, er denne også nå noe større i de mer perifere regiontypene enn i de mest sentrale regionene. Andelen av avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet til utdanning det første året viser overvekt i hovedstadsregionen og i mikro arbeidsområder. De mest sentrale regiontypene, hovedstadsregionen og regionale metropoler, viser størst andel som går til arbeidsledighet, mens mellomstore byer og regioner og mikro arbeids-

Figur 6.4. Avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene i 2002 fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 2003-2005. Etter regiontyper

områder har lavest overgang til ledighet det første året. Den store andelen av avgangen som går til gruppen utenfor arbeidsstyrken er noe mer regionalt skjevfordelt, med klart størst andel i hovedstadsregionen, men lavest andel i regionale metropoler. Når vi ser på korttidsavgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet på grunn av innenlandsk utflytting, er de største andelenene også nå å finne i regionale sentre med universitet, mens avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet på grunn av utvandring eller død er klart størst i hovedstadsregionen.

Med hensyn til avgangsstrømmene i det andre og tredje året etter oppstart av den nye selvstendige næringsvirksomheten, er det en tendens til økning i andelen som går over til arbeide som lønnstaker i det tredje året, mens avgang til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, til utdanning, til arbeidsledighet og

ut av arbeidsstyrken endrer seg lite eller går litt ned i det andre og tredje året. Andelen av avgangen som skyldes innenlandsk utflytting, utvandring eller død er derimot gjennomgående økende etter det første året. Det er imidlertid fortsatt de mer perifere regiontypene, små arbeidsområder og mikro arbeidsområder, som viser størst overgang til lønnsarbeid, hovedstadsregionen som viser størst overgang ut av arbeidsstyrken og regionale sentre med universitet som hele tiden viser størst avgang på grunn av innenlandsk utflytting, mens hovedstadsregionen befester posisjonen som regiontypen med sterkest avgang på grunn av utvandring eller død.

Når vi holder primærnæringene utenfor definisjonen av nye selvstendig næringsdrivende, var andelen av de som går over i lønnet arbeid på drøyt 42 prosent av de som forlot sin nye selvstendige næringsvirksomhet i løpet av det første året, målt som landsgjennomsnitt (se figur 6.4). Med andre ord litt lavere andel enn i tallene som også omfattet nye selvstendige i primærnæringene over. Om lag 5 prosent gikk over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, mens mellom 3-4 prosent gikk over i utdanning, og mellom 6-7 prosent ble arbeidsledige. En meget stor andel av de som ga opp sin nye selvstendige næringsvirksomhet gikk også nå ut av arbeidsstyrken. Dette omfattet om lag 30 prosent av samtlige som ga opp sin nystartede virksomhet utenom primærnæringene i løpet av det første året. Av den øvrige avgangen flyttet nesten 7 prosent ut av den regiontypen der de startet sin selvstendige næringsvirksomhet året før, mens mellom 5-6 prosent utvandret eller døde. Med andre ord er strukturen på fordelingen av avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet det første året på landsbasis relativt lik selv når vi tar med eller utelukker primærnæringene.

Med hensyn til de som forlater sin nye selvstendige næringsvirksomhet utenom primærnæringene i det andre året etter oppstart, er andelen som går over i lønnet arbeid også nå litt lavere enn når primærnæringene ble tatt med. Den andelen som går over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, til utdanning, til arbeidsledighet og ut av arbeidsstyrken reduseres noe i forhold til avgangen det første året. Andelen som gir opp sin nye selvstendige næringsvirksomhet og flytter til en annen region øker derimot til mellom 8-9 prosent, mens de som utvandrer eller dør øker til mellom 7-8 prosent.

Tilsvarende fordeling blant de som forlater sin nye selvstendige næringsvirksomhet utenom primærnæringene det tredje året viser mye av den samme strukturen i fordelingen på statusgrupper som de som forlater sin virksomhet det andre året. Det er imidlertid noe større overgang til lønnet arbeid, litt lavere overgang til annen ny selvstendig næringsvirksomhet, til arbeidsledighet og ut av arbeidsstyrken, mens den andelen av

avgangen som foretar en innenlandsk utflytting, utvandrer eller dør øker ytterligere det tredje året.

På det regionale nivået viser fordelingen på statusgrupper i hovedtrekk mye av den samme strukturen som i landstallene, men det er også nå en del forskjeller regiontypene imellom. Ser vi på avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet i løpet av det første året, var det enkelte forskjeller mellom regiontypene med hensyn til hvor stor andel av avgangen som endte opp som lønnstakere. Når vi ekskluderer primærnæringene var den største andelen som ender opp som lønnstakere nå å finne i de mer perifere mikro arbeidsområdene, mens den klart laveste andelen var å finne i hovedstadsregionen. Altså mye av de samme regionale forskjellene som da primærnæringene ble tatt med. Går vi til avgang til annen ny selvstendig næringsvirksomhet, er denne noe større i de mer perifere regiontypene enn i de mest sentrale regionene. Andelen av avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet til utdanning det første året viser klar overvekt i regionale sentre med universitet og i hovedstadsregionen. Regionale metropoler viser sammen med hovedstadsregionen størst andel som går til arbeidsledighet, mens regionale sentre med universitet har lavest overgang til ledighet det første året. Den store andelen av avgangen som går til gruppen utenfor arbeidsstyrken er noe mer regionalt skjevfordelt, med størst andel i hovedstadsregionen og i regionale sentre med universitet, men lavest andel i de mer perifere regiontypene, små arbeidsområder og mikro arbeidsområder. Når vi ser på korttidsavgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene på grunn av innenlandsk utflytting, er de største andelen å finne i regionale sentre med universitet, i mellomstore byer og regioner og små arbeidsområder, mens avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet på grunn av utvandring eller død er størst i hovedstadsregionen.

Med hensyn til avgangsstrømmene i det andre og tredje året etter oppstart av ny selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene, er det en liten tendens til en økning i andelen som går over til arbeide som lønnstakere, mens andelen som går over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, til utdanning, til arbeidsledighet og ut av arbeidsstyrken viser en tendens til å gå litt ned. Derimot er det en klar tendens til at avgangen på grunn av innenlandsk utflytting, utvandring eller død gjennomgående er økende etter det første året. Det er imidlertid fortsatt de mer perifere regiontypene som viser størst overgang til lønnsarbeid, hovedstadsregionen som viser størst overgang til utenfor arbeidsstyrken og regionale sentre med universitet som viser størst avgang på grunn av innenlandsk utflytting, mens hovedstadsregionen også nå klart befester sin posisjon som regiontypen med sterkest avgang på grunn av utvandring eller død.

Selv om fordelingen av avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet på syv statusgrupper i perioden 2003-2005 er noe forskjellig fra tilsvarende periode på 1990-tallet, er det også nå relativt små forskjeller å spore i hvordan avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet fordeler seg på statusgruppene på arbeidsmarkedet med hensyn til om vi tar med primærnæringene eller ikke i denne perioden på 2000-tallet.

6.3. Avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet etter persongrupper og næringsgrupper for hele landet

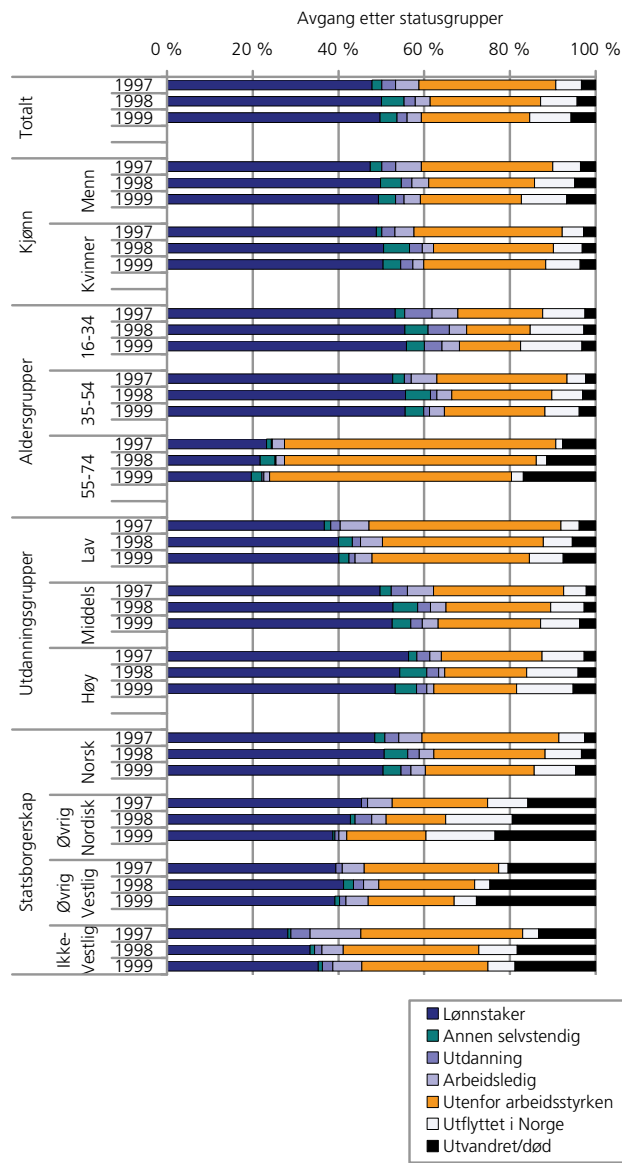
Den siste delen av analysen i dette kapitlet er også konsentrert om hvordan avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet fordeler seg på de samme syv statusgruppene på arbeidsmarkedet som er benyttet over, men her fokusert på forskjellige persongrupper og næringsgrupper. Det tas også her utgangspunkt i nye selvstendig næringsdrivende i henholdsvis 1996 og 2002 og hvordan avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet fordeler seg på syv statusgrupper på arbeidsmarkedet i hvert av årene i henholdsvis 1997-1999 og 2003-2005. På grunn av omfanget har vi kun tatt med tall for landsgjennomsnittet, samt at vi har konsentrert oppmerksomheten på samtlige nye selvstendig næringsdrivende der primærnæringene også inngår. Som vi har sett i kapitlet over, var det relativt små forskjeller i fordelingen på statusgrupper uavhengig av om vi tok med nye selvstendig næringsdrivende i primærnæringene eller ikke.

I figur 6.5 viser vi hvordan avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene i 1996 fordelte seg på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 1997-1999 etter forskjellige persongrupper for landet som helhet. Som vi har sett, og også ser av figuren, gikk om lag 48 prosent av de som gikk ut av ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene over til status som sysselsatte lønnstakere i løpet av det første året etter oppstart. Om lag 2 prosent gikk over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, 3 prosent gikk over i utdanning, mellom 5-6 prosent ble arbeidsledige, hele 32 prosent gikk ut av arbeidsstyrken, mens om lag 6 prosent flyttet ut av den regiontypen der de startet sin selvstendige næringsvirksomhet året før, mens drøyt 3 prosent utvandret eller døde.

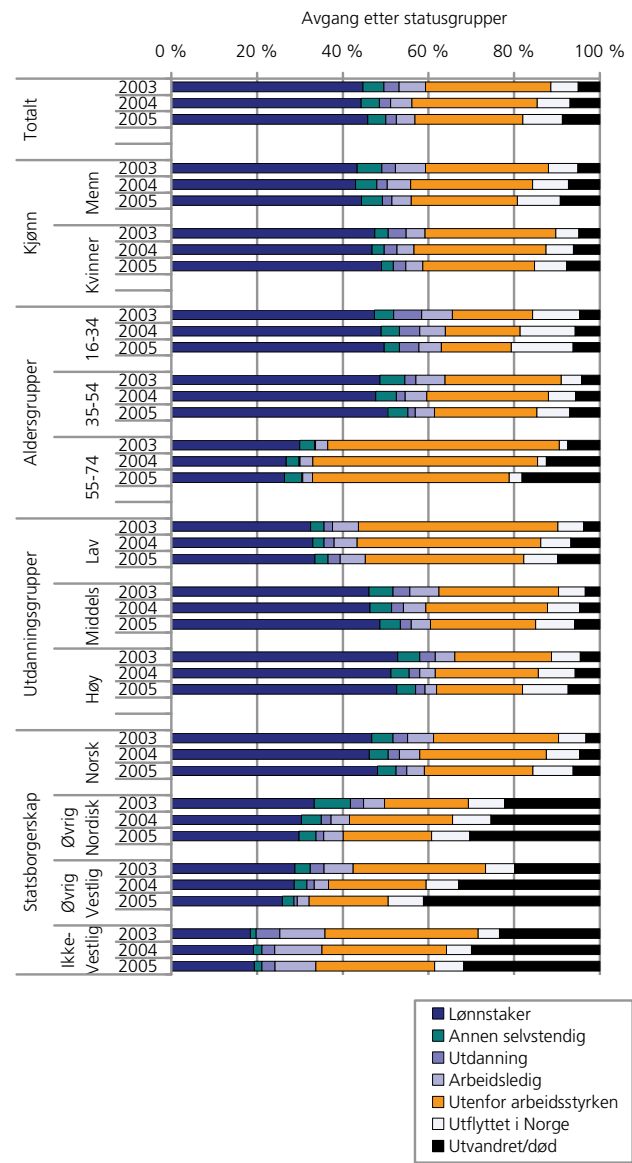
Når disse tallene brytes ned etter forskjellige persongrupper, har kvinner en litt større tendens enn menn til å gå over i lønnet arbeid og klart større tendens til å gå ut av arbeidsstyrken, mens menn på sin side viser noe større tilbøyelighet til å gå over i ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, til utdanning, til arbeidsledighet samt å flytte ut, utvandre eller dø.

Fordeling etter aldersgrupper viser at i den yngste og mellomste aldersgruppen går godt over 50 prosent av de som går ut av ny selvstendig næringsvirksomhet

Figur 6.5. Avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene i 1996 fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 1997-1999. Etter forskjellige persongrupper. Hele landet

Figur 6.6. Avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene i 2002 fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 2003-2005. Etter forskjellige persongrupper. Hele landet

etter ett år over i lønnet arbeide, mens som man kunne forvente var tilsvarende overgang betydelig mindre i den eldste aldersgruppen. Ellers viser den yngste aldersgruppen klart størst tendens til å gå over til utdanning, til arbeidsledighet og til å flytte til en annen regiontype. Den mellomste aldersgruppen viser størst tendens til å gå over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, mens den eldste aldersgruppen klart viser størst tilbøyelighet til å gå ut av arbeidsstyrken og til å utvandre eller dø.

Brutt ned etter utdanningsgrupper, går hele 56 prosent av de nye selvstendig næringsdrivende med høy utdanning som går ut av sin selvstendige næringsvirksomhet etter ett år over i lønnet arbeid, mens tilsvarende andeler av avgangen blant nye selvstendig næringsdrivende med middels utdanning er om lag 50 prosent og blant de med lav utdanning kun om lag 37

prosent. Ellers viser nye selvstendig næringsdrivende med lav utdanning størst tendens til å gå over til arbeidsledighet, ut av arbeidsstyrken og til utvandring/død. Nye selvstendig næringsdrivende med middels utdanning viser størst tendens til å gå over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring og til utdanning, mens de med høy utdanning viser klart størst tilbøyelighet til å flytte til en annen regiontype i Norge.

Tilsvarende fordeling målt etter grupper etter statsborgerskap viser at nye selvstendig næringsdrivende med norsk statsborgerskap har den største tilbøyeligheten til å gå over til lønnsarbeid, mens de med ikke-vestlig statsborgerskap klart viser den laveste tendensen til å bli lønnstakere etter å ha forlatt sin nye selvstendige næringsvirksomhet. Ellers viser nye selvstendig næringsdrivende med norsk statsborgerskap størst ten-

dens til å gå over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, nye selvstendig næringsdrivende med øvrig nordisk statsborgerskap viser størst tilbøyelighet til å flytte til en annen regiontype, de med øvrig vestlig statsborgerskap viser størst tendens til å utvandre eller dø, mens de med ikke-vestlig statsborgerskap viser klart størst tendens til å gå til utdanning, til arbeidsledighet og ut av arbeidsstyrken.

Med hensyn til de som forlater sin nye selvstendige næringsvirksomhet det andre året etter oppstart, øker andelen som går over i lønnet arbeid i samtlige persongrupper bortsett fra i den eldste aldersgruppen og hos de med øvrig nordisk statsborgerskap. Den andelen som går over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring øker i samtlige persongrupper fra det første til det andre året. Den andelen som går over til utdanning reduseres noe i forhold til det første året i samtlige grupper bortsett fra i den eldste aldersgruppen og blant de med øvrig nordisk og øvrig vestlig statsborgerskap. Det samme gjelder for samtlige persongrupper når det gjelder andelen som går over til arbeidsledighet og ut av arbeidsstyrken. Andelen som gir opp sin virksomhet og flytter til en annen regiontype i Norge øker derimot i samtlige persongrupper fra det første til det andre året. Det samme gjelder for de som gir opp sin nye selvstendige næringsvirksomhet med påfølgende utvandring eller død.

Tilsvarende fordeling blant de som forlater sin nye selvstendige næringsvirksomhet det tredje året viser mye av den samme strukturen i fordelingen på statusgrupper som de som forlater sin virksomhet det andre året. Det er imidlertid en liten tendens i de fleste persongruppene til noe lavere overgang til lønnsarbeid, til annen ny selvstendig næringsvirksomhet, til utdanning, til arbeidsledighet og ut av arbeidsstyrken sett i forhold til det andre året, mens andelen som foretar innenlandsk utflytting, utvandrer eller dør øker ytterligere det tredje året i samtlige persongrupper bortsett fra i innenlandsk utflytting blant ikke-vestlige statsborgere.

I figur 6.6 viser vi på tilsvarende måte hvordan avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene i 2002 fordelte seg på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 2003-2005 etter forskjellige persongrupper for landet som helhet. Som vi ser av figuren gikk snaut 45 prosent av de som gikk ut av ny selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene over til status som sysselsatte lønnstakere i løpet av det første året etter oppstart i denne perioden. Nesten 5 prosent gikk over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, 3-4 prosent gikk over i utdanning, drøyt 6 prosent ble arbeidsledige, om lag 29 prosent gikk ut av arbeidsstyrken, drøyt 6 prosent flyttet ut av den regiontypen der de startet sin selvstendige næringsvirksomhet året før, mens om lag 5 prosent utvandret eller døde.

Når disse tallene brytes ned på forskjellige persongrupper, ser vi at kvinner nå har en klart større tendens enn menn til å gå over i lønnet arbeid og noe større tendens til å gå over i utdanning og til å gå ut av arbeidsstyrken, mens menn på sin side viser klart større tilbøyelighet til å gå over i ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, til arbeidsledighet samt å flytte ut, utvandre eller dø.

Fordeling etter aldersgrupper viser at i den yngste og mellomste aldersgruppen går henholdsvis drøyt 47 og drøyt 48 prosent av de som går ut av ny selvstendig næringsvirksomhet etter ett år over i lønnet arbeid, mens som man kunne forvente var tilsvarende overgang betydelig mindre i den eldste aldersgruppen. Andelene var imidlertid klart lavere enn i tilsvarende periode på slutten av 1990-tallet. Ellers viser den yngste aldersgruppen klart størst tendens til å gå over til utdanning, til arbeidsledighet og til å flytte til en annen regiontype i Norge. Den mellomste aldersgruppen viser størst tendens til å gå over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, mens den eldste aldersgruppen viser meget klart størst tilbøyelighet til å gå ut av arbeidsstyrken og til å utvandre eller dø. Dette er i samsvar med funnene i perioden på 1990-tallet.

Brutt ned på utdanningsgrupper, går nå om lag 53 prosent av de nye selvstendig næringsdrivende med høy utdanning som går ut av sin selvstendige næringsvirksomhet etter ett år over i lønnet arbeid, mens tilsvarende andeler av avgangen blant nye selvstendig næringsdrivende med middels utdanning er om lag 46 prosent og blant de med lav utdanning kun drøyt 32 prosent. Dette er klart lavere enn i tilsvarende periode på slutten av 1990-tallet. Ellers viser nye selvstendig næringsdrivende med lav utdanning størst tendens til å gå ut av arbeidsstyrken. Nye selvstendig næringsdrivende med middels utdanning viser størst tendens til å gå over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, til utdanning og til arbeidsledighet, mens de med høy utdanning viser klart størst tilbøyelighet til å flytte til en annen regiontype i Norge og til å utvandre eller dø.

Tilsvarende fordeling målt etter grupper etter statsborgerskap viser at nye selvstendig næringsdrivende med norsk statsborgerskap viser den største tilbøyeligheten til å gå over til lønnsarbeid også i denne perioden, mens de med ikke-vestlig statsborgerskap klart viser den laveste tendensen til å bli lønnstakere etter å ha forlatt sin nye selvstendige næringsvirksomhet. Ellers viser nye selvstendig næringsdrivende med øvrig nordisk statsborgerskap størst tendens til å gå over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring og størst tilbøyelighet til å flytte til en annen regiontype i Norge, de med ikke-vestlig statsborgerskap viser størst tendens til å gå til utdanning, til arbeidsledighet, ut av arbeidsstyrken samt å utvandre eller dø.

Med hensyn til de som forlater sin nye selvstendige næringsvirksomhet det andre året etter oppstart, reduseres andelen som går over i lønnet arbeid noe i de fleste persongrupper. Andelen som går over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring reduseres i samtlige persongrupper fra det første til det andre året bortsett fra hos ikke-vestlige statsborgere. Andelen som går over til utdanning reduseres noe i forhold til det første året i samtlige grupper bortsett fra i den yngste aldersgruppen. Det samme gjelder for samtlige persongrupper med hensyn til andelen som går over til arbeidsledighet, bortsett fra nye selvstendige i den eldste aldersgruppen og blant ikke-vestlige statsborgere. Personer med lav utdanning og de med øvrig vestlig og ikke-vestlig statsborgerskap reduserer klart andelen som går ut av arbeidsstyrken fra det første til det andre året, mens personer med øvrig nordisk statsborgerskap klart øker sin andel. Andelen som gir opp sin virksomhet og flytter til en annen regiontype i Norge øker derimot i samtlige persongrupper fra det første til det andre året også i denne perioden. Det samme gjelder for de som gir opp sin nye selvstendige næringsvirksomhet med påfølgende utvandring eller død.

Tilsvarende fordeling blant de som forlater sin nye selvstendige næringsvirksomhet det tredje året viser mye av den samme strukturen i fordelingen på statusgrupper som de som forlater sin virksomhet det andre året. Det er imidlertid en liten tendens i de fleste persongruppene til litt større overgang til lønnsarbeid, men noe lavere overgang til annen ny selvstendig næringsvirksomhet, til utdanning, til arbeidsledighet og spesielt ut av arbeidsstyrken sett i forhold til det andre året, mens andelen som foretar innenlandsk utflytting, utvandrer eller dør øker ytterligere det tredje året i samtlige persongrupper bortsett fra i innenlandsk utflytting blant øvrig nordiske statsborgere, der forskjellen er mikroskopisk.

I figur 6.7 viser vi hvordan avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet i 1996 fordelte seg på syv statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 1997-1999 etter forskjellige næringsgrupper for landet som helhet.

Av figuren ser vi at nye selvstendig næringsdrivende i bygge- og anleggsvirksomhet, kunnskapsbaserte tjenester og helse- og sosialtjenester har en større tendens enn de i øvrige næringer til å gå over i lønnet arbeid ett år etter oppstart av den selvstendige næringsvirksomheten, mens nye selvstendig næringsdrivende i detalj- og engroshandel, hotell- og restaurantvirksomhet og utdanning viser lavest tendens til å gå over i lønnet arbeid det første året.

På tilsvarende måte er det nye selvstendig næringsdrivende i finansnæringen og i rengjøring og andre personlige tjenester som etter å ha gitt opp sin selvstendige næringsvirksomhet etter ett år viser størst tendens til å gå over i ny selvstendig næringsvirksomhet i en

annen næring. Lavest overgang her viser nye selvstendig næringsdrivende fra helse- og sosialtjenester og kanskje litt overraskende fra primærnæringene. Størst tendens til å gå over til utdanning etter å ha oppgitt sin nye selvstendige næringsvirksomhet etter kort tid er å finne i primærnæringene og i hotell- og restaurantvirksomhet, mens ingen nye selvstendig næringsdrivende i finansnæringen og utdanning viser slik overgang etter å ha gitt opp sin selvstendige virksomhet det første året.

Det er størst andel nye selvstendig næringsdrivende i hotell- og restaurantvirksomhet og i rengjøring og annen personlig tjenesteyting som går over til arbeidsledighet etter å ha gitt opp sin selvstendige næringsvirksomhet det første året, mens ingen nye selvstendig næringsdrivende innen utdanning og i helse- og sosialtjenester ender opp som arbeidsledige etter å ha gitt opp sin selvstendige næringsvirksomhet etter kort tid.

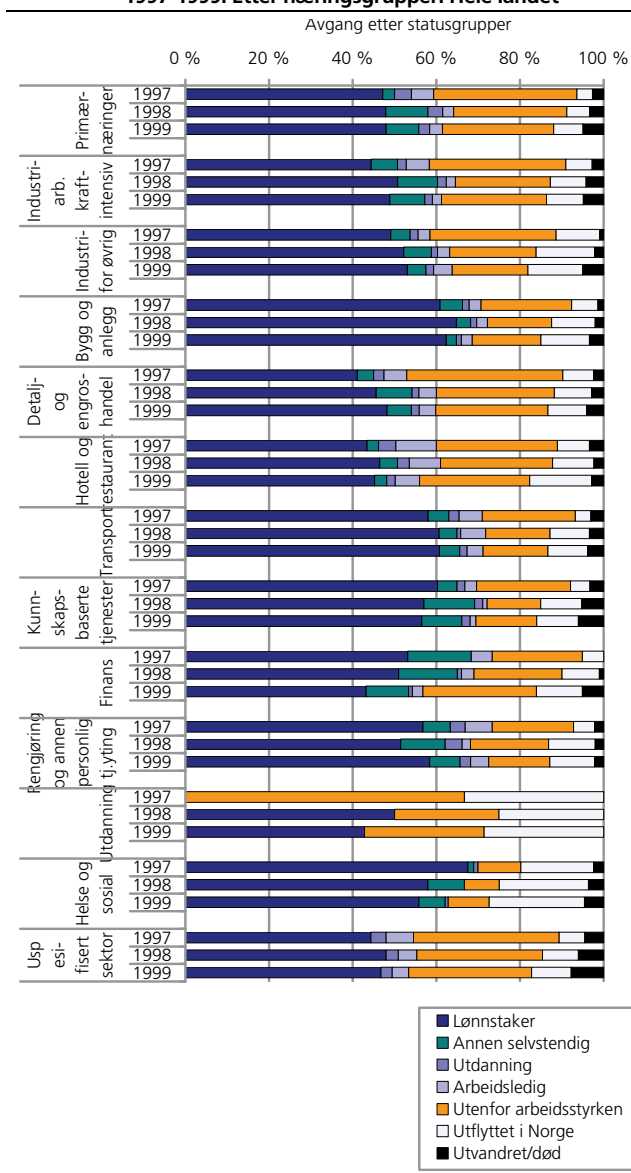
Den generelt meget store andelen av nye selvstendig næringsdrivende som ender opp utenfor arbeidsstyrken etter å ha gitt opp sin virksomhet etter kort tid, er mest synlig i næringene utdanning, detalj- og engroshandel og i primærnæringene, mens nye selvstendig næringsdrivende som gir opp sin virksomhet etter ett år i næringene helse- og sosialtjenester og i rengjøring og annen personlig tjenesteyting har klart mindre tendens til å ende opp utenfor arbeidsstyrken.

Med hensyn til innenlandsk flytting er det nye selvstendig næringsdrivende innen utdanning, helse- og sosialtjenester og innen industri som velger å flytte til andre regiontyper i Norge etter å ha gitt opp sin selvstendige virksomhet etter kort tid, mens nye selvstendig næringsdrivende som raskt gir opp sin virksomhet i primærnæringene, transport og kunnskapsbaserte tjenester viser klart mindre geografisk mobilitet.

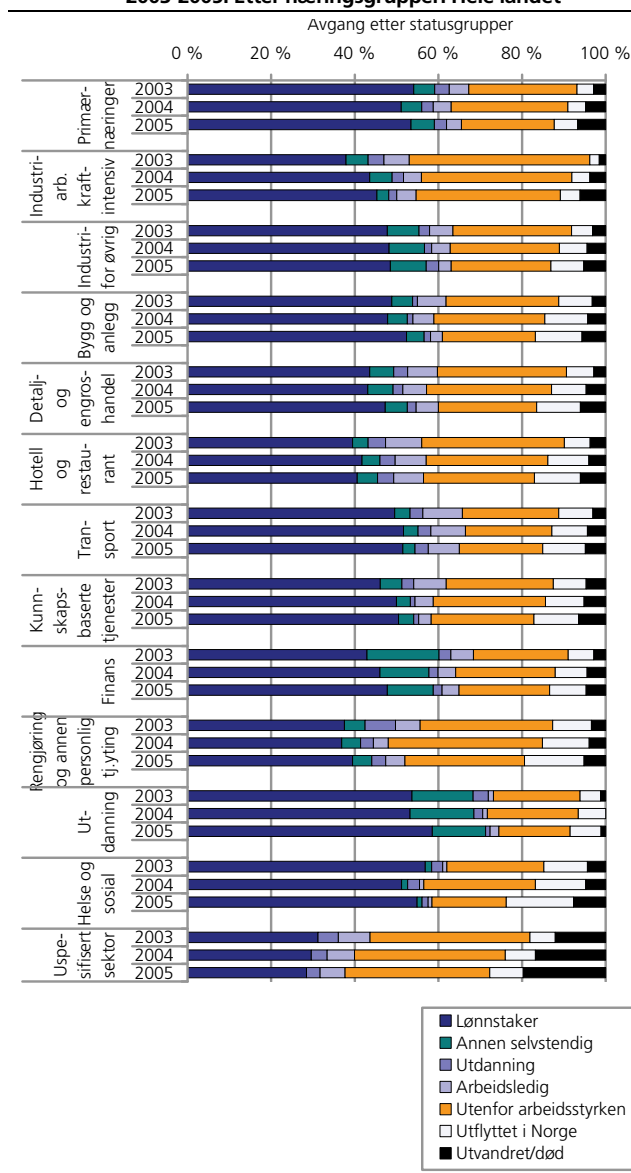
Nye selvstendig næringsdrivende som utvandrer eller dør kort tid etter at de startet opp sin selvstendige næringsvirksomhet er mest å finne innen hotell- og restaurantvirksomhet, kunnskapsbaserte tjenester og transport, mens ingen valgte å utvandre i denne perioden etter å ha gitt opp sin nye selvstendige næringsvirksomhet etter ett år innen finans og utdanning.

Med hensyn til de som forlater sin nye selvstendige næringsvirksomhet det andre året etter oppstart, så øker andelen som går over i lønnet arbeid i de fleste næringer bortsett fra i kunnskapsbaserte tjenester, finans, rengjøring og annen personlig tjenesteyting og i helse- og sosialtjenester. Andelen som går over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring øker i de fleste næringsgruppene fra det første til det andre året, og økningen er spesielt sterkt blant de som gir opp sin selvstendige virksomhet i primærnæringene, kunnskapsbaserte tjenester og i helse- og sosialtjenester. Andelen som går over til utdanning reduseres noe i

Figur 6.7. Avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet i 1996 fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 1997-1999. Etter næringsgrupper. Hele landet

Figur 6.8. Avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet i 2002 fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 2003-2005. Etter næringsgrupper. Hele landet

forhold til det første året i de fleste næringer. Det samme gjelder for alle næringsgrupper bortsett fra transport og deler av industrien når det gjelder andelen som går over til arbeidsledighet, mens samtlige næringsgrupper viser til dels sterk reduksjon i andelen av nye selvstendig næringsdrivende som går ut av arbeidsstyrken i det andre året etter oppstart i denne perioden. Andelen som gir opp sin virksomhet og flytter til en annen regiontype i Norge øker derimot i samtlige næringsgrupper fra det første til det andre året bortsett fra i utdanning og i deler av industrien. Det samme gjelder for de som gir opp sin nye selvstendige næringsvirksomhet med påfølgende utvandring eller død, med unntak av i hotell- og restaurantvirksomhet og rengjøring og andre personlige tjenester.

Tilsvarende fordeling blant de som forlater sin nye selvstendige næringsvirksomhet det tredje året viser mye av den samme strukturen i fordelingen på

statusgrupper som de som forlater sin virksomhet det andre året. Det er imidlertid en tendens i majoriteten av næringsgruppene til noe lavere overgang til lønnsarbeid, til annen ny selvstendig næringsvirksomhet, til utdanning og til arbeidsledighet sett i forhold til avgangen i det andre året, mens endringene i overgangen ut av arbeidsstyrken varierer noe mellom næringsgruppene. Andelen som foretar innenlandsk utflytting, utvandrer eller dør øker ytterligere det tredje året i samtlige næringsgrupper bortsett fra i rengjøring og annen personlig tjenesteyting når det gjelder innenlandsk utflytting, og i ikke-arbeidskraftsintensiv industri når det gjelder utvandring eller død.

Vi gjør oppmerksom på at vi ikke har kommentert resultatene for den uspesifiserte næringsgruppen, som dog i flere sammenhenger viser ytterliggående verdier, og da spesielt i med hensyn til overgang til lønnsarbeid og utvandring eller død. Dette indikerer at det finnes

mange innvandrere i denne uspesifiserte næringsgruppen.

I figur 6.8 viser vi på tilsvarende måte hvordan avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet i 2002 fordelte seg på de samme syv statusgruppene på arbeidsmarkedet i perioden 2003-2005 etter forskjellige næringsgrupper for landet som helhet.

Av figuren ser vi at det nå er nye selvstendig næringsdrivende i helse- og sosialtjenester, primærnæringene og utdanning som har størst tendens til å gå over i lønnet arbeid ett år etter oppstart av den selvstendige næringsvirksomheten, mens nye selvstendig næringsdrivende i rengjøring og annen personlig tjenesteyting, arbeidskraftsintensiv industri og i hotell- og restaurantvirksomhet viser lavest tendens til å gå over i lønnet arbeid det første året.

På tilsvarende måte er det nye selvstendig næringsdrivende i finansnæringen, utdanning og i deler av industrien som etter å ha gitt opp sin selvstendige næringsvirksomhet etter ett år viser størst tendens til å gå over i ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring. Lavest overgang her viser nye selvstendig næringsdrivende fra helse- og sosialtjenester, transport og kanskje noe overraskende hotell- og restaurantvirksomhet.

Størst tendens til å gå over til utdanning etter å ha oppgitt sin nye selvstendige næringsvirksomhet etter kort tid er å finne i rengjøring og annen personlig tjenesteyting og i hotell- og restaurantvirksomhet, mens nye selvstendig næringsdrivende i bygge- og anleggsvirksomhet viser klart lavest overgang til utdanning etter å ha oppgitt sin selvstendige virksomhet det første året.

Det er størst andel nye selvstendig næringsdrivende innen transport og hotell- og restaurantvirksomhet som går over til arbeidsledighet etter å ha oppgitt sin selvstendige næringsvirksomhet det første året, mens nye selvstendig næringsdrivende innen helse- og sosialtjenester og utdanning nå viser klart lavest tendens til å ende opp som arbeidsledige etter å ha gitt opp sin selvstendige næringsvirksomhet etter kort tid.

Den generelt meget store andelen av nye selvstendig næringsdrivende som ender opp utenfor arbeidsstyrken etter å ha gitt opp sin virksomhet etter kort tid, er i denne perioden mest synlig i næringene arbeidskraftsintensiv industri og i hotell- og restaurantvirksomhet, mens nye selvstendig næringsdrivende som gir opp sin virksomhet etter ett år i finansnæringen, utdanning og i helse- og sosialtjenester klart har mindre tendens til å ende opp utenfor arbeidsstyrken.

Med hensyn til innenlandsk flytting er det nye selvstendig næringsdrivende innen helse- og sosialtjenester

og innen rengjøring og annen personlig tjenesteyting som velger å flytte til andre regioner i Norge etter å ha gitt opp sin selvstendige virksomhet etter kort tid, mens nye selvstendig næringsdrivende som raskt gir opp sin virksomhet i arbeidskraftsintensiv industri og i primærnæringene viser klart mindre geografisk mobilitet.

Nye selvstendig næringsdrivende som utvandrer eller dør kort tid etter at de startet opp sin selvstendige næringsvirksomhet er mest å finne innen helse- og sosialtjenester, i kunnskapsbaserte tjenester og i hotell- og restaurantvirksomhet, mens en svært liten andel valgte å utvandre i denne perioden etter å ha gitt opp sin nye selvstendige næringsvirksomhet etter ett år innen utdanning og arbeidskraftintensiv industri.

Med hensyn til de som forlater sin nye selvstendige næringsvirksomhet det andre året etter oppstart, øker andelen som går over i lønnet arbeid i enkelte næringer, som for eksempel kunnskapsbaserte tjenester, finans og arbeidskraftsintensiv industri. Den andelen som går over i ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring har en tendens til å gå litt ned i flere av næringsgruppene fra det første til det andre året, og nedgangen er spesielt sterkt blant de som gir opp sin selvstendige virksomhet i kunnskapsbaserte tjenester og spesielt i finansnæringen. Andelen som går over til utdanning reduseres noe i forhold til det første året i de fleste næringer. Det samme gjelder for alle næringsgrupper bortsett fra helse- og sosialtjenester når det gjelder andelen som går over til arbeidsledighet, mens om lag halvparten av næringsgruppene viser økning og den andre halvparten reduksjon i andelen av nye selvstendig næringsdrivende som går ut av arbeidsstyrken i det andre året etter oppstart i denne perioden. Andelen som gir opp sin virksomhet og flytter til en annen region i Norge øker derimot i samtlige næringsgrupper fra det første til det andre året. Det samme gjelder for de som gir opp sin nye selvstendige næringsvirksomhet med påfølgende utvandring eller død, med et lite unntak for utdanning.

Tilsvarende fordeling blant de som forlater sin nye selvstendige næringsvirksomhet det tredje året viser mye av den samme strukturen i fordelingen på statusgrupper som de som forlater sin virksomhet det andre året. Det er imidlertid en tendens i de fleste av næringsgruppene til noe større overgang til lønnsarbeid sett i forhold til avgangen i det andre året. Endringene i overgangen til annen ny selvstendig næringsvirksomhet, til utdanning og til arbeidsledighet varierer noe mellom næringsgruppene, mens overgangen ut av arbeidsstyrken gjennomgående reduseres i alle næringsgruppene fra det andre til det tredje året. Andelen som foretar innenlandsk utflytting, utvandrer eller dør øker derimot ytterligere i det tredje året i samtlige næringsgrupper.

Vi gjør oppmerksom på at vi heller ikke for denne perioden har kommentert resultatene for den uspesifiserte næringsgruppen, som i flere sammenhenger også her viser ytterliggående verdier, og da spesielt i med hensyn til overgang til lønnsarbeid og utvandring eller død. Dette indikerer at det også nå er mange innvandrere i denne uspesifiserte næringsgruppen.

7. Opprettholdelse av og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet gitt aktørenes bakgrunnsstatus

7.1. Innledning

I kapittel 4 ble det analysert opprettholdelse av og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet mer generelt, ved å ta utgangspunkt i samtlige selvstendig næringsdrivende både inkludert, men også ekskludert, selvstendig næringsdrivende i primærnæringene. I kapittel 5 og 6 ble oppmerksomheten konsentrert om opprettholdelse av og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet knyttet til kun såkalte "nye" selvstendig næringsdrivende, definert som selvstendig næringsdrivende som ikke hadde vært i selvstendig næringsvirksomhet i løpet av de to siste årene forut for de tidsperiodene vi anvendte for tidsserieanalysene.

I dette kapitlet har vi konsentrert analysene om beskrivelser av opprettholdelse av og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet blant selvstendig næringsdrivende gitt aktørenes bakgrunnsstatus på og utenfor arbeidsmarkedet. Som beskrevet i de innledende kapitler (se bl.a. kapittel 3) har vi benyttet paneldata fra hele tidsperioden 1994-1999 til å definere og bestemme hvilken bakgrunn alle som var registrert som selvstendig næringsdrivende i 2000 hadde hatt i løpet av denne forutgående seksårs perioden. Vi benytter her de selvstendig næringsdrivende som var i aldersgruppen 22-74 år i 2000, eller med andre ord de som var i aldersgruppen 16-68 år ved inngangen til definisjonsperioden 1994-1999. Som nærmere definert og beskrevet i kapittel 3 opererer vi med til sammen 6 hovedgrupper etter bakgrunnsstatus, og som er gitt som følger:

Hovedgruppe 1. Selvstendig næringsdrivende i år 2000 som også har vært registrert som selvstendig næringsdrivende i hvert av årene i perioden 1994-1999.

Hovedgruppe 2. Selvstendig næringsdrivende i år 2000 som har vært registrert som selvstendig næringsdrivende i minimum 3 og maksimum 5 år i perioden 1994-1999. Aktørene i disse to gruppene hadde altså i all hovedsak selvstendig næringsvirksomhet som sin bakgrunn når vi gikk inn i det nye årtusenet.

Hovedgruppe 3. består av selvstendig næringsdrivende i år 2000 som hovedsakelig har vært registrert som lønnsstakere i løpet av perioden 1994-1999.

Hovedgruppe 4. består av selvstendig næringsdrivende i år 2000 som hovedsakelig har vært under utdanning i løpet av perioden 1994-1999.

Hovedgruppe 5. består av selvstendig næringsdrivende i år 2000 som hovedsakelig har vært arbeidsledige i løpet av perioden 1994-1999 og til slutt

Hovedgruppe 6. består av selvstendig næringsdrivende i år 2000 som hovedsakelig har vært utenfor arbeidsstyrken i løpet av perioden 1994-1999.

Vi stilte i innledningen en del spørsmål og hypoteser om hvilke bakgrunnsfaktorer som kan tenkes å gi den største suksessen til selvstendig næringsvirksomhet, her målt ved hjelp av årlige avgangs- og opprettholdelsesrater. Blant annet forventer vi at tidligere erfaring som selvstendig næringsdrivende vil ha stor betydning for i hvilken grad de selvstendig næringsdrivende er i stand til å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet. Vi forventer også at tidligere erfaring som lønnsstaker kan virke som et bedre opprettholdelseskriterium til selvstendig næringsvirksomhet sammenliknet med de aktører som har sin bakgrunn direkte fra utdanningsystemet, eller som hovedsakelig har bakgrunn fra arbeidsledighet eller for det meste har stått utenfor arbeidsstyrken.

I analysene som presenteres under prøver vi å gi beskrivelser av hvordan avgangen fra, og dermed indirekte opprettholdelsen i, selvstendig næringsvirksomhet har vært i løpet av tidsperioden 2001-2005 for personer som var registrert som selvstendig næringsdrivende i basisåret 2000. Analysene er for øvrig i all hovedsak utført på tilsvarende måte som de som er presentert i kapitlene 4 og 5.

Oversikten gis først på nasjonalt nivå, der vi først ser på gruppen selvstendig næringsdrivende samlet, slik at samtlige selvstendig næringsdrivende i primærnæringene også inngår i den totale selvstendige næringsvirksomheten. Deretter holder vi som tidligere selvstendig næringsdrivende i primærnæringene utenfor oversikten over avgang og opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet.

Deretter har vi foretatt en tilsvarende analyse brutt ned etter de samme syv regiontypene som er benyttet tidligere i rapporten, altså en sentrum-periferi inndeling av regionene (se kapittel 3 og vedlegg A for inndeling av regioner i region typer). I de regionale analysene har vi konsentrert oss om å ta utgangspunkt i samtlige selvstendig næringsdrivende i basisåret 2000, altså slik at selvstendig næringsdrivende også omfatter alle selvstendige i primærnæringene.

For øvrig splitter vi alle resultatene opp på de samme to måtene som tidligere i rapporten. Det vil si:

1) ved å gi en oversikt over avgangen målt som akkumulert avgang fortløpende gjennom hele tidsperioden. På denne måten kan vi sammenlikne avgangsratene samlet på ulike tidspunkt i tidsserien og til slutt gi en visuell oversikt over hvor stor andel av de selvstendig næringsdrivende i 2000 som ikke lenger er selvstendig næringsdrivende ved hele tidsperiodens utløp i 2005. Eller med andre ord, hvor mange av de selvstendig næringsdrivende i 2000 som fortsatt er aktive som selvstendig næringsdrivende i hvert av årene i tidsserien, ved å trekke total akkumulert avgang fra totalt antall selvstendig næringsdrivende i 2000 satt lik 100 prosent.

og 2) ved å gi en årlig oversikt over hvor stor andel av de opprinnelig selvstendig næringsdrivende i 2000 som forlater sitt virke som selvstendig næringsdrivende i hvert av årene i løpet av hele tidsperioden 2001-2005. Denne fremstillingsmåten viser også her bedre strukturelle forskjeller mellom grupper og region typer med hensyn til når frafallet eventuelt inntreffer, og på den måten også hvor lenge hovedtyngden av de selvstendig næringsdrivende har klart å opprettholde sin posisjon som selvstendig næringsdrivende.

7.2. Opprettholdelse av og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet på nasjonalt nivå gitt aktørenes bakgrunn.

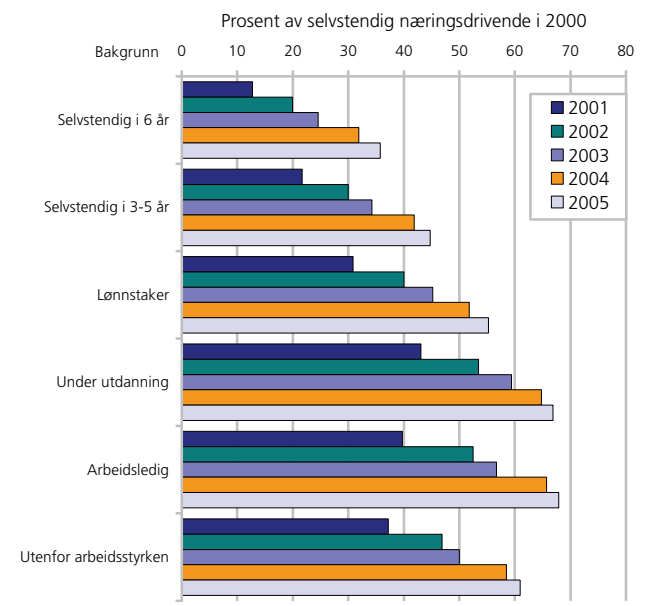
I dette avsnittet gis resultater på nasjonalt nivå av hvor stor andel av de som var registrert som selvstendig næringsdrivende inkludert primærnæringene i 2000 gitt bakgrunn på arbeidsmarkedet i 1994-1999, og som forlot sin selvstendige virksomhet gjennom den påfølgende femårs perioden 2001-2005. Av figur 7.1a går det klart frem at det var meget store forskjeller i samlet avgang fra selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene avhengig av hvilken bakgrunn aktørene har i forhold til arbeidsmarkedet. Klart lavest avgang, og dermed klart høyest opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet, var å finne blant de som i definisjonsperioden 1994-1999 har vært selvstendig næringsdrivende gjennom samtlige seks år. Av samtlige selvstendig næringsdrivende i denne gruppen i 2000 hadde snaut 36 prosent forlatt sin selvstendige næringsvirksomhet i løpet av femårs perioden frem til 2005. Eller med andre ord at av samtlige selvstendig

næringsdrivende i denne gruppen i 2000 var om lag 64 prosent fortsatt aktive som selvstendig næringsdrivende i den samme næringen når vi kommer frem til året 2005. Betydningen av tidligere aktivitet som selvstendig næringsdrivende med hensyn til fremtidig suksess med selvstendig næringsvirksomhet kommer også frem i resultatene for den andre hovedgruppen, bestående av selvstendig næringsdrivende i 2000 som også har sin hovedbakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet, om enn kun i 3-5 år gjennom hele den forutgående seksårs perioden. Den samlede avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet var i denne gruppen nesten 45 prosent av utgangsbeholdningen når vi kommer frem til 2005. Eller at om lag 55 prosent av de som var selvstendig næringsdrivende i 2000 fortsatt var aktive i sin virksomhet da vi kom frem til 2005. Avgangen var med det klart større enn i den første hovedgruppen over, men likevel klart lavere enn i samtlige av de øvrige hovedgruppene målt etter bakgrunnsstatus.

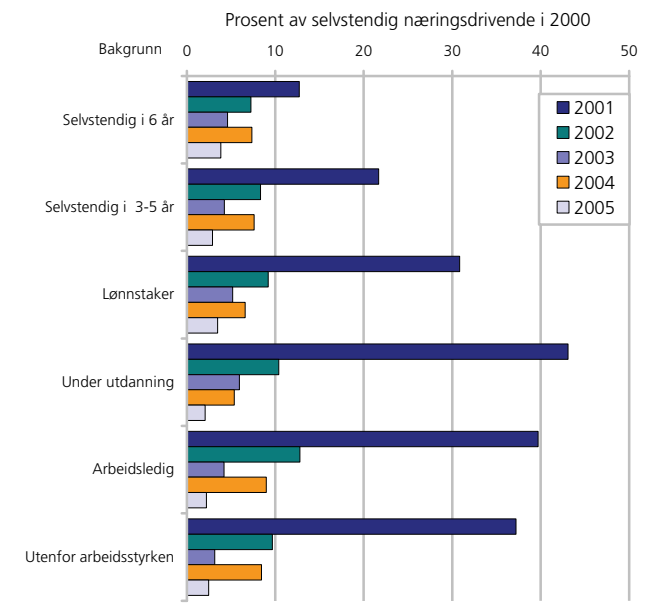
Av de øvrige hovedgruppene ser vi at tidligere erfaring fra sysselsetting også har betydning for graden av opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet. Selvstendig næringsdrivende i 2000 som i tidsperioden 1994-1999 hovedsakelig har sin bakgrunn som lønns-takere, viste en samlet avgang over tidsperioden 2001-2005 på om lag 55 prosent av utgangsbeholdningen i 2000, og dermed en opprettholdelsesrate på om lag 45 prosent gjennom denne femårs perioden. Dette var en klart større avgang sammenliknet med aktører med tidligere erfaring fra selvstendig næringsvirksomhet, men klart lavere avgang enn i samtlige grupper som har liten eller ingen erfaring fra arbeidsmarkedet i løpet av den forutgående definisjonsperioden.

Kanskje litt overraskende viste hovedgruppen av selvstendig næringsdrivende som hovedsakelig har stått utenfor arbeidsstyrken noe lavere samlet avgang fra selvstendig næringsvirksomhet enn hovedgruppene som har sin bakgrunn som hovedsakelig arbeidsledige eller de som hovedsakelig har vært under utdanning. Selvstendig næringsdrivende i 2000, som hovedsakelig har sin bakgrunn utenfor arbeidsstyrken, viste en akkumulert avgang fra selvstendig næringsvirksomhet på om lag 61 prosent over perioden 2001-2005, eller at kun snaut 40 prosent av den opprinnelige beholdningen i denne gruppen fortsatt var aktive i sin selvstendige næringsvirksomhet når vi kom frem til utgangen av perioden. Tilsvarende akkumulerte avgangsrater hos selvstendig næringsdrivende i 2000 som har vært under utdanning var om lag 67 prosent av utgangsbeholdningen, mens selvstendig næringsdrivende med hovedbakgrunn som arbeidsledige viste en samlet avgang på om lag 68 prosent. Eller at i begge disse hovedgrupper var det snaut 1/3 av samtlige selvstendig næringsdrivende i 2000 som fortsatt var aktive i sin virksomhet når vi kommer frem til 2005.

Figur 7.1a. Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene gitt bakgrunnsstatus på arbeidsmarkedet i perioden 1994-1999. I prosent av selvstendig næringsdrivende i 2000 akkumulert over perioden 2001-2005. Hele landet

Figur 7.1b. Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene gitt bakgrunnsstatus på arbeidsmarkedet i perioden 1994-1999. I prosent av selvstendig næringsdrivende i 2000 målt som årlige rater i perioden 2001-2005. Hele landet

I figur 7.1b har vi på tilsvarende måte som i analysene i kapittel 4 og 5 også splittet opp avgangsratene som årlige rater i løpet av tidsperioden 2001-2005. Resultatene viser at det var selvstendig næringsdrivende i 2000 med sammenhengende bakgrunn som selvstendig næringsdrivende som også her viste den klart laveste korttidsavgangen, der kun snaut 13 prosent av alle selvstendig næringsdrivende i denne gruppen i 2000 forlot sin virksomhet i løpet av det påfølgende året 2001. Tilsvarende var det hovedgruppen av selvstendig næringsdrivende med delvis bakgrunn som selvstendig næringsdrivende som også her viste den nest laveste korttidsavgangen, med en avgangsrate på nesten 22 prosent av utgangsbeholdningen. Selvstendig næringsdrivende med hovedsakelig bakgrunn fra lønnsarbeide, viste også her noe lavere korttidsavgang enn i de øvrige hovedgruppene, med en avgangsprosent det første året på om lag 31 prosent av utgangsbeholdningen. Av selvstendig næringsdrivende i 2000 med relativt liten eller ingen erfaring fra arbeidsmarkedet, var det nå selvstendig næringsdrivende med bakgrunn fra under utdanning som viste den klart største korttidsavgangen, med en avgang på om lag 43 prosent av utgangsbeholdningen i løpet av det første året. Eller med andre ord at det kun var om lag 57 prosent av utgangsbeholdningen som klarte å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet i løpet av det første året etter basisåret. Den tilsvarende korttidsavgangen var også betydelig i hovedgruppene med bakgrunn hovedsakelig fra arbeidsledighet og fra utenfor arbeidsstyrken, med avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet det første året på henholdsvis snaut 40 prosent og om lag 37 prosent.

I løpet av det andre året etter basisåret var det noe mer moderate forskjeller i avgangen mellom de forskjellige hovedgruppene etter bakgrunnsstatus. Men også her var det et visst sammenfall i strukturen mellom gruppene, ved at den laveste andre års avgangen var å finne blant selvstendig næringsdrivende med sammenhengende bakgrunn som selvstendig næringsdrivende etterfulgt av selvstendig næringsdrivende med delvis bakgrunn som selvstendig næringsdrivende og de med bakgrunn hovedsakelig som lønnstakere. Sterkest andre års avgang var å finne blant selvstendig næringsdrivende med hovedsakelig bakgrunn som arbeidsledige, etterfulgt av selvstendig næringsdrivende som kom rett fra utdanningssystemet og deretter de med bakgrunn hovedsakelig fra utenfor arbeidsstyrken.

Tredje års avgangen var som tidligere svært lav, men i tillegg med en litt annen variasjon mellom hovedgruppene enn i første og andre års avgangen. Som figur 7.1b viser var det selvstendig næringsdrivende med bakgrunn hovedsakelig utenfor arbeidsstyrken som nå viste lavest avgang etterfulgt av selvstendig næringsdrivende med delvis bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet, mens den største tredje års avgangen var å finne blant selvstendig næringsdrivende med bakgrunn rett fra utdanning.

Som vi så i kapittel 4, var også nå fjerde års avgangen noe spesiell, i og med at det var en klart større avgang fra selvstendig næringsvirksomhet i det fjerde året sammenliknet med tilsvarende avgang i det tredje året. Som figur 7.1b viser, gjelder dette for samtlige hovedgrupper etter bakgrunnsstatus, med et lite unntak for selvstendig næringsdrivende med bakgrunn rett fra

utdanningssystemet, der tredje års avgangen var svakt sterkere enn fjerde års avgangen. Nå viste imidlertid denne hovedgruppen lavest fjerde års avgang av samtlige hovedgrupper. Størst fjerde års avgang var å finne blant selvstendig næringsdrivende med bakgrunn hovedsakelig fra arbeidsledighet og utenfor arbeidsstyrken.

Som vi ser var femte års avgangen klart lavere enn i de forutgående årene, med moderate forskjeller mellom hovedgruppene, dog med størst avgang blant selvstendig næringsdrivende med sammenhengende bakgrunn som selvstendig næringsdrivende og blant de med bakgrunn hovedsakelig fra lønnsarbeide, mens selvstendig næringsdrivende med bakgrunn rett fra utdanningssystemet også her viste lavest avgang.

I dette avsnittet gis noen resultater på nasjonalt nivå av hvor stor andel av de som var registrert som selvstendig næringsdrivende uten primærnæringene i 2000 gitt bakgrunn på arbeidsmarkedet og som forlot sin selvstendige virksomhet gjennom den påfølgende femårs perioden 2001-2005. Av figur 7.2a går det klart frem at det også var meget store forskjeller i samlet avgang fra selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene avhengig av hvilken bakgrunn aktørene hadde i forhold til arbeidsmarkedet. Klart lavest avgang, og dermed klart høyest opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet, var også nå å finne blant de som i definisjonsperioden 1994-1999 har vært selvstendig næringsdrivende gjennom samtlige seks år. Av samtlige selvstendig næringsdrivende i denne gruppen i 2000 hadde om lag 37 prosent forlatt sin selvstendige næringsvirksomhet i løpet av femårs perioden frem til 2005. Eller med andre ord at av samtlige selvstendig næringsdrivende i denne gruppen i 2000 var om lag 63 prosent fortsatt aktive som selvstendig næringsdrivende i den samme næringen når vi kommer frem til året 2005. Betydningen av tidligere aktivitet som selvstendig næringsdrivende med hensyn til fremtidig suksess med selvstendig næringsvirksomhet kommer også frem i resultatene for den andre hovedgruppen, bestående av selvstendig næringsdrivende i 2000 som delvis har sin bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet i løpet av 3-5 år gjennom hele den forutgående seksårs perioden. Den samlede avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet var i denne gruppen nesten 48 prosent av utgangsbeholdningen når vi kommer frem til 2005. Eller at om lag 52 prosent av de som var selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2000 fortsatt var aktive i sin virksomhet da vi kom frem til 2005. Avgangen var med det klart større enn i den første hovedgruppen over, men likevel klart lavere enn i samtlige av de øvrige hovedgruppene målt etter bakgrunnsstatus. Avgangen både for de med sammenhengende bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet og for de med delvis bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet i perioden 1994-1999 var imidlertid litt

sterkere når primærnæringene holdes utenfor definisjonen av selvstendig næringsvirksomhet.

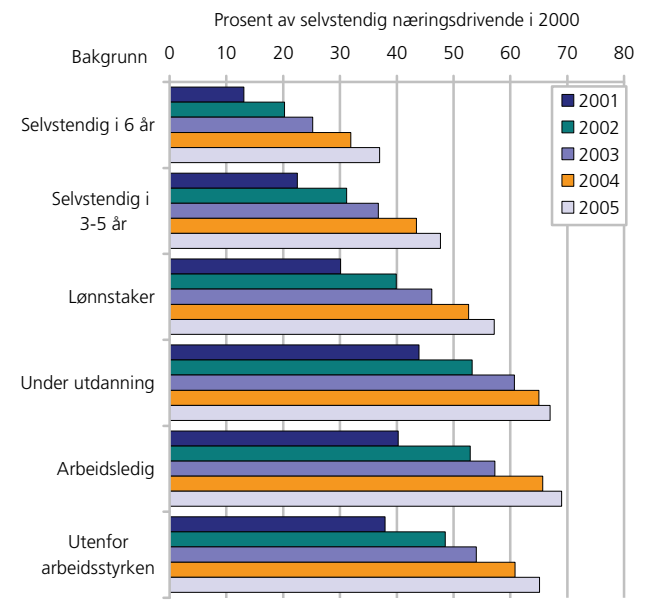
De øvrige hovedgruppene viser at tidligere erfaring fra sysselsetting har betydning for graden av opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet også når primærnæringene holdes utenfor. Selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2000, som i tidsperioden 1994-1999 hovedsakelig har sin bakgrunn som lønnstakere, viste en samlet avgang over tidsperioden 2001-2005 på om lag 57 prosent av utgangsbeholdningen i 2000, og dermed en opprettholdelsesrate på om lag 43 prosent gjennom denne femårs perioden. Dette er en klart større avgang sammenliknet med aktører med tidligere erfaring fra selvstendig næringsvirksomhet, men klart lavere avgang enn i samtlige grupper som har liten eller ingen erfaring med arbeidsmarkedet i løpet av den forutgående definisjonsperioden.

Kanskje litt overraskende viste også her hovedgruppen som hovedsakelig har stått utenfor arbeidsstyrken noe lavere samlet avgang fra selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene enn hovedgruppene som har sin bakgrunn som hovedsakelig arbeidsledige eller de som hovedsakelig har vært under utdanning. Selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2000, som hovedsakelig har sin bakgrunn utenfor arbeidsstyrken, viste en akkumulert avgang fra selvstendig næringsvirksomhet på om lag 65 prosent over perioden 2001-2005, eller at om lag 35 prosent av den opprinnelige beholdningen i denne gruppen fortsatt var aktive i sin selvstendige næringsvirksomhet når vi kom frem til utgangen av perioden. Tilsvarende akkumulerte avgangsrater hos selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2000, og som har vært under utdanning, var om lag 67 prosent av utgangsbeholdningen, mens selvstendig næringsdrivende med hovedbakgrunn som arbeidsledige viste en samlet avgang på om lag 69 prosent. Eller at i begge disse hovedgruppene var det snaut 1/3 av samtlige selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2000 som fortsatt var aktive i sin virksomhet når vi kommer frem til 2005.

Sammenliknet med resultatene i figur 7.1a, der primærnæringene var inkludert blant de selvstendig næringsdrivende, var avgangen noe større både blant selvstendig næringsdrivende med bakgrunn i arbeidsledighet og blant de med bakgrunn utenfor arbeidsstyrken når primærnæringene ble holdt utenfor analysen.

I figur 7.2b har vi på tilvarende måte som i analysene i figur 7.1b splittet opp avgangsraterne som årlige rater i løpet av tidsperioden 2001-2005, men også nå slik at primærnæringene holdes utenfor analysen. Resultatene viser at det var selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2000 med full bakgrunn som selv-

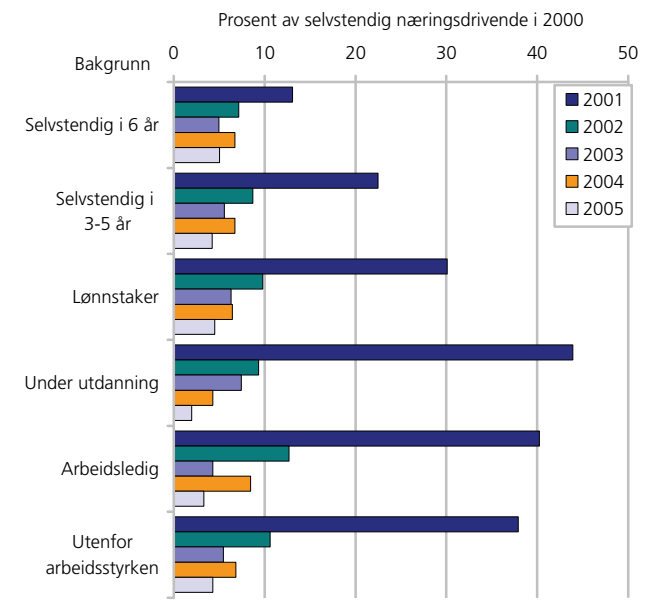
Figur 7.2a. Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene gitt bakgrunnsstatus på arbeidsmarkedet i perioden 1994-1999. I prosent av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2000 akkumulert over perioden 2001-2005. Hele landet

stendig næringsdrivende som også her viste den klart laveste korttidsavgangen, der om lag 13 prosent av alle selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i denne gruppen i 2000 forlot sin virksomhet i løpet av det påfølgende året 2001. Tilsvarende var det hovedgruppen av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene med delvis bakgrunn som selvstendig næringsdrivende som også her viste den nest laveste korttidsavgangen, med en avgangsrate på mellom 22-23 prosent av utgangsbeholdningen. Selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene med hovedsakelig bakgrunn fra lønnsarbeide, viste også her noe lavere korttidsavgang enn i de øvrige hovedgruppene, med en avgangsprosent det første året på om lag 30 prosent av utgangsbeholdningen. Av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2000 med relativt liten eller ingen erfaring fra arbeidsmarkedet, var det nå selvstendig næringsdrivende med bakgrunn fra under utdanning som viser den klart største korttidsavgangen, med en avgang på om lag 44 prosent av utgangsbeholdningen i løpet av det første året. Eller med andre ord at det kun var om lag 56 prosent av utgangsbeholdningen i denne gruppen som klarte å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet i løpet av det første året etter basisåret. Den tilsvarende korttidsavgangen var også betydelig i hovedgruppene med bakgrunn hovedsakelig fra arbeidsledighet og fra utenfor arbeidsstyrken, med avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet det første året på henholdsvis drøyt 40 prosent og om lag 38 prosent.

I løpet av det andre året etter basisåret var det mer moderate forskjeller i avgang mellom de forskjellige hovedgruppene etter bakgrunnsfaktorer. Men også her

Figur 7.2b. Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene gitt bakgrunnsstatus på arbeidsmarkedet i perioden 1994-1999. I prosent av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2000 målt som årlige rater i perioden 2001-2005. Hele landet

var det et visst sammenfall i strukturen mellom gruppene, ved at den laveste andre års avgangen var å finne blant selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene med full bakgrunn som selvstendig næringsdrivende etterfulgt av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene med delvis bakgrunn som selvstendig næringsdrivende. Sterkest andre års avgang var å finne blant selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene med hovedsakelig bakgrunn som arbeidsledige, etterfulgt av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene med bakgrunn hovedsakelig utenfor arbeidsstyrken.

Avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene det tredje året var som tidligere svært lav, men i tillegg med en litt annen variasjon mellom hovedgruppene enn i første og andre års avgangen. Som figur 7.2b viser er det selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene med bakgrunn hovedsakelig fra arbeidsledighet som nå viste lavest avgang etterfulgt av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene med sammenhengende bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet, mens den største tredje års avgangen var å finne blant selvstendig næringsdrivende med bakgrunn rett fra utdanning.

Som vi så i kapittel 4 og tidligere i dette kapitlet, er fjerde års avgangen noe spesiell også når vi utelater primærnæringene, i og med at det også nå var en større avgang fra selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene i det fjerde året sammenliknet med tilsvarende avgang i det tredje året. Som figur 7.2b viser, gjelder dette for samtlige hovedgrupper etter bakgrunnsstatus, med et unntak for selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene med bak-

grunn rett fra utdanningssystemet, der tredje års avgangen var sterkere enn fjerde års avgangen. Nå viste imidlertid denne hovedgruppen lavest fjerde års avgang av samtlige hovedgrupper også når primærnæringene utelates. Størst fjerde års avgang var å finne blant selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringen med bakgrunn hovedsakelig fra arbeidsledighet.

Som vi ser er femte års avgangen klart lavere enn i de forutgående årene, men med enkelte forskjeller mellom hovedgruppene. Størst avgang fra selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene var å finne blant selvstendig næringsdrivende med sammenhengende bakgrunn som selvstendig næringsdrivende og blant de med bakgrunn hovedsakelig fra lønnsarbeide, mens selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene med bakgrunn rett fra utdanningssystemet også viste lavest femte års avgang.

7.3. Opprettholdelse av og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet etter bakgrunnsstatus og regiontyper.

I figur 7.3 vises tilsvarende resultater med avgangsrate fra selvstendig næringsvirksomhet etter de selvstendig næringsdrivendes bakgrunnsstatus som i figurene 7.1a og 7.1b, men her brutt ned på regionalt nivå fordelt på de samme syv regiontyper som vist tidligere i rapporten (se kapittel 3 og vedlegg A). Som vi har sett i kapitlet over, var det små forskjeller i avgangsstruktur, og dermed også i opprettholdelsesstruktur, mellom hovedgrupper av selvstendig næringsdrivende etter bakgrunnsstatus om vi tar med primærnæringene eller ikke. Avgangen var riktignok litt større, og opprettholdelsen dermed noe lavere, når vi utelater primærnæringene fra den selvstendige næringsvirksomheten, men forskjellen hovedgruppene i mellom var små. Vi har derfor kun konsentrert oppmerksomheten på samtlige selvstendig næringsdrivende der også primærnæringene er inkludert.

Som det går frem av resultatene i figur 7.3, var det små forskjeller i avgangsstruktur mellom hovedgruppene av selvstendig næringsdrivende etter bakgrunnsstatus i de forskjellige regiontypene. I samtlige regiontyper viste selvstendig næringsdrivende i 2000 med sammenhengende bakgrunn som selvstendig næringsdrivende i perioden 1994-1999 den klart laveste samlede avgangen gjennom perioden 2001-2005. Dermed var det også denne hovedgruppen av selvstendig næringsdrivende som viste den klart høyeste opprettholdelsesraten for selvstendig næringsvirksomhet gjennom denne perioden. Omfanget av avgang, og dermed indirekte graden av opprettholdelse, varierer imidlertid litt, men ikke mye, mellom regiontypene. Lavest samlet avgang ble observert blant selvstendig næringsdrivende med sammenhengende bakgrunn som selvstendig næringsdrivende i den mest perifere regiontypen, mikro arbeidsområdene. Samlet avgangsrate over denne perioden lå her på snaut 35 prosent av utgangsbeholdningen. Størst sam-

let avgangsrate var derimot å finne i den nest mest perifere regiontypen, små arbeidsområder, der samlet avgangsrate over denne femårs perioden lå på om lag 37 prosent. Altså relativt liten regional variasjonsbredde mellom liten og høy avgangsrate, og tilsvarende liten og høy opprettholdelsesrate.

I samtlige regiontyper var det selvstendig næringsdrivende med delvis bakgrunn som selvstendig næringsdrivende som viste den nest laveste akkumulerte avgangsrate, og dermed den nest høyeste opprettholdelsesraten over den perioden. Variasjonsbredden mellom regiontypene var her litt større enn i den forrige hovedgruppen av selvstendig næringsdrivende, men heller ikke her særlig stor. Lavest samlet avgang ble også her observert blant selvstendig næringsdrivende med delvis bakgrunn som selvstendig næringsdrivende i den mest perifere regiontypen, mikro arbeidsområdene. Samlet avgangsrate over denne perioden lå her på om lag 43 prosent av utgangsbeholdningen. Størst samlet avgangsrate var for denne hovedgruppen å finne i den mest sentrale regiontypen, hovedstadsregionen, der samlet avgangsrate over denne femårs perioden lå på om lag 47 prosent.

Av de øvrige hovedgruppene ser vi at tidligere erfaring fra sysselsetting også har betydning for graden av opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet i samtlige regiontyper. Selvstendig næringsdrivende i 2000 som i tidsperioden 1994-1999 hovedsakelig hadde sin bakgrunn som lønnstakere, viste i alle regiontyper en samlet avgang over tidsperioden 2001-2005 som lå lavere enn i samtlige grupper som hadde liten eller ingen erfaring fra arbeidsmarkedet i løpet av den forutgående definisjonsperioden. Lavest samlet avgang ble også her observert blant selvstendig næringsdrivende med hovedsakelig bakgrunn som lønnstakere i den mest perifere regiontypen, mikro arbeidsområdene. Samlet avgangsrate over denne perioden lå her på om lag 53 prosent av utgangsbeholdningen. Størst samlet avgangsrate var for denne hovedgruppen også å finne i den mest sentrale regiontypen, hovedstadsregionen, der samlet avgangsrate over denne femårs perioden lå på mellom 58-59 prosent.

Hovedgruppen av selvstendig næringsdrivende som hovedsakelig har stått utenfor arbeidsstyrken viste nesten gjennomgående lavere samlet avgang fra selvstendig næringsvirksomhet enn hovedgruppene som har sin bakgrunn som hovedsakelig arbeidsledige eller de som hovedsakelig har vært under utdanning. Hovedstadsregionen skilte seg imidlertid noe fra de øvrige regiontypene, ved at akkumulert avgang i denne hovedgruppen var noe høyere enn tilsvarende avgang i hovedgruppen av selvstendig næringsdrivende som har sin bakgrunn hovedsakelig fra utdanning. Selvstendig næringsdrivende i 2000 som hovedsakelig har sin bakgrunn utenfor arbeidsstyrken viste også her lavest akkumulert avgang fra selvstendig næringsvirksomhet i

den mest perifere regiontypen, mikro arbeidsområdene, der samlet avgang over perioden 2001-2005 lå på 53 prosent av utgangsbeholdningen. Klart størst akkumulert avgang blant selvstendig næringsdrivende med bakgrunn fra utenfor arbeidsstyrken var også her å finne i hovedstadsregionen, med en samlet avgang på drøyt 68 prosent av utgangsbeholdningen.

Dermed var den største samlede avgangen over denne perioden nesten gjennomgående å finne blant selvstendig næringsdrivende med bakgrunn hovedsakelig fra arbeidsledighet og under utdanning. Hvilken av disse hovedgruppene som viste størst samlet avgang, og dermed lavest samlet opprettholdelse, varierte imidlertid litt mellom de forskjellige regiontypene. I regiontypene hovedstadsregionen, regionale metropoler, mellomstore byer og regioner og de mest perifere mikro arbeidsområdene var det selvstendig næringsdrivende med bakgrunn fra arbeidsledighet som viste de største samlede avgangsratene. Størst samlet avgang var her å finne i hovedstadsregionen, der selvstendig næringsdrivende med bakgrunn hovedsakelig fra arbeidsledighet viste en samlet avgang på om lag 71 prosent. Med andre ord var det her kun om lag 29 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende i denne hovedgruppen som klarte å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet gjennom femårs perioden 2001-2005.

I de øvrige regiontypene var det selvstendig næringsdrivende med bakgrunn hovedsakelig fra utdanning som viste størst akkumulert avgang. Aller størst samlet avgang var her å finne i regionale sentre med universitet, der selvstendig næringsdrivende med bakgrunn hovedsakelig fra utdanningssystemet viste en samlet avgang på mellom 78-79 prosent. Med andre ord var det her kun om lag 1/5 av samtlige selvstendig næringsdrivende i denne hovedgruppen som klarte å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet gjennom femårs perioden 2001-2005.

I figur 7.3 har vi på tilsvarende måte som i analysene i figur 7.1b splittet opp avgangsratene som årlige rater i løpet av tidsperioden 2001-2005 også etter regiontyper. Resultatene viser at det var selvstendig næringsdrivende i 2000 med sammenhengende bakgrunn som selvstendig næringsdrivende som gjennomgående også på regionalt nivå viste den klart laveste korttidsavgangen. Forskjellen mellom regiontypene var imidlertid mikroskopisk, med lavest avgang for denne hovedgruppen av selvstendig næringsdrivende i mikro arbeidsområdene, som viste en korttidsavgang på drøyt 12 prosent av den opprinnelige beholdningen, mens regionale sentre med universitet hadde den største korttidsavgangen på mellom 13-14 prosent.

Tilsvarende var det hovedgruppen av selvstendig næringsdrivende med delvis bakgrunn som selvstendig næringsdrivende som også gjennomgående viste den

nest laveste korttidsavgangen, med en avgangsrate på om lag 21 prosent av utgangsbeholdningen, i andre regionale sentre som det laveste, og drøyt 23 prosent i hovedstadsregionen, som det høyeste.

Selvstendig næringsdrivende med hovedsakelig bakgrunn fra lønnsarbeide, viste også gjennomgående for alle regiontyper noe lavere korttidsavgang enn i de øvrige hovedgruppene av selvstendig næringsdrivende med bakgrunn utenfor sysselsetting, med en avgangsprosent det første året på snaut 30 prosent av utgangsbeholdningen i regionale metropoler, som det laveste, og snaut 33 prosent i regionale sentre med universitet, som det høyeste.

Av selvstendig næringsdrivende i 2000 med relativt liten eller ingen erfaring fra sysselsetting, var det selvstendig næringsdrivende med bakgrunn fra under utdanning som viste den klart største korttidsavgangen i de fleste av regiontypene, med den laveste avgangen det første året på mellom 37-38 prosent av utgangsbeholdningen i regionale sentre med universitet, mens regionale metropoler var regiontypen som viste den største korttidsavgangen i denne hovedgruppen, med en avgangsprosent det første året på hele 49-50 prosent.

Den tilsvarende korttidsavgangen var også betydelig i hovedgruppen med bakgrunn hovedsakelig fra arbeidsledighet, og da med størst korttidsavgang av samtlige hovedgrupper av selvstendig næringsdrivende i regionale sentre med universitet, små arbeidsområder og mikro arbeidsområder. Størst korttidsavgang blant selvstendig næringsdrivende med bakgrunn hovedsakelig fra arbeidsledighet var imidlertid å finne i hovedstadsregionen, med en avgangsprosent det første året på nesten 43 prosent av utgangsbeholdningen, mens regionale metropoler var regiontypen med lavest korttidsavgang i denne hovedgruppen av selvstendig næringsdrivende, med en avgangsprosent det første året på drøyt 35 prosent av utgangsbestanden.

Selvstendig næringsdrivende med bakgrunn utenfor arbeidsstyrken viste også gjennomgående ganske stor korttidsavgang i alle regiontyper, men dog litt lavere avgang enn de med bakgrunn fra utdanning og arbeidsledighet. Størst korttidsavgang i denne hovedgruppen ble observert i regionale sentre med universitet, med en avgang det første året på mellom 40-41 prosent, mens mikro arbeidsområdene viste lavest korttidsavgang, med en avgang på mellom 34-35 prosent det første året.

I løpet av det andre året etter basisåret var det noe mer moderate forskjeller i avgang mellom de forskjellige hovedgruppene etter bakgrunnsstatus i de fleste regiontyper. Men også her var det en viss tendens til sammenfall i strukturen mellom hovedgruppene, ved at den laveste andre års avgangen i de fleste av region-

typene var å finne blant selvstendig næringsdrivende med sammenhengende bakgrunn som selvstendig næringsdrivende. Skjønt, lavest andre års avgang var imidlertid å finne blant selvstendig næringsdrivende med bakgrunn hovedsakelig fra utdanning i de regionale metropolene, og blant selvstendig næringsdrivende med bakgrunn hovedsakelig fra arbeidsledighet i regionale sentre med universitet. Sterkest andre års avgang var å finne blant selvstendig næringsdrivende med hovedsakelig bakgrunn rett fra utdanningssystemet i regionale sentre med universitet og i små arbeidsområder, og blant de med bakgrunn fra arbeidsledighet i de regionale metropolene.

Tredje års avgangen var som tidligere relativt lav for de fleste hovedgrupper av selvstendig næringsdrivende også i de fleste regioner. Selvstendig næringsdrivende med bakgrunn hovedsakelig fra utdanningssystemet viste dog en betydelig tredje års avgang i hovedstadsregionen og i regionale metropoler. Lavest tredje års avgang ble observert blant selvstendig næringsdrivende med bakgrunn hovedsakelig fra utenfor arbeidsstyrken i regionale sentre med universitet og blant de med bakgrunn hovedsakelig fra arbeidsledighet i mellomstore byer og regioner og i små arbeidsområder. Alle disse viste her negative rater, som betyr at av de som ga opp sin virksomhet som selvstendig næringsdrivende i løpet av det første og andre året var det flere som igjen starter ny selvstendig næringsvirksomhet i disse hovedgruppene enn det var selvstendig næringsdrivende som forlot sin virksomhet i løpet av det tredje året.

Som vi har sett både i kapittel 4 og i landstallene i dette kapitlet, var fjerde års avgangen noe spesiell også

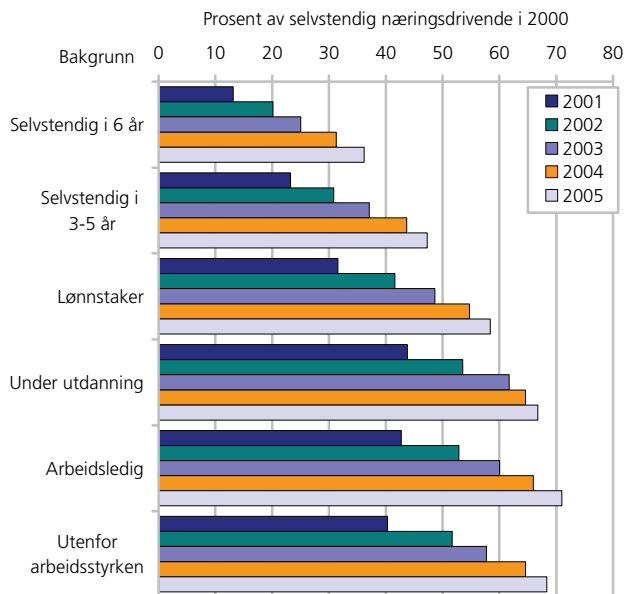
i de fleste regiontypene, ved at det i de fleste tilfeller var en klart større avgang fra selvstendig næringsvirksomhet i det fjerde året sammenliknet med tilsvarende avgang i det tredje året. Som figur 7.3 viser, gjelder dette for samtlige hovedgrupper etter bakgrunnsstatus med et visst unntak for selvstendig næringsdrivende med bakgrunn rett fra utdanningssystemet og som lønnskakere i enkelte av regiontypene. Det var en viss tendens i de fleste regioner at den største fjerde års avgangen var å finne blant selvstendig næringsdrivende med bakgrunn hovedsakelig fra arbeidsledighet og utenfor arbeidsstyrken. Ellers var det verdt å legge merke til at tendensen til relativt sterkere fjerde års avgang sett i forhold til tredje års avgang var mer tydelig i de mer perifere regiontypene, og minst uttalt i hovedstadsregionen, der selvstendig næringsdrivende med bakgrunn både fra lønnet arbeid, fra utdanning og fra arbeidsledighet, alle viste sterkere tredje års avgang enn fjerde års avgang.

Som vi ser var femte års avgangen lavere enn i de forutgående årene i de fleste hovedgrupper av selvstendig næringsdrivende i samtlige regioner, og flere av ratene var endog også negative, som for selvstendig næringsdrivende med delvis bakgrunn som selvstendig næringsdrivende i regionale sentre med universitet, og for de med bakgrunn hovedsakelig fra arbeidsledighet i regionale sentre med universitet og i de mest perifere regiontypene, små arbeidsområder og mikro arbeidsområder. På den annen side var imidlertid femte års avgangen relativt stor blant selvstendig næringsdrivende med bakgrunn hovedsakelig fra utenfor arbeidsstyrken i regionale sentre med universitet og blant de med bakgrunn hovedsakelig fra arbeidsledighet i mellomstore byer og regioner.

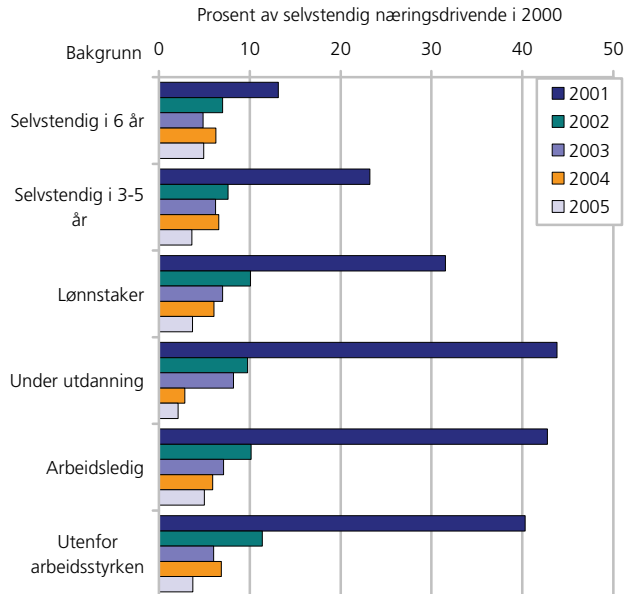
Figur 7.3. Avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene gitt bakgrunnsstatus på arbeidsmarkedet i perioden 1994-1999. I prosent av selvstendig næringsdrivende i 2000 målt som akkumulerte og årlige rater 2001-2005. Regiontyper

Hovedstadsregionen:

Akkumulerte rater

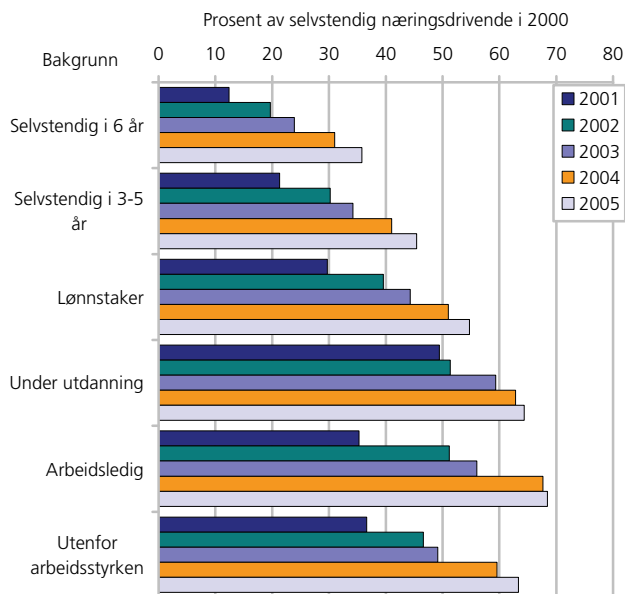

Årlige rater

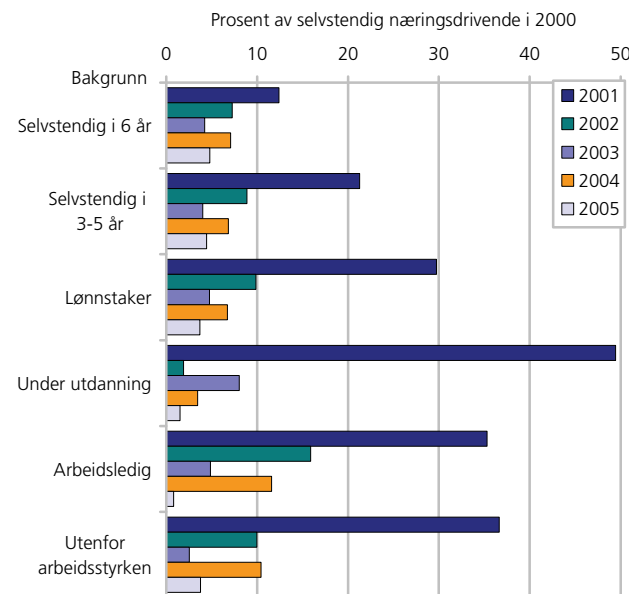

Regionale metropoler:

Akkumulerte rater

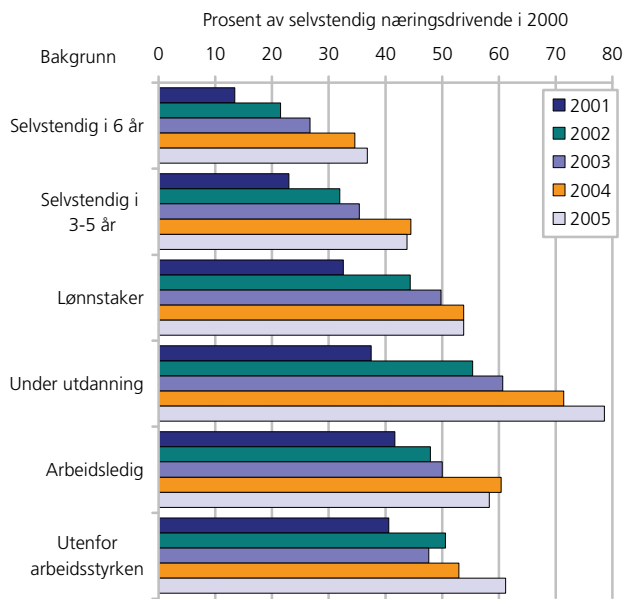

Årlige rater

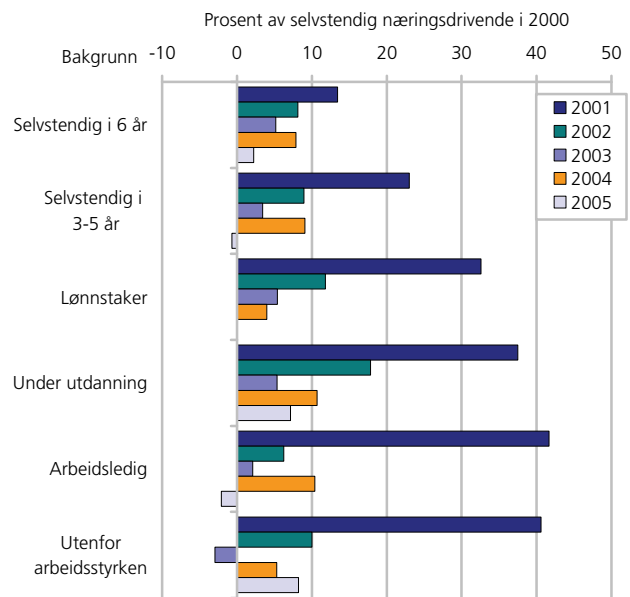

Regionale sentre med universitet:

Akkumulerte rater

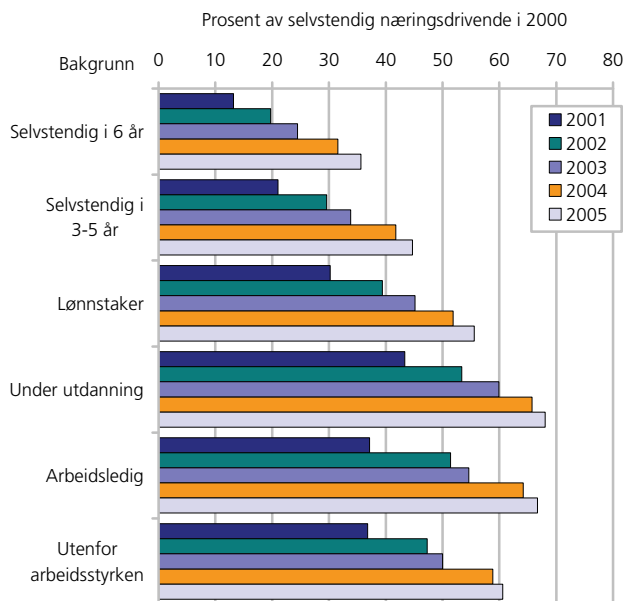

Årlige rater

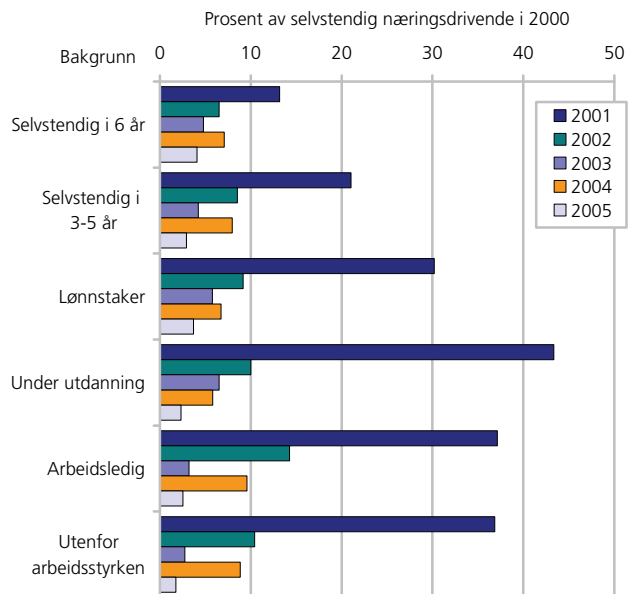

Andre regionale sentre:

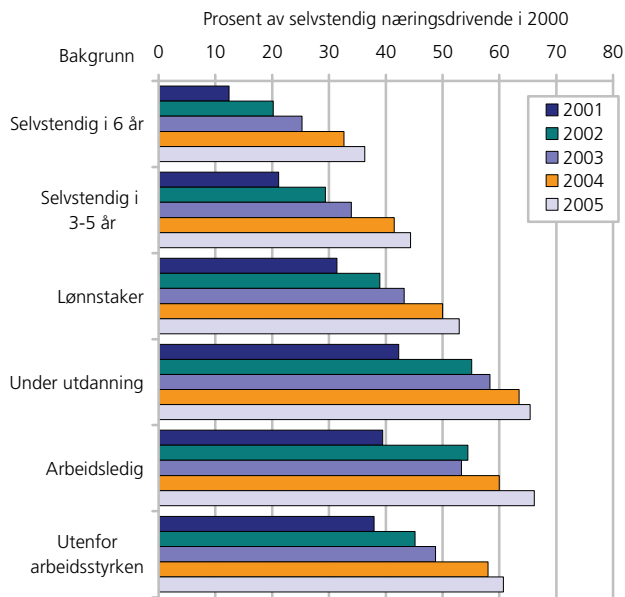
Akkumulerte rater

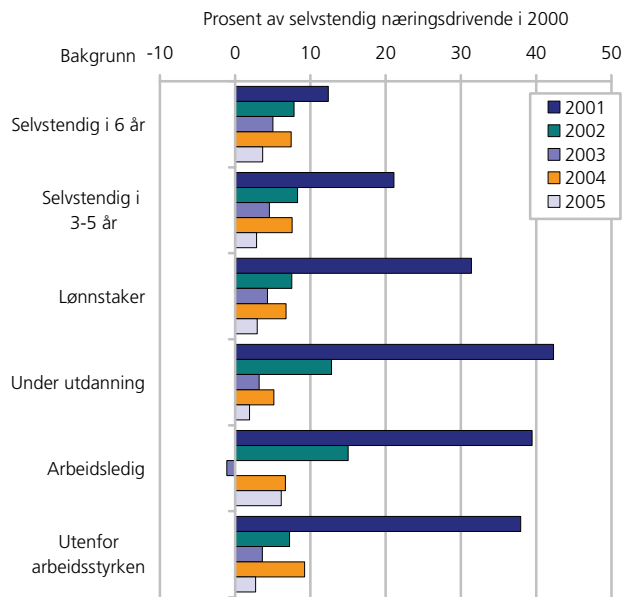
Årlige rater

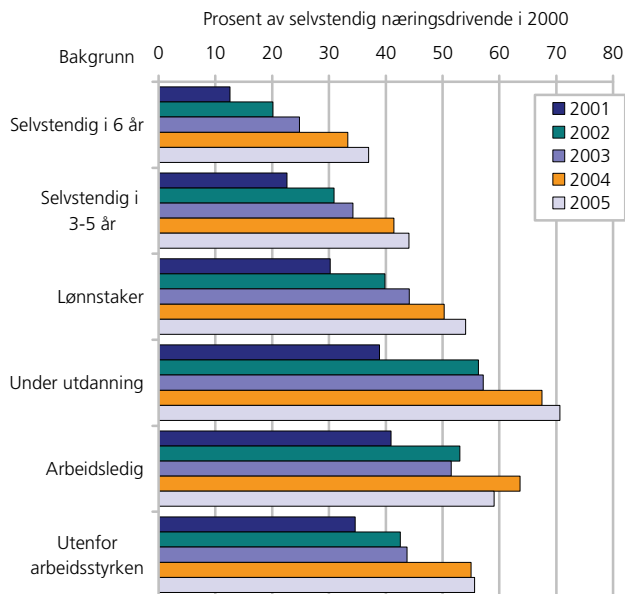
Mellomstore byer og regioner:
Akkumulerte rater

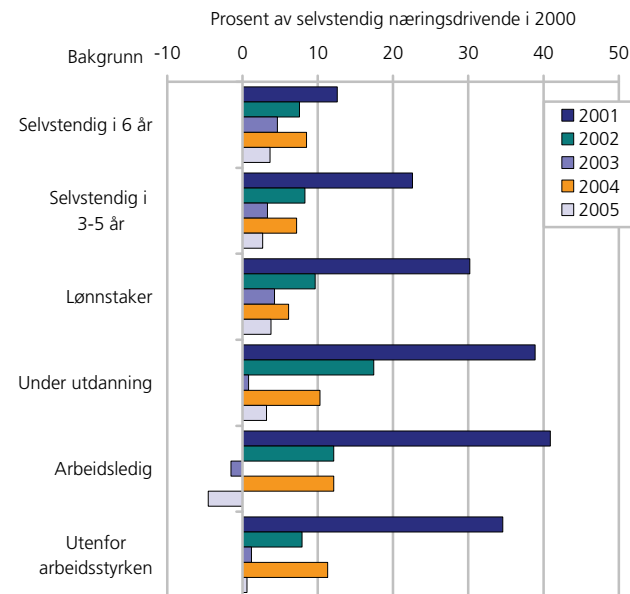
Årlige rater

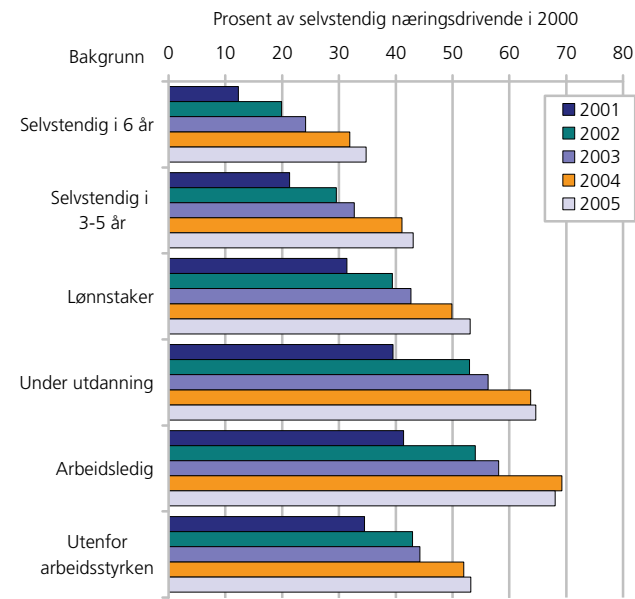
Små arbeidsområder:
Akkumulerte rater

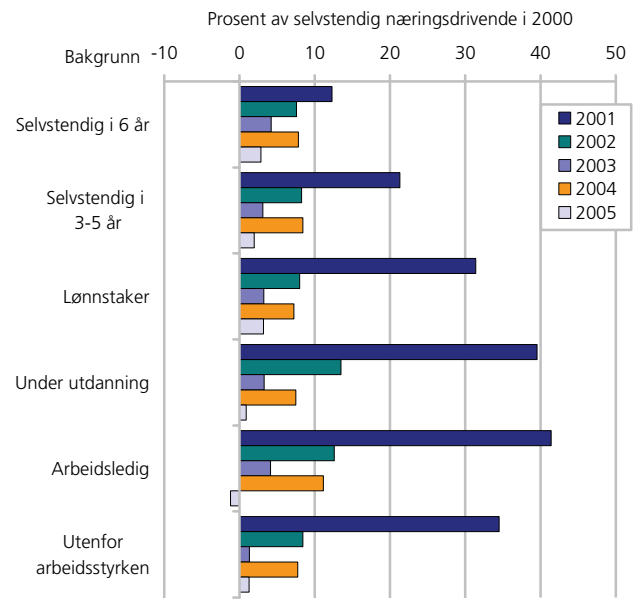
Årlige rater

Mikro arbeidsområder:
Akkumulerte rater

Årlige rater

8. Til hvilken statusgrupper på arbeidsmarkedet går selvstendig næringsdrivende gitt forskjellig bakgrunnsstatus

8.1. Innledning

I analysen i dette kapitlet har vi delt inn strømmen av personer som går ut av selvstendig næringsvirksomhet definert etter bakgrunnsstatus i perioden 1994-1999 i til sammen syv grupper avhengig av til hvilken status i arbeidsmarkedet de forskjellige aktørene går til etter at de har gått ut av sin selvstendige næringsvirksomhet. Som beskrevet i kapittel 3, og også benyttet i kapittel 6, vil dette si til: 1. til status som lønnstaker, 2. til status som selvstendig næringsdrivende i en annen sektor av økonomien, 3. til status som under utdanning, 4. til status som arbeidsledig, 5. til status som utenfor arbeidsstyrken for øvrig, 6. til status som utflyttet til andre regioner i Norge fra den regionen hvor de startet og gikk ut av sin selvstendige næringsvirksomhet og 7. til status som utvandret fra Norge i det året de gikk ut av sin selvstendige næringsvirksomhet eller at de døde året etter at de sist var registrert som selvstendig næringsdrivende. Analysen er utført slik at vi har benyttet de samme hovedgrupper av selvstendig næringsdrivende i 2000 definert etter bakgrunn i årene 1994-1999 med tilhørende avgangsstrømmer slik de er beskrevet i analysene i kapittel 7. Hver av avgangsstrømmene for hver av gruppene som inngår er imidlertid standardisert slik at samtlige fordeles på de nevnte syv statusgrupper nevnt over. Det vil si at hver avgangsstrøm for hver hovedgruppe av selvstendig næringsdrivende både for hele landet og i hver regiontype for hvert av årene er satt lik 100 prosent, og at vi deretter har målt hvor stor andel hver av de syv statusgruppene utgjør av hver av de årlige avgangsstrømmene i perioden 2001-2005.

8.2. Avgang fra selvstendig næringsvirksomhet etter bakgrunn fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet i hele landet

I den første delen av analysen fordeles avgangsstrømmene fra selvstendig næringsvirksomhet etter bakgrunnsstatus på de syv statusgruppene for hvert av årene gjennom avgangsperioden 2001-2005. Disse analysene er utført for både selvstendig næringsdrivende inkludert primærnæringene og deretter når selvstendig næringsdrivende i primærnæringene holdes utenfor. Resultatene er foretatt for hele landet samlet og fordelt på de samme seks hovedgruppene etter bak-

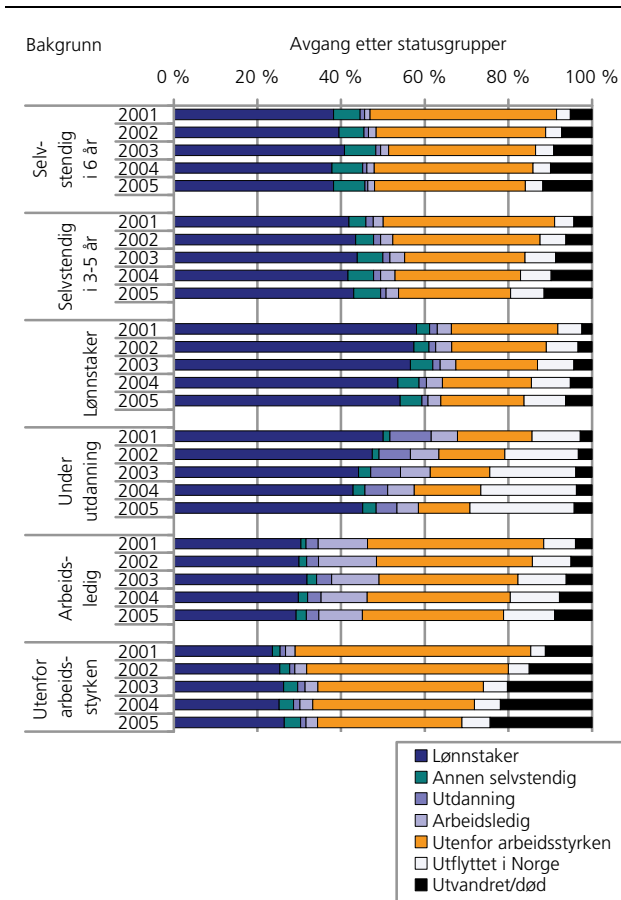
grunnsstatus som er benyttet i kapittel 7 over. Jfr. de tilhørende årlige avgangsstrømmene gitt i figurene 7.1b og 7.2b.

I figur 8.1 vises hvordan avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene i 2000 fordelte seg på statusgrupper på arbeidsmarkedet i hvert av årene i perioden 2001-2005 etter de selvstendig næringsdrivendes bakgrunnsstatus og for landet som helhet.

På landsbasis gikk om lag 38 prosent av de som gikk ut av selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene og med bakgrunnsstatus fra sammenhengende selvstendig næringsvirksomhet over til status som sysselsatte lønnstakere i løpet av det første året etter basisåret 2000. Om lag 6 prosent gikk over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, mens kun 1 prosent gikk over i utdanning, og drøyt 1 prosent ble arbeidsledige. En meget stor andel av de som ga opp sin selvstendige næringsvirksomhet fra denne kategorien gikk imidlertid ut av arbeidsstyrken. Dette omfattet mellom 44-45 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende i 2000 med kun bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet. Av den øvrige avgangen flyttet drøyt 3 prosent ut av den regiontypen der de drev sin selvstendige næringsvirksomhet året før, mens drøyt 5 prosent utvandret eller døde.

Med hensyn til selvstendig næringsdrivende med sammenhengende bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet som forlater sin selvstendige næringsvirksomhet senere utover i avgangsperioden, er andelen nær uendret eller svakt økende med hensyn til de som går over i lønnet arbeid, andelen først uendret og deretter svakt økende for de som går over til annen ny selvstendig næringsvirksomhet, nær uendret og svakt synkende andel for de som går over til utdanning og svakt økende andel for de som går over i arbeidsledighet. Andelen som går ut av arbeidsstyrken er til å begynne med klart fallende, men synes å stabilisere seg på drøyt 35 prosent i siste del av avgangsperioden. Andelen som gir opp sin selvstendige virksomhet og flytter til en annen region i Norge øker noe utover i perioden, mens de som utvandrer eller dør øker gradvis sin andel fra

Figur 8.1. Avgang fra selvstendig næringsvirksomhet inkludert primærnæringene i 2000 fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 2001-2005. Etter bakgrunnsstatus på arbeidsmarkedet i perioden 1994-1999. Hele landet. Total avgang for hvert av årene = 100

drøyt 5 prosent til nesten 12 prosent når vi kommer frem til 2005.

Går vi over til de selvstendig næringsdrivende i 2000 som delvis hadde sin bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet, viser tallene på landsbasis at nesten 42 prosent av de som gikk ut av selvstendig næringsvirksomhet i denne kategorien gikk over til status som sysselsatte lønnstakere i løpet av det første året etter basisåret 2000. Drøyt 4 prosent gikk over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, mens snaut 2 prosent gikk over i utdanning, og drøyt 2 prosent ble arbeidsledige. En meget stor andel av de som ga opp sin selvstendige næringsvirksomhet i denne kategorien gikk også ut av arbeidsstyrken. Dette omfattet om lag 41 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende i 2000 med delvis bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet. Av den øvrige avgangen i denne gruppen flyttet mellom 4-5 prosent ut av den regiontypen der de drev sin selvstendige næringsvirksomhet året før, mens en tilsvarende prosentandel utvandret eller døde.

Med hensyn til de selvstendig næringsdrivende med delvis bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet som

forlater sin selvstendige næringsvirksomhet senere utover i avgangsperioden, var andelen svakt økende med hensyn til de som går over i lønnet arbeid, andelen klart økende for de som går over til annen ny selvstendig næringsvirksomhet, nær uendret og svakt synkende andel for de som går over til utdanning og svakt økende andel for de som går over i arbeidsledighet. Andelen som går ut av arbeidsstyrken er meget klart fallende gjennom hele tidsperioden, der andelen endrer seg fra om lag 41 prosent det første året og ned til snaut 27 prosent i det siste året av avgangsperioden. Andelen som gir opp sin selvstendige virksomhet og flytter til en annen region i Norge øker klart utover i perioden, mens den andelen som utvandrer eller dør øker gradvis fra 4-5 prosent i begynnelsen av perioden til mellom 11-12 prosent når vi kommer frem til 2005.

Ser vi på selvstendig næringsdrivende i 2000 som hadde sin bakgrunn hovedsakelig som lønnstakere, viser tallene på landsbasis at hele 58 prosent av de som gikk ut av selvstendig næringsvirksomhet i denne kategorien gikk over til, og dermed tilbake til, status som sysselsatte lønnstakere i løpet av det første året etter basisåret 2000. Drøyt 3 prosent gikk over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, mens snaut 2 prosent gikk over i utdanning, og mellom 3-4 prosent ble arbeidsledige. En stor andel av de som ga opp sin selvstendige næringsvirksomhet i denne kategorien gikk også ut av arbeidsstyrken, om enn litt lavere enn i flere av de øvrige kategoriene. Dette omfattet drøyt 25 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende i 2000 med bakgrunn fra lønnet arbeid. Av den øvrige avgangen i denne gruppen flyttet snaut 6 prosent ut av den regiontypen der de drev sin selvstendige næringsvirksomhet året før, mens drøyt 2 prosent utvandret eller døde.

Med hensyn til de selvstendig næringsdrivende med bakgrunn hovedsakelig som lønnstakere som forlater sin selvstendige næringsvirksomhet senere utover i avgangsperioden, var andelen synkende med hensyn til de som går over i lønnet arbeid, andelen klart økende for de som går over til annen ny selvstendig næringsvirksomhet, nær uendret og svakt synkende andel for de som går over til utdanning og til arbeidsledighet. Andelen som går ut av arbeidsstyrken er fallende gjennom hele tidsperioden, der andelen endrer seg fra om lag 25 prosent det første året og ned til snaut 20 prosent i det siste året av avgangsperioden. Andelen som gir opp sin selvstendige virksomhet og flytter til en annen region i Norge øker klart utover i perioden. Det samme gjelder andelen som utvandrer eller dør.

Med hensyn til selvstendig næringsdrivende i 2000 som hadde sin bakgrunn direkte fra utdanning, viser tallene på landsbasis at om lag 50 prosent av de som gikk ut av selvstendig næringsvirksomhet i denne kategorien gikk over til status som sysselsatte lønnstakere i løpet av det første året etter basisåret 2000. Mellom

1-2 prosent gikk over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, mens nesten 10 prosent gikk over i, og dermed tilbake til, utdanning, mens drøyt 6 prosent ble arbeidsledige. En relativt sett moderat andel av de som ga opp sin selvstendige næringsvirksomhet i denne kategorien gikk ut av arbeidsstyrken. Dette omfattet mellom 17-18 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende i 2000 med bakgrunn fra under utdanning. Av den øvrige avgangen i denne gruppen flyttet mellom 11-12 prosent ut av den regiontypen der de drev sin selvstendige næringsvirksomhet året før, mens snaut 3 prosent utvandret eller døde.

Med hensyn til de selvstendig næringsdrivende med bakgrunn direkte fra utdanning som forlater sin selvstendige næringsvirksomhet senere utover i avgangsperioden, var andelen klart synkende med hensyn til de som går over i lønnet arbeid, andelen litt økende for de som går over til annen ny selvstendig næringsvirksomhet, klart synkende andel for de som går over til utdanning og svakt økende andel for de som går over i arbeidsledighet. Andelen som går ut av arbeidsstyrken er klart fallende gjennom hele tidsperioden, der andelen endrer seg fra mellom 17-18 prosent det første året og ned til drøyt 12 prosent i det siste året av avgangsperioden. Andelen som gir opp sin selvstendige virksomhet og flytter til en annen region i Norge øker meget sterkt utover i perioden, mens den andelen som utvandrer eller dør øker gradvis.

Ser vi på selvstendig næringsdrivende i 2000 som hadde sin bakgrunn hovedsakelig fra arbeidsledighet, viser tallene på landsbasis at drøyt 30 prosent av de som gikk ut av selvstendig næringsvirksomhet i denne kategorien gikk over til status som sysselsatte lønnstakere i løpet av det første året etter basisåret 2000. Drøyt 1 prosent gikk over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, mens snaut 3 prosent gikk over i utdanning, mens hele 12 prosent igjen gikk tilbake til arbeidsledighet. En meget stor andel av de som ga opp sin selvstendige næringsvirksomhet i denne kategorien gikk også ut av arbeidsstyrken. Dette omfattet om lag 42 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende i 2000 med bakgrunn hovedsakelig fra arbeidsledighet. Av den øvrige avgangen i denne gruppen flyttet mellom 7-8 prosent ut av den regiontypen der de drev sin selvstendige næringsvirksomhet året før, mens snaut 4 prosent utvandret eller døde.

Med hensyn til de selvstendig næringsdrivende med bakgrunn fra arbeidsledighet som forlater sin selvstendige næringsvirksomhet senere utover i avgangsperioden, var andelen om lag uendret eller svakt synkende med hensyn til de som går over i lønnet arbeid, andelen økende for de som går over til annen ny selvstendig næringsvirksomhet, svakt økende andel for de som går over til utdanning og uendret eller svakt økende andel for de som går over i, og dermed tilbake til, arbeidsledighet. Andelen som går ut av arbeidsstyrken er klart

fallende gjennom hele tidsperioden, der andelen endrer seg fra om lag 42 prosent det første året og ned til snaut 34 prosent i det siste året av avgangsperioden. Andelen som gir opp sin selvstendige virksomhet og flytter til en annen region i Norge øker klart utover i perioden. Det samme gjør andelen som utvandrer eller dør.

Ser vi til slutt på selvstendig næringsdrivende i 2000 som hadde sin bakgrunn fra utenfor arbeidsstyrken, viser tallene på landsbasis at kun 23-24 prosent av de som gikk ut av selvstendig næringsvirksomhet i denne kategorien gikk over til status som sysselsatte lønnstakere i løpet av det første året etter basisåret 2000. Snaut 2 prosent gikk over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, mens drøyt 1 prosent gikk over i utdanning, og drøyt 2 prosent ble arbeidsledige. En meget stor andel av de som ga opp sin selvstendige næringsvirksomhet i denne kategorien gikk imidlertid ut av, og dermed tilbake til en status utenfor arbeidsstyrken. Dette omfattet over 56 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende i 2000 med bakgrunn utenfor arbeidsstyrken. Av den øvrige avgangen i denne gruppen flyttet mellom 3-4 prosent ut av den regiontypen der de drev sin selvstendige næringsvirksomhet året før, mens hele 11 prosent utvandret eller døde, noe som gjenspeiler en høy innvandrersandel i denne kategorien av selvstendig næringsdrivende.

Med hensyn til de selvstendig næringsdrivende med bakgrunn utenfor arbeidsstyrken som forlater sin selvstendige næringsvirksomhet senere utover i avgangsperioden, var andelen svakt økende med hensyn til de som går over i lønnet arbeid. Det samme gjaldt andelen for de som går over til annen ny selvstendig næringsvirksomhet, mens andelen var nær uendret eller svakt økende for de som går over til utdanning og arbeidsledighet. Andelen som går ut av arbeidsstyrken er meget klart fallende gjennom hele tidsperioden, der andelen endrer seg fra hele 56 prosent det første året og ned til mellom 34-35 prosent i det siste året av avgangsperioden. Andelen som gir opp sin selvstendige virksomhet og flytter til en annen region i Norge øker noe utover i perioden, mens den andelen som utvandrer eller dør øker sterkt fra om lag 11 prosent i begynnelsen av perioden til drøyt 24 prosent når vi kommer frem til 2005. Det siste gjenspeiler igjen den høye innvandrersandelen.

Oppsummert viser resultatene i figur 8.1 at det er meget store forskjeller mellom hovedgrupper av selvstendig næringsdrivende fordelt etter bakgrunnsstatus med hensyn til hvilken status på arbeidsmarkedet de ender opp i etter å ha forlatt sin selvstendige næringsvirksomhet. Felles for alle gruppene er imidlertid at overgangen til lønnsarbeid og ut av arbeidsstyrken er ganske betydelig, om enn med ulik styrke, at andelen som går ut av arbeidsstyrken er klart avtagende utover i perioden og at andelen av de som gir opp sin selvsten-

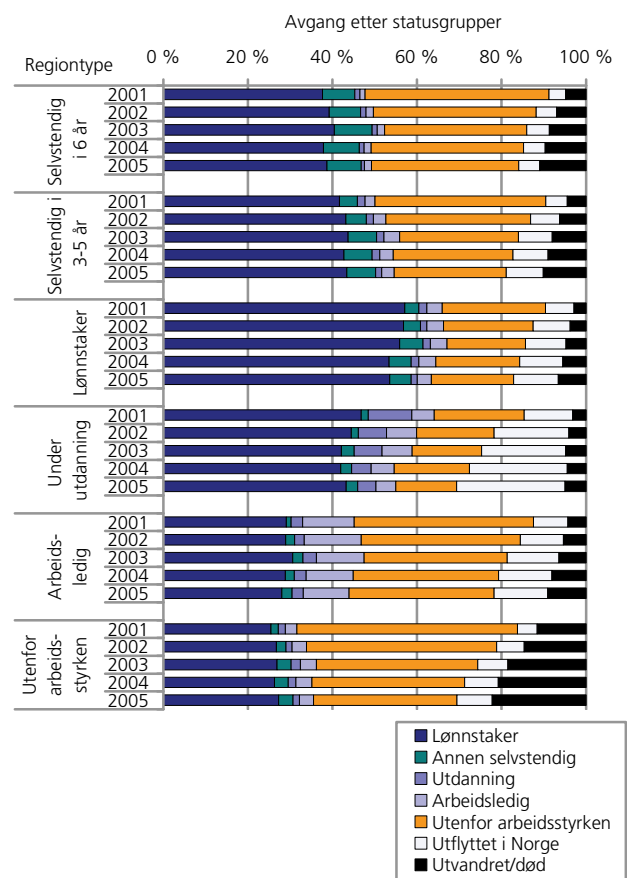
dige næringsvirksomhet for å flytte innenlands, utvandre eller dø øker betydelig utover i perioden. Hovedtendensen for øvrig er imidlertid at aktørene har en klar tilbøyelighet til å søke seg tilbake til den statusen på arbeidsmarkedet de er mest vant til fra før av. Selvstendig næringsdrivende med bakgrunn fra tidligere selvstendig næringsvirksomhet, har en større tendens enn andre grupper til å gå over til annen selvstendig næringsvirksomhet. Selvstendig næringsdrivende med bakgrunn som lønnsstakere, har en betydelig større tilbøyelighet enn andre til igjen å ende opp som lønnsstakere etter å ha gitt opp sin selvstendige næringsvirksomhet. Tilvarende viser selvstendig næringsdrivende med bakgrunn rett fra utdanningssystemet en større tendens enn andre til å gå tilbake til utdanning, mens selvstendig næringsdrivende med bakgrunn hovedsakelig fra utenfor sysselsetting, det være seg i form av arbeidsledighet eller utenfor arbeidsstyrken, igjen ender opp utenfor sysselsetting som henholdsvis arbeidsledige og utenfor arbeidsstyrken etter å ha forlatt sin virksomhet som selvstendig næringsdrivende.

I figur 8.2 viser vi på tilsvarende måte hvordan avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet i 2000, men nå uten primærnæringene, fordelte seg på statusgrupper på arbeidsmarkedet i hvert av årene i perioden 2001-2005 etter de selvstendig næringsdrivendes bakgrunnsstatus og for landet som helhet.

Tallene viser at på landsbasis gikk nesten 38 prosent av de som gikk ut av selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene og med bakgrunnsstatus fra sammenhengende selvstendig næringsvirksomhet over til status som sysselsatte lønnsstakere i løpet av det første året etter basisåret 2000. Mellom 7-8 prosent gikk over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, mens drøyt 1 prosent gikk over i utdanning, og om lag 1 prosent ble arbeidsledige. En meget stor andel av de som ga opp sin selvstendige næringsvirksomhet fra denne kategorien gikk imidlertid ut av arbeidsstyrken. Dette omfattet drøyt 43 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2000 med kun bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet. Av den øvrige avgangen flyttet snaut 4 prosent ut av den regiontypen der de drev sin selvstendige næringsvirksomhet året før, mens snaut 5 prosent utvandret eller døde.

Med hensyn til de selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene med sammenhengende bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet som forlater sin selvstendige næringsvirksomhet senere utover i avgangsperioden, var andelen nær uendret eller svakt økende med hensyn til de som går over i lønnet arbeid, andelen først uendret og deretter svakt økende for de som går over til annen ny selvstendig næringsvirksomhet, først nær uendret og så svakt synkende andel for de som går over til utdanning og svakt økende andel for de som går over i arbeidsledighet. Andelen som går ut

Figur 8.2. Avgang fra selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene i 2000 fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 2001-2005. Etter bakgrunnsstatus på arbeidsmarkedet i perioden 1994-1999. Hele landet. Total avgang for hvert av årene = 100

av arbeidsstyrken er til å begynne med klart fallende, men synes å ta seg litt opp igjen i siste del av avgangsperioden. Andelen som gir opp sin selvstendige virksomhet og flytter til en annen region i Norge øker noe utover i perioden, mens de som utvandrer eller dør øker gradvis sin andel fra snaut 5 prosent til nesten 11 prosent når vi kommer frem til 2005.

Går vi over til selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2000 som delvis hadde sin bakgrunn fra tidligere selvstendig næringsvirksomhet, viser tallene på landsbasis at nesten 42 prosent av de som gikk ut av selvstendig næringsvirksomhet i denne kategorien gikk over til status som sysselsatte lønnsstakere i løpet av det første året etter basisåret 2000. Drøyt 4 prosent gikk over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, mens snaut 2 prosent gikk over i utdanning, og drøyt 2 prosent ble arbeidsledige. En meget stor andel av de som ga opp sin selvstendige næringsvirksomhet i denne kategorien gikk også ut av arbeidsstyrken. Dette omfattet drøyt 40 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2000 med delvis bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet. Av den øvrige avgangen i denne gruppen flyttet drøyt 5 prosent ut av den

regiontypen der de drev sin selvstendige næringsvirksomhet året før, mens mellom 4-5 prosent utvandret eller døde.

Med hensyn til de selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene med delvis bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet som forlater sin selvstendige næringsvirksomhet senere utover i avgangsperioden, var andelen svakt økende med hensyn til de som går over i lønnet arbeid, andelen klart økende for de som går over til annen ny selvstendig næringsvirksomhet, nær uendret og svakt synkende andel for de som går over til utdanning og svakt økende andel for de som går over i arbeidsledighet. Andelen som går ut av arbeidsstyrken er meget klart fallende gjennom hele tidsperioden, der andelen endrer seg fra om lag 40 prosent det første året og ned til mellom 26-27 prosent i det siste året av avgangsperioden. Andelen som gir opp sin selvstendige virksomhet og flytter til en annen region i Norge øker klart utover i perioden, mens den andelen som utvandrer eller dør øker gradvis fra 4-5 prosent i begynnelsen av perioden til drøyt 10 prosent når vi kommer frem til 2005.

Ser vi på selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2000 som hadde sin bakgrunn hovedsakelig som lønnstakere, viser tallene på landsbasis at hele 57 prosent av de som gikk ut av selvstendig næringsvirksomhet i denne kategorien gikk over til, og dermed tilbake til, status som sysselsatte lønnstakere i løpet av det første året etter basisåret 2000. Drøyt 3 prosent gikk over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, mens snaut 2 prosent gikk over i utdanning, og mellom 3-4 prosent ble arbeidsledige. En stor andel av de som ga opp sin selvstendige næringsvirksomhet i denne kategorien gikk også ut av arbeidsstyrken, om enn litt lavere enn i flere av de øvrige kategoriene. Dette omfattet mellom 24-25 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2000 med bakgrunn fra lønnet arbeide. Av den øvrige avgangen i denne gruppen flyttet snaut 7 prosent ut av den regiontypen der de drev sin selvstendige næringsvirksomhet året før, mens snaut 3 prosent utvandret eller døde.

Med hensyn til de selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene med bakgrunn hovedsakelig som lønnstakere som forlater sin selvstendige næringsvirksomhet senere utover i avgangsperioden, var andelen synkende med hensyn til de som går over i lønnet arbeid, andelen klart økende for de som går over til annen ny selvstendig næringsvirksomhet, nær uendret og svakt synkende andel for de som går over til utdanning og til arbeidsledighet. Andelen som går ut av arbeidsstyrken er fallende gjennom hele tidsperioden, der andelen endrer seg fra mellom 24-25 prosent det første året og ned til drøyt 19 prosent i det siste året av avgangsperioden. Andelen som gir opp sin selvstendige virksomhet og flytter til en annen region i Norge øker

meget klart utover i perioden. Det samme gjelder andelen som utvandrer eller dør.

Med hensyn til selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2000 som hadde sin bakgrunn direkte fra utdanning, viser tallene på landsbasis at snaut 47 prosent av de som gikk ut av selvstendig næringsvirksomhet i denne kategorien gikk over til status som sysselsatte lønnstakere i løpet av det første året etter basisåret 2000. Mellom 1-2 prosent gikk over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, mens drøyt 10 prosent gikk over i, og dermed tilbake til, utdanning, mens drøyt 5 prosent ble arbeidsledige. En relativt sett noe mer moderat andel av de som ga opp sin selvstendige næringsvirksomhet i denne kategorien gikk ut av arbeidsstyrken. Dette omfattet drøyt 21 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2000 med bakgrunn fra utdanningssystemet. Av den øvrige avgangen i denne gruppen flyttet mellom 11-12 prosent ut av den regiontypen der de drev sin selvstendige næringsvirksomhet året før, mens drøyt 3 prosent utvandret eller døde.

Med hensyn til de selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene med bakgrunn fra utdanning som forlater sin selvstendige næringsvirksomhet senere utover i avgangsperioden, var andelen klart synkende med hensyn til de som går over i lønnet arbeid, andelen litt økende for de som går over til annen ny selvstendig næringsvirksomhet, klart synkende andel for de som går tilbake til utdanning og svakt økende andel for de som går over i arbeidsledighet. Andelen som går ut av arbeidsstyrken er klart fallende gjennom hele tidsperioden, der andelen endrer seg fra drøyt 21 prosent det første året og ned til drøyt 14 prosent i det siste året av avgangsperioden. Andelen som gir opp sin selvstendige virksomhet og flytter til en annen region i Norge øker meget sterkt utover i perioden, mens den andelen som utvandrer eller dør øker gradvis, men klart mer moderat.

Ser vi på selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2000 med bakgrunn hovedsakelig fra arbeidsledighet, viser tallene på landsbasis at drøyt 29 prosent av de som gikk ut av selvstendig næringsvirksomhet i denne kategorien gikk over til status som sysselsatte lønnstakere i løpet av det første året etter basisåret 2000. Om lag 1 prosent gikk over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, mens snaut 3 prosent gikk over i utdanning, mens hele 12 prosent igjen gikk tilbake til arbeidsledighet. En meget stor andel av de som ga opp sin selvstendige næringsvirksomhet i denne kategorien gikk også ut av arbeidsstyrken. Dette omfattet mellom 42-43 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2000 med bakgrunn hovedsakelig fra arbeidsledighet. Av den øvrige avgangen i denne gruppen flyttet om lag 8 prosent ut av den regiontypen der de

drev sin selvstendige næringsvirksomhet året før, mens drøyt 4 prosent utvandret eller døde.

Med hensyn til de selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene med bakgrunn fra arbeidsledighet som forlater sin selvstendige næringsvirksomhet senere utover i avgangsperioden, var andelen om lag uendret eller svakt synkende med hensyn til de som går over i lønnet arbeid, andelen økende for de som går over til annen ny selvstendig næringsvirksomhet, nær uendret andel for de som går over til utdanning og først litt økende og deretter svakt synkende andel for de som går over i, og dermed tilbake til, arbeidsledighet. Andelen som går ut av arbeidsstyrken er klart fallende gjennom hele tidsperioden, der andelen endrer seg fra mellom 42-43 prosent det første året og ned til drøyt 34 prosent i det siste året av avgangsperioden. Andelen som gir opp sin selvstendige virksomhet og flytter til en annen region i Norge øker klart utover i perioden. Det samme gjør andelen som utvandrer eller dør.

Ser vi til slutt på selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2000 med bakgrunn utenfor arbeidsstyrken, viser tallene på landsbasis at drøyt 25 prosent av de som gikk ut av selvstendig næringsvirksomhet i denne kategorien gikk over til status som sysselsatte lønnstakere i løpet av det første året etter basisåret 2000. Snaut 2 prosent gikk over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring og over i utdanning, mens snaut 3 prosent ble arbeidsledige. En meget stor andel av de som ga opp sin selvstendige næringsvirksomhet i denne kategorien gikk imidlertid ut av, og dermed tilbake til en status utenfor arbeidsstyrken. Dette omfattet drøyt 52 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene i 2000 med bakgrunn utenfor arbeidsstyrken. Av den øvrige avgangen i denne gruppen flyttet mellom 4-5 prosent ut av den regiontypen der de drev sin selvstendige næringsvirksomhet året før, mens mellom 11-12 prosent utvandret eller døde, noe som også her gjenspeiler en høy innvanderandel i denne kategorien av selvstendig næringsdrivende.

Med hensyn til de selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene med bakgrunn utenfor arbeidsstyrken som forlater sin selvstendige næringsvirksomhet senere utover i avgangsperioden, var andelen svakt økende med hensyn til de som går over i lønnet arbeid. Det samme gjaldt andelen for de som går over til annen ny selvstendig næringsvirksomhet, mens andelen var nær uendret eller svakt økende for de som går over til utdanning og arbeidsledighet. Andelen som går ut av arbeidsstyrken er meget klart fallende gjennom hele tidsperioden, der andelen endrer seg fra drøyt 52 prosent det første året og ned til om lag 34 prosent i det siste året av avgangsperioden. Andelen som gir opp sin selvstendige virksomhet og flytter til en annen region i Norge øker noe utover i perioden, mens den andelen som utvandrer eller dør øker sterkt fra mellom 11-12

prosent i begynnelsen av perioden til drøyt 22 prosent når vi kommer frem til 2005. Det siste gjenspeiler igjen den høye innvanderandelen.

Oppsummert viser resultatene i figur 8.2 at det er meget store forskjeller mellom hovedgrupper av selvstendig næringsdrivende også når primærnæringene holdes utenfor, når disse fordeles etter bakgrunnsstatus med hensyn til hvilken status på arbeidsmarkedet de ender opp i etter å ha forlatt sin selvstendige næringsvirksomhet. Felles for alle gruppene er imidlertid at overgangen til lønnsarbeid og ut av arbeidsstyrken er ganske betydelig, om enn med ulik styrke, at andelen som går ut av arbeidsstyrken er klart avtagende utover i perioden og at andelen av de som gir opp sin selvstendige næringsvirksomhet for å flytte innenlands, utvandre eller dø øker betydelig utover i perioden. Hovedtendensen for øvrig er også her at aktørene har en klar tilbøyelighet til å søke seg tilbake til den statusen på arbeidsmarkedet de er mest vant til fra før av. Selvstendig næringsdrivende med bakgrunn fra tidligere selvstendig næringsvirksomhet, har en større tendens enn andre grupper til å gå over til annen selvstendig næringsvirksomhet. Selvstendig næringsdrivende med bakgrunn som lønnstakere, har en betydelig større tilbøyelighet enn andre til igjen å ende opp som lønnstakere etter å ha gitt opp sin selvstendige næringsvirksomhet. Tilvarende viser selvstendig næringsdrivende med bakgrunn rett fra utdanningssystemet en større tendens enn andre til å gå tilbake til utdanning, mens selvstendig næringsdrivende med bakgrunn hovedsakelig fra utenfor sysselsetting, det være seg i form av arbeidsledighet eller utenfor arbeidsstyrken, igjen ender opp utenfor sysselsetting som henholdsvis arbeidsledige og utenfor arbeidsstyrken etter å ha forlatt sin virksomhet som selvstendig næringsdrivende.

Når vi utelater primærnæringene fra analysen (figur 8.2) følger hovedresultatene omtrent den samme strukturen som vist i analysene der primærnæringene inngår (figur 8.1). Det er imidlertid en svak tendens til noe sterkere overgang til lønnsarbeid når selvstendig næringsdrivende i primærnæringene inngår, mens tendensen til å gå over i annen selvstendig næringsvirksomhet i annen næring noe overraskende øker litt når selvstendig næringsdrivende i primærnæringene utelates. Det er imidlertid små forskjeller med hensyn til å gå over i utdanning og i arbeidsledighet avhengig av om vi har med primærnæringene eller ikke, mens tilbøyeligheten til å gå ut av arbeidsstyrken øker noe når primærnæringene er med. Med hensyn til avgang fra selvstendig næringsvirksomhet som ender opp i flytting, utvandring eller død så øker andelen noe når vi utelater primærnæringene fra analysen.

8.3. Avgang fra selvstendig næringsvirksomhet etter bakgrunn fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet etter regiontype.

I dette avsnittet har vi fordelt de nasjonale resultatene i figur 8.1 på de syv regiontypene som tidligere er benyttet (se kapittel 3 og vedlegg A). Vi har dermed konsentrert analysene om samtlige selvstendig næringsdrivende der også selvstendig næringsdrivende i primærnæringene er tatt med. Dette begrunnes med at det var relativt små forskjeller i fordelingen av avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet gitt bakgrunnsstatus på de forskjellige statusgruppene på arbeidsmarkedet uavhengig av om vi tok med primærnæringene eller ikke (jfr. figurene 8.1 og 8.2). Resultatene av de regionale analysene er gitt i figurene 8.3a-8.3f, der figurene viser hvordan avgangen fra hver av hovedgruppene av selvstendig næringsdrivende i 2000 gitt bakgrunnsstatus fordeler seg på statusgrupper og regiontyper gjennom avgangsperioden 2001-2005.

I figur 8.3a vises hvordan avgangen blant selvstendig næringsdrivende inkludert de i primærnæringene i 2000, men med sammenhengende bakgrunn som selvstendig næringsdrivende i perioden 1994-1999, fordeler seg på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 2001-2005 etter regiontyper. Det er bemerkelseverdig små forskjeller mellom regiontypene med hensyn til hvilke statusgrupper selvstendig næringsdrivende med denne bakgrunnskategori fordeler seg på. Det er imidlertid en tendens til at selvstendig næringsdrivende med bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet viser svakere overgang til lønnsarbeid i hovedstadsregionen enn i de øvrige regiontypene. Størst overgang til lønnet arbeid er når vi ser avgangsperioden under ett å finne i regionale metropoler. Går vi til avgang til annen ny selvstendig næringsvirksomhet, er denne noe større i hovedstadsregionen og i de mer perifere regiontypene enn i de øvrige regiontypene. Andelen av avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet innen denne kategorien til utdanning og til arbeidsledighet er meget lav i samtlige regiontyper. Den store andelen av avgangen som går til gruppen utenfor arbeidsstyrken er betydelig i samtlige regiontyper, men andelen er størst i andre regionale sentre og i mikro arbeidsområdene, og noe lavere i regionale sentre med universitet enn i de øvrige regiontypene. Samtlige regiontyper viser imidlertid klar reduksjon i den andelen av avgangen som går ut av arbeidsstyrken etter hvert som man kommer lenger ut i avgangsperioden. Når vi ser på avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet på grunn av innenlandsk flytting for denne kategorien av selvstendige, er de største andelene å finne i hovedstadsregionen, mens de laveste avgangene på grunn av innenlandsk flytting ble observert i andre regionale sentre og i regionale metropoler. I samtlige regiontyper er andelen av avgangen som kan knyttes til innenlandsk utflytting økende etter hvert som vi beveger oss utover i avgangsperioden. Avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet i denne hovedgruppen på grunn av utvandring og død er også

størst i hovedstadsregionen og lavest i mellomstore byer og regioner. Samtlige regioner viser meget sterk økning i andelen av avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet i denne hovedgruppen som skyldes utvandring og død, noe som gjenspeiler en relativt stor andel innvandrere i denne hovedgruppen.

I figur 8.3b vises på tilsvarende måte hvordan avgangen blant selvstendig næringsdrivende inkludert de i primærnæringene i 2000, men med delvis bakgrunn som selvstendig næringsdrivende i perioden 1994-1999, fordeler seg på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 2001-2005 etter regiontyper. Det er litt større forskjeller mellom regiontypene med hensyn til hvilke statusgrupper selvstendig næringsdrivende med denne bakgrunnskategori fordeler seg på sammenliknet med resultatene i figur 8.3a. Det er en tendens til at selvstendig næringsdrivende med bakgrunn som delvis selvstendig næringsvirksomhet viser svakere overgang til lønnsarbeid i regionale sentre med universitet og i hovedstadsregionen enn i de øvrige regiontypene. Størst overgang til lønnet arbeid er når vi ser avgangsperioden under ett også nå å finne i regionale metropoler sammen med små arbeidsområder. Går vi til avgang til annen ny selvstendig næringsvirksomhet, er denne noe større i hovedstadsregionen og i mellomstore byer og regioner enn i de øvrige regiontypene. Andelen av avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet innen denne kategorien til utdanning og til arbeidsledighet er også forholdsvis lav i samtlige regiontyper. Den store andelen av avgangen som går til gruppen utenfor arbeidsstyrken er betydelig i samtlige regiontyper, men andelen er det første året størst i mellomstore byer og regioner, små arbeidsområder og i hovedstadsregionen, og noe lavere i regionale sentre med universitet enn i de øvrige regiontypene. Samtlige regiontyper viser imidlertid reduksjon i den andelen av avgangen som går ut av arbeidsstyrken etter hvert som man kommer lenger ut i avgangsperioden, skjønt i regionale sentre med universitet holder avgangsratene seg noe mer oppe utover i perioden. Når vi ser på avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet på grunn av innenlandsk flytting for denne kategorien av selvstendige, er de største andelene å finne i regionale sentre med universitet, mens de laveste avgangene på grunn av innenlandsk flytting ble observert i andre regionale sentre. I samtlige regiontyper er andelen av avgangen som kan knyttes til innenlandsk utflytting også her økende etter hvert som vi beveger oss utover i avgangsperioden. Avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet i denne hovedgruppen på grunn av utvandring og død er i begynnelsen av perioden også størst i regionale sentre med universitet, men mot slutten av perioden blir avgangen her størst i mellomstore byer og regioner og i små arbeidsområder. Samtlige regioner viser meget sterk økning i andelen av avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet i denne hovedgruppen som skyldes utvandring og død, noe som gjenspeiler en

relativt stor andel innvandrere også i denne hovedgruppen.

I figur 8.3c vises på samme måte hvordan avgangen blant selvstendig næringsdrivende inkludert de i primærnæringene i 2000, men med bakgrunn som lønnsstakere i perioden 1994-1999, fordeler seg på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 2001-2005 etter regiontyper. Det er her forholdsvis små, men dog noen, forskjeller mellom regiontypene med hensyn til hvilke statusgrupper selvstendig næringsdrivende med denne bakgrunns-kategorien fordeler seg på. Det er en tendens til at selvstendig næringsdrivende med bakgrunn som lønnsstakere generelt sett viser meget sterk overgang til lønnsarbeide, men som figur 8.3c viser er det noe svakere overgang til lønnsarbeid i hovedstadsregionen og i mellomstore byer og regioner enn i de øvrige regiontypene. Størst overgang til lønnet arbeid er når vi ser avgangsperioden under ett også nå å finne i regionale metropoler, men selvstendig næringsdrivende i denne kategorien viser klart størst overgang til lønnsarbeide i begynnelsen av perioden. Går vi til avgang til annen ny selvstendig næringsvirksomhet, er denne noe større i de mellomstore og mer perifere regiontypene enn i de mest sentrale regionene. Andelen av avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet innen denne kategorien til utdanning og til arbeidsledighet er også forholdsvis moderat i de fleste regiontyper, men dog noe sterkere overgang til arbeidsledighet, og da spesielt i hovedstadsregionen. Andelen av avgangen som går til gruppen utenfor arbeidsstyrken er også her betydelig i samtlige regiontyper, men dog klart mindre enn for de med tidligere bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet vist i figurene 8.3a og 8.3b. Andelen er det første året størst i mellomstore byer og regioner, men en del lavere i regionale sentre med universitet enn i de øvrige regiontypene. Samtlige regiontyper viser imidlertid reduksjon i den andelen av avgangen som går ut av arbeidsstyrken etter hvert som man kommer lenger ut i avgangsperioden, skjønt i regionale sentre med universitet holder avgangsratene seg også for denne kategorien av selvstendig næringsdrivende noe mer oppe utover i perioden. Når vi ser på avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet på grunn av innenlandsk flytting for denne kategorien av selvstendige, er de største andelene å finne i regionale sentre med universitet, mens de laveste avgangene på grunn av innenlandsk flytting ble observert i regionale metropoler. I samtlige regiontyper er andelen av avgangen som kan knyttes til innenlandsk utflytting også her økende etter hvert som vi beveger oss utover i avgangsperioden. Avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet i denne hovedgruppen på grunn av utvandring og død er størst i hovedstadsregionen, men lavest i de mer perifere regiontypene, små arbeidsområder og mikro arbeidsområder. Samtlige regioner viser også her en klar økning i andelen av avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet i denne hovedgruppen som skyldes utvandring og død, men ratene er en del lavere

enn for selvstendig næringsdrivende med tidligere bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet.

I figur 8.3d har vi på tilsvarende måte konsentrert analysen om hvordan avgangen blant selvstendig næringsdrivende inkludert de i primærnæringene i 2000, men med bakgrunn rett fra utdanning i perioden 1994-1999, fordeler seg på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 2001-2005 etter regiontyper. Det er her noe større forskjeller mellom regiontypene med hensyn til hvilke statusgrupper selvstendig næringsdrivende med denne bakgrunns-kategorien fordeler seg på, selv om hovedtendensene er de samme. Det er også her forholdsvis stor overgang til lønnsarbeide, om enn klart svakere enn blant selvstendig næringsdrivende med bakgrunn som lønnsstakere. Det er små forskjeller mellom regionene, men over tid viser hovedstadsregionen her størst overgang til lønnsarbeide, mens regionale sentre med universitet viser litt lavere overgang enn de øvrige. Går vi til avgang til annen ny selvstendig næringsvirksomhet, er denne svært moderat, men dog noe større i de mellomstore byer og regioner og lavest i regionale sentre med universitet. Andelen av avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet innen denne kategorien som går til utdanning er her klart sterkere i samtlige regiontyper enn for noen andre grupper av selvstendig næringsdrivende etter bakgrunnsstatus, og i begynnelsen av perioden er overgangen meget stor i hovedstadsregionen og i regionale metropoler. I samtlige regiontyper går imidlertid overgangsraten tilbake til utdanning ned utover i perioden. Overgangen til arbeidsledighet er også forholdsvis stor i de fleste regiontyper, men noe varierende fra år til år. Andelen av avgangen som går til gruppen utenfor arbeidsstyrken er også her betydelig i samtlige regiontyper, men dog mindre enn tilsvarende overgang i de øvrige grupper av selvstendig næringsdrivende. Andelen er imidlertid størst i hovedstadsregionen når vi ser perioden under ett. Avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet på grunn av innenlandsk flytting er imidlertid meget sterk for denne kategorien av selvstendige i samtlige regioner. De største andelene å finne i regionale sentre med universitet, mens de laveste avgangene på grunn av innenlandsk flytting ble observert i hovedstadsregionen. I samtlige regiontyper er den store andelen av avgangen som kan knyttes til innenlandsk utflytting også økende etter hvert som vi beveger oss utover i avgangsperioden. Avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet i denne hovedgruppen på grunn av utvandring og død er imidlertid forholdsvis moderat, men klart størst i de mer sentrale regiontypene.

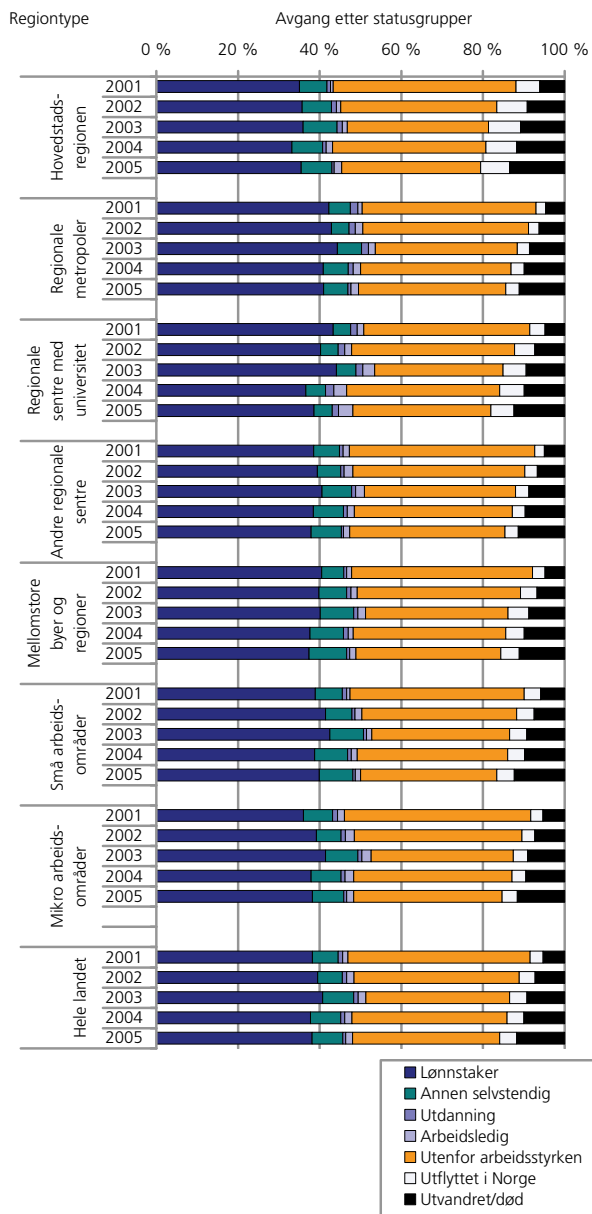
I figur 8.3e vises hvordan avgangen blant selvstendig næringsdrivende inkludert de i primærnæringene i 2000, men med bakgrunn hovedsakelig fra arbeidsledighet i perioden 1994-1999, fordeler seg på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 2001-2005 etter regiontyper. Det er noen forskjeller mellom regiontypene med hensyn til hvilke statusgrupper selvsten-

dig næringsdrivende med denne bakgrunns-kategorien fordeler seg på. Det er en tendens til at selvstendig næringsdrivende med bakgrunn som lønnsstakere generelt sett viser noe lavere overgang til lønnsarbeide, men som figur 8.3e viser er det noe sterkere overgang til lønnsarbeid i mikro arbeidsområdene, men svakest overgang til lønnsarbeid i hovedstadsregionen. Går vi til avgang til annen ny selvstendig næringsvirksomhet, er denne noe større i regionale metropoler og regionale sentre med universitet enn i de øvrige regiontypene. Andelen av avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet innen denne kategorien til utdanning er noe større i mellomstore og mer perifere regiontyper enn i de mer sentrale regionene. Overgangen til, og dermed også tilbake til, arbeidsledighet er ganske betydelig i de fleste regiontyper, med størst overgang i regionale metropoler når vi ser perioden under ett, og i små arbeidsområder i begynnelsen av perioden. Andelen av avgangen som går til gruppen utenfor arbeidsstyrken er også her ganske stor i samtlige regiontyper. Andelen er størst i regionale sentre med universitet, og da spesielt i begynnelsen av perioden. Samtlige regiontyper viser en tendens til reduksjon i den andelen av avgangen som går ut av arbeidsstyrken etter hvert som man kommer lenger ut i avgangsperioden, skjønt andelen holder seg likevel godt oppe hele tiden. Når vi ser på avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet på grunn av innenlandsk flytting for denne kategorien av selvstendige, er andelen relativt høye i samtlige regiontyper med klart stigende tendens gjennom avgangsperioden. Det er imidlertid en tendens til noe større avgang på grunn av flytting i de mellomstore og perifere regiontypene enn i de mer sentrale regiontypene. Avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet i denne hovedgruppen på grunn av utvandring og død er størst i hovedstadsregionen, og lavest i regionale sentre med universitet. Nesten alle regiontyper viser imidlertid en klar økning i andelen av avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet i denne hovedgruppen som skyldes utvandring og død når vi beveger oss utover i tidsperioden.

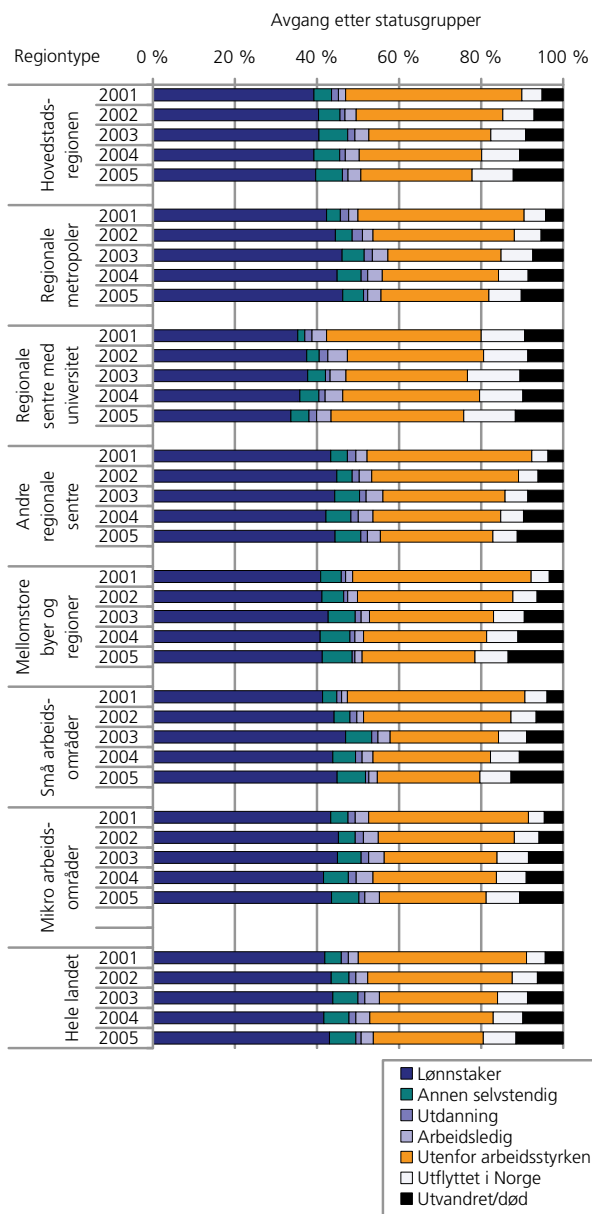
Helt til slutt vises i figur 8.3f hvordan avgangen blant selvstendig næringsdrivende inkludert de i primærnæringsene i 2000, men med bakgrunn hovedsakelig utenfor arbeidsstyrken i perioden 1994-1999, fordeler seg på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 2001-2005 etter regiontyper. Det er noen forskjeller mellom regiontypene med hensyn til hvilke statusgrupper selvstendig næringsdrivende med denne bakgrunns-kategorien fordeler seg på, men hovedtendensene er stort sett de samme. Det er en klar tendens til at selvstendig næringsdrivende med bakgrunn utenfor arbeidsstyrken viser meget lav overgang til lønnsarbeide, med svakest overgang i hovedstadsregionen. Går vi til avgang til annen ny selvstendig næringsvirksomhet, er denne også forholdsvis moderat, men dog noe større i mellomstore og perifere regiontyper enn i de mer sentrale regionene.

Andelen av avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet innen denne kategorien til utdanning er gjennomgående veldig liten, men dog størst i hovedstadsregionen når vi ser hele perioden under ett. Overgangen til arbeidsledighet er noe sterkere i de fleste regiontyper, med størst overgang i de mest sentrale regiontypene, hovedstadsregionen og regionale metropoler. Andelen av avgangen som går til gruppen utenfor arbeidsstyrken er ganske omfattende i samtlige regiontyper. Andelen er her noe større i de mer perifere regiontypene enn i de mest sentrale regionene. Samtlige regiontyper viser imidlertid en meget klar reduksjon i den andelen av avgangen som går ut av arbeidsstyrken etter hvert som man kommer lenger ut i avgangsperioden. Når vi ser på avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet på grunn av innenlandsk flytting for denne kategorien av selvstendige, er andelen relativt høye i flere av regiontypene med klart stigende tendens gjennom avgangsperioden. Det er en klar tendens til større avgang på grunn av flytting i regionale sentre med universitet, mens mellomstore byer og regioner og mikro arbeidsområder her viser lavest rater. Avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet i denne hovedgruppen på grunn av utvandring og død er meget høy i samtlige regiontyper, men aller størst i hovedstadsregionen, og lavest i regionale sentre med universitet. Alle regiontyper viser imidlertid en meget sterk økning i andelen av avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet i denne hovedgruppen som skyldes utvandring og død når vi beveger oss utover i tidsperioden, noe som også gjenspeiler den høye innvandrerandelen i denne kategorien av selvstendig næringsdrivende.

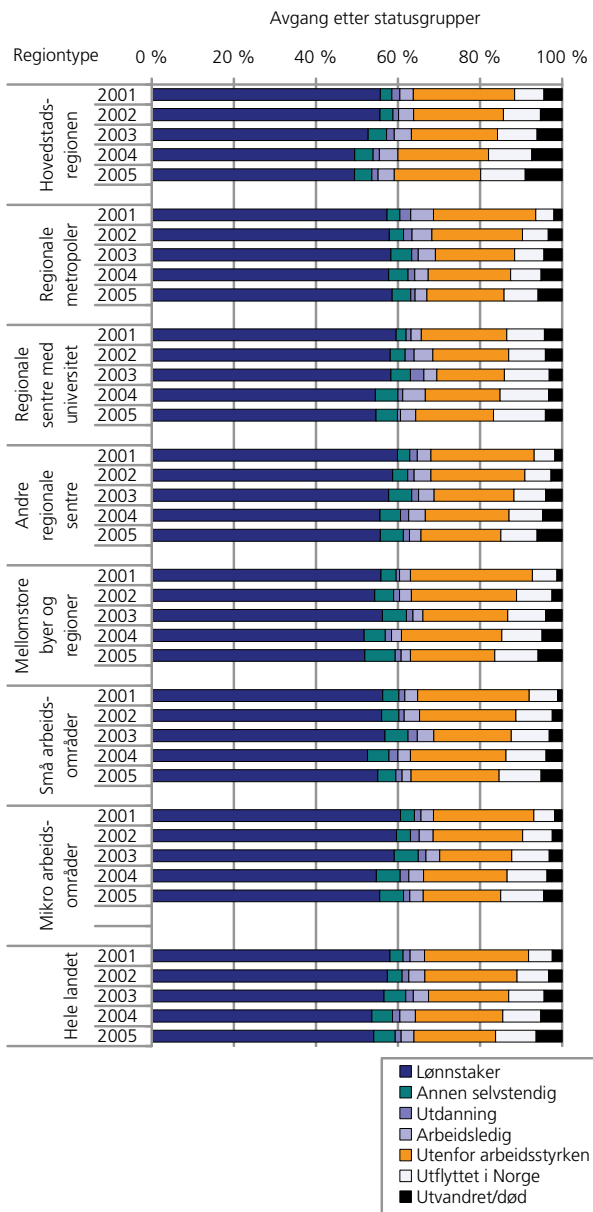
Figur 8.3a. Avgang blant selvstendig næringsdrivende inkludert primærnæringene i 2000 med bakgrunn som helt selvstendig næringsdrivende fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 2001-2005 etter regiontyper. Total avgang for hvert av årene = 100

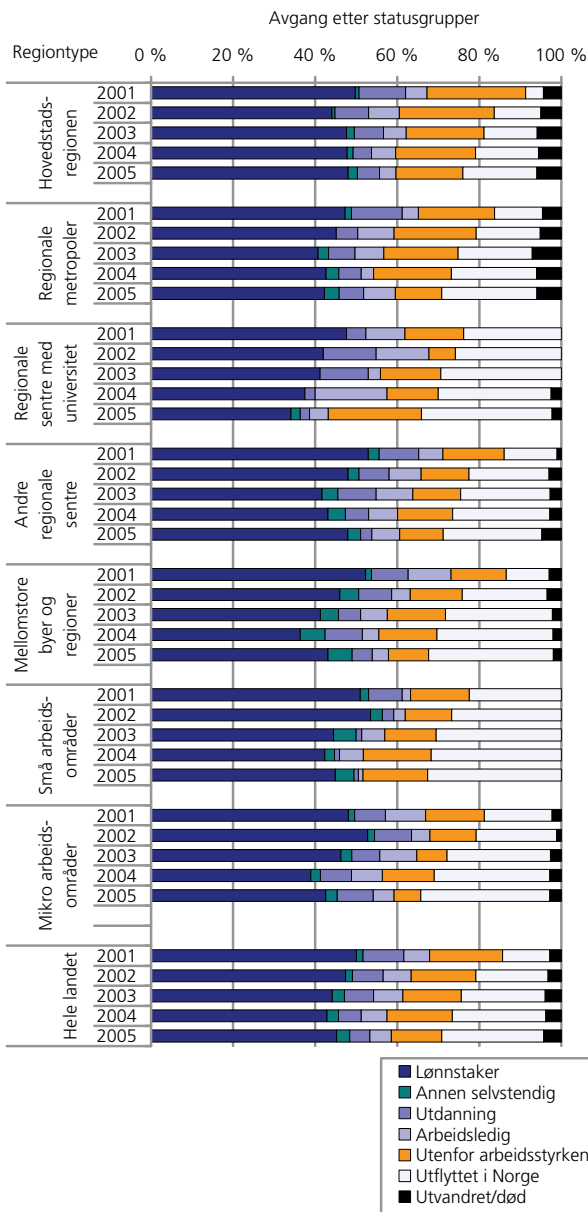
Figur 8.3b. Avgang blant selvstendig næringsdrivende inkludert primærnæringene i 2000 med bakgrunn som delvis selvstendig næringsdrivende fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 2001-2005 etter regiontyper. Total avgang for hvert av årene = 100

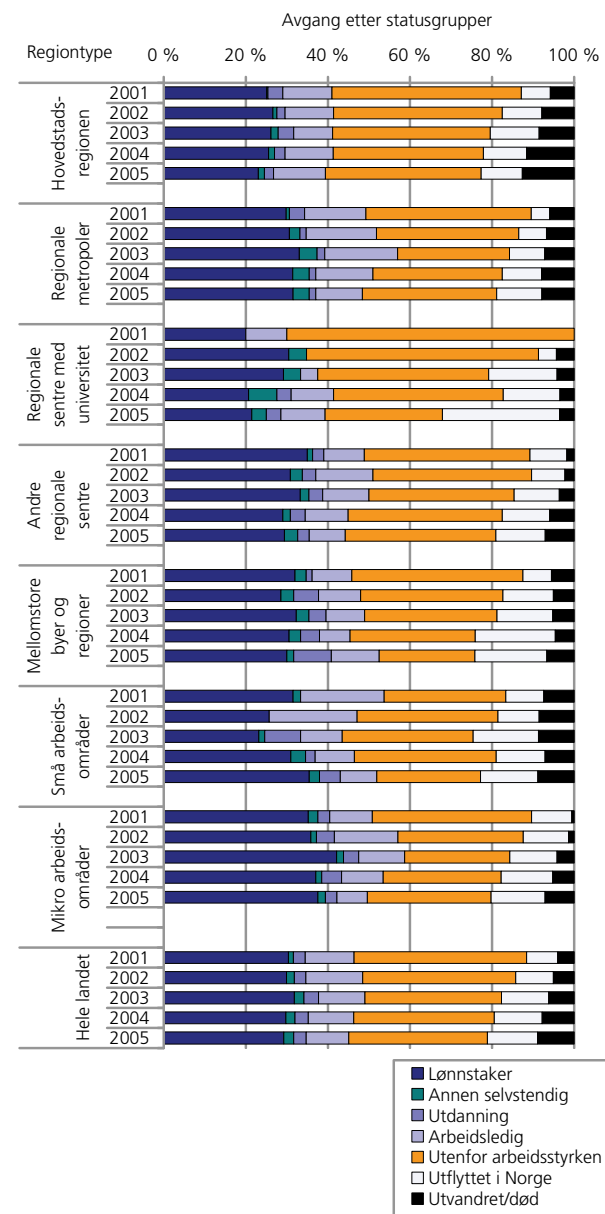
Figur 8.3c. Avgang blant selvstendig næringsdrivende inkludert primærnæringene i 2000 med bakgrunn hovedsakelig som lønntakere fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 2001-2005 etter region-typer. Total avgang for hvert av årene = 100

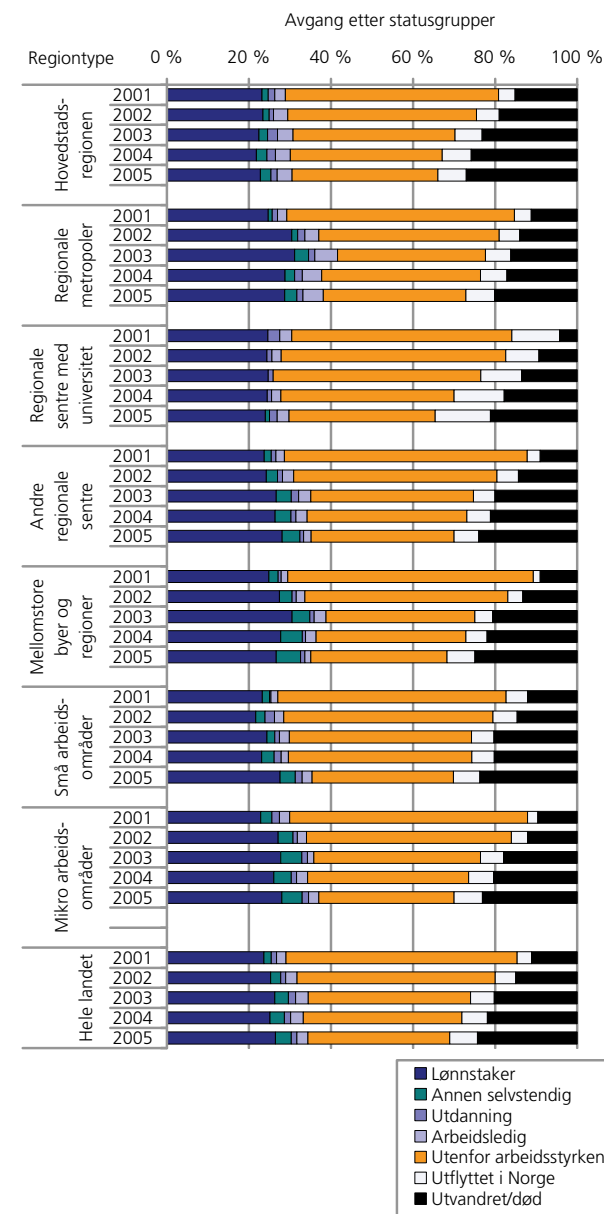
Figur 8.3d. Avgang blant selvstendig næringsdrivende inkludert primærnæringene i 2000 med bakgrunn hovedsakelig under utdanning fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 2001-2005 etter region-typer. Total avgang for hvert av årene = 100

Figur 8.3e. Avgang blant selvstendig næringsdrivende inkludert primærnæringene i 2000 med bakgrunn hovedsakelig som arbeidsledige fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 2001-2005 etter regiontyper. Total avgang for hvert av årene = 100

Figur 8.3f. Avgang blant selvstendig næringsdrivende inkludert primærnæringene i 2000 med bakgrunn hovedsakelig utenfor arbeidsstyrken fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet i perioden 2001-2005 etter regiontyper. Total avgang for hvert av årene = 100

9. Sammenhengen mellom avgang fra og opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet og utvalgte regionale kjennetegn

9.1. Innledning

I dette kapitlet analyseres nærmere hvordan strømmene fra selvstendig næringsvirksomhet henger sammen med noen utvalgte regionale kjennetegn. Analysene er foretatt på grunnlag av en regional inndeling i økonomiske regioner. Det vil si til sammen 90 regioner i Norge (se Hustoft mfl. (1999)). Estimeringene er foretatt totalt for alle personer under ett, samt splittet opp på de samme persongruppene som er benyttet i analysene over. Det vil si etter kjønn, etter tre aldersgrupper, tre utdanningsgrupper og i fire grupper etter personenes statsborgerskap. Estimeringene er foretatt partielt for hver av persongruppene og simultant for hver av de regionale kjennetegnene som er benyttet. Samtlige estimeringer er foretatt ved hjelp av vanlige minste kvadraters metode.

Som regionale kjennetegn, her benyttet som forklarende høyre side variable, har vi konsentrert oss om følgende kriterier gitt følgende forventninger:

Arbeidsledighetsrate: Det benyttes årlige rater for arbeidsledighet for hver av de 90 økonomiske regionene som inngår. Antall arbeidsledige følger den definisjonen vi har gitt for statusgruppen "arbeidsledige" i kapittel 3. Det samme gjelder antall sysselsatte, slik at arbeidsledighetsraten fremkommer som antall arbeidsledige sett i forhold til summen av antall sysselsatte etter bostedsregion og antall arbeidsledige. Høy arbeidsledighet vil vanskeliggjøre opprettholdelsen av selvstendig næringsvirksomhet. Terskelen for å måtte nedlegge en etablert selvstendig virksomhet ventes å bli lavere desto høyere arbeidsledighetsraten er. Med andre ord bør vi kunne forvente en positiv sammenheng mellom tilbøyeligheten til å trekke seg ut av selvstendig næringsvirksomhet og nivået på arbeidsledighetsraten.

Yrkesdeltaking: Denne variabelen er delt i to. I den første variabelen måler vi yrkesdeltakingen totalt i hver av regionene. Det vil si at yrkesdeltakingen måles som summen av lønnstakere og selvstendig næringsdrivende i forhold til befolkningen. Ut fra hypoteser stilt i Stambøl (2007), vil et godt fungerende arbeidsmarked med høy samlet yrkesdeltakelse kunne bidra til noe mindre tilbøyelighet til å starte selvstendig nærings-

virksomhet, i og med at det kan være tilstrekkelig med alternative jobbmuligheter. Med hensyn til avgang fra selvstendig næringsvirksomhet blir forholdet noe annerledes. I et godt fungerende regionalt arbeidsmarked med høy yrkesdeltakelse må vi forvente at avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet også kan være noe lavere i regionene med høyest yrkesdeltakelse. Dette henger sammen med at sannsynligheten for å måtte oppgi sin selvstendige næringsvirksomhet kan være lavere i de regionene som har høyest yrkesdeltakelse, blant annet fordi kjøpekraften i disse regionene er relativt sterkere enn i regionene med lavere yrkesdeltakelse. Sammensetningen av den selvstendige næringsvirksomheten kan imidlertid være av stor betydning i denne sammenhengen. Regioner som har en stor del av sin selvstendige virksomhet knyttet til primærnæringene vil kunne ha en ekstra tilbøyelighet til å vise avgang fra selvstendig næringsvirksomhet i og med at sysselsettingen i de fleste av primærnæringene viser nedgang. I den grad denne nedgangen faller sammen med regioner som også har lavere yrkesdeltakelse både totalt og for lønnstakere, må vi forvente at dette styrker forventningene om en negativ sammenheng mellom tilbøyeligheten til avgang fra selvstendig næringsvirksomhet og nivået på yrkesdeltakelsen.

På den annen side viser tidligere analyser av mobilitet på arbeidsmarkedet der den totale sysselsettingen (lønnstakere og selvstendige) inngår, at mobiliteten på arbeidsmarkedet øker når arbeidsmarkedet blir mer stramt (se bl.a. Stambøl 2005a-f, 2006a-c). Det blir flere jobber å søke seg til samtidig som arbeidsmarkedssituasjonen tilsier at det er mindre risikabelt å forlate den jobben man allerede har for potensielt mobile sysselsatte. Ut fra dette skulle vi kanskje forvente at mobiliteten fra selvstendig næringsvirksomhet også ville bli større jo høyere yrkesdeltakelsen er.

Endring i sysselsettingen generelt:

Med hensyn til avgang fra selvstendig næringsvirksomhet vil hovedhypotesen være at det er lettere å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet når økonomien og sysselsettingen generelt er i sterk vekst. Sånn sett en forventning om negativ sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig

næringsvirksomhet og sysselsettingsvekst totalt. På den annen side har vi allerede nevnt at mobiliteten på arbeidsmarkedet øker med økt økonomisk vekst. I den grad dette også vil omfatte selvstendig næringsdrivende, må vi i stedet forvente en positiv sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og sysselsettingsvekst. Dette da på grunn av økt jobb-til-jobb mobilitet, enten ved at man går over i lønnet arbeide eller at man starter med en annen selvstendig næringsvirksomhet.

Endring i antall lønnstakere:

Dette regionale kjennetegnet blir en spesifisering av den generelle sysselsettingsveksten. Vi har i Stambøl (2007) sett at tilbøyeligheten til å gå inn i selvstendig næringsvirksomhet er noe lavere dersom det alternativt er tilstrekkelig med muligheter for å skaffe seg lønnet arbeide som lønnstaker. Avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet forventes imidlertid også her og bli lavere dersom veksten i antall lønnstakere og dermed veksten i økonomien mer generelt er høy. Sånn sett en forventning om negativ sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og sysselsettingsvekst blant lønnstakere. På den annen side har vi allerede nevnt at mobiliteten, både inn og ut av sysselsetting, øker med økt økonomisk vekst. Dersom dette også gjelder blant selvstendig næringsdrivende, kan vi heller vente en positiv sammenheng mellom lønnstakervekst og avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet.

9.2. Sammenhengen mellom brutto avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet og utvalgte kjennetegn ved regionene

I dette kapitlet har vi sett på sammenhengen mellom tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet og de samme variable for regionale kjennetegn som er beskrevet over.

I tabell 9.1 vises estimeringsresultatene av tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene sett i sammenheng med de regionale kjennetegn som er beskrevet over. Estimeringene er her gjort for avgangsratene ut av ny selvstendig næringsvirksomhet i 1996 fordelt på de tre årene 1997, 1998 og 1999.

Tabellen viser at det hovedsakelig er en positiv sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet og nivået på arbeidsledigheten i regionene i løpet av det første året etter oppstart. Flere av parametrene er signifikante, men sterkest når vi ser på avgangen samlet, klart sterkere for menn som for kvinner, sterkere for den yngste aldersgruppen enn for den mellomste og eldste aldersgruppen og helt klart sterkere for norske og øvrig nordiske statsborgere enn for de øvrige nasjonalitetsgruppene. Med hensyn til utdanning er sammenhengen positiv for samtlige utdanningsgrupper, men dog ikke signifikant

positiv. Resultatene her gir en indikasjon på at det er vanskeligere å opprettholde sin nystartede selvstendige næringsvirksomhet i regioner med relativt høyere arbeidsledighet. Dette er i samsvar med resultatene gitt i Stambøl (2007), der tilsvarende analyser ble foretatt for samtlige selvstendig næringsdrivende.

Går vi til det andre året etter oppstart av den nye selvstendige næringsvirksomheten, er det fortsatt hovedsakelig en positiv sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og nivået på arbeidsledigheten i regionene. Flere av parametrene er positivt signifikante, og også nå sterkest når vi ser på avgangen samlet og for menn, noe sterkere for den yngste aldersgruppen enn for den mellomste og eldste aldersgruppen, noe sterkere for de med middels utdanning og helt klart sterkere for selvstendig næringsdrivende med norsk statsborgerskap enn for de øvrige nasjonalitetsgruppene. Det er derimot enkelte av parametrene som viser negativ sammenheng mellom tilbøyeligheten til avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet i løpet av det andre året etter oppstart og nivået på arbeidsledigheten, og for kvinner er denne sammenhengen endog negativ og signifikant.

I det tredje og siste året 1999, blir sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet og nivået på arbeidsledigheten klart annerledes enn i de to første årene. Parametrene er nå hovedsakelig negative, og signifikant negative både for nye selvstendig næringsdrivende samlet, for menn, for den yngste og mellomste aldersgruppen, for middels og høyt utdannede og for nye selvstendig næringsdrivende med norsk statsborgerskap.

Sammenhengen mellom tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet og den totale yrkesdeltakelsen i regionene er for det meste negativ i løpet av det første året. Parametrene er noe mindre robuste enn de var for arbeidsledigheten, men parametrene er signifikant negative for selvstendig næringsdrivende totalt, for menn og for øvrig vestlige statsborgere. Disse resultatene er logiske ut fra en forventning om at der hvor yrkesdeltakelsen er høy så er det noe større sannsynlighet for å kunne opprettholde sin nye selvstendige næringsvirksomhet enn i regioner med lav samlet yrkesdeltakelse. For nye selvstendig næringsdrivende kvinner og for nye selvstendig næringsdrivende med ikke-vestlig statsborgerskap, er derimot sammenhengen mellom avgang og total yrkesdeltakelse det første året positiv, men ingen av parametrene er signifikant positive.

Går vi til det andre året etter oppstart av den nye selvstendige næringsvirksomheten, er det fortsatt hovedsakelig negativ sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og nivået på den totale yrkesdeltakelsen i regionene. Noen av parametrene er også nå negativt signifikante, som for nye

selvstendig næringsdrivende totalt, for nye selvstendig næringsdrivende med middels utdanning og for nye selvstendig næringsdrivende med norsk statsborgerskap. Det er derimot enkelte av parametrene som viser positiv sammenheng mellom tilbøyeligheten til avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet i løpet av det andre året etter oppstart og nivået på yrkesdeltakelsen totalt. Dette gjelder både nye selvstendig næringsdrivende kvinner, nye selvstendig næringsdrivende i den eldste aldersgruppen og blant de med øvrig nordisk og øvrig vestlig statsborgerskap, men ingen av parametrene er signifikant positive.

I det tredje og siste året 1999 blir sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet og nivået på den totale yrkesdeltakelsen også klart annerledes enn i de to første årene. Parametrene er nå hovedsakelig positive, og signifikant positive både for nye selvstendig næringsdrivende samlet, for menn, for den mellomste aldersgruppen, for de med middels og høy utdanning og for nye selvstendig næringsdrivende med norsk statsborgerskap.

Når vi spesifiserer yrkesdeltakelsen ved å måle den kun for omfanget av antall lønnstakere, så blir sammenhengene mellom tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet og yrkesdeltakelsen også for det meste negativ i løpet av det første året, men ingen av parametrene er her signifikant negative.

Går vi til det andre året etter oppstart av den nye selvstendige næringsvirksomheten, så er det fortsatt hovedsakelig negativ sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og nivået på yrkesdeltakelsen målt etter lønnstakere i regionene. Men fortsatt er ingen parametrene negativt signifikante.

I det tredje og siste året etter oppstart av den nye selvstendige næringsvirksomheten er det imidlertid en viss vridning i retning positiv sammenheng mellom avgang fra selvstendig næringsvirksomhet og nivået på yrkesdeltakelsen målt for lønnstakere. For nye selvstendig næringsdrivende menn er endog denne sammenheng signifikant positiv.

Resultatene gir en indikasjon på at det er vanskeligere å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet i regioner med lavere yrkesdeltakelse de to første årene etter at den selvstendige næringsvirksomheten ble startet, det være seg om vi tar med eller utelater selvstendig næringsdrivende i målingen av yrkesdeltakelsen. Denne sammenheng er imidlertid mindre klar og med en tendens i retning av det motsatte når vi kommer frem til det tredje året etter oppstart av den selvstendige næringsvirksomheten.

Etter å ha testet tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet med regionale nivåvariable,

tester vi også til slutt denne tilbøyeligheten mot regionale endringsvariable. Først overfor årlige endringer i den regionale sysselsettingen totalt, og deretter kun for endringer i antall lønnstakere. Hovedtendensen er at det er en negativ sammenheng mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet det første året og endringer i sysselsettingen totalt. De eneste parametrene som er negativt signifikante er å finne blant nye selvstendig næringsdrivende i den eldste aldersgruppen og blant øvrige nordiske statsborgere. Noen få av parametrene viser imidlertid positiv sammenheng, der nye selvstendig næringsdrivende med øvrig vestlig bakgrunn endog viser signifikant positiv sammenheng mellom avgang og sysselsettingsendring.

Går vi til det andre året etter oppstart av den nye selvstendige næringsvirksomheten, er det fortsatt en viss tendens til negativ sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og endringen i den totale sysselsettingen i regionene, men ingen av parametrene er negativt signifikante.

I det tredje og siste året 1999 blir sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet og endringen i den totale sysselsettingen noe annerledes enn i de to første årene. Parametrene er nå hovedsakelig positive, og endog signifikant positive for nye selvstendig næringsdrivende kvinner og for nye selvstendig næringsdrivende med ikke-vestlig statsborgerskap.

Resultatene viser at det er en viss tendens til at avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet er noe mindre i de regionene som har den beste utviklingen i sysselsettingen i løpet av de to første årene etter oppstart av den selvstendige næringsvirksomheten, mens det er en tendens til sterkere avgang i disse regionene i det tredje året etter oppstart.

Når vi går til analysene med forklaringsvariabelen basert på endringer i antall lønnstakere, viser resultatene noe av det samme som når vi benyttet endringer i sysselsettingen totalt. Hovedtendensen er også her en negativ sammenheng mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet det første året og endringer i antall lønnstakere. De eneste parametrene som er negativt signifikante er imidlertid også nå å finne blant nye selvstendig næringsdrivende i den eldste aldersgruppen og blant øvrige nordiske statsborgere. Noen få av parametrene viser også her positiv sammenheng, der nye selvstendig næringsdrivende med øvrig vestlig bakgrunn viser signifikant positiv sammenheng mellom avgang og endring i antall lønnstakere.

Går vi til det andre året etter oppstart av den nye selvstendige næringsvirksomheten, er det imidlertid en viss tendens til positiv sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og endringen i antall lønnstakere i regionene, men ingen av parametrene er positivt signifikante.

Tabell: 9.1. Sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringer i 1996 og en del kjennetegn ved regionene i årene 1997-1999. (Estimeringer basert på 90 regioner og årlige avgangsrater).

	Arbeidsledighet: Rate			Yrkesdeltaking: Totalt			Yrkesdeltaking: Lønnstakere		
	1997	1998	1999	1997	1998	1999	1997	1998	1999
Totalt	1,157 (2,61**)	1,068 (2,10**)	-2,355 (-4,25***)	-0,405 (-1,82*)	-0,377 (-1,68*)	0,725 (2,88***)	-0,156 (-0,84)	-0,086 (-0,48)	0,265 (1,26)
Kjønn:									
Menn	1,861 (3,56***)	1,187 (1,84*)	-1,275 (-2,40**)	-0,743 (-2,81***)	-0,243 (-0,85)	0,540 (2,34**)	-0,246 (-1,09)	-0,090 (-0,40)	0,320 (1,69*)
Kvinner	-0,750 (-1,05)	-2,208 (-2,25**)	-0,886 (-1,14)	0,382 (1,08)	0,716 (1,65)	0,403 (1,19)	0,005 (0,02)	0,137 (0,39)	0,235 (0,86)
Alder:									
16-34 år	1,696 (1,86*)	2,070 (2,21**)	-2,243 (-2,37**)	-0,592 (-1,30)	-0,487 (-1,17)	0,440 (1,05)	-0,399 (-1,06)	-0,012 (-0,04)	0,126 (0,37)
35-54 år	0,971 (1,34)	0,606 (0,90)	-0,924 (-1,75*)	-0,375 (-1,04)	-0,262 (-0,89)	0,384 (1,67*)	-0,046 (-0,15)	-0,045 (-0,19)	0,286 (1,54)
55-74 år	1,400 (1,04)	0,869 (0,59)	-0,828 (-0,55)	-0,837 (-1,27)	0,039 (0,06)	0,685 (1,04)	-0,384 (-0,70)	0,243 (0,48)	0,058 (0,11)
Utdanning:									
Lav	0,815 (0,74)	-0,637 (-0,67)	-1,291 (-1,09)	-0,083 (-0,15)	-0,129 (-0,31)	0,438 (0,85)	0,073 (0,16)	0,150 (0,46)	0,177 (0,42)
Middels	0,840 (1,38)	1,768 (2,52**)	-1,139 (-2,05**)	-0,240 (-0,80)	-0,627 (-2,02**)	0,414 (1,71*)	-0,009 (-0,04)	-0,279 (-1,12)	0,192 (0,97)
Høy	1,415 (1,04)	1,596 (1,23)	-2,136 (-2,30**)	-0,944 (-1,50)	-0,075 (-0,13)	0,854 (2,11**)	-0,228 (-0,43)	0,071 (0,15)	0,236 (0,70)
Statsborgerskap:									
Norsk	0,962 (1,97**)	1,207 (2,25**)	-1,252 (-2,64***)	-0,271 (-1,15)	-0,439 (-1,86*)	0,493 (2,38**)	-0,075 (-0,39)	-0,073 (-0,39)	0,230 (1,34)
Øvrig nordisk	5,311 (2,08**)	-5,304 (-1,59)	4,116 (1,42)	-1,259 (-0,93)	0,567 (0,38)	-1,016 (-0,78)	-0,350 (-0,34)	0,067 (0,06)	-0,706 (-0,72)
Øvrig vestlig	3,393 (0,79)	6,937 (1,53)	-1,019 (-0,39)	-3,165 (-2,10**)	0,784 (0,50)	-0,006 (-0,01)	-0,448 (-0,34)	-0,644 (-0,51)	0,442 (0,60)
Ikke-vestlig	-3,561 (-1,03)	1,877 (0,42)	0,462 (0,13)	2,094 (1,18)	-0,548 (-0,28)	-0,606 (-0,42)	2,255 (1,36)	-1,965 (-1,13)	0,653 (0,51)

Signifikansnivå: 99% ***, 95% **, 90% * (T-verdier er gitt i parentes)

Tabell: 9.1. (del2) Sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringer i 1996 og en del kjennetegn ved regionene fordelt på årene 1997-1999. (Estimeringer basert på 90 regioner og årlige avgangsrate).

	Endring i sysselsetting:			Endring i antall lønnstakere		
	1997	1998	1999	1997	1998	1999
Totalt	-0,574 (-1,34)	-0,063 (-0,13)	0,402 (0,66)	-0,425 (-1,08)	0,081 (0,17)	0,492 (0,85)
Kjønn:						
Menn	-0,525 (-1,00)	-0,028 (-0,05)	0,533 (0,97)	-0,356 (-0,78)	0,209 (0,35)	0,562 (1,08)
Kvinner	-0,943 (-1,40)	0,394 (0,40)	1,851 (2,36**)	-0,811 (-1,31)	0,220 (0,24)	1,851 (2,55**)
Alder:						
16-34 år	-0,856 (-0,98)	0,085 (0,09)	0,389 (0,40)	-0,473 (-0,59)	-0,181 (-0,21)	0,624 (0,67)
35-54 år	0,163 (0,24)	0,770 (1,18)	0,826 (1,55)	0,157 (0,25)	0,796 (1,32)	0,919 (1,82*)
55-74 år	-2,670 (-2,15**)	0,862 (0,61)	1,627 (1,07)	-2,390 (-2,10**)	1,322 (1,01)	1,615 (1,12)
Utdanning:						
Lav	-0,203 (-0,20)	-0,079 (-0,09)	1,121 (0,94)	-0,401 (-0,42)	0,325 (0,38)	1,242 (1,10)
Middels	-0,451 (-0,78)	-0,988 (-1,42)	0,381 (0,67)	-0,313 (-0,59)	-0,770 (-1,19)	0,402 (0,74)
Høy	0,291 (0,24)	1,711 (1,36)	1,122 (1,17)	0,573 (0,51)	1,291 (1,10)	1,390 (1,54)
Statsborgerskap:						
Norsk	-0,530 (-1,18)	-0,066 (-0,13)	0,686 (1,40)	-0,390 (-0,94)	0,041 (0,08)	0,749 (1,61)
Øvrig nordisk	-4,536 (-1,65*)	0,928 (0,29)	-4,222 (-1,42)	-4,768 (-1,87*)	2,405 (0,73)	-3,992 (-1,41)
Øvrig vestlig	5,921 (1,84*)	-2,267 (-0,62)	2,528 (1,09)	6,682 (2,27**)	-1,739 (-0,50)	2,671 (1,13)
Ikke-vestlig	2,050 (0,56)	-3,359 (-0,66)	6,096 (1,78*)	1,512 (0,45)	-4,000 (-0,78)	6,201 (1,91*)

Signifikansnivå: 99% ***, 95% **, 90% * (T-verdier er gitt i parentes)

I det tredje året blir den positive sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet og endringen i antall lønnstakere ytterligere styrket, og endog signifikant positiv for nye selvstendig næringsdrivende kvinner, for den mellomste aldersgruppen og for nye selvstendig næringsdrivende med ikke-vestlig statsborgerskap.

Resultatene viser at det er en viss tendens til at avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet er noe mindre i de regionene som har den beste utviklingen i antall lønnstakere i løpet av det første året etter oppstart av den selvstendige næringsvirksomheten, mens det er en tendens til sterkere avgang i disse regionene i det andre og tredje året etter oppstart av den selvstendige næringsvirksomheten. Det siste kan ha sammenheng med at disse regioner da tilbyr et større antall jobber i lønnet arbeide som da fremstår som et alternativ til fortsatt sysselsetting som selvstendig næringsdrivende.

I tabell 9.2 har vi analysert de samme relasjoner som over, men nå for tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet i 2002 fordelt på årene 2003, 2004 og 2005 sett i sammenheng med de samme regionale kjennetegn som er beskrevet over.

Tabellen viser at det også i denne perioden hovedsakelig er en positiv sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet og nivået på arbeidsledigheten i regionene i løpet av det første året etter oppstart. Men denne sammenhengen er noe svakere enn på 1990-tallet og ingen av parametrene er nå signifikant positive.

Går vi til det andre året etter oppstart av den nye selvstendige næringsvirksomheten, er det fortsatt hovedsakelig en positiv sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og nivået på arbeidsledigheten i regionene. Dette er i samsvar med de resultater vi fant på 1990-tallet, men også nå noe svakere i og med at ingen av parametrene er positivt

Tabell 9.2. Sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringer i 2002 og en del kjennetegn ved regionene i årene 2003-2005. (Estimeringer basert på 90 regioner og årlige avgangsrate).

	Arbeidsledighet: Rate			Yrkesdeltaking: Totalt			Yrkesdeltaking: Lønnstakere		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Totalt	0,357 (0,47)	0,248 (0,48)	-0,644 (-1,20)	-0,143 (-0,45)	-0,015 (-0,07)	0,069 (0,33)	0,033 (0,11)	0,276 (1,29)	-0,113 (-0,56)
Kjønn:									
Menn	0,324 (0,34)	0,079 (0,12)	-0,331 (-0,48)	-0,388 (-0,96)	0,064 (0,23)	-0,048 (-0,18)	-0,069 (-0,17)	0,335 (1,22)	-0,306 (-1,19)
Kvinner	0,551 (0,48)	0,484 (0,52)	-1,086 (-1,06)	0,485 (0,80)	-0,155 (-0,42)	0,248 (0,63)	0,340 (0,71)	0,230 (0,62)	0,053 (0,14)
Alder:									
16-34 år	0,589 (0,44)	1,460 (1,40)	-0,439 (-0,32)	0,243 (0,43)	-0,527 (-1,21)	-0,195 (-0,37)	0,232 (0,42)	0,375 (0,86)	-0,998 (-1,98*)
35-54 år	0,833 (0,90)	0,148 (0,18)	-0,680 (-0,93)	-0,362 (-0,93)	0,183 (0,53)	0,169 (0,60)	-0,189 (-0,49)	0,353 (1,03)	0,041 (0,15)
55-74 år	-0,783 (0,52)	-1,692 (-1,05)	-0,546 (-0,45)	-0,282 (-0,45)	0,674 (0,94)	0,035 (0,08)	0,399 (0,64)	0,513 (0,76)	-0,021 (-0,05)
Utdanning:									
Lav	-1,061 (-0,57)	-0,460 (-0,26)	2,418 (1,51)	-0,094 (-0,12)	-0,109 (-0,15)	-0,118 (-0,19)	-0,296 (-0,39)	0,088 (0,12)	-0,161 (-0,27)
Middels	-0,151 (-0,17)	1,194 (1,59)	-1,342 (-1,51)	-0,065 (-0,18)	-0,079 (-0,25)	0,071 (0,21)	0,155 (0,43)	0,346 (1,09)	-0,310 (-0,94)
Høy	1,772 (1,43)	-0,610 (-0,64)	-0,399 (-0,42)	-0,535 (-1,02)	-0,005 (-0,01)	0,224 (0,62)	-0,024 (-0,05)	0,422 (1,06)	0,458 (1,30)
Statsborgerskap:									
Norsk	0,018 (0,02)	0,555 (1,04)	-0,781 (-1,37)	-0,084 (-0,26)	-0,059 (-0,26)	0,090 (0,41)	0,061 (0,19)	0,290 (1,30)	-0,148 (-0,68)
Øvrig nordisk	3,889 (1,16)	-3,345 (-0,95)	-2,715 (-1,08)	-1,011 (-0,72)	1,441 (0,97)	0,439 (0,46)	-0,765 (-0,55)	0,713 (0,48)	1,009 (1,07)
Øvrig vestlig	3,675 (1,16)	2,537 (0,66)	-3,046 (-0,79)	-1,346 (-1,00)	-0,420 (-0,27)	0,856 (0,60)	-0,019 (-0,02)	-0,404 (-0,27)	0,527 (0,39)
Ikke-vestlig	-2,544 (-0,59)	-0,068 (-0,02)	2,317 (0,69)	1,451 (0,80)	-0,667 (-0,50)	-1,281 (-0,96)	0,688 (0,41)	-0,076 (-0,06)	-1,400 (-1,14)

Signifikansnivå: 99% ***, 95% **, 90% * (T-verdier er gitt i parentes)

Tabell 9.2. (del2) Sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringer i 2002 og en del kjennetegn ved regionene i årene 2003-2005. (Estimeringer basert på 90 regioner og årlige avgangsrater).

	Endring i sysselsetting:			Endring i antall lønntakere		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Totalt	0,120 (0,16)	1,198 (2,38**)	-0,470 (-0,91)	0,571 (0,86)	1,283 (2,63**)	-0,136 (-0,29)
Kjønn:						
Menn	0,316 (0,34)	1,421 (2,18**)	-0,680 (-1,04)	0,744 (0,88)	1,534 (2,43**)	-0,305 (-0,52)
Kvinner	0,201 (0,18)	0,400 (0,45)	-0,956 (-0,98)	0,625 (0,62)	0,490 (0,56)	-0,540 (-0,61)
Alder:						
16-34 år	4,466 (3,67***)	0,845 (0,80)	-2,867 (-2,25**)	4,401 (4,47***)	0,445 (0,43)	-2,420 (-2,11**)
35-54 år	-0,505 (-0,56)	0,662 (0,80)	0,233 (0,33)	-0,062 (-0,08)	0,753 (0,93)	0,439 (0,70)
55-74 år	-2,256 (-1,56)	2,981 (1,86*)	-0,475 (-0,41)	-1,496 (-1,14)	3,867 (2,52**)	-0,020 (-0,02)
Utdanning:						
Lav	-0,131 (-0,07)	2,875 (1,61)	0,877 (0,57)	0,177 (0,10)	4,224 (2,51**)	1,679 (1,23)
Middels	0,000 (0,00)	0,786 (1,03)	-0,467 (-0,56)	0,445 (0,58)	0,777 (1,05)	-0,362 (-0,48)
Høy	-0,476 (-0,39)	1,833 (1,95*)	-0,398 (-0,44)	-0,067 (-0,06)	1,482 (1,61)	0,144 (0,18)
Statsborgerskap:						
Norsk	0,511 (0,69)	1,147 (2,18**)	-0,581 (-1,06)	0,924 (1,39)	1,188 (2,33**)	-0,246 (-0,50)
Øvrig nordisk	-9,156 (-2,58**)	1,760 (0,49)	-0,168 (-0,07)	-7,782 (-2,33**)	3,224 (0,93)	-0,028 (-0,01)
Øvrig vestlig	-5,385 (-1,48)	5,317 (1,39)	2,790 (0,77)	-3,117 (-0,96)	5,800 (1,52)	2,199 (0,69)
Ikke-vestlig	2,910 (0,65)	-1,250 (-0,35)	0,706 (0,21)	1,540 (0,39)	-2,369 (-0,66)	1,913 (0,65)

Signifikansnivå: 99% ***, 95% **, 90% * (T-verdier er gitt i parentes)

signifikante. Som på 1990-tallet er det enkelte av parametrene som viser negativ sammenheng mellom tilbøyeligheten til avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet i løpet av det andre året etter oppstart og nivået på arbeidsledigheten, men heller ikke her er parametrene signifikante.

I det tredje og siste året 2005, blir sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet og nivået på arbeidsledigheten klart annerledes enn i de to første årene. Parametrene er nå hovedsakelig negative. Dette er også i samsvar med resultatene fra 1990-tallet, men dog med den forskjell at sammenhengen er svakere og ingen av parametrene signifikant negative.

Sammenhengen mellom tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet og den totale yrkesdeltakelsen i regionene er for det meste negativ i løpet av det første året. Dette er i samsvar med resultatene fra 1990-tallet gitt i tabell 9.1, men parametrene er

også her noe mindre robuste i og med at ingen av parametrene er signifikant negative. Sterkest negativ sammenheng er dog observert for nye selvstendig næringsdrivende menn, for de i den mellomste aldersgruppen, for de med høy utdanning og for øvrig vestlige statsborgere. Som på 1990-tallet er disse resultatene logiske ut fra en forventning om at der hvor yrkesdeltakelsen er høy så er det noe større sannsynlighet for å kunne opprettholde sin nye selvstendige næringsvirksomhet enn i regioner med lav samlet yrkesdeltakelse. For nye selvstendig næringsdrivende kvinner, for de i den yngste aldersgruppen og for nye selvstendig næringsdrivende med ikke-vestlig statsborgerskap er derimot sammenhengen mellom avgang og total yrkesdeltakelse det første året positiv, men ingen av parametrene er her signifikant positive.

Går vi til det andre året etter oppstart av den nye selvstendige næringsvirksomheten, er det fortsatt en viss tendens til negativ sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og

nivået på den totale yrkesdeltakelsen i regionene. Men heller ikke her er parametrene negativt signifikante, men dog sterkest blant nye selvstendig næringsdrivende i den yngste aldersgruppen. Det er derimot enkelte av parametrene som viser positiv sammenheng mellom tilbøyeligheten til avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet i løpet av det andre året etter oppstart og nivået på yrkesdeltakelsen totalt. Dette gjelder både nye selvstendig næringsdrivende menn, nye selvstendig næringsdrivende i den mellomste og eldste aldersgruppen og blant de med øvrig nordisk statsborgerskap, men ingen av parametrene er signifikant positive.

I det tredje og siste året 2005 blir sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet og nivået på den totale yrkesdeltakelsen noe annerledes enn i de to første årene. Parametrene er nå for det meste positive, men uten å være signifikant positive.

Når vi spesifiserer yrkesdeltakelsen ved å måle den kun for omfanget av antall lønnstakere, blir sammenhengene mellom tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet og yrkesdeltakelsen noe mer positiv enn negativ i løpet av det første året, men ingen av parametrene er her signifikante.

Går vi til det andre året etter oppstart av den nye selvstendige næringsvirksomheten, er det en noe sterkere tendens til positiv sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og nivået på yrkesdeltakelsen målt etter lønnstakere i regionene. Men fortsatt er ingen parametrene positivt signifikante.

I det tredje og siste året etter oppstart av den nye selvstendige næringsvirksomheten er det imidlertid en viss vridning i retning negativ sammenheng mellom avgang fra selvstendig næringsvirksomhet og nivået på yrkesdeltakelsen målt for lønnstakere. For nye selvstendig næringsdrivende i den yngste aldersgruppen er endog denne sammenhengen signifikant negativ.

Resultatene gir en indikasjon på at det er vanskeligere å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet i regioner med lavere total yrkesdeltakelse de to første årene etter at den selvstendige næringsvirksomheten ble startet. Denne sammenhengen er imidlertid litt annerledes når vi måler yrkesdeltakelsen kun for lønnstakere, noe som indikerer at avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet er noe større i de regioner der det relativt sett, og dermed også alternativt sett, finnes flere muligheter til arbeide som lønnstakere.

Etter å ha testet tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet med regionale nivåvariable, tester vi også her til slutt denne tilbøyeligheten mot regionale endringsvariable. Først overfor årlige endringer i den regionale sysselsettingen totalt, og deretter kun for endringer i antall lønnstakere. Hovedtendensen er at det er en positiv sammenheng mellom avgang fra

ny selvstendig næringsvirksomhet det første året og endringer i sysselsettingen totalt. Den eneste parameteren som er positivt signifikante er imidlertid å finne blant nye selvstendig næringsdrivende i den yngste aldersgruppen. Noen få av parametrene viser imidlertid negativ sammenheng, der nye selvstendig næringsdrivende med øvrig nordisk bakgrunn endog viser signifikant negativ sammenheng mellom avgang og sysselsettingsendring.

Går vi til det andre året etter oppstart av den nye selvstendige næringsvirksomheten, er det en tendens til styrket positiv sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og endringen i den totale sysselsettingen i regionene, og parametrene er positivt signifikante både for nye selvstendig næringsdrivende totalt, for menn, for de i den eldste aldersgruppen, for de med høy utdanning og for nye selvstendig næringsdrivende med norsk statsborgerskap.

I det tredje og siste året 2005 går sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet og endringen i den totale sysselsettingen noe mer i negativ retning enn i de to første årene. Parametrene er nå hovedsakelig negative, og endog signifikant negativ for nye selvstendig næringsdrivende i den yngste aldersgruppen.

Resultatene viser at det er en viss tendens til at avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet er noe større i de regionene som har den beste utviklingen i sysselsettingen i løpet av de to første årene etter oppstart av den selvstendige næringsvirksomheten, mens det er en tendens til noe svakere avgang i disse regionene i det tredje året etter oppstart. Dette er imidlertid det motsatte av det vi så av resultatene på 1990-tallet i tabell 9.1 over.

Når vi går til analysene med forklaringsvariabelen basert på endringer i antall lønnstakere, så viser resultatene noe av det samme som når vi benyttet endringer i sysselsettingen totalt. Hovedtendensen er også her en positiv sammenheng mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet det første året og endringer i antall lønnstakere. Den eneste parameteren som er positivt signifikant er imidlertid også nå å finne blant nye selvstendig næringsdrivende i den yngste aldersgruppen. Noen få av parametrene viser også her negativ sammenheng, der nye selvstendig næringsdrivende med øvrig nordisk bakgrunn også viser signifikant negativ sammenheng mellom avgang og endring i antall lønnstakere.

Går vi til det andre året etter oppstart av den nye selvstendige næringsvirksomheten, er det en klar tendens til at den positive sammenhengen mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og endringen i antall lønnstakere i regionene styrker seg.

Samtlige av parametrene er positive og også signifikant positive for nye selvstendig næringsdrivende totalt, for menn, for de i den eldste aldersgruppen og laveste utdanningsgruppen samt for nye selvstendig næringsdrivende med norsk stasborgerskap.

I det tredje året er det imidlertid en viss tendens til at sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet og endringen i antall lønnstakere går noe i negativ retning, og sammenhengen er endog signifikant negativ for nye selvstendig næringsdrivende i den yngste aldersgruppen.

Resultatene viser at det er en viss tendens til at avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet er noe større i de regionene som har den beste utviklingen i antall lønnstakere i løpet av det første og andre året etter oppstart av den selvstendige næringsvirksomheten, mens det er en tendens til litt svakere avgang i disse regionene i det tredje året etter oppstart av den selvstendige næringsvirksomheten. Det første har sammenheng med at disse regioner tilbyr et relativt større antall jobber for lønnstakere, som da fremstår som et alternativ til fortsatt sysselsetting som selvstendig næringsdrivende.

9.3. Sammenhengen mellom brutto avgang fra selvstendig næringsvirksomhet gitt aktørens bakgrunnsstatus på arbeidsmarkedet og utvalgte kjennetegn ved regionene

I dette kapitlet ser vi også på sammenhengen mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og de samme variable for regionale kjennetegn som er beskrevet over, men nå er alle selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene fordelt etter hvilken bakgrunnsstatus de har hatt på arbeidsmarkedet i løpet av en forutgående 6-årsperiode. Vi bruker de samme 6 hovedgruppene etter bakgrunnskriterier som er beskrevet og benyttet i analysene i kapittel 7. Det vil si at de som er registrert som selvstendig næringsdrivende i året 2000, er definert ut fra sin status på og utenfor arbeidsmarkedet i perioden 1994-1999. Vi konsentrerer her oppmerksomheten på de som ikke er selvstendig næringsdrivende i primærnæringene i 2000, og som altså kan grupperes etter følgende bakgrunnsstatus: Selvstendig næringsdrivende i 2000 som 1. har vært registrert som selvstendig næringsdrivende i hvert av årene i perioden 1994-1999, 2. har vært registrert som selvstendig næringsdrivende i 3-5 år i perioden 1994-1999, 3. har hovedsakelig vært registrert som lønnstakere i perioden 1994-1999, 4. har hovedsakelig vært under utdanning i perioden 1994-1999, 5. har hovedsakelig vært registrert som arbeidsledige i perioden 1994-1999, og 6. har hovedsakelig vært utenfor arbeidsstyrken i perioden 1994-1999.

I tabell 9.3 viser vi estimeringsresultatene av tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringene sett i sammenheng med de

regionale kjennetegn som er beskrevet tidligere i kapitlet. Estimeringene er her altså gjort for årlige avgangsrater ut av selvstendig næringsvirksomhet i 2000 gitt aktørens bakgrunnsstatus på arbeidsmarkedet i perioden 1994-1999 og fordelt på de fem årene i perioden 2001-2005.

Tabellen viser at det gjennomgående er en positiv sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet i alle hovedgruppene etter bakgrunnsstatus og nivået på arbeidsledigheten i regionene i løpet av det første året etter oppstart. Kun én av parametrene er imidlertid signifikant positiv, og det gjelder gruppen av selvstendig næringsdrivende som har sin bakgrunn hovedsakelig fra arbeidsledighet. Dette er for så vidt i tråd med de resultatene vi fant i kapittel 7, der selvstendig næringsdrivende som avslutter sin selvstendige næringsvirksomhet viser en tendens til å gå tilbake til den status de hadde på arbeidsmarkedet før de startet sin selvstendige næringsvirksomhet. Sånn sett kan vi forvente at selvstendig næringsdrivende med hovedsakelig bakgrunn fra arbeidsledighet kan være noe mer følsomme overfor regionale variasjoner i arbeidsledigheten enn hva tilfelle er med de øvrige hovedgruppene etter bakgrunnsstatus på arbeidsmarkedet.

Men i og med at samtlige hovedgrupper viser positiv sammenheng mellom avgang fra selvstendig næringsvirksomhet og nivået på arbeidsledigheten det første året, indikerer at det er vanskeligere å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet i regioner med relativt høyere arbeidsledighet uansett hvilken bakgrunn de har fra arbeidsmarkedet. Som vi ser gjelder også dette for selvstendig næringsdrivende som har sammenhengende erfaring fra selvstendig næringsvirksomhet i den forutgående seksårs perioden.

Går vi til det andre året etter registreringen av den selvstendige næringsvirksomheten i 2000, er det fortsatt hovedsakelig en positiv sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og nivået på arbeidsledigheten i regionene. Her er også to av parametrene positivt signifikante, i og med at hovedgruppen av selvstendig næringsdrivende med bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet i 3-5 år i perioden 1994-1999 også viser positiv sammenheng, i tillegg også nå til hovedgruppen av selvstendig næringsdrivende med hovedsakelig bakgrunn fra arbeidsledighet.

Fra og med det tredje året 2003, blir sammenhengen mellom avgang fra selvstendig næringsvirksomhet og nivået på arbeidsledigheten noe annerledes enn i de to første årene. Flere av parametrene har nå en tendens til å bli negative, slik at avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet i mindre grad kan forklares av et relativt høyere nivå på den regionale arbeidsledigheten. Dette gjelder også for hovedgruppen av selvsten-

Tabell 9.3. Sammenhengen mellom avgang fra selvstendig næringsvirksomhet uten primærnæringer i 2000 gitt aktørenes bakgrunnsstatus på arbeidsmarkedet i årene 1994-1999 og en del kjennetegn ved regionene i årene 2001-2005. (Estimeringer basert på 90 regioner og årlige avgangsrater)

Bakgrunnsstatus i 1994-1999:	Arbeidsledighet: Rate					Yrkesdeltaking: Totalt				
	2001	2002	2003	2004	2005	2001	2002	2003	2004	2005
	Selvstendig i 6 år:	0,342 (1,39)	1,104 (0,46)	-0,063 (-0,31)	0,142 (0,78)	0,058 (0,24)	-0,179 (-2,04**)	-0,050 (-0,53)	0,012 (0,15)	-0,085 (-1,13)
Selvstendig i 3-5 år:	0,112 (0,24)	0,556 (1,78*)	0,029 (0,09)	0,165 (0,64)	-0,396 (-0,98)	-0,133 (-0,79)	0,020 (0,16)	-0,022 (-0,16)	-0,146 (-1,38)	0,071 (0,46)
Hovedsakelig lønns- taker:	0,224 (0,43)	0,675 (0,61)	0,159 (0,35)	0,329 (0,66)	-0,371 (-0,97)	-0,001 (-0,01)	0,060 (0,34)	-0,195 (-1,03)	-0,087 (-0,42)	-0,036 (-0,25)
Hovedsakelig under utdanning:	3,762 (1,28)	-0,727 (-0,38)	0,146 (0,08)	-1,236 (-1,01)	0,153 (0,12)	-0,834 (-0,80)	0,529 (0,67)	-0,276 (-0,36)	0,102 (0,20)	0,079 (0,17)
Hovedsakelig ar- beidsledig:	4,522 (2,19**)	4,198 (2,09**)	-1,106 (-0,64)	-0,099 (-0,07)	-0,161 (-0,08)	-0,346 (-0,45)	-1,616 (-1,94*)	0,493 (0,68)	0,315 (0,53)	-0,001 (-0,00)
Hovedsakelig utenfor arbeidsstyrken	0,699 (0,67)	0,835 (1,12)	0,804 (1,02)	-0,998 (-1,54)	-0,699 (-0,93)	-0,602 (-1,70*)	0,041 (0,13)	-0,483 (-1,46)	0,292 (1,08)	0,392 (1,37)
	Yrkesdeltaking: Lønnstakere					Endring i sysselsetting: Totalt				
	2001	2002	2003	2004	2005	2001	2002	2003	2004	2005
Selvstendig i 6 år:	-0,166 (-2,17**)	-0,08 (-0,93)	-0,032 (-0,38)	-0,087 (-1,15)	-0,005 (-0,06)	-1,371 (-1,50)	-0,366 (-1,36)	-0,130 (-0,66)	-0,262 (-1,45)	-0,412 (-1,84*)
Selvstendig i 3-5 år:	0,116 (0,77)	-0,155 (-1,30)	0,110 (0,77)	-0,313 (-3,07***)	0,162 (1,06)	-0,007 (-0,002)	-0,734 (-2,00**)	0,335 (1,00)	0,049 (0,19)	0,417 (1,08)
Hovedsakelig lønns- taker:	0,063 (0,39)	-0,020 (-0,13)	-0,250 (-1,35)	0,140 (0,68)	0,097 (0,67)	0,349 (0,68)	-1,039 (-2,12**)	0,616 (1,41)	-0,227 (-0,46)	-0,516 (-1,42)
Hovedsakelig under utdanning:	-0,298 (0,33)	0,006 (0,01)	-0,417 (-0,57)	0,037 (0,07)	0,061 (0,13)	-0,920 (-0,29)	1,484 (0,64)	-2,295 (-1,29)	-0,672 (-0,49)	1,580 (1,29)
Hovedsakelig ar- beidsledig:	-1,040 (-1,59)	-0,543 (-0,71)	0,423 (0,60)	0,065 (0,11)	-0,149 (-0,20)	2,349 (1,08)	-0,511 (-0,21)	-1,216 (-0,72)	-2,032 (-1,41)	-1,777 (-0,92)
Hovedsakelig utenfor arbeidsstyrken	-0,168 (-0,53)	-0,039 (-0,14)	0,276 (0,84)	0,435 (1,68*)	0,236 (0,84)	0,522 (0,55)	0,328 (0,37)	-0,767 (-1,00)	-0,594 (-0,91)	0,217 (0,30)
	Endring i antall lønnstakere									
	2001	2002	2003	2004	2005					
Selvstendig i 6 år:	-0,262 (-1,09)	-0,127 (-0,49)	-0,050 (-0,28)	-0,212 (-1,20)	-0,069 (-0,83)					
Selvstendig i 3-5 år:	0,012 (0,03)	-0,419 (-1,18)	0,417 (1,38)	0,249 (1,00)	0,622 (1,81*)					
Hovedsakelig lønns- taker:	0,493 (0,99)	-0,856 (-1,82*)	0,718 (1,84*)	0,101 (0,21)	-0,182 (-0,55)					
Hovedsakelig under utdanning:	-1,432 (0,47)	2,483 (1,15)	-2,258 (-1,38)	-0,117 (-0,09)	0,894 (0,81)					
Hovedsakelig arbeidsledig:	3,245 (1,46)	-0,566 (-0,25)	-1,160 (-0,75)	-1,367 (-0,99)	-0,478 (-0,27)					
Hovedsakelig utenfor arbeidsstyrken	0,107 (0,11)	0,361 (0,43)	-0,366 (-0,53)	-0,576 (-0,90)	0,447 (0,70)					

Signifikansnivå: 99% ***, 95% **, 90% * (T-verdier er gitt i parentes)

dig næringsdrivende som har sin bakgrunn hovedsakelig fra arbeidsledighet. Det er imidlertid viktig å påpeke at ingen av sammenhengene mellom avgang og arbeidsledighet gir signifikante parametere for perioden 2003-2005, uavhengig av om sammenhengene er positive eller negative.

Sammenhengen mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og den totale yrkesdeltakelsen i regionene er gjennomgående negativ i alle hovedgruppene i løpet av det første året. Sammenhengen er sterkst og signifikant negativ for selvstendig næringsdrivende med sammenhengende bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet i perioden 1994-

1999. Sammenhengen er også signifikant negativ for selvstendig næringsdrivende som har sin bakgrunn hovedsakelig fra utenfor arbeidsstyrken. Disse resultatene er logiske ut fra en forventning om at der hvor yrkesdeltakelsen er høy, er det noe større sannsynlighet for å kunne fortsette sin selvstendige næringsvirksomhet enn i regioner med lav samlet yrkesdeltakelse.

Går vi til det andre året etter registrering av den selvstendige næringsvirksomheten, er det fortsatt negativ sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og nivået på den totale yrkesdeltakelsen blant selvstendig næringsdrivende med sammenhengende bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet, og blant selvstendig næringsdrivende med hovedsakelig bakgrunn fra arbeidsledighet.

I den siste gruppen er endog sammenhengen signifikant negativ. I de øvrige fire hovedgruppene snur sammenhengen mellom avgang og total yrkesdeltakelse fra negativ til positiv i løpet av det andre året, men ingen av parametrene er signifikant positive.

I det tredje året 2003 er sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet og nivået på den totale yrkesdeltakelsen igjen noe mer negativ, men ingen av parametrene er signifikante. Det samme gjelder resultatene for avgangen i det fjerde og femte året, der sammenhengen mellom avgang og total yrkesdeltakelse gjennomgående er negativ for selvstendig næringsdrivende med bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet og for de med bakgrunn som lønnsstakere, men gjennomgående positiv for selvstendig næringsdrivende med bakgrunn fra utdanning og fra utenfor arbeidsstyrken.

Når vi spesifiserer yrkesdeltakelsen ved å måle den kun for antall lønnsstakere, blir sammenhengene mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og yrkesdeltakelsen også for det meste negativ i løpet av det første året, og sammenhengen er også signifikant negativ for selvstendig næringsdrivende med sammenhengende erfaring fra selvstendig næringsvirksomhet i den forutgående perioden 1994-1999.

Går vi til det andre året etter registrering av den selvstendige næringsvirksomheten, er det fortsatt hovedsakelig negativ sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og nivået på yrkesdeltakelsen målt etter lønnsstakere i regionene, men ingen av parametrene er her negativt signifikante.

I det tredje året etter registreringsåret av den selvstendige næringsvirksomheten, er det imidlertid en viss tendens til noe mer positiv sammenheng mellom avgang fra selvstendig næringsvirksomhet og nivået på yrkesdeltakelsen målt for lønnsstakere, men ingen av sammenhengene i dette året er signifikante. I det fjerde

året viser fire av hovedgruppene positiv sammenheng mellom avgang fra selvstendig næringsvirksomhet og yrkesdeltakelse for lønnsstakere, og for hovedgruppen av selvstendig næringsdrivende med bakgrunn hovedsakelig utenfor arbeidsstyrken, er sammenhengen også signifikant positiv. Sterkest sammenheng det fjerde året viser imidlertid selvstendig næringsdrivende med erfaring fra selvstendig næringsvirksomhet i løpet av 3-5 år i den forutgående seksårs perioden, men sammenhengen er her signifikant negativ. I det femte og siste året er også majoriteten av sammenhengene positive, men ingen av parametrene er signifikante.

Resultatene gir en indikasjon på at det er vanskeligere å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet i regioner med lavere yrkesdeltakelse i det første året etter at den selvstendige næringsvirksomheten ble registrert, det være seg om vi tar med eller utelater selvstendig næringsdrivende i målingen av yrkesdeltakelsen. Denne sammenhengen er imidlertid noe mindre klar og med en viss tendens i retning det motsatte når vi kommer lenger ut i den avgangsperioden som benyttes.

Etter å ha testet tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet med regionale nivåvariable, tester vi som tidligere også her denne tilbøyeligheten mot regionale endringsvariable. Først overfor årlige endringer i den regionale sysselsettingen totalt, og deretter kun for endringer i antall lønnsstakere. Hovedtendensen er at det er en negativ sammenheng mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet det første året og endringer i sysselsettingen totalt for selvstendig næringsdrivende med bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet og for de fra utdanning. De øvrige hovedgrupperinger av selvstendig næringsdrivende etter bakgrunnsstatus viser positiv sammenheng her. Ingen av parametrene er imidlertid signifikante

Går vi til det andre året etter registrering av den selvstendige næringsvirksomheten, er det en noe sterkere tendens til negativ sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og endringen i den totale sysselsettingen i regionene, og sammenhengen er også signifikant negativ for selvstendig næringsdrivende med delvis bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet og for de med hovedsakelig bakgrunn som lønnsstakere.

Fra det tredje året og utover blir sammenhengen mellom avgang fra selvstendig næringsvirksomhet og endringen i den totale sysselsettingen gjennomgående negativ for selvstendig næringsdrivende med sammenhengende bakgrunn som selvstendig næringsdrivende og for de med bakgrunn fra arbeidsledighet, mens sammenhengen er gjennomgående positiv for selvstendig næringsdrivende med delvis bakgrunn som selvstendig næringsdrivende.

Resultatene viser at det er en viss tendens til at avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet er noe mindre i de regionene som har den beste utviklingen i sysselsettingen totalt, og at dette er gjennomgående og mest fremtredende for selvstendig næringsdrivende som har sammenhengende bakgrunn som selvstendig næringsdrivende.

Når vi går til analysene med forklaringsvariabelen basert på endringer i antall lønnstakere, viser resultatene noe av det samme som når vi benyttet endringer i sysselsettingen totalt. Hovedtendensen er også her en negativ sammenheng mellom avgang fra selvstendig næringsvirksomhet det første året og endringer i antall lønnstakere for selvstendig næringsdrivende med gjennomgående bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet og for de fra utdanning. De øvrige hovedgrupperinger av selvstendig næringsdrivende etter bakgrunnsstatus viser også her positiv sammenheng, men ingen av parametrene er signifikante.

Går vi til det andre året etter oppstart av den nye selvstendige næringsvirksomheten, er det en viss tendens til at den negative sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og endringen i antall lønnstakere i regionene styrker seg. For selvstendig næringsdrivende med bakgrunn hovedsakelig som lønnstakere er den negative sammenheng også signifikant negativ.

Fra det tredje året og utover er sammenheng mellom avgang fra selvstendig næringsvirksomhet og endringen i antall lønnstakere gjennomgående negativ for de med sammenhengende bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet og for de med hovedsakelig bakgrunn fra arbeidsledighet, mens selvstendig næringsdrivende med delvis bakgrunn som selvstendig næringsdrivende og de med bakgrunn hovedsakelig fra lønnet arbeide viser en klar tendens til positiv sammenheng mellom avgang og endringer i antall lønnstakere, og enkelte av parametrene er også signifikant positive.

Resultatene viser at det er en viss tendens til at avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet er noe mindre i de regionene som har den beste utviklingen i antall lønnstakere med hensyn til de som har sammenhengende bakgrunn som selvstendig næringsdrivende og for de med hovedsakelig bakgrunn som arbeidsledige, mens avgangen er noe større i disse regionene for selvstendig næringsdrivende med delvis bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet, og dermed noe mindre stabile med hensyn til virksomhet som selvstendig næringsdrivende.

9.4. Sammenhengen mellom brutto avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet etter næringsgrupper og utvalgte kjennetegn ved regionene.

I dette siste kapitlet med resultater har vi sett på tilsvarende sammenhenger mellom tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet og de samme variable for regionale kjennetegn som beskrevet i kapittel 9.2, men nå gruppert etter 12 næringsgrupper samt en gruppe for uspesifisert næring. I motsetning til i kapitlene 9.2 og 9.3 over tar vi her også med selvstendig næringsdrivende i primærnæringene, der disse utgjør en av de 12 næringsgruppene. På tilsvarende måte som i kapittel 9.2, ser vi på årlig avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet i 1996 og 2002 fordelt på de påfølgende treårsperioder.

I tabell 9.4 viser vi estimeringsresultatene av tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet sett i sammenheng med de samme regionale kjennetegn som er beskrevet over. Estimeringene er her gjort for avgangsratene ut av ny selvstendig næringsvirksomhet i 1996 fordelt på de tre årene 1997, 1998 og 1999.

Tabellen viser at det er en positiv sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet og nivået på arbeidsledigheten i regionene i løpet av det første året i de fleste av næringsgruppene. Det er imidlertid kun i primærnæringene at denne sammenheng er signifikant positiv, skjønt bygge- og anleggsvirksomhet, helse- og sosialtjenester og også uspesifisert næring viser sammenhenger som er nær positivt signifikante. Enkelte næringsgrupper viser imidlertid negativ sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og nivået på ledigheten, men det er kun innen kunnskapsbasert tjenesteyting at denne sammenheng er signifikant negativ. Resultatene gir en indikasjon på at i de fleste næringsgrupper er det vanskeligere å opprettholde sin nystartede selvstendige næringsvirksomhet i regioner med relativt høyere arbeidsledighet. For enkelte næringsgrupper, og især kunnskapsbasert tjenesteyting, er det større tilbøyelighet til å forlate selvstendig næringsvirksomhet i regioner der arbeidsledigheten er relativt lavere.

Går vi til det andre året etter oppstart av den nye selvstendige næringsvirksomheten, er det fortsatt hovedsakelig en positiv sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og nivået på arbeidsledigheten i regionene. Flere av parametrene er nå positivt signifikante, og sterkest når vi ser på avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet i detalj- og engroshandel, bygge- og anleggsvirksomhet, arbeidskraftintensiv industri, finans og nå også i kunnskapsbasert tjenesteyting. Det er imidlertid også nå enkelte av parametrene som viser negativ sammenheng mellom tilbøyeligheten til avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet i løpet av det andre året etter oppstart og

nivået på arbeidsledigheten, men det er kun i helse- og sosialtjenester at sammenhengen er signifikant negativ.

I det tredje og siste året 1999, blir sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet og nivået på arbeidsledigheten noe annerledes enn i de to første årene, parametrene er nå negative i de fleste av næringsgruppene, og signifikant negative både for nye selvstendig næringsdrivende i bygge- og anleggsvirksomhet, kunnskapsbasert tjenesteyting samt i den uspesifiserte næringsgruppen. I arbeidskraftintensiv industri er imidlertid sammenhengen fortsatt positiv og signifikant også i det tredje året etter oppstart av den selvstendige næringsvirksomheten.

Sammenhengen mellom tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet og den totale yrkesdeltakelsen i regionene er negativ i løpet av det første året i drøyt halvparten av næringsgruppene. Parametrene er imidlertid signifikant negative kun for selvstendig næringsdrivende i primærnæringene, finansnæringene samt i den uspesifiserte næringsgruppen. Disse resultatene er logiske ut fra en forventning om at der hvor yrkesdeltakelsen er høy så er det noe større sannsynlighet for å kunne opprettholde sin nye selvstendige næringsvirksomhet enn i regioner med lav samlet yrkesdeltakelse. For nye selvstendig næringsdrivende innen utdanning er imidlertid sammenhengen mellom avgang og total yrkesdeltakelse det første året signifikant positiv, mens i de øvrige næringsgruppene som viser positiv sammenheng er parametrene svake og ikke signifikante.

Går vi til det andre året etter oppstart av den nye selvstendige næringsvirksomheten, er det noe mer omfattende negativ sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og nivået på den totale yrkesdeltakelsen i regionene, men kun signifikant negativ i detalj- og engroshandel og i utdanning. Det er imidlertid også nå enkelte av parametrene som viser positiv sammenheng mellom tilbøyeligheten til avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet i løpet av det andre året etter oppstart og nivået på yrkesdeltakelsen totalt, men ingen av disse parametrene er signifikant positive.

I det tredje og siste året 1999 blir sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet og nivået på den totale yrkesdeltakelsen noe annerledes enn i de to første årene. Parametrene er nå for de fleste næringsgrupper positive, men kun signifikant positive for nye selvstendig næringsdrivende i bygge- og anleggsvirksomhet samt i den uspesifiserte næringsgruppen.

Når vi spesifiserer yrkesdeltakelsen ved å måle den kun for omfanget av antall lønnstakere, så blir sammenhengen mellom tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet og yrkesdeltakelsen negativ

i løpet av det første året for litt over halvparten av næringsgruppene, men kun signifikant negativ for finansnæringene. Av de næringsgrupper som viser positiv sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet og yrkesdeltakelsen for lønnstakere er den kun signifikant positiv for utdanning.

Går vi til det andre året etter oppstart av den nye selvstendige næringsvirksomheten, er det fortsatt hovedsakelig negativ sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og nivået på yrkesdeltakelsen målt etter lønnstakere i regionene. Men her er ingen av parametrene negativt signifikante.

I det tredje og siste året etter oppstart av den nye selvstendige næringsvirksomheten er det imidlertid en viss vridning i retning positiv sammenheng mellom avgang fra selvstendig næringsvirksomhet og nivået på yrkesdeltakelsen målt for lønnstakere. Men sammenhengen er kun signifikant positiv i den uspesifiserte næringsgruppen.

Resultatene gir en viss indikasjon på at det er vanskeligere å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet i regioner med lavere yrkesdeltakelse de to første årene etter at den selvstendige næringsvirksomheten ble startet, det være seg om vi tar med eller utelater selvstendig næringsdrivende i målingen av yrkesdeltakelsen. Mest klar er denne sammenhengen blant selvstendig næringsdrivende innen finansnæringene. Denne sammenhengen er imidlertid mindre klar og med en tendens i retning av det motsatte når vi kommer frem til det tredje året etter oppstart av den selvstendige næringsvirksomheten.

Etter å ha testet tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet med regionale nivåvariable, tester vi også her til slutt denne tilbøyeligheten mot regionale endringsvariable. Først overfor årlige endringer i den regionale sysselsettingen totalt, og deretter kun for endringer i antall lønnstakere. Hovedtendensen er at det er en negativ sammenheng mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet det første året og endringer i sysselsettingen totalt. Men den eneste parameteren som er negativt signifikant er å finne blant nye selvstendig næringsdrivende i arbeidskraftintensiv industri. Noen få av parametrene viser imidlertid positiv sammenheng, men ingen av parametrene her er signifikant positive.

Går vi til det andre året etter oppstart av den nye selvstendige næringsvirksomheten, viser en liten majoritet av næringsgruppene positiv sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og endringen i den totale sysselsettingen i regionene, men kun i deler av industrinæringen er parameteren positivt signifikant. Av næringsgruppene som her viser negativ sammenheng, er imidlertid parametrene

Tabell 9.4. Sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet i 1996 fordelt på en del kjennetegn ved regionene i perioden 1997-1999. Etter næringsgrupper. (Estimeringer basert på 90 regioner og årlige avgangsrater).

	Arbeidsledighet: Rate			Yrkesdeltaking: Totalt			Yrkesdeltaking: Lønnstakere		
	1997	1998	1999	1997	1998	1999	1997	1998	1999
Primærnæringer	1,438 (2,08**)	0,234 (0,33)	-0,282 (-0,66)	-0,655 (-1,91*)	-0,027 (-0,09)	0,291 (1,59)	0,004 (0,01)	0,252 (1,03)	0,162 (1,08)
Industri - Arbeidskraftsintensiv	-2,504 (-1,19)	5,003 (2,04**)	3,194 (2,01**)	0,223 (0,21)	-0,493 (-0,44)	-0,526 (-0,75)	0,573 (0,64)	-0,912 (-1,02)	-0,205 (-0,35)
Industri - For øvrig	-0,306 (-0,08)	-1,624 (-0,34)	1,661 (0,45)	0,407 (0,29)	0,607 (0,37)	0,979 (0,70)	1,011 (0,91)	0,687 (0,55)	0,927 (0,86)
Bygg og anlegg	1,862 (1,60)	3,040 (2,16**)	-2,551 (-2,61**)	-0,287 (-0,49)	-0,727 (-1,16)	0,742 (1,71*)	-0,243 (-0,51)	-0,394 (-0,79)	0,442 (1,24)
Detalj- og engroshandel	0,647 (0,54)	2,962 (2,20**)	-1,396 (-1,31)	-0,035 (-0,06)	-1,111 (-1,88*)	0,558 (1,21)	-0,098 (-0,20)	-0,497 (-1,05)	0,161 (0,43)
Hotell og restaurant	0,676 (0,27)	1,905 (0,76)	-0,021 (-0,01)	-0,804 (-0,68)	-0,186 (-0,18)	-0,657 (-0,78)	-0,494 (-0,48)	-0,930 (-1,08)	0,414 (0,58)
Transport	-0,562 (-0,25)	-0,723 (-0,28)	2,961 (1,34)	0,678 (0,66)	-0,03 (-0,00)	-0,323 (-0,36)	-0,442 (-0,53)	0,469 (0,56)	-0,094 (-0,13)
Kunnskapsbasert tjenesteyting	-4,818 (-1,94*)	5,035 (1,75*)	-4,164 (-1,64*)	1,405 (1,25)	-0,719 (-0,61)	0,782 (0,78)	1,486 (1,60)	-0,936 (-0,99)	0,531 (0,65)
Finans	3,769 (0,96)	5,829 (1,89*)	-0,894 (-0,32)	-3,939 (-2,46**)	-1,856 (-1,54)	0,760 (0,68)	-3,174 (-2,19**)	-0,248 (-0,24)	1,408 (1,51)
Rengjøring og annen personlig tjenesteyting	0,450 (0,26)	-0,398 (-0,16)	0,907 (0,55)	0,872 (1,00)	-0,121 (-0,11)	-0,120 (-0,17)	1,913 (1,28)	-0,263 (-0,30)	0,731 (1,29)
Utdanning	-3,482 (-0,57)	-0,426 (-0,04)	-10,678 (-1,21)	9,558 (2,34**)	-14,987 (-2,24**)	2,520 (0,43)	9,110 (4,12***)	-6,748 (-1,33)	-5,070 (-1,38)
Helse og sosial	3,298 (1,58)	-4,143 (-1,66*)	-1,544 (-0,78)	-0,929 (-0,88)	0,803 (0,71)	0,317 (0,37)	-1,128 (-1,29)	1,197 (1,34)	-1,152 (-1,65*)
Uoppgitt næring	1,136 (1,57)	-0,034 (-0,05)	-1,948 (-2,15**)	-0,601 (-1,68*)	-0,408 (-1,27)	0,986 (2,53**)	-0,303 (-1,02)	-0,062 (-0,24)	0,706 (2,22**)

	Endring i sysselsetting: Totalt			Endring i antall lønnstakere		
	1997	1998	1999	1997	1998	1999
Primærnæringer	-0,423 (-0,63)	0,131 (0,19)	0,588 (1,37)	-0,455 (-0,75)	0,039 (0,06)	0,468 (1,15)
Industri - Arbeidskraftsintensiv	-4,708 (-2,32**)	1,421 (0,56)	-0,322 (-0,19)	-4,063 (-2,19**)	1,843 (0,79)	-0,555 (-0,35)
Industri - For øvrig	2,493 (0,81)	7,682 (1,94*)	2,031 (0,61)	2,998 (1,07)	6,276 (1,73*)	1,916 (0,58)
Bygg og anlegg	-1,529 (-1,39)	-2,426 (-1,77*)	0,588 (0,56)	-1,534 (-1,52)	-2,358 (-1,85*)	0,878 (0,87)
Detalj- og engroshandel	-0,817 (-0,72)	-2,151 (-1,64*)	-1,029 (-1,05)	-0,867 (-0,83)	-2,141 (-1,76*)	-1,185 (-1,16)
Hotell og restaurant	-2,579 (-1,14)	-0,656 (-0,26)	2,095 (1,02)	-2,074 (-1,00)	-0,897 (-0,38)	2,040 (1,01)
Transport	-2,193 (-1,00)	1,472 (0,60)	2,555 (1,23)	-1,306 (-0,66)	1,356 (0,60)	2,577 (1,29)

Tabell 9.4 (forts.) Sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet i 1996 fordelt på en del kjennetegn ved regionene i perioden 1997-1999. Etter næringsgrupper. (Estimeringer basert på 90 regioner og årlige avgangsrater)

Kunnskapsbasert tjenesteyting	2,693 (1,04)	3,826 (1,29)	-0,825 (-0,31)	2,715 (1,17)	4,302 (1,60)	-1,044 (-0,40)
Finans	-5,268 (-1,22)	-1,852 (-0,57)	3,860 (1,43)	-4,260 (-1,08)	-1,163 (-0,40)	3,471 (1,36)
Rengjøring og annen personlig tjenesteyting	0,069 (0,04)	0,971 (0,39)	0,174 (0,10)	-0,347 (-0,23)	1,148 (0,49)	-0,898 (-0,52)
Utdanning	-1,296 (-0,19)	-7,012 (-0,66)	-10,618 (-1,19)	-1,831 (-0,31)	-6,279 (0,36)	-8,460 (-0,88)
Helse og sosial	-3,243 (-1,55)	2,551 (1,03)	-1,450 (-0,72)	-2,574 (-1,33)	1,984 (0,86)	-1,323 (-0,69)
Uoppgett næring	0,209 (0,30)	-0,325 (-0,45)	3,121 (3,56***)	0,254 (0,40)	0,192 (0,29)	3,288 (4,02***)

Signifikansnivå: 99% ***, 95% **, 90% * (T-verdier er gitt i parentes)

negativt signifikante for selvstendig næringsdrivende både i bygge- og anleggsvirksomhet og detalj- og engroshandel.

I det tredje og siste året 1999 blir sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet og endringen i den totale sysselsettingen positiv i et klart flertall av næringsgruppene, men signifikant positiv kun i den uspesifiserte næringsgruppen.

Resultatene viser at det er en viss tendens til at avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet er noe mindre i de fleste av næringsgruppene i de regionene som har den beste utviklingen i sysselsettingen i løpet av det første året etter oppstart av den selvstendige næringsvirksomheten, mens det er en liten tendens til noe sterkere avgang i majoriteten av næringsgruppene i disse regionene i siste del av treårsperioden etter oppstart.

Når vi går til analysene med forklaringsvariabelen basert på endringer i antall lønnstakere, så viser resultatene noe av det samme som når vi benyttet endringer i sysselsettingen totalt. Hovedtendensen er også her en negativ sammenheng mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet det første året og endringer i antall lønnstakere i de fleste av næringsgruppene. Den eneste parameteren som er negativt signifikant er imidlertid også nå å finne blant nye selvstendig næringsdrivende i arbeidskraftintensiv industri. Noen få av parametrene viser også her positiv sammenheng, men ingen av disse parametrene er positivt signifikante.

Går vi til det andre året etter oppstart av den nye selvstendige næringsvirksomheten, er det imidlertid en positiv sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og endringen i antall lønnstakere i regionene i drøyt halvparten av næringsgruppene, men sammenhengen er kun positivt signifikant i deler av industrinæringene. Av

næringsgruppene som viser negativ sammenheng, er også her parametrene negativt signifikante for selvstendig næringsdrivende i bygge- og anleggsvirksomhet og detalj- og engroshandel.

I det tredje året er en positiv sammenheng mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet og endringen i antall lønnstakere også å finne i drøyt halvparten av næringsgruppene, men signifikant positiv kun for selvstendig næringsdrivende i den uspesifiserte næringsgruppen.

Resultatene viser at det er en viss tendens til at avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet er noe mindre i de regionene som har den beste utviklingen i antall lønnstakere i løpet av det første året etter oppstart av den selvstendige næringsvirksomheten i de fleste av næringsgruppene, mens det for en liten majoritet av næringsgruppene er en tendens til sterkere avgang i disse regionene i det andre og tredje året etter oppstart av den selvstendige næringsvirksomheten. Det siste kan ha sammenheng med at disse regioner da tilbyr et større antall jobber i lønnet arbeide som da fremstår som et alternativ til fortsatt sysselsetting som selvstendig næringsdrivende.

I tabell 9.5 viser vi på tilsvarende måte estimeringsresultatene av tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet sett i sammenheng med de samme regionale kjennetegn som er beskrevet over. Estimeringene er her gjort for avgangsraterne ut av ny selvstendig næringsvirksomhet i 2002 fordelt på de tre årene 2003, 2004 og 2005.

Tabellen viser at det er en positiv sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet og nivået på arbeidsledigheten i regionene i løpet av det første året i drøyt halvparten av næringsgruppene. Det er imidlertid kun i bygge- og anleggsvirksomhet og rengjøring og annen per-

sonlig tjenesteyting at denne sammenhengen er signifikant positiv. Enkelte næringsgrupper viser imidlertid negativ sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og nivået på ledigheten, men det er kun innen deler av industrien at denne sammenhengen er signifikant negativ. Resultatene gir en indikasjon på at i drøyt halvparten av næringsgruppene er det vanskeligere å opprettholde sin nystartede selvstendige næringsvirksomhet i regioner med relativt høyere arbeidsledighet. For enkelte næringsgrupper, og især i deler av industrien, er det større tilbøyelighet til å forlate selvstendig næringsvirksomhet i regioner der arbeidsledigheten er relativt lavere.

Går vi til det andre året etter oppstart av den nye selvstendige næringsvirksomheten, er det fortsatt en majoritet av næringsgruppene som viser positiv sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og nivået på arbeidsledigheten i regionene. Men kun én av parametrene er positivt signifikant, og nå i deler av industri-næringen. Det er imidlertid også nå enkelte av parametrene som viser negativ sammenheng mellom tilbøyeligheten til avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet i løpet av det andre året etter oppstart og nivået på arbeidsledigheten, men det er kun i rengjøring og annen personlig tjenesteyting at sammenhengen er signifikant negativ.

I det tredje og siste året 2005, er sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet og nivået på arbeidsledigheten fortsatt positiv i drøyt halvparten av næringsgruppene, men kun signifikant positiv for nye selvstendig næringsdrivende i utdanning. Enkelte av næringsgruppene viser negativ sammenheng mellom avgang fra selvstendig næringsvirksomhet og arbeidsledighetsnivået, men sammenhengen er kun signifikant negativ i detalj- og engoshandel.

Sammenhengen mellom tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet og den totale yrkesdeltakelsen i regionene er negativ i de fleste av næringsgruppene, men ingen av parametrene er signifikant negative. En negativ sammenheng er logiske ut fra en forventning om at der hvor yrkesdeltakelsen er høy så er det noe større sannsynlighet for å kunne opprettholde sin nye selvstendige næringsvirksomhet enn i regioner med lav samlet yrkesdeltakelse. For nye selvstendig næringsdrivende innen deler av industrien er imidlertid sammenhengen mellom avgang og total yrkesdeltakelse det første året signifikant positiv, mens i de øvrige næringsgruppene som viser positiv sammenheng er parametrene svake og ikke signifikante.

Går vi til det andre året etter oppstart av den nye selvstendige næringsvirksomheten, er det fortsatt

flest næringsgrupper som viser negativ sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og nivået på den totale yrkesdeltakelsen i regionene, men kun signifikant negativ i deler av industrien. Det er imidlertid også nå enkelte av parametrene som viser positiv sammenheng mellom tilbøyeligheten til avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet i løpet av det andre året etter oppstart og nivået på yrkesdeltakelsen totalt, men kun signifikant positiv i rengjøring og annen personlig tjenesteyting.

I det tredje og siste året 2005 blir sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet og nivået på den totale yrkesdeltakelsen positiv i drøyt halvparten av næringsgruppene, men ingen av sammenhengende er signifikante, verken de positive eller de negative.

Når vi spesifiserer yrkesdeltakelsen ved å måle den kun for omfanget av antall lønnstakere, så blir sammenhengen mellom tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet og yrkesdeltakelsen positiv i løpet av det første året for litt over halvparten av næringsgruppene, men ingen av parametrene er signifikant positive. Av de næringsgrupper som viser negativ sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet og yrkesdeltakelsen for lønnstakere så var den kun signifikant negativ for kunnskapsbasert tjenesteyting.

Går vi til det andre året etter oppstart av den nye selvstendige næringsvirksomheten, er det en overvekt av positiv sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og nivået på yrkesdeltakelsen målt etter lønnstakere i regionene. Både i kunnskapsbasert tjenesteyting, transport og rengjøring og annen personlig tjenesteyting var sammenhengene også signifikant positive.

I det tredje og siste året etter oppstart av den nye selvstendige næringsvirksomheten går det fortsatt i retning positiv sammenheng mellom avgang fra selvstendig næringsvirksomhet og nivået på yrkesdeltakelsen målt for lønnstakere. Men sammenhengen er kun signifikant positiv i den uspesifiserte næringsgruppen.

Resultatene gir en viss indikasjon på at det også i perioden etter 2002 er vanskeligere å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet i regioner med lavere total yrkesdeltakelse de to første årene etter at den selvstendige næringsvirksomheten ble startet. Denne sammenhengen er imidlertid svakere og går i retning av det motsatte når vi kommer frem til det tredje året etter oppstart av den selvstendige næringsvirksomheten. Det samme gjelder sammenhengen mellom avgang og yrkesdeltakelsen målt kun for lønnstakere, der hovedtendensen gjennom hele

perioden er noe større avgang fra selvstendig næringsvirksomhet i de regionene der yrkesdeltakelsen for lønnstakere er noe høyere. Eller med andre ord der hvor det er relativt flest arbeidsplasser for lønnet arbeide.

Etter å ha testet tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet med regionale nivåvariable, tester vi også her til slutt denne tilbøyeligheten mot regionale endringsvariable. Først overfor årlige endringer i den regionale sysselsettingen totalt, og deretter kun for endringer i antall lønnstakere. I om lag halvparten av næringsgruppene er det en negativ sammenheng mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet det første året og endringer i sysselsettingen totalt, og sammenhengen er signifikant negativ blant nye selvstendig næringsdrivende i primærnæringene og i helse- og sosialtjenester. De øvrige næringsgruppene viser imidlertid positiv sammenheng, men kun parameteren for den uspesifiserte næringsgruppen er signifikant positiv.

Går vi til det andre året etter oppstart av den nye selvstendige næringsvirksomheten, viser majoriteten av næringsgruppene positiv sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og endringen i den totale sysselsettingen i regionene, og sammenhengen er også signifikant positiv i primærnæringene, hotell- og restaurantvirksomhet og transport. For næringsgruppene som her viser negativ sammenheng er imidlertid ingen av parametrene negativt signifikante.

I det tredje og siste året 2005 blir sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet og endringen i den totale sysselsettingen negativ i om lag halvparten av næringsgruppene, men signifikant negativ kun i detalj- og engroshandel. I de næringsgruppene der denne sammenhengen er positiv er den imidlertid kun signifikant positiv i den uspesifiserte næringsgruppen.

Resultatene viser at i om lag halvparten av næringsgruppene er det en tendens til at avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet er noe mindre i de fleste av næringsgruppene i de regionene som har den beste utviklingen i sysselsettingen i løpet av det første og tredje året etter oppstart av den selvstendige næringsvirksomheten, mens i det andre året etter oppstart viser majoriteten av næringsgruppene størst avgang fra selvstendig næringsvirksomhet i de regionene som har den sterkeste veksten i sysselsettingen.

Når vi går til analysene med forklaringsvariabelen basert på endringer i antall lønnstakere, så viser

resultatene noe av det samme som når vi benyttet endringer i sysselsettingen totalt. Om lag halvparten av næringsgruppene viser også her en negativ sammenheng mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet det første året og endringer i antall lønnstakere, og sammenhengen er også her signifikant negativ blant nye selvstendig næringsdrivende i primærnæringene og i helse- og sosialtjenester. I de næringsgruppene som viser positiv sammenheng er det også her kun parameteren for den uspesifiserte næringsgruppen som er signifikant positiv.

Går vi til det andre året etter oppstart av den nye selvstendige næringsvirksomheten, er det også her positiv sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og endringen i antall lønnstakere i regionene i godt over halvparten av næringsgruppene, og sammenhengen er positivt signifikant i primærnæringene, hotell- og restaurantvirksomhet, transport og kunnskapsbasert tjenesteyting. I næringsgruppene som her viser negativ sammenheng, er imidlertid ingen av parametrene signifikant negative.

I det tredje året er det også en positiv sammenheng mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet og endringen i antall lønnstakere i et klart flertall av næringsgruppene, og signifikant positiv for selvstendig næringsdrivende i finansnæringene og i den uspesifiserte næringsgruppen. Av det mindretallet av næringene som her viser negativ sammenheng, er imidlertid sammenhengen signifikant negativ i detalj- og engroshandel.

Resultatene viser at for om lag halvparten av næringene er tendensen til avgang fra selvstendig næringsvirksomhet noe mindre i de regionene som har den beste utviklingen i antall lønnstakere i løpet av det første året etter oppstart av den selvstendige næringsvirksomheten, mens det for den øvrige halvdel av næringsgruppene er en tendens til sterkere avgang i disse regionene. I det andre og tredje året etter oppstart av den selvstendige næringsvirksomheten er det imidlertid en tendens til sterkere avgang fra selvstendig næringsvirksomhet i de fleste næringsgruppene i de regionene som viser størst økning i antall lønnstakere. Det siste kan ha sammenheng med at disse regioner da tilbyr et større antall jobber i lønnet arbeide som da fremstår som et alternativ til fortsatt sysselsetting som selvstendig næringsdrivende.

Tabell 9.5. Sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet i 2002 fordelt på en del kjennetegn ved regionene i perioden 2003-2005. Etter næringsgrupper. (Estimeringer basert på 90 regioner og årlige avgangsrate).

	Arbeidsledighet: Rate			Yrkesdeltaking: Totalt			Yrkesdeltaking: Lønnstakere		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Primærnæringer	0,723 (0,86)	0,392 (0,50)	-0,370 (-0,50)	-0,064 (-0,18)	-0,158 (-0,48)	0,221 (0,78)	0,294 (0,84)	0,251 (0,77)	-0,090 (-0,32)
Industri - Arbeidskraftsintensiv	2,206 (0,75)	-0,231 (-0,07)	-0,001 (-0,00)	-1,068 (-0,87)	-0,556 (-0,41)	-0,007 (-0,01)	0,489 (0,40)	-1,626 (-1,18)	-0,026 (-0,03)
Industri - For øvrig	-7,688 (-2,51**)	6,503 (2,07**)	-4,541 (-1,26)	3,116 (2,82***)	-2,833 (-2,57**)	1,111 (0,92)	1,487 (1,25)	-1,772 (-1,47)	1,147 (0,93)
Bygg og anlegg	2,932 (2,20**)	1,206 (0,90)	-0,262 (-0,20)	-0,715 (-0,25)	-0,843 (-1,52)	0,000 (0,00)	-0,895 (-1,59)	-0,250 (-0,45)	-0,283 (-0,57)
Detalj- og engroshandel	0,526 (0,40)	1,038 (0,68)	-2,928 (-1,65*)	-0,509 (-0,91)	0,222 (0,35)	0,386 (0,56)	-0,422 (-0,77)	0,921 (1,46)	-0,715 (-1,06)
Hotell og restaurant	-1,704 (-0,69)	1,931 (0,71)	-1,213 (-0,53)	0,801 (0,76)	-0,286 (-0,25)	0,225 (0,24)	1,175 (1,17)	0,302 (0,26)	-0,609 (-0,69)
Transport	-2,829 (-1,52)	0,137 (0,08)	0,556 (0,29)	0,862 (1,10)	0,858 (1,25)	-0,524 (-0,71)	0,907 (1,18)	1,145 (1,70*)	-0,790 (-1,10)
Kunnskapsbasert tjenesteyting	1,075 (0,49)	-3,195 (-1,27)	0,719 (0,43)	-0,901 (-0,98)	0,953 (0,90)	0,130 (0,20)	-1,953 (-2,22**)	2,217 (2,15**)	0,576 (0,88)
Finans	-1,052 (-0,40)	0,907 (0,35)	0,839 (0,32)	-0,521 (-0,49)	-0,231 (-0,23)	0,345 (0,38)	0,248 (0,24)	0,245 (0,25)	0,167 (0,19)
Rengjøring og annen personlig tjenesteyting	3,504 (1,62*)	-4,700 (-2,09**)	1,812 (0,60)	-0,589 (-0,64)	1,682 (1,81*)	-0,967 (-0,84)	0,020 (0,02)	1,627 (1,77*)	-0,661 (-0,59)
Utdanning	-5,425 (-1,16)	-0,418 (-0,10)	8,316 (2,68**)	-1,109 (-0,55)	-0,410 (-0,25)	-1,888 (-1,57)	0,928 (0,50)	-0,502 (-0,32)	0,280 (0,24)
Helse og sosial	-1,140 (-0,67)	1,737 (1,03)	0,431 (0,26)	-0,057 (-0,08)	-0,736 (-1,04)	0,772 (1,18)	-0,216 (-0,30)	-0,299 (-0,42)	0,370 (0,58)
Uoppgitt næring	0,395 (0,21)	-0,612 (-0,35)	0,284 (0,21)	-0,378 (-0,48)	0,616 (0,85)	-0,358 (-0,68)	-0,348 (-0,44)	-0,131 (-0,18)	0,998 (1,98*)
	Endring i sysselsetting: Totalt			Endring i antall lønnstakere					
	2003	2004	2005	2003	2004	2005			
Primærnæringer	-3,070 (-4,08***)	1,897 (2,49**)	-0,114 (-0,16)	-2,544 (-3,71***)	2,222 (3,04***)	0,186 (0,29)			
Industri - Arbeidskraftsintensiv	-3,564 (-1,08)	-0,888 (-0,25)	0,362 (0,58)	-2,463 (-0,81)	0,018 (0,01)	0,861 (0,42)			
Industri - For øvrig	0,483 (0,17)	-0,753 (-0,23)	0,800 (0,25)	-0,496 (-0,19)	-1,440 (-0,45)	0,703 (0,24)			
Bygg og anlegg	0,472 (0,35)	0,030 (0,02)	-1,400 (-1,12)	0,809 (0,67)	-0,152 (-0,12)	-1,088 (-0,97)			
Detalj- og engroshandel	0,574 (0,45)	0,837 (0,55)	-3,421 (-2,03**)	1,166 (1,01)	1,030 (0,69)	-2,977 (-1,97*)			
Hotell og restaurant	-1,429 (-0,58)	4,503 (1,70*)	-0,939 (-0,43)	-1,204 (-0,54)	4,311 (1,66*)	0,193 (0,10)			
Transport	-1,428 (-0,76)	2,966 (1,69*)	0,649 (0,34)	-0,941 (-0,56)	3,614 (2,11**)	0,446 (0,26)			
Kunnskapsbasert tjenesteyting	0,709 (0,33)	3,844 (1,53)	-0,929 (-0,52)	0,787 (0,41)	4,859 (2,00**)	0,221 (0,14)			

Tabell 9.5 (forts.). Sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet i 2002 fordelt på en del kjennetegn ved regionene i perioden 2003-2005. Etter næringsgrupper. (Estimeringer basert på 90 regioner og årlige avgangsrater).

Finans	-0,585 (-0,21)	2,459 (1,02)	3,821 (1,72*)	0,499 (0,20)	1,089 (0,47)	3,531 (1,77*)
Rengjøring og annen personlig tjenesteyting	0,959 (0,41)	-2,215 (-0,97)	-3,715 (-1,27)	1,327 (0,64)	-2,455 (-1,08)	-2,996 (1,14)
Utdanning	2,294 (0,36)	-1,519 (-0,32)	2,693 (0,85)	1,870 (0,31)	-4,627 (-1,05)	3,843 (1,40)
Helse og sosial	-3,666 (-2,08**)	1,944 (1,16)	-1,565 (-0,99)	-3,195 (-2,01**)	1,206 (0,74)	-1,165 (-0,82)
Uoppgitt næring	3,633 (2,03**)	-0,763 (-0,44)	3,376 (2,69***)	3,757 (2,34**)	-0,475 (-0,28)	3,678 (3,33***)

Signifikansnivå: 99% ***, 95% **, 90% * (T-verdier er gitt i parentes)

10. Gjennomgang av hovedresultatene

Målsettingen med prosjektet har vært å analysere regionale forskjeller i opprettholdelse av og avgang i selvstendig næringsvirksomhet i Norge ved hjelp av regional arbeidsmarkedsmobilitet i et tidsserieperspektiv. Analysene ser på graden av suksess som selvstendig næringsdrivende målt dels ved hjelp av årlige og periodiske opprettholdelsesrater som selvstendig næringsdrivende, men mest indirekte ved hjelp av årlige og periodiske avgangsrater fra selvstendig næringsvirksomhet. Datagrunnlaget er hentet fra tidsperioden 1994-2005, der det ved hjelp av fullstendige paneldata analyseres individuell atferd med hensyn til hvor lenge selvstendig næringsdrivende klarer å opprettholde sin virksomhet, alternativt hvor raskt de må gi opp sin selvstendige næringsvirksomhet.

Som det fremgår av hypoteser og problemstillinger har det vært viktig å ta hensyn til en rekke kjennetegn ved individene for å beskrive og forklare ulik tilbøyelighet til suksess og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet. De regionale bruttostrømmene fra selvstendig næringsvirksomhet er derfor splittet opp etter forskjellige persongrupperinger og statusgrupper på arbeidsmarkedet. En viktig del av analysen har også vært å analysere opprettholdelse av og avgang fra selvstendige næringsvirksomheten ved hjelp av noen regionspesifikke kjennetegn.

10.1. Generelle analyser av opprettholdelse av og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet:

Opprettholdelsesraten hos selvstendig næringsdrivende er noe mindre når vi holder selvstendige i primærnæringene utenfor analysen. Det var kun om lag 1/3 av de selvstendig næringsdrivende i 1994 som fortsatt opprettholdt sin status som selvstendig næringsdrivende når vi kommer frem til det siste undersøkelsesåret 2005. Opprettholdelsesraten falt klart sterkest det første året, da om lag 20 prosent av alle selvstendig næringsdrivende i 1994 allerede var ute av sin selvstendige næringsvirksomhet året etter. Ved tusenårsskiftet var om lag halvparten av de som var selvstendig næringsdrivende i 1994 ute av den selvstendige næringsvirksomheten de startet. Det var små forskjeller å spore i den langsiktige opprettholdelsen av selvstendig

næringsvirksomhet mellom de to tidsperiodene 1994-1999 og 2000-2005, om enn noe større opprettholdelse gjennom den siste perioden. Ellers har avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet en tendens til å avta gjennom tidsperiodene, men med ett unntak. Dette gjelder det fjerde året i hver av tidsperiodene, der avgangen øker i forhold til avgangen i det tredje året. Det var for øvrig ingen klare sammenfall mellom tilbøyeligheten til å overleve som selvstendig næringsdrivende og konjunkturforløpet.

Målt etter fylker viser Oslo den største avgangen fra, og dermed laveste opprettholdelsen av, selvstendig næringsvirksomhet over hele perioden 1994-2005. Lavest samlet avgang fra, og dermed størst opprettholdelse av, selvstendig næringsvirksomhet ble observert i Nord-Trøndelag. Korttidsavgangen, som finner sted det første året etter at målingene starter, er størst i fylkene Finnmark og Oslo, mens Nord-Trøndelag også er fylket, som sammen med Rogaland, skiller seg ut med lavest korttidsavgang fra selvstendig næringsvirksomhet.

Holdes primærnæringene utenfor, er det Finnmark som viser de største avgangsratene fra selvstendig næringsvirksomhet akkumulert over hele tidsperioden 1995-2005, mens Telemark og de tre vestlandsfylkene Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane viste lavest samlet avgang. Fortsatt er det Finnmark som viser størst korttidsavgang etterfulgt av Oslo, mens Aust-Agder, Oppland og Rogaland er fylkene med lavest avgang fra selvstendig næringsvirksomhet i løpet av det første året når primærnæringene holdes utenfor.

Den sterke avgangen i Finnmark og Oslo fortsetter også det andre året, mens Nord-Trøndelag også er fylket med lavest avgang fra selvstendig næringsvirksomhet det andre året. Det er en nesten gjennomgående tendens til at fjerde års avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet er klart sterkere enn tredje års effekten.

Tendensen til at avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet gradvis avtar jo lenger man kommer ut i perio-

den er noe klarere når primærnæringene holdes utenfor den selvstendige næringsvirksomheten.

Det var også Oslo som hadde den klart største samlede avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet i perioden etter tusenårsskiftet, mens den laveste avgangen også nå ble observert i Nord-Trøndelag. Korttidsavgangen utgjorde nå en del over 20 prosent av samtlige selvstendig næringsdrivende på landsbasis, mot om lag 20 prosent i tilsvarende periode på 1990-tallet. Oslo skilte seg ut med den klart største korttidsavgangen, som også var en del sterkere enn tilsvarende korttidsavgang i hovedstaden i perioden på 1990-tallet. Spesielt Nord-Trøndelag, men også Oppland og Rogaland, skiller seg ut med lavest korttidsavgang fra selvstendig næringsvirksomhet i denne perioden.

Den sterke avgangen i Oslo fortsetter også det andre året, mens Telemark er fylket med lavest avgang fra selvstendig næringsvirksomhet det andre året. Den relativt sterkere avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet det fjerde året i forhold til det tredje året er enda mer markant i perioden 2001-2005 enn i perioden på 1990-tallet i de fleste fylker

Når primærnæringene holdes utenfor, er det også Oslo som viser de klart største avgangsratene fra selvstendig næringsvirksomhet over hele tidsperioden 2001-2005, etterfulgt av de tre nordligste fylkene Finnmark, Troms og Nordland. Lavest samlet avgang fra selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene var i denne perioden å finne i Sogn og Fjordane, Telemark, Hordaland og Oppland. Det var også Oslo som viser størst korttidsavgang etterfulgt av Troms og Finnmark, mens Oppland, Hordaland, Østfold og Sogn og Fjordane er fylkene som viste klart lavest avgang fra selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene i løpet av det første året i tidsserien.

Det er imidlertid observert en viss polarisering i den samlede regionale avgangsstrukturen når vi sammenlikner perioden på 1990-tallet med perioden 2001-2005. Mens de samlede avgangsratene fra selvstendig næringsvirksomhet har gått noe ned fra perioden 1995-1999 og frem til årene 2001-2005 på landsbasis, var den akkumulerte avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet i Oslo klart høyere i den siste perioden.

Tilsvarende målinger etter regiontyper viser at hovedstadsregionen skiller seg ut med den største samlede avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet både på 1990-tallet og i perioden etter tusenårsskiftet. Ellers er det en klar sentrum-periferi tendens i avgangshyppigheten gjennom hele tidsperioden, med størst samlet avgang i de mest sentrale regionene og gradvis lavere avgang jo mindre og mer perifere de lokale arbeidsmarkedene blir. Med andre ord er overlevelseshraten som selvstendig næringsdrivende større i perifere regioner enn i sentrale regioner.

Hovedstadsregionen skiller seg også klart ut med den største korttidsavgangen, mens de mer perifere arbeidsområdene skiller seg ut med lavest korttidsavgang fra selvstendig næringsvirksomhet.

Forskjellene i samlet avgang er imidlertid mindre mellom regiontypene når selvstendig næringsdrivende i primærnæringene holdes utenfor analysen, og det er mindre sentrum-periferi forskjeller enn når primærnæringene inngår, men fortsatt med en viss overvekt i avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet i mer sentrale regioner. Dette gjelder både med hensyn til samlet avgang og korttidsavgang fra selvstendig næringsvirksomhet.

Som vist tidligere er det en meget klar tendens til sterkere avgang det første året som gradvis avtar det andre og tredje året i perioden. Som vist i landstallene og i fylkestallene over, er det imidlertid en klar tendens til at fjerde års avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet er klart sterkere enn tredje års avgangene. Dette er gjennomgående for samtlige regiontyper, men klart sterkere i de mest perifere regiontypene og minst tydelig i hovedstadsregionen. Den sterkere fjerde års avgangen sett i forhold til tredje års avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet er enda mer markant i perioden 2001-2005 enn i perioden på 1990-tallet.

Det kan også her skimtes en viss polarisering i det samlede avgangsmønsteret, ved at hovedstadsregionen viser en liten økning i den samlede avgangen fra 1990-tallet og frem til perioden etter 2000, mens de øvrige regiontypene reduserer sin samlede avgang noe.

10.2. Opprettholdelse av og avgang fra "ny" selvstendig næringsvirksomhet

I innledningen til rapporten er det stilt en del spørsmål og hypoteser om til hvilken grad personer som starter opp ny selvstendig næringsvirksomhet oppnår suksess med sin nye selvstendige virksomhet.

Resultatene viser at på landsbasis var så mye som drøyt 55 prosent av samtlige nye selvstendig næringsdrivende i 1996 allerede ute av sin virksomhet når vi kommer frem til året 1999. Holdes primærnæringene utenfor økte andelen til hele 59 prosent.

På fylkesnivå skilte Oslo seg ut med den sterkeste samlede avgangen over denne perioden, og dermed også den laveste opprettholdelsesraten for nye selvstendig næringsdrivende. Minst samlet avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet ble i denne perioden observert i Nord-Trøndelag. Holdes primærnæringene utenfor skilte Troms seg ut med den sterkeste akkumulerte avgangen.

På landsbasis hadde nesten 38 prosent av alle nye selvstendig næringsdrivende 1996 gitt opp sin selvstendige næringsvirksomhet allerede året etter de startet sin

virksomhet. Dette er nesten dobbelt så høy andel sammenliknet med tilsvarende avgang det første året blant samtlige selvstendig næringsdrivende. Holdes primærnæringene utenfor øker andelen til om lag 40 prosent. Det var først og fremst i Oslo og i de tre nord-norske fylkene Troms, Finnmark og Nordland der nye selvstendig næringsdrivende viste størst tendens til å forlate sin virksomhet etter meget kort tid, det være seg med eller uten primærnæringene.

På landsbasis var så mye som drøyt 55 prosent av samtlige nye selvstendig næringsdrivende i 2002 allerede ute av sin virksomhet når vi kommer frem til året 2005. Dette var omtrent på linje med avgangen i tilsvarende periode på 1990-tallet. Holdes primærnæringene utenfor økte andelen til om lag 56 prosent.

På fylkesnivå skiller Oslo seg ut med den klart største samlede avgangen over denne perioden både når primærnæringene inkluderes og ekskluderes. Avgangen var også klart større, og opprettholdelsen dermed klart mindre, enn i tilsvarende periode på 1990-tallet.

På landsbasis var drøyt 37 prosent av alle nye selvstendig næringsdrivende 2002 ute av sin selvstendige næringsvirksomhet allerede året etter oppstart. Det samme var tilfelle når primærnæringene holdes utenfor. På fylkesnivå var det først og fremst Oslo, Aust-Agder, Sogn og Fjordane og Finnmark der nye selvstendig næringsdrivende viser størst tendens til å forlate sin virksomhet etter meget kort tid.

10.21. Opprettholdelse av og avgang fra "ny" selvstendig næringsvirksomhet etter regiontyper.

Regionale sentre med universitet skiller seg ut med den sterkeste samlede avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet over perioden 1997-1999, og dermed også den laveste opprettholdelsesraten. Resultatene indikerer en klar sentrum-periferi struktur i avgangsmønsteret, ved at sentrale regiontyper viser større samlet avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet enn perifere regiontyper. Holdes primærnæringene utenfor er forskjellene i avgang mellom sentrale og perifere områder noe mindre, men dog størst i de mest sentrale regiontypene.

De sentrale regiontypene viste også størst korttidsavgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet, der om lag 40 prosent av alle nye selvstendig næringsdrivende i 1996 var ute av sin virksomhet året etter.

Det var hovedstadsregionen som skilte seg ut med den klart sterkeste samlede avgangen over perioden 2003-2005 både når man inkluderer og ekskluderer primærnæringene. Så mye som om lag 59 prosent av samtlige nye selvstendig næringsdrivende i 2002 var allerede ute av sin virksomhet når vi kommer frem til året 2005. Minst samlet avgang fra ny selvstendig nærings-

virksomhet over denne treårsperioden ble observert i små arbeidsområder

Det var først og fremst regionale sentre med universitet og hovedstadsregionen der nye selvstendig næringsdrivende viser størst tendens til å forlate sin virksomhet allerede etter meget kort tid også i denne perioden.

En klar sentrum-periferi dimensjon i avgangsmønsteret ble også observert i denne perioden, med størst avgang i de sentrale regiontypene og da spesielt når primærnæringene var med i analysen.

10.22. Opprettholdelse av og avgang fra "ny" selvstendig næringsvirksomhet etter regiontyper og forskjellige person-grupper

På landsbasis hadde kvinner som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 1996 noe sterkere samlet avgang enn menn gjennom den påfølgende tre års perioden. På regionalt nivå var det enkelte forskjeller i det samlede avgangsmønsteret hos menn og kvinner. Størst forskjeller i samlet avgang ble observert i regionale sentre med universitet, der kvinner viser en samlet avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet på over 70 prosent, mens tilsvarende avgang hos menn var om lag 59 prosent.

På landsbasis var det derimot små forskjeller mellom menn og kvinner med hensyn til korttidsavgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet. På regionalt plan er det også forholdsvis små kjønnsmessige forskjeller i korttidsavgang, men med enkelte unntak. Den største forskjellen kommer også her i regionale sentre med universitet, der hele 53 prosent av nye selvstendige næringsdrivende kvinner gir opp sin virksomhet allerede i løpet av det første året.

Oppsummert viser kvinner en noe større tilbøyelighet enn menn til å gi opp sin nystartede selvstendige næringsvirksomhet, og denne trenden er gjennomgående i løpet av de tre første årene etter oppstart av den nye selvstendige næringsvirksomheten.

På landsbasis har kvinner som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 2002 også noe sterkere samlet avgang enn menn gjennom den påfølgende tre års perioden, men avgangen er litt lavere og de kjønnsmessige forskjellene noe mindre enn i perioden på 1990-tallet. På regionalt nivå er det imidlertid enkelte forskjeller i det samlede avgangsmønsteret hos menn og kvinner. Størst forskjeller i samlet avgang ble også nå observert i regionale sentre med universitet.

På landsbasis var det nå litt større forskjell mellom menn og kvinner med hensyn til korttidsavgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet enn det var på 1990-tallet. På regionalt plan er det jevnt over kvinnene som viser den største korttidsavgangen.

Målt etter alder hadde den yngste aldersgruppen 16-34 år som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 1996 litt sterkere samlet avgang enn den eldste aldersgruppen og klart sterkere avgang enn den mellomste aldersgruppen i den påfølgende tre års perioden. I samtlige regiontyper viser den mellomste aldersgruppen gjennomgående lavest samlet avgang. I de sentrale regiontyper er det de i den yngste aldersgruppen som viser de klart største samlede avgangsratene fra ny selvstendig næringsvirksomhet, mens i de mer perifere regiontyper er det den eldste aldersgruppen som viser klart størst akkumulert avgang.

På landsbasis fremkommer noe av de samme forskjellene mellom aldersgruppene også i korttidsavgangen det første året, som det vi observerte i de samlede avgangsratene over hele tidsperioden.

De som startet ny selvstendig næringsvirksomhet i 2002 viser mye av de samme forskjeller mellom aldersgruppene med hensyn til både samlet avgang og korttidsavgang som i perioden på 1990-tallet. Men det er nesten gjennomgående nye selvstendig næringsdrivende i den yngste aldersgruppen som viser størst avgang, og dermed lavest opprettholdelse som selvstendig næringsdrivende, i denne perioden.

Målt etter utdanning hadde nye selvstendig næringsdrivende i 1996 med høy utdanning sterkere samlet avgang enn personer med lav utdanning og klart sterkere avgang enn personer med middels utdanning i den påfølgende tre års perioden. I alle regiontyper, bortsett fra i mikro arbeidsområder, viser nye selvstendig næringsdrivende med middels utdanning den laveste samlede avgangen.

På landsbasis fremkommer de samme forskjellene mellom utdanningsgruppene også i korttidsavgangen det første året. På regionalt nivå er det gjennomgående nye selvstendig næringsdrivende med middels utdanning som viser lavest korttidsavgang, mens nye selvstendig næringsdrivende med høy utdanning viser størst korttidsavgang i de fleste regiontyper.

På landsbasis var det nye selvstendig næringsdrivende i 2002 med lav utdanning som nå hadde sterkere akkumulert avgang enn personer med høy utdanning og klart sterkere avgang enn personer med middels utdanning i den påfølgende tre års perioden. I de fleste regiontyper viser nye selvstendig næringsdrivende med middels utdanning også nå den laveste samlede avgangen, og dermed også den største opprettholdelsesraten som nye selvstendig næringsdrivende i denne perioden.

På landsbasis fremkommer litt andre forskjeller mellom utdanningsgruppene i korttidsavgangen det første året, enn det vi observerte i de samlede avgangsratene over hele tidsperioden. Riktignok er det personer med mid-

dels utdanning som også nå viser lavest korttidsavgang. Størst korttidsavgang var imidlertid nå å finne blant høyt utdannede personer.

Målt etter statsborgerskap, hadde nye selvstendig næringsdrivende i 1996 med ikke-vestlig statsborgerskap klart sterkere samlet avgang enn personer fra samtlige av de øvrige nasjonalitetsgruppene i den påfølgende tre års perioden. Dette gjelder også nesten gjennomgående i alle regiontyper. På landsbasis fremkommer noen av de samme forskjellene mellom statsborgerskapsgruppene også i korttidsavgangen. Den relativt sterke korttidsavgangen blant ikke-vestlige statsborgere kommer klart frem i hovedstadsregionen og i andre regionale sentre.

På landsbasis hadde nye selvstendig næringsdrivende i 2002 med ikke-vestlig statsborgerskap en enda sterkere samlet avgang enn det denne gruppen hadde på slutten av 1990-tallet, mens norske statsborgere fortsatt viste lavest samlet avgang i den påfølgende tre års perioden. I samtlige regiontyper viste nye selvstendig næringsdrivende med ikke-vestlig statsborgerskap den sterkeste samlede avgangen i denne perioden, og aller sterkest i hovedstadsregionen og i de mest perifere mikro arbeidsområdene. Både på landsbasis og i regionene fremkommer mye av de samme forskjellene mellom statsborgerskapsgruppene også i korttidsavgangen det første året.

Målt etter næring hadde nye selvstendig næringsdrivende i finansnæringen i 1996 klart sterkere samlet avgang enn personer fra samtlige av de øvrige næringsgruppene i den påfølgende tre års perioden. Lavest samlet avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet var å finne innen næringene rengjøring og annen personlig tjenesteyting og innen bygge- og anleggsnæringen. Det fremkommer noen av de samme forskjellene mellom næringsgruppene også i korttidsavgangen det første året, som det vi observerte i de samlede avgangsratene over hele tidsperioden.

På landsbasis viser nye selvstendig næringsdrivende i finansnæringen også den klart sterkeste avgangen i perioden 2003-2005. Lavest samlet avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet var nå å finne innen næringene rengjøring og annen personlig tjenesteyting, helse og sosialsektoren og i transport. Det fremkommer også nå noen av de samme forskjellene mellom næringsgruppene også i korttidsavgangen det første året, som det vi observerte i de samlede avgangsratene over hele tidsperioden.

10.3. Til hvilken statusgrupper på arbeidsmarkedet går nye selvstendig næringsdrivende som avslutter sin virksomhet?

På landsbasis hadde nye selvstendig næringsdrivende i 2002 med ikke-vestlig statsborgerskap en enda sterkere samlet avgang enn det denne gruppen hadde på slut-

ten av 1990-tallet, mens norske statsborgere fortsatt viste lavest samlet avgang i den påfølgende tre års perioden. I samtlige regiontyper viste nye selvstendig næringsdrivende med ikke-vestlig statsborgerskap den sterkeste samlede avgangen i denne perioden, og aller sterkest i hovedstadsregionen og i de mest perifere mikro arbeidsområdene. Både på landsbasis og i regionene fremkommer mye av de samme forskjellene mellom statsborgerskapsgruppene også i korttidsavgangen det første året

Fordelt på regiontyper er den største andelen som ender opp som lønnstakere å finne i regionale metropoler og i andre regional sentre, mens avgang til annen ny selvstendig næringsvirksomhet er noe større i de perifere regiontypene enn i de mest sentrale regionene. Den store andelen som går til gruppen utenfor arbeidsstyrken er størst i mellomstore byer og regioner og i hovedstadsregionen, mens avgangen på grunn av utvandring og død er større i de mer sentrale regiontypene enn i de mer perifere regiontypene.

Fordelingen av avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet er omtrent den samme selv om vi inkluderer eller ekskluderer primærnæringene. Det er imidlertid litt mindre overgang til annen selvstendig næringsvirksomhet når primærnæringene utelates, mens andelen som flytter eller utvandrer øker noe når primærnæringene holdes utenfor.

Andelen av nye selvstendig næringsdrivende i 2002 som går over til status som sysselsatte lønnstakere året etter var noe lavere enn på 1990-tallet. Andelen som går over i ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring øker noe fra den første perioden, mens andelen som går over i utdanning og arbeidsledighet holder seg nær uendret. En meget stor andel gikk også nå ut av arbeidsstyrken, om enn litt lavere andel enn på 1990-tallet. Av den øvrige avgangen flyttet drøyt 6 prosent ut av den regiontypen der de startet sin selvstendige næringsvirksomhet året før, mens om lag 5 prosent utvandret eller døde, noe som var litt høyere enn tilsvarende tall på 1990-tallet.

Av de som forlot sin nye selvstendige næringsvirksomhet det andre og tredje året etter oppstart, var det en svak reduksjon i andelen som gikk over i lønnet arbeid, til annen ny selvstendig næringsvirksomhet og ut av arbeidsstyrken, mens andelen som foretok en innenlandsk utflytting, utvandret eller døde økte klart.

Den største andelen som ender opp som lønnstakere var nå å finne i regionale metropoler og i de mer perifere regiontypene, mens avgangen som ender opp i annen ny selvstendig næringsvirksomhet var noe større i de mer perifere regiontypene. Den store andelen som går til gruppen utenfor arbeidsstyrken var nå klart størst i hovedstadsregionen.

Når primærnæringene holdes utenfor reduseres andelen av de som går over i lønnet arbeid noe, mens avgangen som skyldes utflytting til andre regiontyper i Norge, samt på grunn av utvandring og død øker.

Selv om fordelingen av avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet på statusgrupper var noe forskjellig fra perioden på 1990-tallet, var det også nå relativt små forskjeller å spore i fordelingsmønsteret avhengig av om vi tok med primærnæringene eller ikke.

10.31. Avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet etter persongrupper og næringsgrupper for hele landet.

Når avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet i 1996 fordeles på persongrupper har kvinner en litt større tendens enn menn til å gå over i lønnet arbeid og klart større tendens til å gå ut av arbeidsstyrken, mens menn på sin side viser noe større tilbøyelighet til å gå over i ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, til utdanning, til arbeidsledighet samt å flytte ut, utvandre og dø.

I den yngste og mellomste aldersgruppen går godt over 50 prosent av de som går ut av ny selvstendig næringsvirksomhet etter ett år over i lønnet arbeide. Ellers viser den yngste aldersgruppen klart størst tendens til å gå over til utdanning, til arbeidsledighet og til å flytte til en annen regiontype. Den mellomste aldersgruppen viser størst tendens til å gå over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, mens den eldste aldersgruppen viser klart størst tilbøyelighet til å gå ut av arbeidsstyrken og til å utvandre og dø.

Av nye selvstendig næringsdrivende med høy utdanning som gir opp sin virksomhet går om lag 56 prosent over i lønnet arbeid, mot om lag 37 prosent for de med lav utdanning, som for øvrig viser størst tendens til å gå over til arbeidsledighet, ut av arbeidsstyrken og til utvandring/død. Nye selvstendig næringsdrivende med middels utdanning viser størst tendens til å gå over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring og til utdanning, mens de med høy utdanning viser klart størst tilbøyelighet til å flytte til en annen regiontype i Norge.

Nye selvstendig næringsdrivende med norsk statsborgerskap viser den største tilbøyeligheten til å gå over til lønnsarbeid og til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, nye selvstendig næringsdrivende med øvrig nordisk statsborgerskap viser størst tilbøyelighet til å flytte til en annen regiontype, de med øvrig vestlig statsborgerskap viser størst tendens til å utvandre eller dø, mens de med ikke-vestlig statsborgerskap viser klart størst tendens til å gå til utdanning, til arbeidsledighet og ut av arbeidsstyrken.

Tilsvarende fordelinger av nye selvstendig næringsdrivende i 2002 som gir opp sin virksomhet i 2003-2005, viser at kvinner også nå har en klart større tendens enn menn til å gå over i lønnet arbeid og noe større tendens til å gå over i utdanning og ut av arbeidsstyrken, mens menn fortsatt viser klart større tilbøyelighet til å gå over i ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, til arbeidsledighet samt å flytte ut, utvandre eller dø.

Målt etter alders- og utdanningsgrupper er fordelingen på statusgrupper stort sett i samsvar med funnene i perioden på 1990-tallet. Nye selvstendig næringsdrivende med norsk statsborgerskap viser størst tilbøyelighet til å gå over til lønnsarbeid også i denne perioden. Ellers viser nye selvstendig næringsdrivende med øvrig nordisk statsborgerskap størst tendens til å gå over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring og til å flytte til en annen regiontype i Norge, mens de med ikke-vestlig statsborgerskap viser størst tendens til å gå til utdanning, til arbeidsledighet, ut av arbeidsstyrken samt å utvandre eller dø.

Målt etter næringsgrupper er det i perioden på 1990-tallet nye selvstendig næringsdrivende i bygge- og anleggsvirksomhet, kunnskapsbaserte tjenester og helse- og sosialtjenester som har størst tendens til å gå over i lønnet arbeid, mens nye selvstendig næringsdrivende i finansnæringen og i rengjøring og andre personlige tjenester viser størst tendens til å gå over i ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring. Størst tendens til å gå over til utdanning var å finne i primærnæringene og i hotell- og restaurantvirksomhet, mens selvstendig næringsdrivende som ga opp sin virksomhet innen hotell- og restaurantvirksomhet og rengjøring og annen personlig tjenesteyting viste størst overgang til arbeidsledighet. Den generelt meget store andelen av nye selvstendig næringsdrivende som ender opp utenfor arbeidsstyrken var mest synlig i næringene utdanning, detalj- og engroshandel og i primærnæringene. Nye selvstendig næringsdrivende innen utdanning, helse- og sosialtjenester og innen industri viser størst tilbøyelighet til å flytte til andre regiontyper i Norge etter å ha gitt opp sin selvstendige virksomhet. Nye selvstendig næringsdrivende som utvandrer eller dør kort tid etter at de startet opp sin selvstendige næringsvirksomhet, er mest å finne innen hotell- og restaurantvirksomhet, kunnskapsbaserte tjenester og transport.

I perioden 2003-2005 er det nye selvstendig næringsdrivende i helse- og sosialtjenester, primærnæringene og utdanning som har størst tendens til å gå over i lønnet arbeid, mens overgangen til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring er størst fra finansnæringen, utdanning og fra deler av industrien. Størst tendens til å gå over til utdanning etter å ha oppgitt sin nye selvstendige næringsvirksomhet er å finne i rengjøring og annen personlig tjenesteyting og i

hotell- og restaurantvirksomhet, mens nye selvstendig næringsdrivende i transport og hotell- og restaurantvirksomhet viser størst overgang til arbeidsledighet. Den meget store andelen av nye selvstendig næringsdrivende som ender opp utenfor arbeidsstyrken er i denne perioden mest synlig i arbeidskraftsintensiv industri og i hotell- og restaurantvirksomhet. Nye selvstendig næringsdrivende innen helse- og sosialtjenester og innen rengjøring og annen personlig tjenesteyting viser størst tilbøyelighet til å flytte til andre regiontyper i Norge etter å ha gitt opp sin selvstendige virksomhet. Nye selvstendig næringsdrivende som utvandrer eller dør kort tid etter at de startet opp sin selvstendige næringsvirksomhet er mest å finne innen helse- og sosialtjenester, i kunnskapsbaserte tjenester og i hotell- og restaurantvirksomhet.

10.4. Opprettholdelse av og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet gitt aktørenes bakgrunnsstatus

Det er meget store forskjeller i samlet avgang fra selvstendig næringsvirksomhet avhengig av hvilken bakgrunn aktørene har i forhold til arbeidsmarkedet. Klart lavest avgang, og dermed klart høyest opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet, er å finne blant de som i definisjonsperioden 1994-1999 har vært selvstendig næringsdrivende gjennom samtlige seks år. Betydningen av tidligere aktivitet som selvstendig næringsdrivende kommer også frem i resultatene for den andre hovedgruppen, bestående av selvstendig næringsdrivende i 2000 som delvis har sin bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet. Avgangen var riktignok klart større enn i den første hovedgruppen, men likevel klart lavere enn i de øvrige hovedgruppene målt etter bakgrunn. Der går det frem at tidligere erfaring fra sysselsetting har betydning for graden av opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet. Selvstendig næringsdrivende i 2000 som i tidsperioden 1994-1999 hovedsakelig har sin bakgrunn som lønnstakere, viser en samlet avgang som er en klart større sammenliknet med aktører med tidligere erfaring fra selvstendig næringsvirksomhet, men klart lavere enn i samtlige grupper som har liten eller ingen erfaring fra arbeidsmarkedet i løpet av den forutgående definisjonsperioden.

Litt overraskende viser selvstendig næringsdrivende som hovedsakelig har stått utenfor arbeidsstyrken noe lavere samlet avgang fra selvstendig næringsvirksomhet enn de som har bakgrunn som arbeidsledige eller har vært under utdanning.

Det er også selvstendig næringsdrivende med sammenhengende bakgrunn som selvstendig næringsdrivende som viser den klart laveste korttidsavgangen fra selvstendig næringsvirksomhet det første året, mens selvstendig næringsdrivende med delvis bakgrunn som selvstendig næringsdrivende viser den nest laveste korttidsavgangen. Selvstendig næringsdrivende med

bakgrunn fra lønnsarbeide viser også her noe lavere korttidsavgang enn i de øvrige hovedgruppene uten bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet. Av selvstendig næringsdrivende med liten eller ingen erfaring fra arbeidsmarkedet, er det de med bakgrunn fra under utdanning som viser den klart største korttidsavgangen, men korttidsavgangen er også betydelig hos de med bakgrunn fra arbeidsledighet og utenfor arbeidsstyrken.

I løpet av det andre året etter basisåret er det noe mer moderate forskjeller i avgang mellom de forskjellige hovedgruppene etter bakgrunnsstatus, men avgangsstrukturen er fortsatt den samme som i avgangsstrukturen det første året. Tredje års avgangen er som tidligere svært lav, men nå med en litt annen variasjon mellom hovedgruppene, der selvstendig næringsdrivende med bakgrunn hovedsakelig utenfor arbeidsstyrken nå viser lavest avgang etterfulgt av selvstendig næringsdrivende med delvis bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet, mens den største tredje års avgangen var å finne blant selvstendig næringsdrivende med bakgrunn rett fra utdanning.

Fjerde års avgangen er som nevnt noe spesiell, i og med at det er klart større avgang fra selvstendig næringsvirksomhet i det fjerde året sammenliknet med tilsvarende avgang i det tredje året. Dette gjelder for samtlige hovedgrupper etter bakgrunnsstatus, med et lite unntak for selvstendig næringsdrivende med bakgrunn rett fra utdanningssystemet. Størst fjerde års avgang var å finne blant selvstendig næringsdrivende med bakgrunn hovedsakelig fra arbeidsledighet og utenfor arbeidsstyrken.

Tilsvarende analyser er også gjennomført når selvstendig næringsdrivende i primærnæringene er holdt utenfor. Resultatene viser mye av det samme som når primærnæringene var med både med hensyn til samlet avgang og korttidsavgang det første året. Det vil si med klart lavest avgang, og dermed klart høyest opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet, hos selvstendig næringsdrivende med sammenhengende bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet etterfulgt av de med delvis bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet, mens selvstendig næringsdrivende med bakgrunn som lønnsstakere viser en lavere samlet avgang enn de som har liten eller ingen erfaring med arbeidsmarkedet. Avgangen både for de med full og delvis bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet var imidlertid litt sterkere når primærnæringene holdes utenfor.

10.41. Opprettholdelse av og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet etter bakgrunnsstatus og regiontyper.

Avgangsstrukturen vist på landsbasis mellom hovedgruppene av selvstendig næringsdrivende etter bakgrunnsstatus gjenfinnes også i de forskjellige regionty-

pene. I samtlige regiontyper viser selvstendig næringsdrivende med sammenhengende bakgrunn som selvstendig næringsdrivende den klart laveste samlede avgangen og dermed den høyeste opprettholdelsesraten for selvstendig næringsvirksomhet. I samtlige regiontyper er det også selvstendig næringsdrivende med delvis bakgrunn som selvstendig næringsdrivende som viser den nest laveste samlede avgangsraten. Avgangen i de øvrige hovedgruppene viser at selvstendig næringsdrivende med bakgrunn som lønnsstakere viser en samlet avgang som lå lavere enn i gruppene som har liten eller ingen erfaring fra arbeidsmarkedet i samtlige regiontyper.

Selvstendig næringsdrivende med sammenhengende bakgrunn som selvstendig næringsdrivende viser også gjennomgående på regionalt nivå den klart laveste korttidsavgangen, mens selvstendig næringsdrivende med delvis bakgrunn som selvstendig næringsdrivende gjennomgående viser den nest laveste korttidsavgangen i alle regiontyper. Selvstendig næringsdrivende med bakgrunn fra lønnsarbeide viser gjennomgående noe lavere korttidsavgang enn i de øvrige hovedgruppene av selvstendig næringsdrivende med bakgrunn utenfor sysselsetting.

I løpet av det andre året etter basisåret er det noe mer moderate forskjeller i avgang mellom de forskjellige hovedgruppene etter bakgrunnsfaktorer i de fleste regiontyper. Men også her er det en viss tendens til sammenfall i strukturen mellom hovedgruppene, ved at den laveste andre års avgangen i de fleste av regiontypene var å finne blant selvstendig næringsdrivende med sammenhengende bakgrunn som selvstendig næringsdrivende. Tredje års avgangen er som for landsgjennomsnittet relativt lav for de fleste hovedgrupper av selvstendig næringsdrivende også i de fleste regiontyper.

Fjerde års avgangen er noe spesiell også i de fleste regiontypene, ved at det er en klart større avgang fra selvstendig næringsvirksomhet i det fjerde året sammenliknet med tilsvarende avgang i det tredje året. Det er en viss tendens i de fleste regiontyper at den største fjerde års avgangen var å finne blant selvstendig næringsdrivende med bakgrunn fra arbeidsledighet og utenfor arbeidsstyrken, og at sterkere fjerde års avgang sett i forhold til tredje års avgang er mer tydelig i de perifere regiontypene, og minst i hovedstadsregionen.

10.5. Til hvilken statusgrupper på arbeidsmarkedet går selvstendig næringsdrivende gitt forskjellig bakgrunnsstatus?

På landsbasis gikk om lag 38 prosent av de som gikk ut av selvstendig næringsvirksomhet med bakgrunnsstatus fra sammenhengende selvstendig næringsvirksomhet over til status som sysselsatte lønnsstakere i løpet av det første året. Om lag 6 prosent gikk over til ny selv-

stendig næringsvirksomhet i en annen næring, mens mellom 44-45 prosent gikk ut av arbeidsstyrken.

Av selvstendig næringsdrivende med delvis bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet, gikk nesten 42 prosent av de som gikk ut av selvstendig næringsvirksomhet over til status som sysselsatte lønnstakere i løpet av det første året, drøyt 4 prosent gikk over til ny selvstendig næringsvirksomhet i en annen næring, mens om lag 41 prosent gikk ut av arbeidsstyrken.

Av de med bakgrunn som lønnstakere, gikk hele 58 prosent av de som gikk ut av selvstendig næringsvirksomhet over til, og dermed tilbake til, status som sysselsatte lønnstakere i løpet av det første året. Andelen som gikk ut av arbeidsstyrken var også høy, om enn litt lavere enn i flere av de øvrige kategoriene.

Av selvstendig næringsdrivende med bakgrunn direkte fra utdanning, gikk hele 50 prosent av de som gikk ut av selvstendig næringsvirksomhet over til status som sysselsatte lønnstakere i løpet av det første året, mens nesten 10 prosent gikk tilbake til utdanning. Sett i forhold til andre grupper gikk en lavere andel ut av arbeidsstyrken, mens en større andel flyttet ut.

Tilsvarende avganger for selvstendig næringsdrivende med bakgrunn fra arbeidsledighet viser at drøyt 30 prosent gikk over til status som sysselsatte lønnstakere, 12 prosent gikk igjen tilbake til arbeidsledighet og om lag 42 prosent gikk ut av arbeidsstyrken.

Til slutt gikk om lag 23-24 prosent av de selvstendig næringsdrivende med bakgrunn utenfor arbeidsstyrken som ga opp sin virksomhet det første året over i lønnsarbeid. Dette var imidlertid en klart lavere andel enn i de øvrige kategorier av selvstendige. Derimot gikk en meget stor andel (over 56 prosent) ut av, og dermed tilbake til status utenfor arbeidsstyrken. En relativt høy andel utvandret eller døde, noe som gjenspeiler en høy innvandrerandel i denne kategorien av selvstendig næringsdrivende.

Oppsummert viser resultatene at det er store forskjeller mellom hovedgrupper av selvstendig næringsdrivende etter bakgrunnsstatus med hensyn til hvilken status på arbeidsmarkedet de ender opp i etter å ha forlatt sin selvstendige næringsvirksomhet. Felles for alle grupperne er imidlertid at overgangen til lønnsarbeid og ut av arbeidsstyrken er ganske omfattende, om enn med ulik styrke, at andelen som går ut av arbeidsstyrken er klart avtagende utover i perioden og at andelen av de som oppgir sin selvstendige næringsvirksomhet for å flytte innenlands, utvandre eller dør øker betydelig utover i perioden. Hovedtendensen for øvrig er imidlertid at aktørene har en tilbøyelighet til å søke seg tilbake til den statusen på arbeidsmarkedet de hadde før de startet opp som selvstendig næringsdrivende.

Når vi utelater primærnæringene fra analysen så følger hovedresultatene omtrent den samme strukturen som vist i analysene der primærnæringene inngår. Det er imidlertid en svak tendens til noe sterkere overgang til lønnsarbeid og ut av arbeidsstyrken når selvstendig næringsdrivende i primærnæringene inngår, mens tendensen til å gå over i annen selvstendig næringsvirksomhet i annen næring, samt å flytte, utvandre eller dø øker litt når selvstendig næringsdrivende i primærnæringene utelates.

10.51 Avgang fra selvstendig næringsvirksomhet etter aktørens bakgrunn fordelt på statusgrupper på arbeidsmarkedet etter regiontype

Det er små forskjeller mellom regiontypene med hensyn til hvilke statusgrupper selvstendig næringsdrivende med gjennomgående bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet fordeler seg på etter å ha gitt opp sin virksomhet. Det er imidlertid en tendens til noe svakere overgang til lønnsarbeid i hovedstadsregionen enn i de øvrige regiontypene, mens overgang til annen selvstendig næringsvirksomhet er noe større i hovedstadsregionen og i mer perifere regiontyper. Andelen av avgangen som går til gruppen utenfor arbeidsstyrken er betydelig i samtlige regiontyper, men størst i andre regionale sentre og i mikroarbeidsområdene. Samtlige regiontyper viser imidlertid klar reduksjon i den andelen av avgangen som går ut av arbeidsstyrken lenger ut i avgangsperioden. Avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet på grunn av innenlandsk utflytting, utvandring og død er størst i hovedstadsregionen, men i samtlige regiontyper er denne type avgang klart økende gjennom undersøkelsesperioden.

Det er større regionale forskjeller med hensyn til hvilke statusgrupper selvstendig næringsdrivende med delvis bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet fordeler seg på etter opphør av den selvstendige næringsvirksomheten. Disse viser svakere overgang til lønnsarbeid i regionale sentre med universitet og i hovedstadsregionen, mens overgangen til annen ny selvstendig næringsvirksomhet er noe større i hovedstadsregionen og i mellomstore byer og regioner enn i de øvrige regiontypene. Andelen av avgangen som går til gruppen utenfor arbeidsstyrken er betydelig i samtlige regiontyper, men størst i mellomstore byer og regioner, små arbeidsområder og i hovedstadsregionen. Avgang på grunn av innenlandsk flytting, utvandring og død er størst i regionale sentre med universitet.

Det er forholdsvis små forskjeller mellom regiontypene med hensyn til hvilke statusgrupper selvstendig næringsdrivende med bakgrunn som lønnstakere fordeler seg på etter avsluttet selvstendig næringsvirksomhet. Disse viser gjennomgående meget sterk overgang til lønnsarbeid, men noe svakere i hovedstadsregionen og i mellomstore byer og regioner enn i de øvrige regiontypene. Avgang til annen ny selvstendig nærings-

virksomhet er noe større i de mellomstore og mer perifere regiontypene enn i de mest sentrale regionene. Andelen som går ut av arbeidsstyrken er betydelig i samtlige regioner, men klart avtakende etter hvert som man kommer lenger ut i avgangsperioden. Avgang på grunn av innenlandsk flytting er størst i regionale sentre med universitet, og på grunn av utvandring og død størst i hovedstadsregionen. Samtlige regioner viser sterk økning i avgang til flytting, utvandring og død gjennom undersøkelsesperioden

Det er noe større regionale forskjeller med hensyn til hvilke statusgrupper selvstendig næringsdrivende med bakgrunn fra utdanning fordeler seg på etter å ha gitt opp sin selvstendige næringsvirksomhet. Det er forholdsvis stor overgang til lønnsarbeide, og over tid størst i hovedstadsregionen. Andelen som går tilbake til utdanning er klart sterkere i samtlige regioner enn i andre grupper av selvstendig næringsdrivende, og størst i hovedstadsregionen og i regionale metropoler. Overgangen til arbeidsledighet er også forholdsvis stor i de fleste regioner, men noe varierende fra år til år. Andelen som går ut av arbeidsstyrken er betydelig i samtlige regioner, men dog mindre enn i de øvrige grupper av selvstendig næringsdrivende. Avgang på grunn av innenlandsk flytting er imidlertid meget sterk i samtlige regioner. Avgangen på grunn av utvandring og død er mer moderat, men klart størst i de mer sentrale regiontypene.

Selvstendig næringsdrivende med bakgrunn som arbeidsledige viser generelt sett noe lavere overgang til lønnsarbeide, men med noe sterkere overgang i mikro arbeidsområdene og svakest overgang i hovedstadsregionen. Overgangen til, og dermed tilbake til, arbeidsledighet er ganske betydelig i de fleste regioner, med størst overgang i regionale metropoler, når vi ser perioden under ett, og i små arbeidsområder i begynnelsen av perioden. Andelen av avgangen som går til gruppen utenfor arbeidsstyrken er meget stor i samtlige regioner, og størst i regionale sentre med universitet, og da spesielt i begynnelsen av perioden. Avgang på grunn av innenlandsk flytting er relativt høy i samtlige regioner med klart økende tendens gjennom avgangsperioden. Det er imidlertid en tendens til noe større avgang på grunn av flytting i de mellomstore og perifere regiontypene enn i de mer sentrale regiontypene. Avgang på grunn av utvandring og død er størst i hovedstadsregionen.

Selvstendig næringsdrivende med bakgrunn utenfor arbeidsstyrken viser også meget lav overgang til lønnsarbeide, med svakest overgang i hovedstadsregionen. Overgangen til arbeidsledighet er forholdsvis sterk i de fleste regioner, med størst overgang i de mest sentrale regiontypene. Andelen som går ut av arbeidsstyrken er meget omfattende i samtlige regioner, men noe større i de mer perifere regiontypene enn i de mest sentrale regionene. Avgangen på grunn av innenlandsk

flytting, utvandring og død er relativt høy i flere av regiontypene med klart økende tendens gjennom avgangsperioden.

10.6. Sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet og utvalgte regionale kjennetegn

Det var hovedsakelig positiv sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet i 1996 og nivået på arbeidsledigheten i regionene i løpet av det første året etter oppstart. Sammenhengen er sterkere for avgangen samlet, klart sterkere for menn enn for kvinner, sterkere for den yngste enn for den mellomste og eldste aldersgruppen og helt klart sterkere for norske og øvrig nordiske statsborgere enn for øvrige nasjonalitetsgrupper. Det var fortsatt hovedsakelig positiv sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og nivået på arbeidsledigheten i regionene det andre året etter oppstart. I det tredje året var derimot sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet og nivået på arbeidsledigheten hovedsakelig negativ.

Sammenhengen mellom tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet og yrkesdeltakelsen totalt i regionene var for det meste negativ i løpet av det første året. Sammenhengen er noe mindre robust enn for arbeidsledigheten, men parametrene er signifikant negative for selvstendig næringsdrivende totalt, for menn og for øvrig vestlige statsborgere. Resultatene er logiske ut fra forventning om at der hvor yrkesdeltakelsen er høy er det større sannsynlighet for å opprettholde ny selvstendig næringsvirksomhet enn i regioner med lav samlet yrkesdeltakelse. Det er fortsatt hovedsakelig negativ sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og nivået på den totale yrkesdeltakelsen det andre året etter oppstart, mens sammenhengen blir overveiende positiv det tredje året.

Når yrkesdeltakelsen måles kun for antall lønnstakere, blir sammenhengene mellom tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet og yrkesdeltakelsen også for det meste negativ i løpet av det første og andre året etter oppstart, mens i det tredje året er det en viss vridning i retning positiv sammenheng.

Resultatene indikerer at det er vanskeligere å opprettholde selvstendig næringsvirksomhet i regioner med lavere yrkesdeltakelse de to første årene etter at den selvstendige næringsvirksomheten ble startet, det være seg om vi tar med eller utelater selvstendig næringsdrivende i målingen av yrkesdeltakelsen.

Med hensyn til regionale endringsvariable, er hovedtendensen en negativ sammenheng mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet i det første og andre året og endringer i sysselsettingen totalt, mens sam-

menhengen vris i positiv retning i det tredje året. Dette viser at avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet er noe mindre i regioner som har den beste utviklingen i sysselsettingen i løpet av de to første årene etter oppstart av den selvstendige næringsvirksomheten, mens det er sterkere avgang i disse regionene i det tredje året etter oppstart.

Når forklaringsvariabelen baseres på endringer i antall lønnstakere, er også hovedtendensen en negativ sammenheng mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet det første året og endringer i antall lønnstakere. I det andre året er det imidlertid en tendens til positiv sammenheng. En tendens som styrkes i det tredje året. Dette viser at avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet er noe mindre i de regionene som har den største veksten i antall lønnstakere i løpet av det første året etter oppstart av den selvstendige næringsvirksomheten, mens det er en sterkere avgang i disse regionene i det andre og tredje året etter oppstart av den selvstendige næringsvirksomheten. Det siste kan ha sammenheng med at disse regioner da tilbyr et større antall jobber i lønnet arbeide som fremstår som et alternativ til fortsatt sysselsetting som selvstendig næringsdrivende.

Tilsvarende resultater for nye selvstendig næringsdrivende i 2002 viser at det også i perioden 2003-2005 hovedsakelig var en positiv sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet og nivået på arbeidsledigheten i regionene i løpet av det første og andre året, men noe svakere enn på 1990-tallet. I det tredje året vris sammenhengen også nå i negativ retning, men også nå svakere enn på 1990-tallet.

Sammenhengen mellom tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet og den totale yrkesdeltakelsen var for det meste negativ det første og andre året. Dette er også i samsvar med resultatene fra 1990-tallet, men parametrene er også her noe mindre robuste. Sterkest negativ sammenheng er dog observert for nye selvstendig næringsdrivende menn, for de i den mellomste aldersgruppen, for de med høy utdanning og for øvrig vestlige statsborgere.

Når yrkesdeltakelsen måles for antall lønnstakere, blir sammenhengene mellom tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet og yrkesdeltakelsen mer positiv enn negativ i løpet av det første og andre året, men vris i positiv retning det tredje året.

Hovedtendensen er for øvrig en positiv sammenheng mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet det første og andre året og endringer i sysselsettingen totalt, mens denne sammenhengen går i negativ retning i det tredje året etter oppstart. Dette viser at det er en viss tendens til at avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet er noe større i de regionene som

har den sterkeste veksten i sysselsettingen i løpet av de to første årene, mens det er en tendens til noe svakere avgang i disse regionene i det tredje året etter oppstart. Dette er imidlertid det motsatte av resultatene på 1990-tallet.

Når forklaringsvariabelen baseres på endringer i antall lønnstakere, er hovedtendensen også her en positiv sammenheng mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet det første og andre året og endringer i antall lønnstakere, mens sammenhengen vris i negativ retning i det tredje året. Dette viser at avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet er større i de regionene som har størst vekst i antall lønnstakere i løpet av det første og andre året etter oppstart av den selvstendige næringsvirksomheten, mens det er litt svakere avgang i disse regionene i det tredje året. Det første har sammenheng med at disse regioner tilbyr relativt flere jobber for lønnstakere, som igjen fremstår som alternativ til fortsatt sysselsetting som selvstendig næringsdrivende.

10.61. Sammenhengen mellom avgang fra selvstendig næringsvirksomhet gitt aktørenes bakgrunnsstatus på arbeidsmarkedet og utvalgte kjennetegn ved regionene

Det er gjennomgående positiv sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet gitt aktørenes bakgrunnsstatus og nivået på arbeidsledigheten i regionene i løpet av det første og andre året etter oppstart. Sammenhengen er imidlertid klart sterkest for selvstendig næringsdrivende med bakgrunn fra arbeidsledighet. Dette er i tråd med resultatene som viser at selvstendig næringsdrivende som avslutter sin selvstendige næringsvirksomhet har en tendens til å gå tilbake til den status de hadde på arbeidsmarkedet før de startet sin selvstendige næringsvirksomhet.

Sammenhengen mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og den totale yrkesdeltakelsen i regionene er gjennomgående negativ i alle hovedgruppene i løpet av det første året, og sterkest for de med sammenhengende bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet og for de med bakgrunn fra utenfor arbeidsstyrken. For den første gruppen fortsetter den negative sammenhengen stort sett gjennom hele undersøkelsesperioden. Disse resultatene er logiske ut fra forventninger om at der hvor yrkesdeltakelsen er høyest er sannsynligheten for å opprettholde den selvstendige næringsvirksomheten også høyest.

Når yrkesdeltakelsen måles kun for omfanget av antall lønnstakere, blir sammenhengen mellom tilbøyeligheten til å gå ut av selvstendig næringsvirksomhet og yrkesdeltakelsen også overveiende negativ de to første årene, og også her sterkest for selvstendig næringsdrivende med sammenhengende erfaring fra selvstendig

næringsvirksomhet. Fra og med det tredje året er det imidlertid en tendens til mer positiv sammenheng, og da spesielt for de med bakgrunn utenfor arbeidsstyrken.

Det er en negativ sammenheng mellom avgang fra selvstendig næringsvirksomhet det første året og endringer i sysselsettingen totalt for de med bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet og for de fra utdanning. Den negative sammenheng forsterkes det andre året, og da spesielt for de med delvis bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet og for de med bakgrunn som lønnskakere. Dette viser at det er en tendens til at avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet er noe mindre i de regionene som har den beste utviklingen i sysselsettingen totalt.

Sammenhengen mellom avgang fra selvstendig næringsvirksomhet det første året og endringer i antall lønnskakere er også negativ for de med sammenhengende bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet og for de fra utdanning. Det er tendens til at den negative sammenheng styrker seg det andre året. Fra det tredje året og er den negative sammenheng gjennomgående for de med sammenhengende bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet og for de med bakgrunn fra arbeidsledighet. Dette indikerer at det er en tendens til at avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet er noe mindre i de regionene som har den største veksten i antall lønnskakere.

10.62. Sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet etter næringsgrupper og utvalgte kjennetegn ved regionene.

I perioden 1997-1999 var det en positiv sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet og nivået på arbeidsledigheten i de fleste av næringsgruppene, og da spesielt i primærnæringsene, bygge- og anleggsvirksomhet og helse- og sosialtjenester det første året, og i detalj- og engroshandel, bygge- og anleggsvirksomhet, arbeidskraftintensiv industri og kunnskapsbasert tjenesteyting i det andre året. Dette indikerer at i de fleste næringsgrupper var det vanskeligere å opprettholde sin nystartede selvstendige næringsvirksomhet i regioner med relativt høyere arbeidsledighet.

Sammenhengen mellom tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet og den totale yrkesdeltakelsen var negativ det første året i drøyt halvparten av næringsgruppene, især i primær- og finansnæringsene, mens det var mer omfattende negativ sammenheng det andre året, især i detalj- og engroshandel og i utdanning.

Når yrkesdeltakelsen måles kun for antall lønnskakere, var sammenhengen mellom tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet og yrkesdeltakelsen negativ de to første årene for over halvparten av næringsgruppene, især for finansnæringsene, mens det tredje året var en vridning i retning positiv sammenheng i de fleste næringsgruppene.

Resultatene indikerer at det er vanskeligere å opprettholde den nye selvstendige næringsvirksomheten i regioner med lavere yrkesdeltakelse de to første årene, det være seg med eller uten selvstendig næringsdrivende i målingen av yrkesdeltakelsen. Mest klar var denne sammenheng blant selvstendig næringsdrivende i finansnæringsene.

Sammenhengen mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet det første året og endringer i sysselsettingen totalt var hovedsakelig negativ. I det andre året viser en liten majoritet av næringsgruppene positiv sammenheng, mens i det tredje året blir sammenheng positiv i et flertall av næringsgruppene. Dette viser at avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet det første året er noe mindre i de fleste næringsgruppene i de regionene som har den beste utviklingen i sysselsettingen, mens det er en tendens til noe sterkere avgang i de fleste næringsgruppene i disse regionene mot slutten av treårsperioden etter oppstart.

Resultatene viser at avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet det første året også er noe mindre i de regionene som har den beste utviklingen i antall lønnskakere i de fleste av næringsgruppene, mens det for et lite flertall av næringsgruppene var noe sterkere avgang i disse regionene i det andre og tredje året. Det siste kan ha sammenheng med at disse regioner da tilbyr et større antall jobber i lønnet arbeide, som da fremstår som et alternativ til fortsatt sysselsetting som selvstendig næringsdrivende.

Tilsvarende resultater i perioden 2003-2005 viser at det er en positiv sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet og nivået på arbeidsledigheten det første året i drøyt halvparten av næringsgruppene, og spesielt i bygge- og anleggsvirksomhet og rengjøring og annen personlig tjenesteyting, i deler av industrinæringsene det andre året og i utdanning i det tredje året etter oppstart av den selvstendige næringsvirksomheten.

Sammenhengen mellom tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet og den totale yrkesdeltakelsen i regionene er negativ i de fleste av næringsgruppene de to første årene etter oppstart, mens i det tredje året blir denne sammenheng positiv i drøyt halvparten av næringsgruppene.

Når yrkesdeltakelsen måles kun for antall lønnskakere, blir sammenheng mellom tilbøyeligheten til å gå ut av ny selvstendig næringsvirksomhet og yrkesdeltakelsen positiv i flesteparten av næringsgruppene gjennom

hele treårsperioden etter oppstart av den nye selvstendige næringsvirksomheten.

Resultatene indikerer at det også i perioden etter 2002 er vanskeligere å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet i regioner med lavere total yrkesdeltakelse de to første årene etter at den selvstendige næringsvirksomheten ble startet. Denne sammenheng er imidlertid svakere og går i retning av det motsatte i det tredje året etter oppstart av den selvstendige næringsvirksomheten. Det samme gjelder sammenheng mellom avgang og yrkesdeltakelsen målt kun for lønnstakere, der hovedtendensen gjennom hele perioden er noe større avgang fra selvstendig næringsvirksomhet i de regionene der yrkesdeltakelsen for lønnstakere er noe høyere. Eller med andre ord der det er flest arbeidsplasser for lønnet arbeide.

I om lag halvparten av næringsgruppene var det negativ sammenheng mellom avgang fra ny selvstendig næringsvirksomhet det første og tredje året etter oppstart og endringer i sysselsettingen totalt. I det andre året viser imidlertid de fleste av næringsgruppene positiv sammenheng. Dette viser at i om lag halvparten av næringsgruppene er det tendens til at avgangen fra ny selvstendig næringsvirksomhet er noe mindre i de regionene som har den beste utviklingen i sysselsettingen i løpet av det første og tredje året etter oppstart av den selvstendige næringsvirksomheten, mens i det andre året viser de fleste næringsgrupper størst avgang fra selvstendig næringsvirksomhet i de regionene som har den sterkeste veksten i sysselsettingen.

For om lag halvparten av næringene var avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet noe mindre i de regionene som har den beste utviklingen i antall lønnstakere i løpet av det første året etter oppstart av den selvstendige næringsvirksomheten. I det andre og tredje året var det imidlertid en sterkere avgang fra selvstendig næringsvirksomhet i de fleste næringsgruppene i de regionene som viser størst økning i antall lønnstakere. Det siste kan ha sammenheng med at disse regioner da tilbyr flere jobber i lønnet arbeide, som da fremstår som et alternativ til fortsatt sysselsetting som selvstendig næringsdrivende.

Litteratur

- Bauder H. (2008): Explaining Attitudes towards Self-employment among Immigrants: A Canadian Case Study. *Journal of International Migration*, Vol 46, 2, 2008
- Blanchflower, D.G. (2000): Self-Employment in OECD Countries. *Labour Economics* 7; 471-505.
- Carrasco, R. (1999): Transitions to and from Self-Employment in Spain: An Empirical Analysis. *Oxford Bulletin of Economics and Statistics* 61; 315-341.
- Carrasco, R. og Ejrnæs M. (2003): Self-Employment in Denmark and Spain. Institution, Economic Conditions and Gender Differences. Centre for Applied Microeconometrics, Institute of Economics, University of Copenhagen.
- Curran, J. og Storey D. (1993): The Location of Small and Medium Enterprises: Are there Urban Rural Differences? I Curran J. og Storey D. (Red.). *Small Firms in Urban and Rural Locations*. Routledge, London og New York.
- Evans, D.S og L.S. Leighton (1989a): Some Empirical Aspects of Self-Employment. *The American Economic Review* 79 (3): 519-535.
- Evans, D.S og L.S. Leighton (1989b): The Determinants of Changes in US Self-Employment, 1967-1987. *Small Business Economics* 1: 111-119.
- Hustoft A.G., H. Hartvedt, E. Nymoen, M. Stålnacke og H. Utne (1999): *Standard for økonomiske regioner*, Rapporter 6/1999, Statistisk sentralbyrå.
- Johansson, E. (2000): Essays on the Determinants of Self-Employment. Publications of the Swedish School of Economics and Business Administration, NR 85, Helsingfors.
- Lazear, E.P. (2002): Entrepreneurship. NBER Working Paper 9109, National Bureau of Economic Research.
- Lévasque, M., D.A.Shepherd og E.J. Douglas (2002): Employment or Self-Employment: A Dynamic Utility-Maximizing Model. *Journal of Business Venturing* 17 (3): 189-210.
- Parker, S.C. (2004): *The Economics of Self-Employment and Entrepreneurship*. Cambridge University Press, Cambridge
- Persson, L.O. (Red.), I.R. Edvardsson, E.Heikkilä, M.Johansson, S., T.D.Schmidt og L.S. Stambøl (2004): *Economic renewal and demographic change. An evaluation of local labour market performance in the Nordic countries*. Report 2004:8, Nordregio, Stockholm.
- Ritsilä, J. og H.Tervo: Effects of unemployment on New Firm Formation: Microlevel Panel Data Evidence from Finland. *Small Business Economics* 14: 31-40.
- Stambøl, L.S. (2005a): *Urban and regional labour market mobility in Norway*. Sosiale og økonomiske studier 110, Statistisk sentralbyrå.
- Stambøl, L.S. (2005b): Labour mobility in different and similar urban and regional labour markets. Paper presentert på den internasjonale konferansen "Regional Growth Agendas". Aalborg, Danmark, 2005.
- Stambøl, L.S. (2005c): Arbeidsmarkedsmobilitet og framveksten av kunnskapsbasert tjenesteyting. I Vatne, E. (Redaktør): *Storbyene i kunnskapsøkonomien. Arena for kunnskapsdeling og nyskaping*. Norges Forskningsråd/Scandinavian Academic Press/Spartacus Forlag, Juli 2005
- Stambøl, L.S. (2005d): The function of labour market mobility to regional economic growth generally and by new service economy and labour force nationality especially. Paper presentert på *the 45th Congress of the European Regional Science Association*. Amsterdam, 2005.
- Stambøl, L.S. (2005e): Arbeidsmarkedsmobilitet i like og ulike regionale arbeidsmarkeder. Artikkel i *Økonomiske Analyser*, 4-2005, Statistisk sentralbyrå

Stambøl, L.S. (2005f): Effekten av regional arbeidsmarkedsmobilitet for sysselsettingsvekst i økonomien totalt og for kunnskapsbasert tjenesteyting. Artikkel til *Økonomiske Analyser*, 5-2005, Statistisk sentralbyrå

Stambøl, L.S. (2006a): Arbeidsmarkedsmobilitet, sysselsetting og yrkesdeltakelse etter nasjonalitet. *Økonomiske Analyser* 2/2006, Statistisk sentralbyrå

Stambøl, L.S. (2006b): Education and Income Dynamics in Urban and Regional Labour Market Mobility. Paper presentert på *the 46th Congress of the European Regional Science Association*. Volos, Hellas, 30. august - 3. september 2006.

Stambøl, L.S. (2006c): Sysselsetting, inntekt og regional arbeidsmarkedsmobilitet. I *Søkelys på arbeidsmarkedet* 2/2006, Institutt for samfunnsforskning, Oslo.

Stambøl, L.S. (2007): *Regional dynamikk i selvstendig næringsvirksomhet i Norge - Basert på tverrsnittsanalyser av arbeidsmarkedsmobilitet*. Rapporter 2007/35, Statistisk sentralbyrå.

Stambøl, L.S. (2008a): Fordeling og mobilitet av selvstendig næringsdrivende i Norge. *Økonomiske Analyser* 2/2008, Statistisk sentralbyrå

Stambøl, L.S. (2008b): Regional self-employment dynamics in Norway measured by labour mobility in a cross-sectional analysis. Paper presentert på *the 48th Congress of the European Regional Science Association*. Liverpool, 27.- 31. august 2008.

Taylor, M. (1999): Survival of the fittest? An Analysis of Self-Employment Duration in Britain. *The Economic Journal* 109: C140-C155.

Tervo, H. og M. Haapanen (2005): Self-employment duration in urban and rural locations. Paper presentert på *the 45th Congress of the European Regional Science Association*, Amsterdam, 2005

Syv regiontyper: (Se omtale i kapittel 3)

1. Hovedstadsregionen: Oslo/Akershus -----	5. Middels store byer og regioner: Hadeland	7. Mikro arbeidsområder: Røros
2. Regional metropoler: Stavanger/Sandnes Bergen Trondheim -----	Askim/Mysen Hønefoss	Midt-Gudbrandsdalen Valdres
3. Regionale sentre med universitet: Tromsø -----	Søndre Sunnhordland Nordre Sunnhordland	Hallingdal Rjukan
4. Andre regionale sentre: Drammen Ålesund Molde Tønsberg/Horten Haugesund Fredrikstad/Sarpsborg Sogndal/Årdal Lillesand Hamar Sandefjord/Larvik Lillehammer Bodø Skien/Porsgrunn Vadsø Arendal Kristiansand Steinkjer	Kongsvinger Moss Stjørdalshalsen Gjøvik Harstad Levanger/Verdalsøra -----	Nordfjord Frøya/Hitra Førde Ulstein Oppdal/Rennebu Høyanger Tynset Vest-Telemark
	6. Små arbeidsområder: Jæren Egersund Sande/Svelvik Florø Kongsberg Orkanger Holmestrand Flekkefjord Ørsta/Volda Notodden/Bø Sandnessjøen Mandal Halden Kristiansund	Rørвик Surnadal Nord-Gudbrandsdalen Namsos Finnsnes Brønnøysund Lyngdal/Farsund Odda Risør Setesdal Voss Elverum Grong Andselv Nord-Troms Vesterålen Alta Mosjøen Lofoten Hammerfest Mo i Rana Brekstad Narvik Kragerø Sunnalsøra Kirkenes